דבר

יום שישי, כ"ו באייר תשמ"ח, 13 במאי 1988 ● גליון 19417

היום 64 עמודים כולל „דבר־השבוע" ● המחיר –.2 ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.74 ש"ח

היום בדבר

תל־אביב, פאריס, ואשינגטון – בחירות. אחרי מירוץ – קיץ חם באוויל. על חומותיך – יום ירושלים. האיש שלנו במוסקווה – ווטוב. בן שמן – בת 60. רועים וחורגים – שילה. פלטו שוטן – השוד. לסאל הרץ – פולין. בריכה צפירה, יוסי מר־חיים – תפקידנות. טלוויזיה – „משאי" לספרות ואמנות, „דבר השבוע".

...גורי, דני רובינשטיין, אפרים סנה, אמנון דנקנר, עליזה ולך, גדעון קרץ, חגי אשד, דרור שרביט, טלי זליגר, יעל פישביין, שלמה שפיר, נתן רועי, אליהו אגרס, אבידמה גולן, יוסי מלמן, ורדה צימרמן, מושיק

ב.ר.ק.
ציוד מטבחים מוסדיים בע"מ
רח' הבונים 50 בת־ים
טל. 03-5510432 5519355
ייצור תנורים וציוד מטבחים:
מחבתות ● קונבקטומטים ● כיריים גז
● ציפסרים ● שולחנות חימום וקרור וכר

אלפי שוטרים וחיילי מג"ב יאבטחו היום תפילות הר־הבית ו„יום ירושלים' ביום א'

קצין ימ"מ נפצע בראשו מאבן שיידו מפגינים אחרי תפילה בה השתתפו כעשרת אלפים איש ● רצועת עזה נסגרה הלילה והוכרזה שטח צבאי סגור – מחשש התפרעויות אלימות

מאת יהודה לוי, דני רובינשטיין ודני צדיקוני, סופרי „דבר"

כ־3,300 שוטרים ואנשי משמר הגבול יאבטחו את האירועים בהר הבית, עם סיום חג הרמדאן שתחילתו בתפילת „ליל אל קאדר", והמשכם יהיה היום בתפילת „יום שישי הגדול" וב„יום ירושלים" ביום א'.

„עצם נוכחות הכוח הגדול בצורה גלויה מהווה איתות בולט שמטרתו למנוע כל נסיון להפר את הסדר", אמר אתמול מפכ"ל המשטרה, בהוסיפו גם כי אם ייגמרו האירועים בשקט, יש להניח שהחיים בעתיד הקרוב יחזרו למסלולם הרגיל.

מפכ"ל המשטרה, רב־ניצב דוד קראוס אמר אמש כי בשל כוחות המשטרה הרבים המרותקים לשמירת הסדר בירושלים יש עלייה בפשיעה והמשטרה מתקשה בקיום נוכחות בשטח כפי שהיתה רוצה. לדעתו גם אחרי הרמדאן תצטרך המשטרה להשאיר בירושלים כוחות גדולים.

לקראת סוף השבוע ריכזה המשטרה מספר שיא של כ־3,300 שוטרים ושוטרי משמר הגבול, שיאבטחו את התפילות בהר הבית היום וישארו בעיר עד אחרי יום ירושלים.

קראוס הוסיף כי הנוכחות המוגברת בירושלים ממשיכה לפגוע במערך ההדרכה המשטרתי וכי לטווח הארוך תהייה גם פגיעה מקצועית ברמת השוטרים.

(המשך בעמוד 2)

ז'נווה: עוד צעד בדרך לפסגה

ראש המשלחת האמריקאית לשיחות על צמצום הנשק בז'נווה, מאקס קאמפלמן חותם יחד עם עמיתו הסובייטי, ויקטור קארפוב, על הסכם לאישור השימוש בנשק לטווח בינוני. מעליהם עומדים שרי החוץ שולץ ושוורדנאדזה, שסיימו קודם־לכן את פגישתם האחרונה לסיכום פגישת הפסגה רייגן־גורבאצ'וב במוסקווה בסוף החודש (צילום: א.פ)

הסובייטים נבוכים מ„המירוץ למוסקווה' ליכוד־מערך אבל מעדיפים את פרס

פקיד סובייטי בכיר ל„דבר": דן מרידור נפגש עמי – כנראה בלי ידיעת פרס – דבריו לא שכנעו

מאת גדעון קרץ, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר").– הליכוד וראש הממשלה יצחק שמיר מתחרים בשמעון פרס ובמפלגת העבודה, בנסיון להדק את היחסים עם מוסקווה ועל הזמנה למוסקווה. כך עולה מדברי מקורות סובייטיים בכירים. פקיד סובייטי בכיר נועד במהלך מגעים אלה עם ח"כ דן מרידור. אולם בברית־המועצות, הנבוכה במקצת מתחרות זו, מעדיפים את הקשר עם פרס.

פקיד סובייטי בכיר אמר ש„העבודה והליכוד עורכים מירוץ למוסקווה, כפי שהתחרו גם על מגעים עם פלשתינים. פגשתי את דן מרידור. הוא איש מעניין, אבל דבריו לא שכנעו. איננו רוצים להתערב במערכת הבחירות בישראל ובמאבק המפלגתי הצר. אבל אנחנו מעוניינים לקדם את כוחות השלום בישראל ולקיים תקשורות אתם, ובמסגרת זו אנו מקיימים קשר עם שמעון פרס ו„העבודה". אמרתי למזכ"ל, מיכאיל גורבאצ'וב, כי השער החדש של עשרה ש"ח, שעליו מופיעה גולדה מאיר ליד בית הכנסת במוסקווה, זהו סמל המדיניות החדשה של ישראל", התלוצץ הפקיד. אותו מקור לא ציין מתי נערכה הפגישה ובכל הנראה נערכה ללא ידיעת שמעון פרס.

(המשך בעמוד 2)

הרוג ו־9 פצועים בהתהפך משאית הברום

„נתתי לנהג את מסיכת הגאז, רצתי על ארבע – והתמוטטתי"

– סיפר אתמול אחד הנפגעים ● התאונה תידון בכנסת

המשאית אחרי האסון

המשאית ההפוכה (צילום: „ברק" – „חדשות")

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

„הנהג לחש לי: 'אני מתחיל להרגיש את הברום. עזור לי'. אמרתי לו: 'רק רגע, אני מוציא את מסיכת הגאז שלי ומעביר לך'. כשמסרתי לו את המסיכה, ניתזה עלי מכת ברום רצינית. לא זוכר מה היה באותו רגע. רצתי על ארבע על הכביש ושם התמוטטתי". כך סיפר פנחס ברקוביץ, מנפגעי התאונה שאירעה אתמול בבוקר בכביש הערבה, סמוך למושב חצבה. בתאונה התהפכה משאית שהובילה מכולות ברום מאילת צפונה. נהג המשאית, ישראל סייב, בן 32 מדימונה, נהרג ותשעה אנשים נפגעו באורח קל עד בינוני, בעיקר כתוצאה מנשימת אדי הגאז.

התאונה אירעה סמוך לשעה 6.00 בבוקר. המשאית, השייכת לקבלן משנה של חברת הברומים המלח, עמוסה בשתי מכולות שהכילו בקבוקי ברום, התהפכה סמוך לחצבה, לאחר שנהגה איבד, ככל הנראה, את השליטה על ההגה. כתוצאה מכך, התאבך במקום ענן באו חום, שהתפזר בעקבות משבי

(המשך בעמוד 2)

תיתכן פגישת פרס־שוורנאדזה

„מגעים נוספים בימים הקרובים" ● אשרות לחברי המשלחת הקונסולארית הישראלית למוסקווה – כנראה בעוד שבועיים

מאת גדעון קרץ, שליח „דבר" במדריד

מאדריד (מיוחד ל„דבר").– אין להוציא מכלל אפשרות פגישה בין שמעון פרס לבין שר החוץ הסובייטי שוורנאדזה. בצאתו ממאדריד אמר פרס, כי צפויים מגעים נוספים בימים הקרובים.

יועצו של שר החוץ נמרוד נוביק יקיים בשבועות הקרובים באירופה מגעים עם גורמים סובייטיים. נוביק העריך, כי האשרות לביקור המשלחת הקונסולארית הישראלית במוסקווה יינתנו בתוך שבועיים. הנציג הסובייטי אלכסנדר זוטוב, שנפגש שוב עם פרס ונוביק שלשום במאדריד אמר, כי הוא רואה את סיכויי קידום המו"מ לשלום וההתקרבות הישראלית־סובייטית באופטימיות זהירה". הוא אמר כי טוב לשמוע רעיונות טריים וכי יעביר את התרשמויותיו למוסקווה. אשר לאשרות – הנושא אינו בתחום

(המשך בעמוד 2)

משלחת מברה"מ – בישראל

(ע).– משלחת אגודת הידידות ישראל־ברה"מ, שבה שמונה חברים, הגיעה אתמול בערב לישראל, כדי להשתתף בכינוס ב„יער הצבא האדום" לציון הנצחון על הנאצים במלחמת העולם השנייה.

ראש המשלחת, ואסילי אוסנק, העומד בראש אגודת הידידות לקשרים עם ארצות־חוץ ברפובליקה האוקראינית, אמר כי זוהי משלחת בלתי רשמית, שבאה ביוזמת אגודת הידידות ישראל־ברה"מ. הוא לא היה מוכן לייחס כל משמעות פוליטית לביקור.

חברי אגודת הידידות הישראלית, שקיבלו את המשלחת בנמל התעופה בן־גוריון, אמרו כי טרם הוחלט אם חברי המשלחת ייפגשו כאן עם מדינאים ישראלים כלשהם, אך על־פי התוכנית הם יבקרו בקיבוצים וישתתפו בכנס השנתי הגדול, שייערך ב„יער הצבא האדום" בהרי ירושלים בשבת.

חוסיין ינסה לשכנע את פאהד לבטל הפיסגה על ההתקוממות

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

המלך חוסיין הגיע אתמול לסעודיה כדי לבצע את מצוות העלייה לרגל למקומות הקדושים לאסלאם במכה ובמדינה. אולם, מקורות ערביים מסרו שהמטרה האמיתית של הביקור היא לגייס את המלך פאהד, כדי שייתן את ידו למען ביטול היוזמה לכנס ב־7 ביוני ועידת פסגה ערבית מיוחדת באלג'יריה, שתדון בהתקוממות בשטחים.

לאחרונה אמר חוסיין בראיון לעתונאי, כי הוא סבור שפסגה זו מיותרת, ובכך רמז לחששותיו, שבמסגרת הפסגה תתקבלנה החלטות מדיניות קיצוניות, שימנעו אפשרות שירדן תצטרף, בתנאים מסויימים, למו"מ מדיני עם ישראל. השבוע ביקר שר החוץ האלג'ירי, אחמד טאליב אל־אבראהימי בירדן, ומסר למלך חוסיין הזמנה להשתתף בוועידת הפסגה. יש להניח, שאם רוב מדינות ערב יתמכו בעריכת הפסגה במועדה, תשתתף בה גם ירדן.

אתמול נועד שר החוץ האלג'ירי בדמשק עם הנשיא אסד, ומסר גם לו הזמנה להשתתף בוועידת הפסגה הקרובה. מקורות ערביים מסרו כי ערפאת אמור להגיע לדמשק לאחר חופשת „עיד אל־פיטר".

רופאי המדינה וקופ"ח למאבק משותף

העיצומים נמשכים ביום א'; מרפאות חוץ ב־7 בתי־חולים ממשלתיים יהיו סגורות

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר"

שביתת הרופאים שיתקה אתמול לחלוטין את כל מערכת האשפוז בארץ למשך 24 שעות. בבתי־החולים הממשלתיים, העירוניים ושל קופת־חולים הכללית התנהלה העבודה במתכונת שבת וחג בלבד, ולטיפול זכו רק מקרי חירום. הבוקר מסתיימת השביתה, אולם נמשכים העיצומים. מיום א' יחולו העיצומים גם על בתי־החולים הממשלתיים והעירוניים בעקבות ההחלטה על תיאום העמדות, שקיבלו אתמול ראשי הארגונים של רופאי המדינה ושל קופ"ח.

בישיבת התיאום של רופאי המדינה ורופאי בתי־החולים של קופת־חולים אתמול הוחלט על נקיטת צעדים נגד המעסיקים, במטרה להביא לפתרון הפעלת המתקנים בשעות אחר־הצהריים בבתי־החולים, כדי לקצר את התורים לניתוחים. בעקבות החלטה זו ייסגרו החל מיום א' למשך שלושה ימים רצופים מרפאות החוץ בשבעה בתי־חולים ממשלתיים ועירוניים: ב„שיבא", „וולפסון", „אסף הרופא", „ברזילי", „איכילוב", „רוקח" ובבית־החולים ליולדות בקריה בתל־אביב.

בבתי־החולים של קופת־חולים מחריפים הרופאים את מאבקם, והחל מיום א' ועד להודעה חדשה לא יתקבלו לאשפוז במחלקות הפנימיות החולים שעל אשפוזם סוכם מראש בעקבות תוצאות האבחון הרפואי. במקביל נשארים סגורים המכונים לצנתור לב ב„בילינסון" וב„כרמל", מרפאות החוץ, המחלקות לאשפוז יום ולא ניתנים טיפולים אמבולאטוריים. דיאליזה וטיפולים אונקולוגיים כימיים ורדיו־תרפיים ניתנים כרגיל.

ביום א' נפתחות „מרפאות הרופאים" ברחובות, דוגמת אלו המופעלות במלון „פאלאס"

(המשך בעמוד 2)

רבין בוועדה המדינית של „העבודה"

„יוזמת שולץ טסה כלפי מטה – קשה לשנות כיוונה"

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

„לפי עצות העולם, יוזמת שולץ נמצאת בשלב זה בטיסה כלפי מטה, עם סיכויים קלושים לשנות את כיוון הטיסה, משום שעד כה אף צד מן הצדדים הנוגעים למסמך לא נתן תשובה חיובית", אמר אתמול שר הבטחון יצחק רבין. הוא חזר על הערכתו זו כמה פעמים בנוסחים שונים: „יוזמת שולץ שרויה במצב קשה", „יוזמת שולץ בגוויעתה, אם כי עדיין לא בפרפורים".

בנאום בוועדה המדינית של מפלגת העבודה התמקד רבין בנסיבות ובסיבות שלא הניעו תהליך מדיני ומשאיזמתן לקידום תהליך השלום באזורנו. אף שהדגיש שעדיין הוא דבק באופציה הירדנית, הציע שר הבטחון „להתחיל לחשוב על אלטרנטיבה להסדר מוגבל עם גורמים פלשתינים, כשלב, כיצירת תנאים עד שירדן תהיה מוכנה לחזור לעמדותיה מלפני שלושה חודשים או שנתיים".

לדברי רבין, „עמדת ברית־המועצות הוקשחה בהשוואה למה שהיה ידוע לנו ויש סימנים לא מבוטלים של נסיגות והצהרות מצד ירדן להתנתקותה. מנסילת אחריות במשאיזמתן לגורל הפלשתינים תושבי השטחים והשארת הנושא לטיפול משלחת פלשתינית־אש"פיסטית, כחלק מהמשלחת הירדנית או כמשלחת נפרדת".

להערכת שר הבטחון, גם ירדן מעריכה „שסיכויי יוזמת שולץ קרובים לאפס, והמשך דבקותה ביוזמה שלא הבריאה עלול לסכן את המשטר בירדן, ולכן היה עליה לקבר קווים ולהבטיח אגפים".

מובן שלגבי הנציגות הפלשתינית מהשטחים – יש לחשוב על הידברות איתה כאלטרנטיבה, אף שעדיין אינה קיימת כזאת – מנה רבין שורה של תנאים והגבלות.

סנה: המתנחלים – משמר של הימין

תא"ל (מיל.) אפרים סנה, בעבר ראש המינהל האזרחי ביו"ש, התמקד בדבריו בדיון שהתנהל אחרי דברי שר הבטחון, בהגברת הפעילות של המתנחלים בשלושה מרדים: „הגברת הפעילות המשטרה והגברת הנוכחות במקומות שונים; הגברת השימוש הקטלני בנשק; הגברת הנסיון למעורבות בפעילות ולהשפעה על מדיניות הענישה".

סנה הדגיש שזאת אינה בעיה של הבטחון השוטף, אלא „בעיה פוליטית ממדרגה ראשונה: המתנחלים הם המסמר הקדמי של הימין בישראל. מהרגע שזה הופך לכוח חמוש, הוזכה בלגיטימאציה, זה משנה את הקודקס הבסיסי של התרבות הפוליטית בארץ ישראל. זו פעם ראשונה מאז 1948 שיש כוח חמוש, שיש לו מכנה משותף פוליטי ואינטרס פוליטי – חידוד העימות בין יהודים לערבים. לתופעה הזאת יש לשים סכר. מי כמוני יודע", כיוון סנה את דבריו אל רבין, „באיזו נחישות אתה עמדת כל השנים האחרונות מול הנסיונות שלהם לקנות לגיטימאציה. אני מבקש להמשיך לעמוד מול המגמה הזאת בנחישות".

הממשל מתכוון למכור לכוויית מטוסי אף־18 חדישים

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר").– הממשל האמריקאי מתכוון למכור לכוויית מטוסי אף־18 חדישים, אשר עד כה לא נמכרו למדינה ערבית או למדינה של העולם השלישי.

הממשל מתכוון לבקש בקרוב את אישור הקונגרס למכירה של 40 מטוסי אף־18 לכוויית, ואם יאשר הקונגרס את המכירה יהיה בכך שלב חדש ביחסי הבטחון של ארה"ב וכוויית. עד כה מכרה ארה"ב מטוסי אף־18 רק לקנדה, לאוסטרליה ולספרד.

חיל־האוויר תקף בחשכה מטרות ג'בריל מצפון לצידון

מאת טלי זליגר, הכתבת הצבאית של „דבר"

אתמול בערב תקפו מטוסי חיל האוויר יעד מחבלים של ארגונו של אחמד ג'בריל, מצפון לצידון. דובר צה"ל מסר כי המטוסים שבו בשלום והטייסים דיווחו על פגיעות טובות במטרות.

רק לעתים רחוקות תוקף חיל האוויר בשעות החשכה, ואולם על־פי דיווחים היו הפגיעות מדויקות בשל השימוש במתקנים מתוחכמים ובגיבוי מסוקי קרב.

„מכבי" אלופה – בפעם ה־19

מאת משה בוק, סופר „דבר"

קבוצת מכבי ת"א זכתה אמש בפעם ה־19 ברציפות באליפות המדינה, לאחר שגברה במשחק השלישי והמכריע על הפועל ת"א בתוצאה 91:99 (53:52).

המשחק היווה סיום הולם לאחת מהעונות המרתקות בתולדות הכדורסל הישראלי. רבים סברו, כי השנה תצליח הפועל לזכות באליפות על חשבון יריבתה המושבעת, אבל הנסיון והשאפתנות של מכבי הכריעו את המשחק.

רוב כוכבי הפועל סבלו מחולשה והמכבים בעידוד מדהים של 9,000 צופים ניצלו זאת כדי לזכות בנצחון. בתום המשחק התגלו במגרש וביציעים מחזות שמחה מרגשים.

„אנשי שילה פתחו באש על חיילי צה"ל"

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

אנשי התנחלות שילה פתחו באש לעבר חיילי מילואים של צה"ל ובתקרית אחרת שלפו בלפידם אקדחים במהלך ויכוח.

דברים אלה מספר אברהמי קול, מזכיר קיבוץ יפעת בעלון הקיבוץ, לאחר שובו משירות מילואים באיזור שילה.

אברהמי קול, ששימש מפקד פלוגת מילואים, מספר שבנס לא נסתיים הדבר באסון. אנשי שילה שלפו אקדחים לעבר חיילי המילואים, כאשר ניסו החיילים למנוע מהם להכניס צמיג בוער לבית ערבי באיזור שתושביו ישנו בשעת לילה.

פרטים נוספים על האירוע ראה בכתבה בעמוד 16.

עליה גדולה בגרעון במאזן התשלומים

מאת אמנון אמר, סופר הכלכלי של „דבר" בירושלים

עלייה גדולה של 1.9 מיליארד דולר, שהם כ־50 אחוז, נרשמה בשנת 1987 בגרעון במאזן התשלומים של ישראל. בשני־שלישים מעלייה זו נובעים מהגידול הרב שנרשם בשנה שעברה בייבוא בטחוני, שהוכפל לעומת השנה הקודמת. יתר הגידול נובע מעודף הייבוא האזרחי, בסך 700 מיליון דולאר.

תנודות ההון החד־צדדיות, שבעזרתן מממנת ישראל את הגרעון במאזן, ירדו בשנה שעברה ביותר מחצי מיליון דולאר, כתוצאה מצמצום היקף הסיוע האמריקאי.

EUROCOM
Panasonic הקשר שלך ל

בנציגתה הבלעדית של PANASONIC בישראל לציוד תקשורת טלפוני, מביאה אליך יורוקום את המוצרים המובילים בעולם:

• טלפונים אלחוטיים - האלחוטי הבטיחותי של PANASONIC עם 256 קודים להגנה מפני "גניבת שיחות".
• חייגנים - מגוון חייגנים משוכללים עתירי זכרונות עם תצוגה דיגיטלית ודבור ללא הרמת האפרכסת.
• מזכירות אלקטרוניות - מבחר דגמים של מזכירות אלקטרוניות עם שלט רחוק - משולבות בטלפון ורגילות.

להשיג בחנויות המובחרות לתקשורת וטלפונים וברשתות השיווק הגדולות.

קחו עכשיו את התקשורת והשירות הטובים ביותר שכסף יכול לקנות.

אישור משרד התקשורת 853

יורוקום שווק (1986) בע"מ
חברה בת של תדיראן
טל': 03-7520666

EUROCOM הקשר שלך לתקשורת

هكذا من الأصل

مكامن الأصل

סטודנט לבנוני נחקר במעורבות בנסיון לפוצץ השגרירות בניקוסיה

מאת יהודה לוי, כתב "דבר" בירושלים

שר הבטחון יצחק רבין אמר אתמול כי יש להניח שהיעד לפיגוע בניקוסיה היה שגרירות ישראל.

לדבריו התפוצצות מכונית התופת נחשבת לפעולת טרור קלה יחסית אך הוא חזר על עמדתו כי הערבים לא ישיגו לעולם את מטרותיהם הפוליטיות באמצעות טרור.

שר הבטחון הופיע אתמול בפני חבר הנאמנים של בני ברית המתכנס השבוע בירושלים. הוא אמר כי בשנים האחרונות מתפתח במזה"ת מרוץ חימוש יותר מאשר בכל מקום אחר בעולם. לדבריו השלום עם מצרים מוסיף לקידום הבטחון האסטרטגי בין ישראל למדינות ערב ולכן חיוני לישראל לשמור על שלום זה.

על ההתקוממות בשטחים אמר רבין כי מאבק אזרחי יכול להשיג השפעה רבה יותר משימוש בנשק אך בסופו של דבר רק מו"מ יביא לפתרון של ממש.

רבין נדרש לסוגיית גרושו הצפוי של מובארק עוואד וענה על כך בשאלה: "האם אתם מתארים מה היה עושה הממשל האמריקאי לתייר ישראלי שאשרת השהייה שלו בארה"ב פגה, והוא מסייף למיעוטים לא לבצע מה שהם צריכים לעשות עפ"י החוק, ואני לא מדבר דווקא על הסטה לאלימות, למרות שאני חושב שעוואד עשה גם זאת".

ניקוסיה 12 (רויטר – עתיים).– סטודנט לבנוני נחקר אתמול על ידי משטרת קפריסין בקשר לנסיון הכושל לפוצץ את שגרירות ישראל בניקוסיה.

בפיגוע זה, בו התפוצצה מכונית תופת על גשר ברחוב ראשי, במרחק של 200 מטר מן השגרירות, נהרגו שלושה אנשים ושישה נפצעו קשה.

החשוד הוא עומר אחמד האווילו, בן 23, שנראה בורח מן המכונית, מדגם מיצובישי פאג'רו, כמה שניות לפני שהתפוצצה, מסר רדיו קפריסין. בפיצוץ נהרגו נהג מכונית התופת ואשה מקומית, שנסעה במכונית מאחורי המכונית הממולכדת. הרוג שלישי הוא גם כן תושב קפריסין, דיפלומט לשעבר. 19 אנשים נפצעו בפיצוץ, מהם, כאמור, שישה קשה.

חוקרי המשטרה מנסים עתה לשחזר מה בדיוק קרה לאחר ששוטרים, אשר שמרו על השגרירות, מנעו פעמיים מנהג מכונית התופת להחנותה בצד הבניין.

לאחר הנסיון הכושל השני להחנות את המכונית, הסתלק הנהג במהירות, התנגש במכונית אחרת והמכונית התפוצצה במרחק של 200 מטר מן השגרירות.

המשטרה מסרה כי אדם נראה בורח מאתר הפיגוע, לאחר שהשליך מידו שקית ובה מתקן להפעלה מרחוק. מקור בטחוני מסר כי מטען חומר הנפץ בתוך המכונית התפוצץ במקרה בגלל תאונה.

עוד מסרה המשטרה, כי החשוד, האווילו, לומד בבית ספר פרטי בניקוסיה. הוא הגיע לקפריסין השנה והמכונית הממולכדת שהתפוצצה היתה שלו. נהג המכונית שהתרסק יחד עמה טרם זוהה.

פרופ' סטיבן הוקינג מקבל את פרס וולף, אתמול מידי הרצוג ונבון (צילום: יצחק הררי)

פרסי וולף הוענקו בכנסת

מאת יהודה לוי, כתב "דבר" בירושלים

נשיא המדינה חיים הרצוג העניק אמש את פרסי קרן וולף ל־12 בלות וחתני הפרס במקום הנתינ שהתקיים במשכן הכנסת. בטקס השתתפו ראש הממשלה יצחק שמיר, סגן ראש הממשלה ושר החינוך יצחק נבון, נציגי הקרן, ראשי הסגל הדיפלומטי ומאות אנשי מדע מכל הארץ.

בדברי הברכה אמר הנשיא, הרצוג כי מקבלי הפרסים מבטאים את אחוות האנושות. "מעבר לחילוקי דעות פוליטיים או אידיאולוגיים, אשר לעתים נראים כאילו הם עומדים להטביע אותנו במבול של איבה וסכסוכים, אנו רואים כיצד המדע והאנושות יוצרים את השותפות האנושית האמיתית". הוא הביע תקווה כי באמצעות שפת ההישגים ניתן יהיה להתגבר על כל המחלוקות.

שר החינוך בירך את חתני הפרס ואיחל כי בשנה הבאה יישבו באולם גם נציגים של מדינות ערב.

הפרס, המוענק זו השנה העשירית מטעם הקרן ע"ש ריקארדו וולף, חולק למדענים בשישה תחומים:

חקלאות: שארל תיבו מצרפת וארנסט ג'ון כריסטופר פולג' מבריטניה.

מתמטיקה: פרידריך הירצברוך מגרמניה המערבית.

רפואה: הנרי ג'רי הרס מבלגיה ואליזבט פ. נויפלד מארה"ב.

פיסיקה: רוג'ר פנרוז וסטיבן ו. הוקינג מבריטניה.

אמנות: פומיהיקו מאקי מיפאן וג'יאנקרלו דה־קרלו מאיטליה.

בפרס בכימיה זכו השנה שני מדענים ישראלים: נשיא האקדמיה הלאומית למדעים, פרופ' יהושע יורטנר ופרופ' רפאל לוין.

אכזבה בצרפת מ"ממשלת ההמשך" שהציג רוקאר

מאת גדעון קרז, סופר "דבר" בפריס

פאריס (מיוחד ל"דבר").– ראש ממשלת צרפת מישל רוקאר הציג אתמול את ממשלת צרפת החדשה שהתפקידים העיקריים בה נמצאים בידי המפלגה הסוציאליסטית. הרכבה מוכיח כי הנשיא מיטראן ורוקאר לא הצליחו להרחיב את הממשלה לחוגים רחבים יותר.

ממשלה זו ששה־עשר משריה כיהנו כבר בממשלות הסוציאליסטיות הקודמות ושבעלי תפקידים בכירים בה, כוללת רק שני אישים המזוהים עם מפלגות המרכז, שני אנשי מקצוע – תעשיין ואשת תקשורת ושופט סוציאליסט כשר משפטים. היא עוררה אכזבה משום שאינה ממשלת "שינוי", כפי שהובטח אלא "המשך" וצפויה לה סכנת נפילה – בגלל היעדר רוב בפרלמנט.

רולן דימא, שר החוץ בממשל הסוציאליסטי האחרון חוזר לתפקידו וכמוהו פייר ברגובואה – שר האוצר.

מזכ"ל הסוציאליסטים ליונל ז'וספן מתמנה כשר החינוך ובמספר שניים בממשלה, לו, לשני קודמיו ולשר השיכון מוריס פור – איש מפלגת הרדיקלים השמאלים הקרובה לסוציאליסטים תואר בכיר של שר־מדינה. שמונה שרים הם תתי שרים הכפופים לשרים אחרים. כשר ההגנה נתמנה מנהיג סוציאליסטי ותיק אחר ז'אן פייר שוונמן. כשר הפנים – מי שכיהן בתפקיד זה לואי ז'וקס, וז'אק לנג, אחד משני השרים ממוצא יהודי, הוא שר התרבות.

הסובייטים נבוכים

(המשך מעמוד 1)

ייתכן שח"כ מרידור ניצל את נסיעתו להונגריה לצורך זה.

לדברי המקורות הסובייטיים אין להוציא מכלל אפשרות את הזמנתו בעתיד של פרס למוסקווה – אך מה שעשוי לפתוח אפשרות להזמנה כזאת היא, למשל, הצהרה על תמיכה בוועידת שלום בינלאומית כעקרון בפני עצמו ולא כמסגרת של חוסר ברירה כדי להקל על ירדן, והצהרה ברורה על נכונות להחזיר שטחים תמורת שלום.

בנושא יהודי ברית־המועצות אמרו המקורות כי 90 אחוז מן הפונים מקבלים היתרי יציאה – בארבעת החודשים האחרונים ניתנו 4,000 היתרים, אך שגרירות הולנד אינה מעניקה להם אשרות אלא לבוקרשט – ומשם לישראל, על־פי הסכם משולש שנועד למנוע נשירה. כך, למשל, אפילו יהודים שביקשו לצאת ליפאן נענו שהם יכולים לצאת רק לבוקרשט, ובסופו של דבר החליטו לא לצאת.

המקורות, שביקשו להדגיש את מידת ההתחשבות שנהגה, לדבריהם, ברית־המועצות ביהודים ובישראל בעבר, סיפרו כי לאחר כיבוש ביירות במלחמת לבנון הזדעזעו השלטונות הסובייטיים מן המצב שבו השאירו הישראלים את שגרירות ברית־המועצות בביירות. החיילים עשו שם את צרכיהם, תמונות שונות וצילומים – גם של אישים סובייטיים – נתלשו והריהוט הושחת. הכל נעשה, להערכתם, במכוון. צילומים מן המקום הובאו ונבדקו במוסקווה – אך השלטונות החליטו לא להוציא את הפרשה הזאת, בין השאר משום שהדבר היה עלול לעורר גל אנטישמי.

קבלת מודעות 24 שעות
מודעות
משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל'
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות
24 שעות ביממה
ב' דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 246363 239952

דבר DAVAR دافار
מאוחד עם למרחב
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אמנון בר־נוי
המו"ל – "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
298032, 281860, 286156
סניפים:
ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ג'
טלפון 242203, ת.ד. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111, מ 33104

אנו מודיעים בצער רב
על מות חברתנו היקרה
תחיה גרסנפלד ז"ל
ההלויה היום יום שישי 13.5.88 בשעה 14.00
המשפחה וקיבוץ מרחביה

אמש בתיאטרון

לא מוסיף כבוד

תיאטרון "הבימה" מציג – "סאלח שבתי", מאת אפרים קישון ובבימויו. מוסיקה ותזמור: נורית הירש. פזמונים: חיים חפר. תפאורה: רוני תורן. תלבושות: יעל פרדס.

משתתפים: זאב רווח, גאולה נוני, יהודה אליאס, רפנה רקל, אברהם מור, ודינה כהן, גרגורי טל, שמעון לב־ארי, נירה רבינוביץ', חני נחמיאס, אברהם רונאי, מוסקו אלקלעי, יעל עמית, מישה נתן ועמי מנדלמן.

במהלך ההצגה נשמעו כמה קריאות "בוז" ו"בושה" משורות הקהל, אך התשואות הנלהבות הרעישו אותן.

מקצועית – "סאלח שבתי" לא תוסיף כבוד להישגי התיאטרון הלאומי. אם בגרסה הקולנועית היתה זו גם סטירה עסיסית ושנונה – הרי הגרסה התיאטרלית מרדדת את הטקסט להביך. זה אמור גם לגבי תמלילי הפזמונים של חיים חפר, המצטיינים בשאר רוח כמו "זהו הבירוקרטיה/ הלב מרגיש אבוד". שאר הרוח הזה נרף, כנראה, גם את שאר יוצרי ההצגה, ללחנים בינוניים מאוד של נורית הירש ותלבושות מגוחכות של יעל פרדס (שעיצבה בעבר תפאורות ותלבושות יפהפיות ל"גמר תרבותרות", "הדוד וניה" ו"נוצצת"). פרדס נכשלה בנסיון להציג במשולב אותנטיות של פעם וזוהר אירוויזיוני.

גאולה נוני בתפקיד אתרוגה, אשתו של סאלח, נראית כבציגת האיים האנטילים לאירוויזיון. בעיקר חסרה כאן יד של במאי (מה קרה לקישון?).

קשה לציין הישגי משחק. זאב רווח הרבה בעוויתות ובמאניירות, אך הצליח, למרות זאת, לכבוש את הלב בעיצוב דמות אנושית חמה של שורד בעל כורחו. במיוחד בסצינה בה התפלל לאלוהים שיחוס על ילדיו, ולא שכח להזכיר "אני ממפא"י".

ההצגה בגרסתה העכשווית מפקיעה את זכות העלבון מן הערות: זו שמורה חד־פעמית למפא"י, המצטיירת כאן כאם כל חטאת. אברהם רונאי, בתפקיד בכיר המפלגה מפליא הפעם בעיצוב מפא"יניק, דוחה, רע לב, מושחת ומתחסד.

מזג האויר

(ע).– תחזית מזג האויר ליום ו': יהיה נאה, בשבת עלייה ניכרת בטמפרטורות.

הטמפרטורות החזויות: ירושלים: 12־28, רמת־הגולן: 11־29, צפת: 12־24, חיפה: 14־26, טבריה: 14־32, עפולה: 12־31, שומרון: 12־29, תל־אביב: 15־26, לוד: 12־30, יריחו: 16־38, עזה: 15־25, באר־שבע: 12־34, אילת: 22־41.

סא"ל מאיר ירדן התנגש במשאית – ונהרג

(ע). – סגן־אלוף בצה"ל, מאיר ירדן, בן 37, קצין בכיר במיקוד הצפון, נהרג אתמול בתאונת דרכים שאירעה בכביש צומת גולני־עמיעד, סמוך לכפר מכר לא הרחק מצומת כלנית.

סמוך לשעה 11.00 בבוקר פגעה מכונית פיג'ו 205, בה נהג הקצין במשאית שבה מנגד. הנהג נהרג במקום.

נהג המשאית, תושב מג'דל־שמס, בן 28, נעצר לחקירה.

ליטוש אחרון לתוכנית ההבראה ב"אליאנס"

מאת אבי שורבינו

המשא ומתן בין עובדי "אליאנס" לבין נציגי האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות הגיע אתמול לשלב הליטוש האחרון. לאחר שהושגה הסכמה בכל נקודות המחלוקת על תוכנית ההבראה למפעל הצמיגים בחדרה.

נציגי העובדים של "אליאנס" המשיכו אתמול את המשא ומתן, זה היום הרביעי ברציפות, על תוכנית ההבראה למפעל שאמורה להתקבל על־ידי עו"ד עמרם בלום, המפרק הזמני של החברה. אם תאושר התוכנית ויוצגו מקורות מימון שיאפשרו את חידוש העבודה במפעל, היא תתחדש בימים הקרובים.

כ־120 מעובדי "אליאנס" הגיעו אתמול אל בניין מועצת פועלי חדרה ומסרו לעובדי המועצה שקיות מלאות פיתה, מעוטרות בסרט אדום, כתזכורת לקיומם של עובדי "אליאנס" המושבתים מעבודה. לטענתם, לא פקדו אותם עובדי מועצת הפועלים זה זמן רב.

ח"כ רפאל איתן הגיע אתמול בשעות הבוקר אל חצר מפעל הצמיגים בחדרה, כדי להביע את הזדהותו עם העובדים. הוא הבטיח לפועלים לקיים דיון במליאת הכנסת במצבם של העובדים המושבתים זה שבוע מעבודתם.

שר החוץ המצרי – למוסקווה

קאהיר (ע"צ).– סגן ראש ממשלת מצרים ושר החוץ שלה, עיסמאת עבד אל־מאגיד, הודיע ביום חמישי כי הוא עומד לצאת ב־19 במאי לביקור רשמי בברה"מ.

יהיה זה ביקור ראשון של שר חוץ מצרי בברה"מ מאז שנת 1975.

איראן וסוריה כפו הפסקת־אש בביירות

ביירות (עיר ועי"צ).– משקיפים שנשלחו על ידי נשיאי סוריה ואיראן לביירות, סיירו בשכונות דרום העיר כדי לכפות הפסקת אש על המיליציות היריבות של "אמל" וחזבאללה.

אנשים מזויינים של החזבאללה ושל "אמל" עקבו אחר המשקיפים מאחורי עמדות שקי חול, לאורך הקו החוצה את שכונות דרום ביירות. בינתיים לא התחדשה האש בין המיליציות היריבות.

ביוזמת סוריה ואיראן הוקמו צוותי משקיפים של נציגי שתי המדינות, כדי לכפות הפסקת אש, עליה הוסכם ביום רביעי בערב בשיחה טלפונית בין אסד נשיא סוריה והאמיני נשיא איראן.

היתה זו הפסקת האש החמישית מאז שפרצו הקרבות בין שני הארגונים השיעיים היריבים ביום שישי האחרון. בחילופי האש עד כה נהרגו 154 בני אדם ו־550 נפצעו.

בהודעת השגרירות האיראנית נאמר כי שתי המיליציות יפנו את הפצועים שלהם, יחליפו רשימות שבויים ויסלקו את לוחמיהם מן הרחובות, ברגע שהפסקת האש תיכנס לתוקפה. עדי ראייה מסרו כי במשך הלילה שבין יום רביעי לחמישי נמשכו הקרבות וחילופי האש ושני הצדדים הפעילו מרגמות, מטולי טילים ומקלעים כבדים. לקראת בוקר יום חמישי שככה האש.

במהלך הדיונים על הפסקת האש איימו הסורים כי ישלחו צבא לתוך שכונות דרום ביירות, כדי לכפות על הצדדים הפסקת האש.

נתתי

(המשך מעמוד 1)

רוח ברדיוס של שישה קילומטרים. נהג המשאית, ישראל סייב, נלכד בתא המשאית וצוותי החירום שהגיעו למקום, הצליחו לחלץ אותו רק לאחר כארבע שעות של עבודה מאומצת, כשהוא ללא רוח חיים. על־פי העדויות, מצא הנהג את מותו בנסיבות אכזריות, כתוצאה מחנק הדרגתי שנגרם מנשימת הגאז הרעיל.

לאחר קבלת ההודעה על התאונה, הגיעו למקום יחידות חילוץ של מפעלי ים המלח, כבאים וצוותים של מד"א. חיילי צה"ל שהגיעו מהיחידות הפרושות באיזור, עסקו בפינוי תושבי האיזור ליישובים הסמוכים. תחילה, נעשו צעדים לפינוי כולל של המושבים עידן, חצבה, בית־ספר שדה חצבה, אולם כשהתברר שלא נשקפת ליישובים אלה סכנה, הוחלט לפנות רק את תושבי חצבה.

צוותי החירום בשטח, חשבו תחילה לפזר ממסוקים חומר כימי מנטרל מעל למכולות ההפוכות, אולם לבסוף הוחלט לגרור את המכולות למקום מרוחק מהכביש ולנטרלם במקום.

הרגשתי צריבה ואיבדתי הכרתי

את הרגעים הדרמאטיים לאחר התהפכות המשאית, שחזר אתמול נהג מונית של חברת "יעל דרומה", שלמה אוזלאי, שנפגע כתוצאה מנשימת הגאז. "סמוך לשעה 6.00 בבוקר התקרבנו למקום, והבחנו בעשן אדום. ראינו משאית הפוכה ומישהו צעק שאסור לכנס בתוך תא הנהג. פרצתי את הדלת ונסיתי להיכנס לקבינה. נסיתי לעזור לנהג, אבל אי־אפשר היה לנשום. הנחתי חולצה על פני ועל פניו. כוחות החילוץ הגיעו רק אחרי כ־45 דקות. הייתי כל הזמן לצד הנהג ונסיתי לדבר אתו, אבל ראיתי שהוא הולך ונחלש. בשלב מסוים הרגשתי צריבה בעיניים והתקשיתי לנשום ואז איבדתי את הכרתי".

שומר השדות הבדווי של חצבה, דיס עמרני, נפגע אף הוא במהלך נסיונות החילוץ של הנהג. "כשהגעתי למקום, כבר היו שלושה נהגי משאיות שניסו לחלץ את הנהג. נסינו שוב ושוב להיכנס אל תוך תא הנהג, אבל הרגשתי צריבות בעיניים ובפנים. חשבתי שאני נושם משהו חם. השפעת הגאז הלכה והתחזקה, עד שהרגשתי שאינני יכול לנשום עוד. האמבולנס הראשון הגיע לאחר כ־40 דקות. כחצי שעה לאחר מכן הגיעו למקום כוחות של צה"ל ומסוק של חיל האוויר חילץ את כל הנפגעים והעבירם אל בית החולים "סורוקה" בבאר־שבע".

כביש הערבה נותר סגור אתמול עד לשעות הערב ומומחי חברת הברום ומפעלי ים המלח עסקו עדיין בנטרול הברום. מנהל בית החולים "סורוקה" בבאר־שבע, ד"ר יצחק רוזמן, מסר כי שישה פצועים עדיין מאושפזים בבית החולים והם סובלים מפגיעה כימית ברקמת הריאה. על־פי ההערכה, עוד היום ישוחררו כל הפצועים לבתיהם.

ההרוג, ישראל סייב, היה נשוי לדיקי ואב לשלושה ילדים: אריק, בן 7, אורטל, בת 5, ושירן, תינוקת בת שבעה חודשים.

התאונה תידון בכנסת

אמנון אסר, סופרו הכלכלי של "דבר" בירושלים מוסר, כי ועדת המשנה לביקורת המדינה בעניין חומרים רעילים, תדון ביום שלישי הקרוב בתאונת הברום בכביש הערבה.

הוסר המכשול בפני אשרור חוזה הטילים לטווח בינוני

ז'נבה (א.פ. ורויטר).– נציגי ארה"ב וברה"מ למשא ומתן בז'נבה הגיעו אתמול לכלל הסכמה בכל הנושאים הטכניים שעיכבו עד כה את הדיון בסנאט של ארה"ב באשרורו של ההסכם הבין־מעצמתי לפירוק הטילים הגרעיניים בעלי הטווח הבינוני – הודיע אתמול פקיד אמריקאי בכיר בז'נבה. לאחר ששני הצדדים הסכימו ביניהם, שאין באפשרותם להגיע לכלל הסכמה על נוסח חוזה חדש לצמצום מצבורי הטילים ארוכי הטווח בכתבית המועד לחתימת החוזה בפסגת מוסקווה, נראה עתה, כי החלפת עותקים מאושרים של חוזה הטילים לטווח הבינוני תהיה גולת הכותרת בפסגת מוסקווה המשמשת הבאה.

הפקיד האמריקאי אמר עוד, שתוצאות פגישותיהם של שרי החוץ של שתי המעצמות ג'ורג' שולץ ואדוארד שווארנדזה יוזזו לסנאט היום.

נציגי שני הצדדים ניסחו שני מסמכים ובהם הפתרונות המוסכמים למחלוקות שנותרו בעינן, האחד בנוגע לשאלת הדרכים לאימות מילוי סעיפי החוזה והאחר בנוגע לכלי נשק שיפותחו בעתיד. ראשי המשלחות, האמריקאי מאקס קמפלמן והסובייטי ויקטור קארפוב, חתמו על שני ההסכמים בשעה ששולץ ושווארדנזה סיימו את שני ימי השיחות שקיימו. שני השרים השתתפו אף הם בטקס החתימה.

ההסכם בדבר הפיקוח על השמדת הטילים לטווח הבינוני, שנחתם בוואשינגטון בדצמבר, עמד להתחתם בשעה מאוחרת יותר בראשי תיבות על־ידי חבר המשלחת האמריקאית מיינארד גליטמן והסובייטי ניקולאי צ'רבוב.

עדיין לא ברור אם יהיה במסמכים אלה כדי להשביע את רצונם של חברי הסנאט האמריקאי, שהשעו השבוע את הדיון בדבר אשרור החוזה מחשש שמוסקווה תחזור בה מהתחייבותה לאפשר פיקוח אמריקאי יעיל.

שולץ ושווארנדזה לחצו ידיים לאחר חתימת המסמך הראשון בשגרירות הסובייטית, לאחר ששניהם השלימו יותר משבע שעות דיונים במהלך יומיים. המסמך השני הוגדר כמסמך הנוגע לפיקוח על מילוי אחרי הוראות חוזה הטילים לטווח בינוני. הפקידים לא הבהירו, אם המסמך אכן נוגע לכל תשע הנקודות שהועלו על־ידי הסנאט האמריקאי.

קודם לכן מסרו פקידים אמריקאים בכירים בז'נבה, כי במשא ומתן באו על פתרונם חילוקי הדעות בדבר גודל מיכלי הטילים שייבדקו במהלך תהליך הפיקוח וכן חילוקי דיעות אחרים הנוגעים לפיקוח בבסיסי הטילים.

רייגן מבטיח: אעלה בפיסגה נושא הגירת יהודי ברה"מ

מאת אמנון הקר, סופר "דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"דבר").– הנשיא רייגן הבטיח אתמול כי הוא יעלה את נושא יהודי ברה"מ בוועידת הפסגה במוסקווה בסוף החודש, וחזר על מחוייבותה העמוקה של ארה"ב לגורלם של יהודי ברה"מ.

רייגן קיבל אתמול בבית הלבן לשיחה של 20 דקות משלחת של יהודים, בראשות יו"ר הנהלת הסוכנות שמחה דיניץ ויו"ר ועידת הנשיאים מוריס אברם.

דיניץ סיפר לרייגן כי מספר הסירובניקים הגיע ל־9000, כי מתרבות הבקשות לעלייה וכי מתגבר הצורך בחינוך יהודי ובעיקר בלימוד עברית. הנשיא ענה לו כי ארה"ב לא תניח לעולם את הבעיה הזאת, כי תיקון ג'קסון ואניק לא ישונה והממשל לא יבטח לעולם ברוסים – עד שישנו מדיניותם כלפי היהודים.

בתחילת הפגישה הודה דיניץ לרייגן על מאמציו ביוזמת השלום למזרח התיכון ורייגן השיב כי ארה"ב ממשיכה להיות מחוייבת ליוזמת השלום.

שמעון לא סיפר על נסיעתו להונגריה – התרעם וייצמן

ואילו רבין התרעם על וייצמן, נבון ואבא אבן שהציבו סימני שאלה על נוהל קבלת ההחלטות לפני פעולת צה"ל

מאת עליזה ולך, כתבת "דבר" לענייני מפלגות

יצחק רבין תקף אתמול את שיתוף־הפעולה בינו לבין שמעון פרס, וביטא מחוייבות כלפי עזר וייצמן, יצחק נבון ואבא אבן, שהציבו סימני־שאלה על נוהל קבלת ההחלטות שקדם למבצע של צה"ל בלבנון בשבוע שעבר.

עזר וייצמן התרעם השבוע על שמעון פרס. "אני ממלא־מקום שר החוץ, ולי לא סיפר שמעון על הנסיעה להונגריה", אמר וייצמן.

בכינוס היערכות ראשון של מטה הארגון במטה הבחירות של מפלגת העבודה, שהיה אתמול ב"אפעל", אמר רבין: "בין הראוי שבנושאים בעלי חשיבות לאומית תצטמצם מסגרת חברינו בביקורת אחד על השני, גם אם הם שרים, גם אם הם יושבי־ראש של ועדות בכנסת". אף שלא נקב בשמם של האישים שאליהם התכוון, זיהו הכל את הכתובת. שר הבטחון הדגיש, כאמור, גם את "החזית המאוחדת" בינו לבין שמעון פרס ויעץ שתהיה "נהלת יותר רכים בצמרת המפלגה, כדי שלא נשמע לב אנשים במפלגה". רבין התייחס גם להתעסקותם של חברי המפלגה בבחירות הפנימיות.

הרואה את פעילותם למען המפלגה העיר בחיוך ש"בכל כינוס מספר המועמדים אינו נופל ממספר באי הכינוס". לדבריו, לבד מארגון ומשמעת טובים על מפלגת העבודה להצטייר בתודעת הציבור כבעלת "יכולת עמידה מדינית, ובתחום הבטחוני יצירת אמינות שאינם הולכים למכור הכל".

מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, שמרגיש בכל הזדמנות את התנגדותו ל"עסקאות" בין מתמודדים, הזהיר מהרכבת תוכנית לכינוס ש"בכל קצביה יצביעו עבור מי שהוא רוצה, כי השתקפות הצבעות תהיה השתקפות אלקטוראלית לכנסת".

אלפי שוטרים וחיילי מג"ב

(המשך מעמוד 1)

כרוז מס' 16 של מפקדת ההתקוממות בשטחים, ששודר שלשום לראשונה ברדיו מונטה־קרלו, קרא לשביתה כללית ולהפגנות ביום ראשון הקרוב, ביום ראשון זה יתקיימו בארץ חגיגות "יום ירושלים".

הכרוז קורא להגברת המרי האזרחי ודורש מתושבי רצועת עזה שלא לדרוש את תעודות הזהות שלהם, כפי שדורש הממשל הישראלי. עוד קורא הכרוז להימנע מתשלום מסים.

בתחילת השבוע הבא יסתיים חודש הרמדאן, שבסיומו חוגגים המוסלמים את שלושה ימי החג עיד אל־פיטר. כרוז מס' 16 מכריז על יום החג הראשון כיום זכרון לאבו־ג'יהאד, וביומיים האחרים נדרשים תושבי השטחים לעלות לקברי חללי ההתקוממות ולבקר אצל בני משפחותיהם.

כוחות הבטחון הגבירו את הכוננות בשטחים ובמזרח־ירושלים בעקבות ליל אל־קאדר, שהוא הלילה ה־27 בחודש הרמדאן ובו נוהגים המוסלמים להתפלל כל הלילה. רבים נוהגים לשהות משך כל שעות הלילה במסגדים ובמיוחד ברחבות של מסגדי הר־הבית.

קצין של היחידה המיוחדת ללוחמה בטרור של משמר הגבול נפצע אמש בראשו מאבן בסיום התפילה של "ליל אל קאדר" שהתקיימה בהר הבית. התפילה נערכה תחת עינם הפקוחה של אלפי שוטרים וחיילים. כמעט ללא הפרות סדר.

לפי הערכת המשטרה השתתפו בתפילה כ־10,000 מאמינים. היא החלה עם שקיעת השמש והסתיימה סמוך לשעה 11 בלילה.

מרבית המתפללים עזבו את רחבת הר הבית פרט לקבוצה של כמה מאות גברים ונשים שהחלו לצעוק סיסמאות לאומניות. בשלב מסויים התקרבו עשרות צעירים לעבר נקודת המשטרה שבהר הבית והחלו לזרוק אבנים על השוטרים. קצין של היס"מ נפגע בראשו מאבן. המתפרעים פוזרו תוך שימוש ברימוני גז.

במהלך הערב הושלכו האבנים גם על מכוניות בכביש העופל אך לא נגרם נזק.

צה"ל סגר את הרצועה

(ע).– צה"ל סגר את רצועת עזה אתמול בלילה, מחשש להפרות סדר אלימות היום – הוא "יום שישי הגדול" של סיום חודש הרמדאן. אישור לכך ניתן משר הבטחון, יצחק רבין. האיסור הוכרז [illegible].

רופאי המדינה

(המשך מעמוד 1)

בתל־אביב, ובודקים גם הפעלת "מרפאות רופאים" בעפולה. ביום א' יקיים בית הדין לעבודה בתל־אביב דיון בבקשת הנהלת קופת־חולים להוציא צו מניעה זמני, שיורה על סגירת "מרפאת רופאים" במלון "פאלאס" בתל־אביב.

יו"ר חטיבת רופאי בתי־החולים של קופת־חולים, ד"ר חיים טולין, הסביר, כי לרופאי קופ"ח ולרופאי המדינה מעסיק נפרד, אולם גם רופאי קופ"ח וגם רופאי המדינה נאבקים על הפעלת מסגרת שנייה לקיצור תורים לניתוחים, ובשום כך הוחלט על תיאום העמדות, כאשר שמאבקים נפרדים יוצא נשכר רק האוצר. ד"ר אליאס ווליקובסקי, בראשי חטיבת רופאי בתי־החולים של קופת־חולים טען בשיחה עם סופרת "דבר", כי "לא רק רופאי קופת־חולים ורופאי המדינה, אלא כל עובדי מערכת הבריאות צריכים להתקומם נגד מדיניות האוצר המכוונת להרוס את הרפואה הציבורית בארץ". ד"ר ווליקובסקי ציין, כי בנוסף למאבק על הפעלת מסגרת שנייה לקיצור תורים לניתוחים, דורשים הרופאים מההסתדרות הרפואית לצאת למאבק על השכר. "שכרם של הרופאים הוא בושה למדינה" – טען ד"ר ווליקובסקי.

יו"ר ההסתדרות הרפואית, ד"ר רם ישי, אמר אתמול, שאם הרופאים יצאו למאבק על שכר עלולה לפרוץ שביתה כללית.

שר האוצר משה נסים לא גילה אתמול שום נכונות לשינוי בעמדתו הבלתי מתפשרת כלפי מערכת הבריאות. שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו מבקשת מראש הממשלה יצחק שמיר לקיים בישיבה הקרובה של הממשלה ביום א' דיון במצב של מערכת הבריאות. אלמוזלינו תובעת גם את הפקעת הטיפול במערכת הבריאות מידי משרד האוצר והקמת ועדת שרים מיוחדת לענייני מערכת הבריאות.

תיתכן

(המשך מעמוד 1)

טיפולו – אך הוא מעריך כי מדובר בעניין טכני, משום שהסכמה למתן אשרות ניתנה. אשר לפגישות הצפויות אמר זוטוב, כי מדובר ב"צינורות התקשורת שנוצרו בין שני משרדי החוץ".

מקורות ישראליים אמרו, כי בשיחות פרס עם המשלחת הסובייטית במאדריד, הוברר כי אמנם לא צפויה התפתחות "דראמטית", אך בעמדה הסובייטית חל שינוי בכמה נקודות בתנאי הפתיחה למו"מ הנדרשים על־ידיהם וזוטוב הציג נוסחאות, האמורות לגשר על הפער בין העמדות.

במלאות שנה לפטירתו של חברנו
מרדכי (טיטה) להר
נקיים טקס אזכרה ביום ראשון כ"ח אייר תשמ"ח 15.5.88
בבית העלמין של גבעת ברנר
המשפחה ובית גבעת ברנר

לחברתנו ורדה טויסטר
אתך באבלך על מות
אמך ז"ל
בית הסנה

מלאו עשרים ואחת שנה
מאז מלחמת ששת הימים בה שכלנו את
בן־חברנו
אסא יגורי ז"ל
בקרב על שחרור ירושלים
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון כ"ח אייר
תשמ"ח 15.5.88 בשעה 4.00 אחה"צ בבית הקברות ביגור
המשפחה ובית יגור

במלאות שלושים לפטירתה של חברתנו
יהודית זיידנברג ז"ל
נתייחד עם זכרה ביום שני כ"ט אייר תשמ"ח 16.5.88.
העליה לקברה בשעה 16.30
בשעה 17.00 תתקיים אזכרה בחדר־האוכל.
המשפחה
ובית עין־חרוד מאוחד

על מות
זלמן לביוש ז"ל
אבלים
חבריו באגוד הארצי של השחקנים והבמאים בהסתדרות
תנחומים מקרב לב למשפחה

שולץ למשלחת נציגי ועידת הנשיאים בוואשינגטון:

יציאת היהודים מברה"מ – נושא מרכזי בפסגת רייגן־גורבצ'וב

מאת מרים פוקס, סופרת „דבר" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל„דבר"). – יציאת היהודים מברה"מ תהווה נושא מרכזי בשיחותיו של הנשיא רייגן עם מיכאל גורבצ'וב, בעת פגישות הפסגה במוסקווה שתיערכנה בסוף החודש – כך מסר מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ לנציגי ועידת הנשיאים בפגישה שנערכה ביום ג' בוואשינגטון.

מזכיר המדינה עומד לבקר באזורנו מיד לאחר הפסגה במוסקווה. הוא יגיע למצרים ב־4 ביוני ובמהלך מסעותיו יבקר גם בסוריה, בירדן ובישראל, בה יבקר פעמיים. בטרם צאתו לשיחות הפסגה נפגש שולץ עם משלחת של עשרה נציגים מוועידת הנשיאים שבראשה עמד מוריס אברם. שולץ אמר למשלחת שלדעתו התקדמות בנושא הגירת יהודים מברה"מ וחידוש יחסים דיפלומטיים עם ישראל הם תנאים מוקדמים לנורמליזציה של מעמד ברה"מ במזרח התיכון. לדבריו, ימשיך שולץ במאמצי השלום במזרח התיכון, אף כי ידוע לו שהצדדים מסתייגים מתכניתו.

לדבריו, חילוקי הדעות בין הצדדים מתבטאים בכך שבעוד ישראל מעוניינת בתקופת מעבר שלאחריה יבוא הסכם שלום סופי הערבים רוצים להגיע להסדר סופי ורק לאחר מכן לדון על תקופת המעבר. „אין לתת לתהליך השלום להתמוטט", אומר שולץ, „וזאת, כדי למנוע הידרדרות נוספת והגברת המתחים באיזור".

מוריס אברם הביע לפני שולץ הערכה עמוקה על נסיונותיו להשיג הסדר שלום באיזור ואמר „אמנם קיימים חילוקי דעות בקרב 44 ארגונים המאוחדים בוועידת הנשיאים על אספקטים ספציפיים בתוכנית השלום של שולץ, אך רצון כולם הוא ששולץ ימשיך במאמציו".

מרים פוקס, סופרת „דבר" בניו־יורק מוסיפה:

ניו־יורק (מיוחד ל„דבר"). – הנשיא, המזכ"ל והמנכ"ל של הקונגרס היהודי העולמי עומדים להיפגש עם שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנדזה מיד עם שובו למוסקווה מפגישותיו בז'נווה.

אדגאר ברונפמן, ישראל זינגר ואילן שטינברג הגיעו אמש למוסקווה במטוס הפרטי של אדגאר ברונפמן כשבידם ברכת ראש הממשלה יצחק שמיר ושר החוץ שמעון פרס ומסר מראש הממשלה.

השלושה עשויים להיפגש גם עם גורבאצ'וב, אך עד כה לא התקבל אישור סופי על פגישה זו.

בשיחותיהם יעלו השלושה את נושא חידוש היחסים הדיפלומאטיים בין ברה"מ וישראל והגירת יהודי ברה"מ.

הזמרת ג'ון באאז נפגשה אתמול עם אנשי שמאל, במסגרת ביקורה בישראל. מימין לשמאל: ח"כ גד יעקב, צלי רשף, ג'ון באאז וח"כ דדי צוקר. (צילום: יצחק הררי)

איש המודיעין יצחק אורון, בדיון במרכז דיין:

חוסיין אינו פרטנר למו"מ – רק אש"ף וישראל יכריעו בסכסוך

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני צבא

„המלך חוסיין לא היה בעבר, איננו בהווה ולא יהיה בעתיד, פרטנר לאש"ף לסדרי עם ישראל. שני הגורמים שיכריעו לטוב או לרע את עתיד הסכסוך הישראלי־ערבי הם אש"ף וישראל".

דברים אלה אמר שלשום המזרחן ואיש המודיעין הוותיק בדימוס יצחק אורון, בדיון שנערך במרכז דיין באוניברסיטת תל־אביב בנושא השינויים שחלו ביחסי ישראל והזירה הסובבת אותה מאז 1967. ד"ר גדעון גרא, גם הוא איש מודיעין ותיק בדימוס, טען לעומת זאת, כי חוסיין מוציא עצמו כרגע מהמשחק המדיני מטעמים טאקטיים, על רקע ההתקוממות בשטחים, ובבוא העת יתבע לעצמו מחדש תפקיד מפתח במו"מ מדיני. לדעה זו היה שותף גם המזרחן הפרופ' אשר דן מאוניברסיטת תל־אביב.

ד"ר גרא, שנשא את ההרצאה המרכזית בדיון, רמז בדבריו שישראל לא השתמשה במספיק כוח ובעיתוי הנכון כדי לדכא באיבם מעשי התגרות מצד הערבים ב־20 השנים האחרונות. לדבריו, אם צה"ל היה מפציץ כבר בראשית מלחמת ההתשה מטרות בעומק שטח מצרים, מלחמה זו לא היתה מתמשכת כפי שקרה. הוא הדין ב„אינתיפאדה", שמרגע שישראל התגברה על ההלם הראשון שאחז בה כתוצאה ממנה השתמשה בכוח מאסיבי יותר כדי לדכאה – היא איבדה מהמומנטום שלה. לעומת זאת, טען יצחק אורון, כי מאז 1967 הפסידה ישראל בארבע המלחמות, שלחמה נגד הערבים: במלחמת ההתשה, במלחמת יום הכיפורים, במלחמת לבנון ובמאבק נגד ה„אינתיפאדה", שגם בה הוא רואה צורה מתוחכמת של מלחמה.

הסיבה לתבוסות אסטרטגיות אלה (למרות ההצלחות הטאקטיות של צה"ל) נבעה לדבריו מחוסר התאמה בין היעדים המדיניים שנקבעו להשגה ע"י הדרג המדיני וההפעלה המאסיבית והבלתי שקולה של צה"ל לצורך השגת יעדים אלה. אורון ציין עוד כי הכשל המחשבתי המסוכן ביותר בחשיבה הישראלית האסטרטגית היום הוא ההנחה שקיימת כביכול ברית אסטרטגית בינינו לבין ארה"ב. לדבריו, ברית כזו היתה קיימת בעבר, כאשר שתי המדינות פעלו על יסוד אינטרס מקביל להרחיק את מדינות ערב ממעגל ההשפעה הסובייטי ולקרבן לאמריקאים, והיא הניבה פירות רק במקרה של מצרים.

כיום, טען אורון, האינטרס האמריקאי הראשון במעלה הוא לתבוע מישראל להחזיר את השטחים שכבשה ב־1967 לריבונות הערבים כדי לסלול את הדרך להסדר מדיני באיזור, דבר העומד בניגוד לאינטרס הישראלי, כפי שחלק ניכר מקובעי המדיניות בארץ מבינים זאת.

עו"ד אליקים העצני בתלונה על דברים המיוחסים לד"ר מובארק עוואד:

אני שונא אתכם, אתם מכוערים, ליהודים אין מצפון ומוסר וכלום במוח ובלב

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

„בשמי ומטעם עליכם, אני רואה שאני שונא כל אחד מכם. אני רואה במה שאתם מכוערים בתור ישראלים, בתור יהודים, בתור עם שאין לו מצפון, אין לו מוסר. אין לכם כלום בלב, במוח, בתנ"ך שלכם, בכל אשר לכם", דברים אלה מייחס עו"ד אליקים העצני למובארק עוואד בתלונה שהגיש למשטרה נגדו.

בתעתיק של הרצאה לפני סטודנטים חברי „חד"ש" במועדון צוותא ב־22 במארס, אמר עוואד, לדברי עו"ד העצני, כי „אנחנו הפלשתינים לא אוהבים אתכם, לא בוטחים בכם. אנחנו רוצים אתכם בחוץ. אנשים זורקים אבנים עם מסר, 'צאו מפה'".

עוד אמר עוואד, לדברי אותו מקור: „אני אסכים לכל דבר שאש"ף יחליט. אש"ף רוצה את כל פלשתין ואני מסכים. פלשתין בשבילי היא הגליל, עכו, אשדוד – הכל זו פלשתין בשבילי. אני מוכרח ללכת ולבקש את כל פלשתין, כל סנטימטר ממנה".

עו"ד העצני מבקש מהמשטרה לחקור, אם אכן נאמרו הדברים ואם יש בהם משום הסתה נגד המדינה ונגד העם היהודי.

חריש ערך שימוע לסנגורו של ח"כ כהנא:

'התלכלכתי – אז גם אתה' – אמר כהנא ומרח ביצה על קצין משטרה

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש ערך שלשום שימוע לעורך דינו של ח"כ מאיר כהנא. סניגורו של כהנא, ד"ר בארי טען את טיעוני האישום בבקשה להסרת חסינותו של ח"כ כהנא ע"י היועץ המשפטי לממשלה.

הסרת החסינות נתבקשה בשל שני עניינים המיוחסים לח"כ כהנא. האחד נגע להעלבת קצין משטרה. במהלך אסיפה של ח"כ כהנא הושלכה לעברו ביצה. ח"כ כהנא הראה לקצין המשטרה את מעילו ואמר לו: „אם אני התלכלכתי תתלכלך גם אתה" ומרח את שאריות הביצה על מעיל קצין המשטרה.

המעשה השני נגע להפצת כרוז ע"י ח"כ כהנא בו קרא לערביי ישראל לצאת מן הארץ ולגור עם אחיהם באחת ממדינות ערב, או שיקבלו על עצמם את הזכות הבלעדית של עם ישראל על הארץ כולה וישבו בה, ללא כל זכויות לאומיות.

בקשתו של ד"ר בארי מטעם ח"כ כהנא תשקל מטעם היועץ המשפטי לממשלה.

המשטרה: הנהג שמחץ השלושה למוות – היה תחת השפעת סמים

(ע).– יחזקאל אפרים, בן 36 נהג המכונית שפגעה למוות בשבת ב־2 במאי במכוניתו של החייל רון באמן, בן 19 ושני התיכוניסטים ניר נבות ומירה כצנלבוגן, בני־18, תושבי רמת השרון שנהרגו בתאונה, היה נתון בעת הנהיגה תחת השפעת סמים – כך טען אתמול באי־כוח המשטרה בבית משפט השלום בתל־אביב, בעת הדיון בשחרורו של הנהג בערבות.

כזכור, התנגשה מכונית ה„ביואיק" בה נהג יחזקאל אפרים במכונית ה„אאודי" שבה נסעו שלושת הצעירים בדרכם לשדה התעופה בן־גוריון. מעוצמת ההתנגשות נמחצה ה„אאודי".

נציג המשטרה אמר בדיון, כי הנהג נחקר ומסר את גרסתו לנסיבות המקרה, ומכיוון שחקירתו הסתיימה, אין למשטרה התנגדות לשחרורו, בתנאי שיציאתו מהארץ תעוכב והוא יפקיד את דרכונו. עם זאת טען החוקר, כי אפרים נהג תחת השפעת סמים בעת התאונה הקטלנית.

השופטת שרה גדות הורתה לשחררו בערבות של 2,000 ש"ח ובתנאים שהציגה המשטרה.

מועצת האינטרנציונל קיבלה החלטה המביעה דאגה חמורה מהידרדרות המצב במזה"ת:

מעשי האלימות של צה"ל בשטחים, כמו מעשי הטרור של הפלשתינים, מחמירים את המצב

מאת גדעון קרן, שליח „דבר" במדריד

מאדריד (מיוחד ל„דבר"). – מועצת האינטרנציונל הסוציאליסטי קיבלה אתמול החלטה על המזה"ת המביעה דאגה חמורה מהידרדרות המצב ו„המעניקה תמיכה מלאה למפלגת העבודה ולמפ"ם במאמציהם להביא לפריצה שלום ופתרון מדיני על בסיס „עקרונות סוציאליסטיים".

ההחלטה קוראת לאש"ף לתרום לשלום באמצעות הכרה בישראל ושינוי האמנה הפלשתינית. ולישראל – להכיר בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינים. ההחלטה מקדמת בברכה את יוזמת שולץ ותומכת בועידת שלום בין־לאומית תחת חסות האו"ם ועל בסיס אמנתו והחלטות 242, 338 והצדדים המעורבים, כולל הפלשתינים. שלהם הזכות לבחור את נציגיהם ושתבטיח את בטחון המדינות הקיימות, כולל ישראל ותיישם את זכות הפלשתינים להגדרה עצמית. ההחלטה קוראת לחדול מאלימות ומהפרת החוק הבין־לאומי ומציינת, כי „מעשי האלימות של צה"ל בשטחים כמו מעשי הטרור של הפלשתינאים ואחרים נגד אזרחים מחמירים את המצב". ההחלטה קוראת לקהילה הבין־לאומית להעניק סיוע, „כלכלי והומניטרי" לאוכלוסיית השטחים ולשיפור תנאי המחיה שם. היא קוראת לישראל לפתוח את מוסדות החינוך בשטחים.

ההחלטה נתקבלה לאחר דיונים ממושכים בוועדת ניסוח, לאחר שטיוטה קודמת נתקלה בהתנגדות במליאה. שמעון פרס, שפתח את הדיון אמר, כי על הפלשתינים להחליט בגורלם וכי יש לתת להם להגשים לא רק זכויות אישיות אלא גם רצונות קולקטיביים, אך פסל את אש"ף כנציג ואת הקמתה של מדינה שתביא צבא עד לשערי ירושלים.

המנהיג האיטלקי בטינו קראקסי הביע תמיכה באופציה של קונפדרציה ירדנית פלשתינית ותבע מן האינטרנציונל לקבוע בבירור, כי המדיניות של ממשלת ישראל פוגעת בכל סיכוי שלום, מפירה את זכות העמים ופוגעת פעמים רבות בחוק הבין־לאומי ובזכויות האדם. הוא טען, כי נציגות מפלגת העבודה בממשלה אינה צריכה למתן את ההחלטה. קראקסי קרא להכיר בייצוגיות אש"ף ותמך בהתקוממות בשטחים.

ראש ממשלת שוודיה, אינגוור קרלסון, שעמו, כמו עם ראש ממשלת נורווגיה נועד פרס ביחידות, קרא לוועידה בין־לאומית ובמסגרתה למו"מ ישיר בין הצדדים, כולל בין ישראל לאש"ף.

וליד ג'ונבלאט מלבנון גינה את ישראל על רצח אבו ג'יהאד ואמר, כי מדינה פלשתינית בגדה ובעזה צריכה להיות רק שלב ראשון לקראת פתרון בעיית השיבה של הפלשתינים.

ראש הממשלה ביקר בחברון ובישובים יהודיים באיזור:

חייל: מה לעשות נגד מתנחלים קיצוניים? שמיר: הגורם למהומות – הערבים הקיצוניים

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

מעולם לא היינו כל כך בטוחים בקסבה של חברון. אתמול, לכבוד ראש הממשלה יצחק שמיר צעדה הפמלייה עם הרמטכ"ל, אלוף הפיקוד, מתאם הפעולות בשטחים ועוד עשרות גבבדים ועיתונאים במבצע חציית הקסבה בשלום.

חיילים עם מכשירי קשר ורימוני גז התרוצצו לפני, אחרי ובצידי ראש הממשלה וערביי חברון ראו את צה"ל במיטבו. „מעולם לא הרגשתי כל כך בטוח", אני אומר לקצין בדרגת תא"ל שנשען על הקיר ליד אחת הנערות והוא משיב „אל תהיה כל כך בטוח, זה עוד לא נגמר".

שמיר מנהל שיחות שלום עם הסוחרים הערבים. צה"ל פתח במיוחד לכבודו הבוקר את החנויות בחברון. הוא ניגש לסוחר ערבי זקן וזה נבהל מן הפמלייה ונמלט משמיר אל תוך חנותו. „אל תפחד", מרגיע ראש הממשלה וכולם צוחקים מההומור המקומי.

דחוס כאן, בקסבה של חברון, בהפגנה העלובה הזו של חוסר הבטחון. אם ראש הממשלה צריך להיכנס בכוחות מוגברים שכאלו – מוטב שלא יתבזה וישאיר את הגימיק הזה לשילנסקי. צוותי טלויזיה רבים מנציחים את עוצמת הכוח הזאת, כולל צוות שנשכר במיוחד למען יחסי הציבור של סגן שר הבטחון מיכאל דקל הצמוד לשמיר. במערת המכפלה משוחח שמיר עם צוערים מקורס קצינים. יש להם שאלות קשות כמו למשל „מהי השפעת האינתיפאדה על התדמית של מדינת ישראל?" שמיר משיב שדואגים לבטחון יותר מאשר לתדמית.

צוער אחר שואל האם כוחות רבים מדי של צה"ל אינם מתסיסים את האיזור הרגיש הזה. הוא גם אומר שהתקשורת מורידה את המורל של החיילים, כי היא לא רק מסקרת אלא גם מבקרת והממשלה צריכה למנוע את זה.

שמיר משיב שתפקיד הצבא להיות כאן כשישנה אלימות, וצריך לחיות עם תופעת התקשורת כי ישראל היא מדינה דמוקרטית, אבל הוא מוסיף, „לא צריך לתת לתקשורת להשתולל יותר מדי".

ראש הממשלה יצחק שמיר בעת סיורו בחברון כשהוא מוקף בתושבי בית־הדסה, אנשי תקשורת ואנשי אבטחה. (צילום: מגי אילון/לע"מ)

אח"כ אומר צוער: „אחד הגורמים המתסיסים כאן הם הימנים הקיצוניים". שמיר שואל „מי אלה?" הצוער ממשיך: „יש כתובות על הקיר ותנועות ספונטניות, מה תפקידנו, האם עלינו למנוע זאת?".

שמיר חושב כנראה שהצוערים מטומטמים ועונה להם על מה שבא לו „הסחר והאלימות הערבים התחילו לפני שהיינו באזורים האלו, לפני מלחמת ששת הימים. הגורמים הערבים הם הגורמים לאלימות ולהפרות הסדר ומונעים את השלום בין כל תושבי הארץ". הצוער יצטרך להמשיך להתמודד עם השאלה בחברון גם ללא תשובת ראש הממשלה.

הסכם עקרוני לרפורמה בענף הדלק הושג אתמול ● אם יאושר – תמכר „פז" לאוסטרלים

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

הסכם עקרוני בדבר הפעלת השלב הראשון של הרפורמה בענף הדלק הושג אתמול בין שר האנרגיה והתשתית משה שחל ובין המנכ"לים של חברות הדלק. אם לא יהיו שיבושים בלתי צפויים יובא נוסח ההסכם על־ידי עורכי הדין של הצדדים לאישור הדירקטוריונים של החברות ולחתימה על־ידי השר והמנכ"לים.

ההסכם יאפשר ביצוע עסקת הרכש של חברת „פז" על־ידי המשקיעים האוסטרליים, בראשותו של ג'ק ליברמן, הדורש לספק ביטול ההקפאה של מרווחי השיווק בענף.

בהתאם להסכם המושתת על ארבעה סעיפים עיקריים: בתי הזיקוק לא יורשו לשווק תזקיקי נפט לצרכנים בארץ, אלא רק לחברות הדלק, בתי הזיקוק יוכלו לשווק תזקיקי נפט בחו"ל: יותר לבתי הזיקוק לרכוש עד שליש מכמות הנפט משוק ה„ספוט" (שוק חופשי – מזדמן) ואילו חברות הדלק יורשו לרכוש שני שליש של הנפט החופשי. באשר לייבוא הנפט במסגרת החוזים אין שינוי – חברות הדלק ימשיכו בכך.

תבוטל ההקפאה על מרווחי השיווק של חברות הדלק רטרואקטיבית מה־1 לאפריל 1988. כנגד זה, יבטלו חברות הדלק תביעות נגד משרדי האוצר והאנרגיה בגין ההקפאה. מרווחי השיווק מאז מאי 1986 התביעה זו מסתכמת בכ־200 מיליון שקל. עדכון מרווחי השוק בעתיד יתבצע מעת לעת על סמך פרמטרים קבועים ע"י שרי האוצר והאנרגיה. חברות הדלק יבטלו את עתירתן לבג"ץ נגד הרפורמה. בהתאם להסכם, יורשו ששת הצרכנים הגדולים בענף הדלק, כגון חברת חשמל ואחרים לייבא מוצרים בכמות של עד שליש מצריכתם, אחרי הפעלת הרפורמה.

נופש בחג השבועות

נותרו מספר מקומות במרכזי הנופש וההבראה "בנדור" בחיפה (על הכרמל) ו"ארזה" במוצא (ירושלים).

לפרטים והזמנות:

■ מרכז הנופש "בנחור" בחיפה, טל: 04-381414
■ מרכז הנופש "ארזה" במוצא, טל: 02-342291
■ תל אביב, רח' אבן גבירול 51, טל: 03-219211
■ חיפה, רח' אחד העם 7, טל: 04-664241

עד 6 תשלומים שיקליים למשלמים בכרטיסי אשראי, ויזה וישראכרט.
(תשלום ראשון ללא ריבית, יתר התשלומים בריבית חודשית של 2%).

ענף ההבראה
קופת חולים

נופש בישראל היפה

נהרג בהתפוצצות רימון במלטשה

(ע). – תושב ראש העין, יעקב ידין, נהרג אתמול סמוך לחצות בהתפוצצות רימון רסס צה"לי במלטשת יהלומים בפתח־תקווה.

הפיצוץ אירע בעת שהוא ניהל דו־שיח עם עובד המלטשה, והמשטרה סבורה כי מדובר בסכסוך על רקע פלילי. עובד המלטשה נעצר לחקירה על ידי המשטרה.

על נסיבות המקרה נמסר, כי יעקב ידין ביקר מספר פעמים באותו יום במלטשה, בחפשו את עובד המלטשה. סמוך לחצות הגיע פעם נוספת ופגש את העובד, שעבד אותה שעה במשמרת הלילה. השניים שוחחו וכעבור כמה דקות נשמע פיצוץ. יעקב ידין נפצע באורח אנוש, הועבר לבית החולים "בילינסון" ושם מת על שולחן הניתוחים.

המשטרה חוקרת כיצד הגיע הרימון הצה"לי לשימוש אזרחי.

זכו בפיס

בסך – 250,000 + 11,668 ש"ח זכה המספר: 882398.

בסך – 15,000 + ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 82398. בסך – 1500 + 168 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 2398. בסך – 150 + 18 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 398. בסך: 15 + 3 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 98. בסך – 3 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 0, 5, 8.

פרס ורבין מודאגים מניצול פרשת טאבה לניגוח 'העבודה'

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

שר החוץ שמעון פרס ושר הבטחון יצחק רבין מודאגים ביותר מפני האפשרות שראש הממשלה יצחק שמיר והליכוד ינצלו את פרשת טאבה לניגוח מפלגת העבודה במערכת הבחירות.

השרים רבין ופרס הביעו דאגה זו בדיון שהיה לאחרונה אצל שרי המפלגה, ועסק בהשלכות האפשריות של סכסוך טאבה על המערכת הפוליטית בארץ. באותו דיון הובעה הדיעה כי אם יחליטו הבוררים הבין־לאומיים בסכסוך להעביר את השטח לריבונות מצרים, ינסו שמיר וראשי הליכוד להטיל את האשמה על שמעון פרס ועל המערך. שמועות שלא זכו לאישור רשמי סיפרו כאילו נוטים הבוררים לקבל את טענת מצרים לריבונות על השטח.

כזכור, החליט הקבינט להעביר את הסכסוך של טאבה לבוררות בין־לאומית כדרישת מצרים. ראש הממשלה והליכוד, לעומת זאת, סברו כי יש למצות קודם לכן מהלך של פשרה.

מצרים דחתה לאחרונה את הצעת ישראל להשעות את הבוררות ולהגיע לפשרה עם ישראל. לפיכך, יינתן פסק הבוררות בעוד שלושה חודשים. אתמול דיווחו ראש הממשלה ושר הבטחון לקבינט כי הם עדיין מצדדים בנסיון להגיע לפשרה עם מצרים, לפיה יהיה השטח בריבונות קאהיר אך הבעלות על מלון סונסטה וניהולו – בידי ישראל.

מתה דבורה (ורה) שרון אמו של אריק שרון

ניהלה בעצמה את המשק החקלאי בכפר מל"ל עד לשנים האחרונות

(ע) – בבית חולים „מאיר" בכפר־סבא נפטרה אתמול דבורה (ורה) שרון, אמו של שר המסחר והתעשיה אריק שרון. בת 88 היתה במותה.

ורה שרון, מוותיקות כפר מל"ל בשרון, תובא למנוחות היום בשעה 11.00 בבית העלמין ברמות השבים.

„עד ימיה האחרונים היא נאחזה בחיים ובאדמה בעקשנות ובנאוה" – סיפר יוסי מרגלית, סופר ועיתונאי מוותיקי הכפר. מרגלית הוסיף: „מסכת חייה משנות העשרים בכפר מל"ל ועד היום הם מלחמה עקשנית של אשה ציונית, המאמינה בדרכה, דרך העבודה, הנאמנת למדינה ומעל לכל – למשק החקלאי".

ורה שרון לא הסכימה שיקראו לה „אמא של אריק שרון" – מספרים בכפר מל"ל. היא חשה כי היתה אישיות ודמות בפני עצמה. המנוחה היתה האשה היחידה בכפר מל"ל, שהחזיקה מעמד בתפקיד חברת ועד המושב עשרות שנים, ודאגה לצורכי הכפר. אף שהתאלמנה לפני 30 שנה, ניהלה בעצמה את המשק החקלאי עד לשנים האחרונות.

דבורה (ורה) שרון ז"ל

במכתב שהגיע לישראל מיהודי תימן:

אין לנו לא יום ולא לילה מכנים אותנו "כלב ארור"

מאת דני צדקוני, סופר „דבר"

במכתב שהגיע לישראל מתימן מבקשים יהודים שנותרו בה מהממשלה לסייע בהעלאתם ארצה. את נוסח המכתב הפנתה עמותת „עודי תימן" (העמותה למען שארית הפליטה בתימן ובארצות ערב שמרכזה בעדר), לגורמים השונים. בשל הסכנה לחיי כותבי המכתב הושמטו כאן השמות והמקומות המדויקים.

להלן נוסח הפנייה: „לכבוד אחינו היהודים שבארץ ישראל השם ישמרכם: אחינו, אתם יודעים את סבלנו בגלות ואתם יודעים שחיינו בגיהנום ורבות הצרות הבאות עלינו בתימן היום ואין לנו כוח למנוחה. ולכן, נותנים אנו רשות לכל מי שימצא המכתב להעבירו לממשלת ישראל. למען יפעלו למעננו כי אין לנו לא יום ולא לילה. אפילו אין קוראים אותנו בשם 'יהודי מלוכלך', אלא 'כלב ארור' ורבות צרותינו כחול על שפת הים".

אושר מינוי מלץ לעליון

המגעים למינוי בן־פורת למבקרת נכנסו לתוקף

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

הוועדה למינוי שופטים, בראשות שר המשפטים אברהם שריר, החליטה פה אחד על מינויו של יעקב מלץ לשופט בבית המשפט העליון.

עם מינויו של מלץ לתפקיד זה, ייכנסו לתוקף המגעים להחזרתה של השופטת בדימוס מרים בן־פורת לכהונת מבקרת המדינה, כפי שסוכם לפני עשרה ימים בפגישה בין רה"מ יצחק שמיר לבין ממלא מקומו שמעון פרס.

יום עיון – „לדבר שלום" – מחר בבית הקיבוץ הארצי בת"א.

מאת ורדה צימרמן

יום עיון תחת הכותרת „לדבר שלום" יערך בשבת בבית הקיבוץ הארצי בתל־אביב בהכנה למבצע של 1000 חוגי בית בנושא. זוהי פעולתם המשותפת הראשונה של הארגונים שהתקבצו לאחר ערב „לדבר שלום עם הפלשתינים" שנערך באולם „צוותא" בתל־אביב לפני מספר חודשים.

המחזאי דני הורוביץ, ממארגני יום העיון, מסר כי זהו תחילתו של ניסיון „לפעולה לעומק". יום העיון יתחלק לשניים. בראשון, שיימשך עד לשעות הצהריים, ישאו דברים העיתונאי דני רובינשטיין על השטחים, פרופ' אהרן ברנע על ארצות ערב והארגונים הפלשתיניים, תת־אלוף דני רולף על בטחון ללא שטחים ופרופ' יוחנן פרס על הזירה הפוליטית, מנקודת מבטו של חוקר דעת קהל.

בחלקו השני של יום העיון תוקרן קלטת וידיאו שהוכנה במיוחד ואשר תחולק גם למנחי חוגי הבית. בקלטת קטעים מדבריהם של עמוס עוז והפרופסורים אהרן יריב, משה מעוז ואבי רביצקי המסבירים, כדברי הורוביץ, „שהדרך הטובה ביותר היא לצאת מן הסטאטוס־קוו".

קונצרט

עיצוב מרתק

מאת יהודה כהן

המכון האיטלקי לתרבות, בהנהלת פרופ' רמו רספטי, תורם ועורך תוכניות מוסיקה מצויינות ויפות.

ביום ג' הציג ב„בית אריאלה" בתל־אביב שלישיית פסנתר מצויינת בשם „מטיס", המורכבת מאמנים צעירים, שהתאגדו בשנת 1982 והספיקו להשיג רמת ביצוע גבוהה מאוד; הפסנתרנית עמנואלה פימונטי, הכנר פאולו גדיעוני, והצ'לן אלברטו דרזפוקה.

הם פתחו את תוכניתם בשלישיה ברה־מג'ור, אופ' 70 מס' 1 של בטהובן, המכונה „שלישיית הרוחות" בשל פרקה האמצעי האיטי, שבו שולטת אווירה מסתורית. כבר באוניסונות שבראשית היצירה שבוצעו בהחלטיות ובדיוק, השתקפה אמנותם הרמה של האורחים, המצטיינים במוסיקליות ראויה לשמה, ושבאה לביטוי בולט בהגשמה של הגברות ממושכות.

עומק מחשבה ציין את העיצוב הדרמאטי הדו־גוני של השלישיה בלה מינור של ראוול, שבה סיימה שלישיית מטיס את תוכניתה, שהיתה מרתקת, אף כי כללה יצירות מן הידועות ביותר.

مكان الأصل

مكان الأصل

חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ •

רייגן בשיחה אישית עם האיש החזק של פנאמה:

ממשל ארה"ב יבטל האישום בסחר סמים נגד נורייגה – תמורת התפטרותו

פנאמה־סיטי (רויטר וא.פ.).- נשיא ארה"ב רונאלד רייגן התקשר אישית עם שליט פנאמה גנראל מנואל נורייגה והציע לו עיסקה, שבמסגרתה יתפטר נורייגה ממשרתו הצבאית ויצא את המדינה בתמורה לביטול כתב האישום התלוי ועומד נגדו בארה"ב בסחר בסמים – כך מסרה אתמול הטלוויזיה הממלכתית של פנאמה, בהוסיפה, כי נורייגה הבהיר לרייגן, שהוא לא יתפטר בטרם תחדל ארה"ב מ"תוקפנותה" כלפי פנאמה ומהפרתה את ריבונותה.

פקידי ממשל אחדים אישרו אתמול, כי אכן הוצעה עיסקה מעין זו לגנראל נורייגה והוסיפו, כי זו כללה התחייבות מצד נורייגה לצאת את המדינה באוגוסט ולהמנע מלשוב אליה עד לאחר שייערכו בחירות דמוקראטיות כלליות בשנה הבאה.

פקידי הממשל האמריקאי וכהם התובע הכללי, שמשרדו הוא שהוציא את כתב האישום נגד נורייגה, אישרו אתמול, כי עיסקה מעין זו אכן אושרה ביום ג' בפגישה רמת דרג בבית הלבן חרף התנגדותו של שר המשפטים ארווין מיז.

בתוך כך אמר דובר מפלגת האופוזיציה הנוצרית־דמוקראטית של פנאמה ארווין קאברה, כי אין בדעת מפלגתו להתיר לארה"ב ולנורייגה להכריע בשאלה הנוגעת לעתיד המדינה לבדם. הוא אמר, כי כל עיסקה שתושג תהיה חייבת בהסכמתם של מתנגדיו של נורייגה מבית. לדבריו, גם אם תבטל ואשינגטון מצידה את כתב האישום נגד נורייגה, האופוזיציה למשטרו לא תלך בעקבותיה, אלא תדרוש לחקור את החשדות נגדו, שלפיהן היה מעורב בפשעים שונים, מהברחת סמים ועד לרצח פוליטי. "על נורייגה לעזוב את המדינה לתמיד", אמר, "אחרת הוא ייחקר על מעשיו."

בשלושת החודשים האחרונים הפעילה ארה"ב לחץ צבאי, כלכלי ומדיני על פנאמה בנסיון לאלץ את שליטה בפועל להניח מידיו את הנהגת המדינה. עתה נראה שחרף חששו של הממשל מסערה ציבורית, הצפוייה לפרוץ בארה"ב בתגובה על ביטול כתב האישום, נאלץ הממשל לסגת מעמדתו הנוקשה כלפי נורייגה, כדי להביא לכלל סיום את המשבר המתמשך ביחסי שתי המדינות, שתוצאותיו הכלכליות עלולות להגביר בעתיד במידה ניכרת את תלותה של פנאמה בסיוע אמריקאי.

שליש חברי הפרלמנט הדני החדש – נשים

מאת עלי כהן, סופר "דבר" בדנמרק

קופנהאגן (מיוחד ל"דבר").- שוב צעדו נשות דנמארק צעד אחד קדימה בדרך לשוויון זכויות מלא עם המין ה"חזק" בפוליטיקה. הפרלמנט של דנמארק, שנבחר השבוע.

לא פחות מ־55 מושבים מתוך 179 יאויישו בנשים מכל הגילים: גילה של הצעירה בחברות הפרלמנט החדש הוא 19, ואילו גילה של המבוגרת שבהן, סבתא לנכדים, כבר חלף את ה־70.

בפרלמנט הקודם היו 50 נשים, ומבחירות לבחירות עולה מספרן. אך לפני שנים ספורות היה אחוז הנשים רק כרבע, וכאמור, הוא עתה שליש. בכך תופסת סקנדינאוויה מקום ראשון ושיא עולמי במספר הנשים התופסות עמדות השפעה בבירות: הנשיאה הנבחרת של איסלנד, ראש ממשלת נורווגיה, מחצית הממשלה בשוודיה והרבה ראשי עיריות נשים ואף כמה מנהיגות מפלגות.

נשות סקנדינאוויה תופסות כבר מזמן בהגה של אוטובוסים, חברות ואפילו מטוסים, ואין הדבר מעורר תמיהה או השתאות, אלא אצל תיירים ממדינות שוביניסטיות.

צמרת ההנהגה הסיקית נעצרה במקדש הזהב

אמריצאר (רויטר וא.פ.).- שלטונות הודו עצרו אתמול ארבעה מבין חמשת ראשי הממסד הדתי הסיקי בחבל פונג'אב. משטרת העיר אמריצאר עצרה את הארבעה ביחד עם כ־20 מנאמניהם בנסיונם להכנס למקדש הזהב שבעיר – המקום המקודש לבני העדה ומוקד המרי הבדלני – הנתון זה ארבעה ימים תחת סגר של זרועות הבטחון.

בין הארבעה שנעצרו מנהיגה הבכיר של העדה, יאסביר סינג רודה, ששוחרר מבית־הסוהר בחודש שעבר, לאחר שריצה תקופת מאסר של שנתיים בעוון הנהגת פעילויות בדלניות. העצורים מואשמים על־ידי המשטרה בהפרת העוצר, שהוטל על אזור המקדש ביום ב' בעקבות קרב יריות שהתנהל בין המשטרה לבין קיצונים שהתבצרו בתוכו. מאז פרץ גל ההתנגשויות האחרון נהרגו בחילופי אש לפחות תשעה בני אדם.

בעקבות המעצרים פרצה התנגשות אלימה בין בני העדה לבין כוח המשטרה המקיף את המקדש, אך זו שככה בעבור זמן מה. לפי שעה אין כל סימנים לכך שבכוונת השלטונות להורות למשטרה לפרוץ אל תוך המקדש בכוח, כפי שנעשה לפני ארבע שנים בעקבות רצח ראש ממשלתה לשעבר של הודו, אינדירה גאנדי. אז נהרגו כ־600 בני אדם במהלך הקרבות שהתנהלו בתוך מקדש הזהב ובסביבתו.

הכומר השחור ג'סי ג'קסון, המתמודד על מועמדות המפלגה הדמוקראטית לנשיאות ארה"ב, נושא בזרועותיו נער חסר גפיים בן 13, במהלך ביקור שערך אצל אינדיאנים ברדמונד שבאורגון במסגרת מסע הבחירות שהוא מנהל. תחנתו הבאה תהיה בירת המדינה, סאלם. (צילום: א.פ.)

"חדשות מוסקווה" במאמר אוהד במיוחד:

רעיונותיהם של סחרוב ובונר – בבסיס הרפורמות של גורבצ'וב

מוסקווה (רויטר).- השבועון הסובייטי "חדשות מוסקווה" פרסם אתמול מאמר, שבו העתיר שבחים על מתנגד המשטר לשעבר אנדריי סחרוב ואת רעייתו ילנה בונר בציינו, כי הדעות שהביעו השניים בשנות ה־70 מוצאות עתה את ביטויין ברפורמות של המנהיג מיכאיל גורבצ'וב.

במאמר מתוארים חיי היום־יום של בני הזוג בדירתם במוסקווה ומוזכרות שתיים מבין יצירותיו של סחרוב שפורסמו עד כה רק במערב: "חירות, קידמה, דו־קיום בשלום" ו"על הידע ועל השלום".

"חדשות מוסקווה" ידוע כתומך מובהק במאבקו של גורבצ'וב ליתר פתיחות ודמוקראטיה בברה"מ. השבועון יוצא לאור בכמה שפות זרות והפך לרב־מכר במהלך השנתיים האחרונות. 250,000 העותקים של המהדורה הרוסית נמכרים בתוך דקות מהגיעם לדוכני המכירה מדי שבוע.

בין היתר מגלה העתון, כי סחרוב תרם את חסכונותיו ואת כספי הפרסים הבין־לאומיים שקיבל לצלב האדום ולקרנות לחקר הסרטן. גילוי אחר הכלול במאמר הוא, שאמה של ילנה בונר, רות, שמתה בשנה שעברה, היתה אשתו של פקיד לשעבר ב"קומינטרן", הארגון הבין־לאומי של המפלגות הקומוניסטיות, ומי שהיה פקיד בכיר במפלגה הקומוניסטית של ארמניה. הוא מת במחנה עבודה, לאחר שנעצר עקב הלשנה בתקופת שלטונו של סטאלין ב־1937.

המאמר אודות השניים עורר עניין רב במיוחד, ותורים ארוכים נראו משתרכים לפני חלונותיהן של סוכנויות הידיעות בכבר פושקין שבמרכז מוסקווה, שם הוצגו דפי המאמר לראווה. גברים ונשים בני כל הגילים נצמדו אל המאמר, שבו נראו גם שני תצלומים של בני הזוג בדירתם המוסקוואית. (סוף)

הסובייטים מפנים את אפגניסטאן

קאבול (עיר ועיצ).- בתום שהות של תשע שנים על אדמת אפגאניסטאן החלו אתמול היחידות הסובייטיות הראשונות בהכנות לקראת פינוי כ־115,000 החיילים הסובייטיים, שאמור להיות מושלם בתוך שנה.

אתמול החלו חיילים סובייטיים לפנות את העיר האסטרטגית ג'לאלאבאד שבצפון־מזרח אפגאניסטאן ויצאו בדרכן לבירה קאבול. על־פי ההסכם חייב הפינוי הסובייטי להתחיל ביום א' הקרוב.

בינתיים נמסר כי מטוס סובייטי הופל על־ידי טיל קרקע־אוויר שנורה על־ידי לוחמי הגרילה, כאשר טס במרחק 35 ק"מ מג'לאלאבאד. הצוות שהיה מורכב מארבעה אנשי צבא סובייטיים נהרג.

המורדים הודיעו, כי שיירה של 300 משאיות ריקות הגיעה לאחרונה לג'לאלאבאד, כדי לפנות מהעיר את חיילי הבריגאדה ה־66 הסובייטית. במקומם יבואו לעיר זו חיילי הבריגדה ה־11 של צבא אפגאניסטאן.

כבר בשבוע שעבר פונו כמה עמדות צבאיות, שבהן היו מוצבים חיילים סובייטיים והועברו לידי הכוחות האפגאניים.

דיפלומאט מערבי הביע אתמול דעתו, כי לוחמי הגרילה בקאבול ינסו עתה להגביר את פעולות החבלה בקאבול. הפיצוץ הגדול האחרון בעיר זו אירע ב־27 באפריל, כאשר נהרגו ששה אנשים בהתפוצץ פצצה בקרבת מרכז העיר.

תחנה בריטית ראשונה למעקב סייסמי בברה"מ

לונדון (שרות "דבר").- שלושה מדענים בריטיים יצאו אתמול לברה"מ, כדי לחתום שם על הסכם ראשון בין שתי המדינות להקמת תחנת בקרה סייסמית שתפקח על ניסויי נשק גרעיני. התחנה תוקם בגאום שבקאזאחסטן, מרחק כ־1080 ק"מ מדרום לאתר הניסויים הקרוב ביותר.

המדענים הביעו אתמול את תקוותם, שציודה של התחנה המתוכננת יוכיח, שקיימת אפשרות מעשית לעקוב גם אחר ניסויים גרעיניים בעוצמות נמוכות. הספק בדבר אפשרות זו הוא עדיין אחת מאבני הנגף על דרך החתימה על הסכם בין־מעצמתי להפסקת עריכת ניסויים גרעיניים.

מפגינים ישראלים ומוסלמים התנגשו בהפגנה בשטוקהולם

שטוקהולם (א.ס.).- התנגשות אלימה היתה אתמול בין מפגינים מוסלמים וישראלים בשטוקהולם בירת שוודיה, ושני בני אדם אושפזו בעקבותיה בבתי־חולים כשהם סובלים מפצעי דקירות סכין.

הקטטה פרצה לאחר שכ־40 מפגינים מוסלמים, חלקם נושאים כרזות ועליהן תמונת מנהיג איראן איית'ולה חומייני, ערכו הפגנה בכיכר המרכזי של שטוקהולם במחאה על מדיניות ישראל בגדה המערבית וברצועת עזה. במשך זמן מה ניצבו שתי הקבוצות זו מול זו וקראו סיסמאות. התיגרה פרצה חרף נוכחותם במקום של שוטרים על גבי סוסים ובבגדי מלא־לפיזור־הפגנות. לפי שעה לא ברור עם איזו משתי הקבוצות נמנו שני הפצועים.

רב־המרגלים קים פילבי – סוף הדרך

מאת דליה שחין, סופרת "דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"דבר"). – הבקשה הראשונה בצוואתו של רב המרגלים קים פילבי, שעבד כאיש ה"ק.ג.ב." בשרות המודיעין הבריטי במשך עשרות שנים עד שערק למוסקווה ב־1963, היתה להקבר בבריטניה. פילבי מת ביום ד' בגיל 76 במוסקווה. משרד החוץ הבריטי קיבל הודעה על דבר מותו משלטונות הקרמלין, אך סיבת המוות לא צוינה בה.

את בקשתו נימק בכתבו: "זוהי הארץ שאותה אני מחשיב כביתי מאז 1930". עד מותו המשיך פילבי לנהל אורח חיים של ג'נטלמן בריטי, ועד לחודשי חייו האחרונים סירב לפגוש בריטים. הוא התכתב עם כתב ה"סאנדיי טיימס" פיליפ נייטלי, שכתב ספר עליו. למרות שטען בראיון האחרון עם נייטלי לפני שבועות מספר, כי הוא מאושר, ידוע, כי הוא החזק תחת פיקוח תמיד של אנשי ה"ק.ג.ב." במוסקבה, ללא תפקיד כלשהו מאז בריחתו וכי הוא סבל מבעיית שתיה מופרזת.

פילבי עמד במרכזה של אחת הפרשות השחורות ביותר של שרות הביון הבריטי. שיעור הצלחתו בהעברת מידע סודי לברה"מ ומעמדו הבכיר בביון הסובייטי לא נודעו בבריטניה גם לאחר שברח לברה"מ ב־1963, עד שה"סאנדיי טיימס" חשף זאת ב־1966. בגידתו בבריטניה גרמה לציננון היחסים בין שרותי המודיעין של ארה"ב ובריטניה כמעט עד כדי ניתוק ולמשבר אמון במשרד החוץ הבריטי.

ב־1929, בהיות פילבי בן 17, הוא החל בלימודי היסטוריה בקמברידג' ונודע כסטודנט מבריק. באותה התקופה, במקביל לעליית הפאשיזם באירופה, החלה תקופת ההשפעה השמאלנית בקמברידג', ואז גייסה ברה"מ את המרגלים הסובייטיים אנטוני בלנט, דונאלד מקלין וגאי ברג'ס, שנמנו גם הם על העילית של האינטליגנציה בקמברידג'. מניחים שב־1933 גויס פילבי לשרות ה"ק.ג.ב." והוטל עליו לחדור אל מרכז המודיעין הבריטי. הוא החל לעבוד כעתונאי בשרות ה"טיימס".

במקביל לעבודתו העתונאית בסיקור מלחמת האזרחים בספרד הוא התגייס לשרות המודיעין הבריטי. עלייתו בסולם הדרגות היתה מהירה, והוא מונה לראש הדסק האנטי־סובייטי ב"מ.י.6".

החשד בדבר תפקידו הכפול התעורר לראשונה כאשר בסוף שנות ה־40 מצאו את מותם באלבניה סוכנים מערביים שנשלחו על ידי "מ.י.6" וה"ס.י.א." האמריקאי כדי להפיל שם את משטר סידנה. פילבי דווח על המבצע לרוסים, והסוכנים נתפסו ונורו מיד אחרי שנכנסו לאלבניה. בראיון עם כתב ה"סאנדיי טיימס" פיליפ נייטלי האשים פילבי את המודיעין המערבי בתככים ובגרימת מרחץ דמים בבלקן והוסיף, כי אינו מתחרט על שהיה מעורב במותם.

זמן קצר לאחר מכן פנה קונסטנטין וולקוב, סוכן "ק.ג.ב." באיסטנבול אל ה"מ.י.6.", בבקשו לערוק ואמר, כי במודיעין הבריטי "שתול" איש מפתח סובייטי. הדבר סופר לפילבי, אשר מסר על כך לסובייטים. וולקוב נחטף על־ידי הסובייטים וכנראה מצא את מותו ברוסיה.

אחרי ששירת שנים אחדות כסוכן בריטי בטורקיה, הוצב פילבי ב־1949 בוואשינגטון לשמש שם כאיש הקשר עם ה"ס.י.א.". בתקופה זו הוא סיפק למעבידיו מידע רב על שרותי המודיעין של בעלות הברית. ה"שגיאה הראשונה" של פילבי, על־פי ההסטוריונים, היתה שהסכים, כאשר הוצב גאי ברג'ס לתפקיד בוואשינגטון, להענות לרצונו של ברג'ס לחלוק בביתם את דירתו. חשדותיהם של האמריקאים גברו, ובאוקטובר 1950 הם איימו בניתוק כל קשרי המודיעין בין שתי הארצות, אם פילבי יישאר. למרות שחזר לבריטניה, הצליח פילבי להשאר בשרות עוד 12 חודשים לפני שפוטר בראשונה.

ב־1951 רמז פילבי לזוג המרגלים הסובייטיים שנשתלו במשרד החוץ, ברג'ס ומקלין, על החשד שהם עוררו. שני המרגלים ברחו לברה"מ, ופילבי נחשד כ"אדם השלישי", אשר עזר להם לברוח. חקירת ה"מ.י.5." ניקתה אותו מאשמה. ה"מ.י.5." היה אמנם בטוח באשמתו, אך רבים ב"מ.י.6.", וכהם ראש השרות סר סטיוארט מנזיס, היו משוכנעים בנקיונו. הם לא יכלו להאמין, כי תוצר הממסד הבריטי יכול להיות בוגד.

במשך ארבע שנים שמר פילבי על פרופיל נמוך. ב־1956 הוא פוטר רשמית מהמודיעין, ועבר לביירות ככתב ה"אובסרבר" וה"אקונומיסט". כאשר גדל החשד נגדו, שלח ה"מ.י.6." את חברו לשעבר ניקולס אליוט לחקור אותו, ופילבי התוודה והבטיח לחזור לבריטניה למחרת בבוקר. שוב, בשל התמימות הבריטית וה"כבוד" נתנו בו הבריטים אימון. עוד באותו הלילה, ה־23 בינואר 1963, עלה פילבי על אניה סובייטית והגיע לברה"מ. העלמו מביירות נחשב אז ל"חידה". רק שישה חודשים אחר כך דווח לבית הנבחרים על הדבר, אחרי שדבר המצאותו של פילבי בברה"מ פורסם ב"איזבסטיה".

בראיון האחרון שלו אמר פילבי, כי עשה את שעשה מתוך אמונה בקומוניזם וכי אין הוא מתחרט על מעשיו.

תמונת ארכיון משנת 1955 של פילבי. דבר מותו ביום ד' במוסקווה בגיל 76 אושר אתמול רשמית על־ידי סוכנות "טאס" (צילום: א.פ.)

עורך קנאדי הורשע בהסתה אנטישמית

טורונטו (עיצ וקאס).- העורך ארנסט זונדל, שמוצאו מגרמניה המערבית, הורשע על־ידי בית משפט בטורונטו, לאחר שנמצא אשם בהפצת תעמולה אנטישמית.

חבר המושבעים דן בעניינו במשך כ־15 שעות, לפני שהרשיעו.

זונדל פירסם חוברת תחת הכותרת "האם באמת מתו שישה מיליונים?" הוא טוען, כי המספר של שישה מיליון יהודים שנרצחו במהלך מלחמת העולם השניה הוא "הגזמה גסה" ומטיל ספק בקיום תאי גאזים במחנות הריכוז. לדבריו, ניצלו היהודים "הגזמות" אלה לאחר מלחמת העולם השניה, כדי לדרוש פיצויים ולהאבק למען הקמת מדינת ישראל.

זונדל, בן ה־49, כבר נידון ל־15 חודשי מאסר ב־1985 לפי אותם סעיפי אישום, עם תום משפט שזכה לתהודה רבה ושבמהלכו העיד ההיסטוריון הצרפתי השנוי במחלוקת רובר פוריסון. גזר־הדין בוטל בגלל פגמים נהליים על־ידי בית משפט לערעורים, שהורה על קיום משפט חוזר.

זונדל זכה למעמד מהגר לקנדה ב־1985, אך הוא לא ביקש מעולם לקבל אזרחות קנאדית. צו גירוש שהוצא נגדו ב־1985 הושעה עד לסיום ההליכים המשפטיים.

בית המשפט בטורונטו יקיים היום ישיבה נוספת, כדי להחליט על גזר הדין.

שיחות אנגולה־דרא"פ נפתחות היום – אך לא בדרג שרי חוץ

ליסבון (רויטר). – פגישה ראשונה בין נציגי אנגולה ודרום־אפריקה תיערך היום בקונגו, אם כי לא בין שרי החוץ של שתי המדינות כפי שפורסם על־ידי שני הצדדים בשבועות האחרונים – מסרה אתמול סוכנות הידיעות הרשמית של אנגולה.

לדברי הסוכנות, מיועדות השיחות, שייתקיימו בבראזאביל בירת קונגו, לחתור למציאת דרכים לסיום המלחמה בת 13 השנים של אנגולה, אך הן תהיינה רק "פגישת הכרות בין מומחים, שנועדה לבקשת דרום־אפריקה". בצטטה מקורות רשמיים בלאונדה אמרה הסוכנות, כי שר המשפטים של אנגולה פראנקה ואן־דונם יעמוד בראש המשלחת של אנגולה. מדרום־אפריקה נמסר בתחילת השבוע, כי שר החוץ של דרום־אפריקה פיק בותה יעמוד בראש המשלחת שלה לשיחות, אך מקורות יודעי דבר באנגולה ובליסבון אמרו אתמול, כי דרג הייצוג הורד בסופו של דבר וכי אין זה סביר שבותה ייצג את ארצו כמתוכנן.

לא ניתנה כל סיבה להחלטה הפתאומית להוריד את דרג הייצוג לשיחות. סוכנות הידיעות של אנגולה ציינה, כי אלה נועדו להמשיך בקווים שהונחו בשיחות שנערכו בשבוע שעבר בלונדון בין נציגי אנגולה, דרום־אפריקה, קובה וארה"ב.

עם תום הפגישה בלונדון, שהיתה הכינוס הראשון של כל הצדדים הנוגעים בסכסוך, פורסמה הודעה משותפת, שבה נאמר, כי בשיחות נעשה צעד חשוב ראשון לקראת סיום העימות המזויין. שתי נקודות המחלוקת העיקריות בין הצדדים הן שאלת עצמאותה של נאמיביה, הנשלטת כיום על־ידי דרום־אפריקה, והסגת הכוחות הקובאניים והדרום־אפריקאיים כאחד מאדמת אנגולה.

אנגולה הציעה לפנות את כוחותיה, המונים, על־פי הערכה 40,000 חיילים קובאניים, אם תיישם קודם לכן דרום־אפריקה תכנית של או"ם למתן עצמאות לנאמיביה ותפנה את כוחותיה מדרומה של אנגולה.

מטוס סיני נחטף לטאיוואן

טייפה (עיר).- מטוס נוסעים מדגם "בואינג 737" של סין העממית ובו 107 נוסעים נחטף אתמול לטאיוואן – מסרה הטלוויזיה הממלכתית של טאיוואן. לדבריה, נחטף המטוס על־ידי שני אנשים המושיב בריטוני דמה שעה שעשה דרכו מן האי הסיאמאן שבדרום סין לקאנטון.

מיד לאחר שהמטוס נתגלה על־ידי מערכת המכ"ם של טאיוואן, כאשר טס מעל לאיי הפסקאדורים שבמיצר טאיוואן, הוזנקו לעברו עשרה מטוסי קרב, ואלה ליוו אותו. גם מטוסי "מיג" של סין העממית ניסו ליירט את המטוס, לאחר שסטה ממסלול טיסתו המתוכנן, אך הדבר לא עלה בידם.

בשדה התעופה הסמוך לעיר טייצ'ונג, שבו נחת המטוס, נחסמה הגישה בפני עתונאים על־ידי מאות אנשי משטרה שסגרו על האזור.

הטלוויזיה מסרה עוד, כי החוטפים הם פועלים בני 26 ו־27 שנה וכי בין הנוסעים גם זרים.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
מרחב תכנון מקומי ירושלים
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מיתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה–1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ובניה, מחוז ירושלים ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה ירושלים מופקד שינוי תכנית מיתאר מקומית הנקראת: תכנית מספר 1434 א'

שינוי מס' 1/87 לתכנית המתאר המקומית לירושלים.

ושינוי מס' 1/87 לתכניות מס' 1434 ו־3190.

השטחים הכלולים בתכנית ומקומם: ישוב: ירושלים

שכ' גונן, השטח בין רח' בן זכאי לרח' ר' מאיר.

הכל עפ"י הגבולות המסומנים בתשריט בקו כחול.

גוש 30005 חלקות 84–91, 99, גוש 30005 ח"ח 113, 115.

עיקרי הוראות התכנית:

א. שינוי יעוד שטח מאזור מגורים 5 לאזור מגורים מיוחד.

ב. קביעת תוספת בניה סטנדרטית לבנינים קיימים בהתאם לנספח בינוי.

ג. קביעת קווי בנין לתוספות.

כל מעונין רשאי לעיין בתכנית, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. כל מעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי התכנית, וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 100 לחוק, רשאי להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות.

התנגדות לתכנית לא תתקבל ולא תידון אלא אם כן הוגשה בכתב בפירוט הנימוקים ובלוית תצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.

אליהו מימוני
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה – מחוז ירושלים

טיולי מדבר בסיני ובנגב

ג'יפים * גמלים * טיולים רגליים * רכב מדברי

הצעה מיוחדת למטיילי ההתיישבות העובדת

פרטים במשרדינו

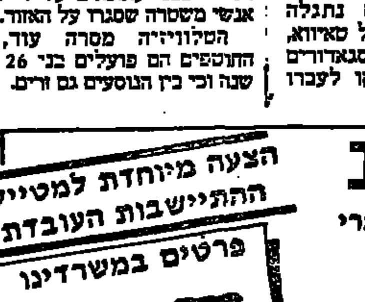

מאילת לסיני
בכל יום שני – 4 ימים – 300 ש"ח
בכל יום שישי – 5 ימים – 375 ש"ח

להר הגבוה
טיולים רגליים ביום שני – 6 ימים – 400 ש"ח
טיולים מאורגנים לקבוצות ברכב מדברי
משולב בטיולים רגליים (בליווי גמלים – בסיני)

טיולי ג'יפים – בנגב

ב–4 תשלומים שקליים.
מכבדים שוברי קניה מטעם ארגוני הקניות של ההתיישבות העובדת.

י-ם: קרן היסוד 36, טל. 02-636494, 699385
ת"א: הירקון 252, טל. 03-5463111
חיפה: הרצל 57, טל. 04-672605
אילת: שד' התמרים (מלון עציון), טל. 059-71329

מועצת הפירות (ייצור ושיווק)

למגדלי אפרסקים ונקטרינות

מועצת הפירות (ייצור ושיווק) מודיעה בזה לציבור מגדלי האפרסקים והנקטרינות ולמשווקי הפירות הוראות הסטנדרט לשיווק, החל מה־15 במאי 1988.

גודל הפרי המינימאלי המותר לשיווק בזנים אלמוג, ספרינגטיים וסרדרייל מגודל 50 מ"מ ומעלה.
גודל 45 מ"מ ייקלט ע"י המועצה באיזורי הגידול.

בזני אמצע העונה כמו בבקוק, סווילינג, רד־הייבן, הרמוזה, סאמרסט, פלורידה וכל יתר זני הנקטרינות (למעט הזן סררד).
הגודל המותר לשיווק מ־55 מ"מ ומעלה.
גודל 50 מ"מ ייקלט ע"י המועצה באיזורי הגידול.

הזן סררד יותר לשיווק מגודל 45 מ"מ.
גודל 40 מ"מ ייקלט ע"י המועצה באיזורי הגידול.

המועצה תנקוט בכל האמצעים העומדים לרשותה לאכיפת ההוראות הרשומות לעיל.

עזרא מאיר
מנכ"ל
מועצת הפירות (ייצור ושיווק)

פינה חמה ללב"י

הקרן למען בטחון ישראל

קרן לב"י מודיעה בזאת לציבור הרחב כי בית־המשפט המחוזי בת"א־יפו בהחלטה שניתנה ע"י כבוד סגן נשיא בית המשפט ביום 9 מאי 88, להשאיר על כנו צו מניעה שניתן ע"י בית המשפט ביום 15 אפריל 88 לפיו נאסר על חב' א.ל. יניב בע"מ וכל הפועלים מטעמה או בשמה, למכור, להפיץ, לשווק ולהציג כל תכשיט, כרטיס ברכה, כרטיס הגרלה או לערוך מבצעי התרמה, תחת שמה של קרן לב"י, וכן לעשות שימוש בשם קרן לב"י לצורך פרסום או ביצוע מכירות כנ"ל.

קרן לב"י מבהירה כי אין היא עוסקת בכל דרך שהיא בשווק, מכירה, הפצה, או מתן חסות למכירת תכשיטים וכרטיסי הגרלה בכלל וע"י חברה א.ל. יניב בע"מ בפרט. לפיכך כל הטענות והתלונות הנובעות או עלולות לנבוע ממכירת כנ"ל יש להפנות למוכרים ולמפיצים. קרן לב"י מבקשת להבהיר כי האיסור הנ"ל אינו מתייחס למבצע התרמה מדלת לדלת של תנועת בני עקיבא האמור להתקיים בתאריך 17 מאי 88.

היום יותר מתמיד – תן לבך ללב"י

קרן לב"י: רחוב ד' (ארניה) 7, הקריה, תל־אביב 64734

משרד החינוך והתרבות
מרכז ההסברה

ישראל ISRAEL
מטה חגיגות ה־40

מועצה אזורית גליל התחתון
★
חטיבת גולני
★
מוזיאון גולני

מפגש לוחמי גולני תש"ח

(1948–1949)

לציון 40 שנה להקמת המדינה

יתקיים ביום שלישי, ט"ז בסיון תשמ"ח (31.5.88)
באתר ההנצחה בצומת גולני

לוחמי חטיבת גולני במלחמת העצמאות בגדודים 12, 13, 14, 15, 19, מפקדת החטיבה ויחידות חטיבתיות ובני משפחותיהם, המשפחות השכולות של בני תש"ח וכן לוחמי הנפות במרחב גולני: נפת כנרת טבריה, נפת גלבוע בית שאן, נפת יזרעאל והרי אפרים, מוזמנים להשתתף במפגש.

להלן תכנית הכנס:

16.30 – התכנסות וכיבוד קל באתר ההנצחה בצומת גולני.
17.00–19.30 – מפגשים גדודיים, סיור במוזיאון גולני.
19.30 – עצרת מרכזית בהשתתפות שר הבטחון יצחק רבין.
21.30 – סיום משוער של המפגש.

– נא להצטייד במזון לארוחות ערב.
– דמי ההשתתפות בכנס הם בסך של 15 שקלים.

נא מלאו את הספח המצ"ב בצירוף המחאה בסך 15 שקלים ושלחו למרכז ההסברה, רח' אחד העם 5, חיפה 33103.

לכבוד מרכז ההסברה מחוז חיפה והצפון
רח' אחד העם 5, חיפה 33103

ברצוני להשתתף במפגש לוחמי גולני תש"ח ביום שלישי, 31.5.88, בצומת גולני.
השם ________ הכתובת ________
יחידת המשנה ________
טלפון ________ מספר הנלווים אלי לכנס ________
אגיע למפגש ברכבי הפרטי/ תחבורה ציבורית (פרט) ________
רצ"ב המחאה בסך 15 שקלים, ע"ש מרכז ההסברה.

לנרשמים תשלח הזמנה עם פירוט התכנית.

קרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ

מציעה בזאת

למכירה מכונית

אופל־קדט 1300 סמ"ק אוטומטית ו[illegible]
שנת ייצור 1983 מס' רישוי 41-301-83

את המכונית ניתן לראות בבנין "בית הקרן" רח' ביאליק 155 ר"ג בתאום מראש עם ישראל קרייס טלפון 7536536 בשעות 08.00-15.00.

הצעות, בצירוף שיק בנקאי בשעור 10% מערך ההצעה, יש להביא למשרדי הקרן רח' ביאליק 155 ת.ד. 3091 רמת־גן מיקוד 52130 עבור "מכרז רכב" עד תאריך 23.5.88.

אין המוכר מתחייב לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

עיריית ירושלים
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 (להלן החוק)
גב 81/517

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי חב' [illegible] בעלות ובנין בע"מ הגישה לועדה המקומית לתכנון ולבניה (להלן הועדה) בקשה להתרת שמוש חורג בגוש 72 חלקה 136, 129 ברחוב יוסף הכהנים בירושלים והיינו שמוש חורג מהיתר הבניה והיינו 5 קומות משרדים במקום 5 קומות מגורים. את ההתנגדויות להתרת שמוש חורג הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לועדה המקומית לתכנון ולבניה ברחוב הלל מס' 23, ירושלים. ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרד זה בכל יום פרט ליום ו' בין השעות 12–14.

אבי־יה בוהלה,
מ"מ ראש העיר
יו"ר הועדה
המקומית לתכנון ולבניה

שביתת נשק במלחמת המקראות העבריות

מאת יעל מישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

נוכח התלבטות המורים בשאלה איזו מקראה עברית מאלה הקיימות כיום בשוק ספרי הלימוד טובה יותר, הוצע אתמול למורים ללמד ממקראות אחדות בעת ובעונה אחת. בדרך זו "תיחסך" מהמורים ההתלבטות ואילו הילדים "ירוויחו" אפשרות ללמוד עברית על פי גישות שונות. ההצעה הועלתה ביום עיון בנושא זה שנערך במרכז לוין קיפניס בסמינר לוינסקי לרגל פתיחת התערוכה "200 שנה למקראות עבריות" מאוספו של אליהו הכהן.

שתי המקראות הדומיננטיות ביותר כיום בחינוך הכללי הן "מפגשים" של "עם עובד" ו"מקראות ישראל" של "מסדה". כן מקובלות המקראות "באומר ובשיח" של "ספרית פועלים", "עשר תחנות ועוד תחנה" של "יסוד", ו"מתרחות" של משרד החינוך. כל בית ספר רשאי לבחור מקראה כראות עיני הצוות החינוכי. עורכי המקראות נפגשים עם צוותי המורים ומנסים לשכנע אותם כל אחת ביתרונות המקראה שלו ומשרד החינוך נמנע בדרך כלל מלפסוק בנושא זה.

★ רשת מלונות דן עורכת מזה השבועות, בשבת הבאה, מירוץ אופניים למלון דן־קיסריה. מקצה אחד ייצא מדן־כרמל בחיפה ומקצה אחר מדן־פנורמה בתל־אביב. ההרשמה תיעשה ביום המירוץ ב־6.30 בבוקר בנקודות הזינוק. המשתתפים מתבקשים להצטייד במשאבה, באבוב נוסף, במים, בכובע ובכבגדיים. ההשתתפות במירוץ תעלה 10 שקלים.

★ חברת־התעופה השוויצית "סוויסאייר" הצטרפה לחברות הנותנות שירותי טרום־טיסה בשלוש הערים הגדולות ערב הנסיעה. השירות כולל בדיקות ביטחון, מסירת המטען וקבלת כרטיס עליה למטוס. ביום הטיסה יכול הנוסע להגיע לנמל בן־גוריון שעה לפני הטיסה ולעלות הישר לבדיקת הדרכונים. השירות ניתן במסופי אל על בירושלים, בתל־אביב ובחיפה.

מגמת עלייה במספר העולים מדרום־אמריקה

מאת יקיר צור
סופר „דבר"

בארבעת החודשים הראשונים של השנה נרשמה מגמת עליה במספרי העולים מדרום־אמריקה ואם מגמה זו תימשך מצפים השנה ל־3,000 עולים מדרום אמריקה, מהם כ־2,000 – 2,500 מארגנטינה. נתונים אלו נמסרו שלשום בכינוס „פורום אמריקה הלטינית" של ההסתדרות הציונית העולמית שהתכנס בירושלים.

בחודשים אלה הגיעו ארצה מדרום אמריקה 890 עולים, מתוכם 652 עולים מארגנטינה. בתקופה המקבילה אשתקד הגיעו 693 עולים ובכל שנת 1987 באו 1869, מתוכם 1192 מארגנטינה. בחודשים ינואר־אפריל של שנת 1986 הגיעו מדרום אמריקה 653 ובכל 1986 באו 1440 עולים, מהם 831 מארגנטינה.

לדברי יהושע חלנברג, ראש דסק אמל"ס במחלקת העלייה של ההסתדרות הציונית, המניע העיקרי לעלייה מדרום אמריקה הוא המצב הכלכלי הגרוע: האינפלציה הדוהרת, האבטלה הגדולה וירידת השכר, שאינה פוסחת גם על היהודים במדינות דרום אמריקה.

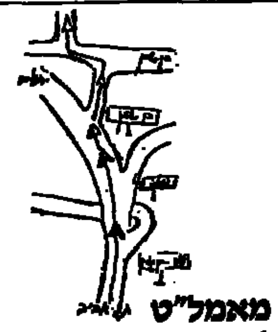

ועדת חגיגות היובל לעליה מאמל"ט במסגרת חגיגות 40 שנה למדינה

בחסות שר הקליטה מר יעק צור ובהשתתפות שרים, חברי כנסת, נציגי מוסדות ושגרירים מהיבשת

הנך מוזמן/ת **למפגש חברתי תרבותי של עולי אמריקה הלטינית**

מחר יום שבת 14.5.88 בין השעות 9.00–19.00 ביער בן שמן – פארק מקסיקו

בתכנית: **מופעים פולקלוריים אמנותיים, להקות זמר ומאכלים מכל ארץ מוצא.**

בשעה 17.00 יתקיים טקס הנעילה

דברי פתיחה: גבי **גאולה חבקין**, יו"ר ועדת החגיגות הארצית.

ברכות: **צבי פרנס** – יו"ר התאחדות עולי אמריקה הלטינית בישראל

יעקב צור – שר הקליטה

אורי גורדון – ראש המחלקה לעליה בסוכנות היהודית

מרדכי דיין – יו"ר עמית הקרן הקיימת לישראל העולמית

מצעד דגלים בניצי התנועות החלוציות ומכבי הצעיר

העלאת אות כבוד לחלוצים הראשונים ולאישים שפעלם תרם רבות לחברה בישראל

אנשים ● אנשים ● אנשים ● אנשים ● אנשים

הלכה לאיבוד

כאשר נשאל לדעתו על המיסמכים המדיניים המתגלגלים לאחרונה במפלגת העבודה, ענה אבא אבן, כי הוא בדעה אחת עם שלמה הלל, שיש לתת יותר זמן עד שבאים לדון במבצע לבחירות. „אולי יש לדון במתכון אחר לניסוח מיסמכים – יותר בקיצור ובלשון פחות „מסורתית". „חקרתי ודרשתי והתברר כי ישראל היא המדינה היחידה בה מפלגות מכריזות מה לא יעשו ועם מי לא ינהלו משא ומתן ולמה לא יסכימו. אצל גויי הארצות כולם אומרים מה כן יעשו. והוא מוסיף: „פעם היה כוכב קירקסים ששמו „הודיני" שהגימיק שלו היה מיוחד במינו. הוא היה קושר את עצמו בחבלים ושרשראות, נותן אזיקים בידיו ורגליו, נועל את עצמו בכל מיני תיבות וכלובים – וכל זה כדי להפגין את כוחו להיחלץ. מנסחי מצעים של מפלגתנו בעבר למדו את השלב הראשון של תורת הודיני – כיצד להיכבל ולהינעל, ואילו החוברת המלמדת כיצד להיחלץ הלכה לאיבוד..."

עם לוח וגיר

מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר חגך אמש בשדרות בית כנסת תימני ע"ש שבזי ואת המועדון התרבותי כלכלי שהוקם בעיירה. קיסר שביקר במספר מפעלי מזון בעיירה סער צהרים על שולחנם של פועלי משחטת „עוף קור". הוא רואיין על־ידי תלמידים וצולם בטלוויזיה של אולפן התקשורת הפועל בעיירה במסגרת מרכז המרעיים והטכנולוגיה שנחנך בה לאחרונה. קיסר, שבא בשעות בוקר לעיירה עזב אותה בשעה מאוחרת בלילה. בפגישה עם ועדי עובדים ביקש שיביאו לו לוח וגיר והסביר להם בהמחשה ובצורה בהירה ומובנת את משמעות מדיניותה המקצועית של ההסתדרות לטובת קידום רמת חייו של העובד ומשפחתו, שלא תמיד מובהרת גם לחברי ועדים. בתמונה: עם עמיר פרץ ופועלות במפעל תפו"ר.

דני צדקני

איהולים

אריה גוראל ראש עיריית חיפה שיגר השבוע מברק ברכה לפרנסואה מיטראן לרגל היבחרו לתקופת כהונה שניה כנשיא צרפת. „אנו מאחלים לך" – כתב גוראל – הצלחה בתפקיד הרם ומקווים כי תצעיד את צרפת ב־7 השנים הבאות להישגים מרשימים נוספים".

אריאלה ראובני

בבכורה החגיגית להצגה „לילה במאי" מאת א.ב יהושע, בביתי הזני גיניו נפגשו שחקנים משלוש ההפקות: **עודד תאומי ואמיר אוריין** מההפקה של תיאטרון בימות בשנת 69, **לאורה ריבלין ועמי וויינברג** מהפקת תאטרון חיפה שבימה על־ידי עמית גזית. בתמונה: עמי וויינברג, אמיר אוריין ואילן חזן, שלושתם שיחקו את תפקיד אסי.

צילום: שרית עוזיאלי/ רוני נעמן

בטקטיקה הדשה

תפנית בקידום המכירות של פסטיבל ישראל – השבוע כונסו הקונסירז'ים (מארחיהם הרשמיים של בתי המלון) הירושלמים והתל־אביבים על מנת להידתם לקידום מכירות הפסטיבל בקרב אוכלוסיית התיירים. הכינוס, בו השתתפו כ־30 קונסירז'ים מהמלונות הגדולים בירושלים ותל־אביב, התקיים במלון שרתון־פלאזה ירושלים בניצוחו של קונסירז' המלון יעקב מפורשקה. עודד קוטלר – המנהל האמנותי של פסטיבל ישראל ויוסי עמרמי מנכ"ל הפסטיבל שיתפו את הנוכחים ברזלמת התאמת ההופעה לקונה הפוטנציאלי, תוך הסברים על ההופעות השונות.

לאחר שיפוץ

לאחר עבודות שיפוץ ושכלול שנמשכו מספר חודשים נפתח מחדש אולם רקנאטי שבמוזיאון ת"א. משפחת רקנאטי ועיריית ת"א תרמו לשיפוץ האולם.

פרס שר החינוך והתרבות לציור ולפיסול לשנת תשמ"ח הוענק בטכס חגיגי במוזיאון ישראל לאמנים: (מימין לשמאל) סרג' שפיצר, משה גרשוני, דגנית ברסט, דורית יעקובי וצבי גולדשטיין (ליד רעייתו). כל אחד מהם יקבל במשך שנה משכורת חודשית בסכום של כ־1500 ש"ח. בתגובה לפניות שהגיעו, לאחרונה לשר החינוך, שלא להנמיך באמנים ובלהקות המתנגדים למדיניות הממשלה בשטחים, השיב נבון: „האמנים הישראליים חופשים לחשוב וליצור כאוות נפשם. הם אינם נדרשים להזדהות עם מפלגה כלשהי ואיש לא מצפה מהם שיתמכו בהנהגה זו או אחרת. לא אתן יד לסתימת פיות".

צילום: שרית עוזיאל/ רוני נעמן

הקשר היהודי

יו"ר הפרלמנט הנורווגי ניר בנקוף נסע השבוע עץ ביער מלכי נורווגיה בהרי ירושלים. מארחו יו"ר הקק"ל משה ריבלין, העניק לו כהוקרה על ידידותו לישראל, מזוזה מכסף מעשה ידיו של אומן מעולי תימן. בנקוף, יהודי במוצאו, סיפר בקשר למזוזה כי במלחמת העולם השניה, פלש הצבא הנאצי לנורווגיה ועיר מולדתו סרונדהיים נהרסה כליל בקרבות. כאשר שב הנער בנקוף לעירו, הוא מצא במקום שעמד ביתו רק את משקוף הדלת ואת המזוזה.

יורם לוי

היו זמנים

יהודית הרוביץ ממייסדות השומר וממקימי כפר גלעדי, בת 90. יצחק רבין היה פלמ"חניק בכפר גלעדי שם התחנך על ברכי השומר. זה היה כבר מזמן. והנשיקה – בהיכל התרבות בתל־אביב בעצרת 40 שנה לפירוק ההגנה והקמת צה"ל.

צילום: יפמא/ ישראל סימיונסקי

אטרקציה

קהל רב הקיף את השחקן האמריקאי רוברט רדפורד (מימין) שעה שעזב את תיאטרון מוסקווה, שם נפתחה השבוע רטרוספקטיבה של יצירותיו.

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר וב דבר ראשון בבוקר

לחברה מסחרית גדולה
דרושה
מזכירה אנגלית מנוסה
(שפת אם)
עם נסיון בינוא
לשעות עבודה 8.00–16.00
5 ימי עבודה בשבוע.
לפנות בכתב למחלקת כח אדם ת.ד. 33181 תל־אביב

משרד העבודה והרווחה · אורט ישראל
דרושים מורים
לשנת הלימודים תשמ"ט
יבנה
לבי"ס תעשייתי אורט „אורמת"
איזור התעשיה, טל' 08־439911
● מורים במשרות חלקיות למקצועות:
★ עברית ★ תנ"ך
★ ידע העם והמדינה
★ חינוך גופני (בנים)
ערבה
לבי"ס תעשייתי כימיקלים לישראל „פריקלאס" – ים המלח טל. 057־53031
● מורים למקצועות:
★ מכשירנות (הנדסאי מכשור ובקרה – משרה חלקית)
★ מזכירות ומינהל (משרה חלקית)
תל־אביב
למרכז עירוני אורט „יד שפירא"
רח' נס לגויים 53 טלפון 8־829147־03
● מורים למקצועות:
★ אנגלית
★ טכנאות שיניים (להוראה ולהדרכה)
★ מתימטיקה
★ פקידות
★ נגרות (תמחיר, תורת המקצוע – משרה חלקית)
★ יועץ/ת

לחברת תיירות גדולה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי
דרישות התפקיד:
★ רואה חשבון או בעל/ת השכלה אקדמאית בחשבונאות.
★ ידע במערכת הנהלת חשבונות ממוחשבת.
★ נסיון בניהול צוות עובדים.
★ שנתיים נסיון לפחות.
5 ימי עבודה בשבוע תכנות לעבוד שעות נוספות
מועמדים הרואים עצמם מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 14164 תל־אביב 61141, עבור „מנהל חשבונות".

קריירה שרותי כח אדם בע"מ
חרטים/כרסמים קונבנציונליים או C.N.C
בוגרי בית"ס מקצועי פרופיל 72 ומעלה למשרות באזור המרכז
משרות קבועות, תנאים מצויינים, ארוחות והסעות
תל־אביב, דיזנגוף 158, טל. 03־5449848
נתניה, שמואל הנציב 17, טל. 053־338901
רחובות, הרצל 185, טל. 08־465277
הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

משרד החוץ
המחלקה לשיתוף פעולה בינלאומי (מש"ב)
מבקשת מועמדים לתפקידים הבאים לאיוש בקיץ 1988:
1. הונדורס – מומחה למרעה והזנת בקר.
2. הרפובליקה הדומיניקנית – מומחה למטעים (נשירים).
3. קוסטה ריקה – מומחה לפירות סוב־טרופיים (אבוקדו ומנגו) וידע בנשירים.
4. מאלווי – מהנדס מים להשקייה
5. מאלווי – מהנדס השקייה בחקלאות.
6. ליבריה – רופא אף, אוזן וגרון.
התפקידים מחייבים ידיעה סבירה של שפת מדינת השירות, תואר אקדמאי, נסיון מעשי של לפחות חמש שנים בתחום ההתמחות.
דרגת השכר 8–10 של הדירוג המקצועי בהתאם לכישורי המועמד, עם תוספת חו"ל, הוצאות דיור וחינוך ותוספות אחרות הנהוגות על פי התקשי"ר.
משך השליחות 24 חודשים.
הפניות בצירוף קורות חיים (מודפסים) חייבות להגיע אל משרדנו עד 31.5.88 על פי הכתובת: מש"ב–משרד החוץ – ת.ד. 13006, ירושלים, 91־130.

למפעל פרטי באזור המרכז
המעסיק כ־70 עובדים
דרוש
מנהל ייצור
תיאור התפקיד:
– תכנון ייצור
– פיקוח על עובדי הייצור וצוות האחזקה
– שיפור שיטות עבודה ופיתוחים טכניים.
הכישורים הנדרשים:
– ידע מגוון במכונות
– יחסי אנוש טובים
– נסיון בתחומים הנ"ל, רצוי באחד מהענפים: פלסטיק/ניילון/טכסטיל
נא לפנות בכתב בצירוף רקע ונסיון לת.ד. 146 רמלה
– סודיות מובטחת –

מלונות קיסר ישראל: אילת • ירושלים • טבריה
דרושה
פקידה
לעבודה במשרד הראשי בתל־אביב
הכישורים הדרושים:
★ שליטה מלאה באנגלית.
★ הדפסה עברית־אנגלית.
★ נסיון קודם בניהול משרד – יתרון.
נא לפנות למשרדי מלונות קיסר ישראל, בן יהודה 105, או טלפונית 236752 (03), 241032(03)

לטמפו תעשיות בירה נתניה
דרוש
מוכרן
בעל השכלה של 12 שנות לימוד.
נסיון במכירות רצוי בענף המזון.
לאחר שירות צבאי
בעל רשיון נהיגה
מועמד מתאים תושב האיזור, מתבקש לפנות טלפונית למר רפאלי מנהל הסניף לטלפון: 053־58131 החל מיום א'.

דרוש
מהנדס/הנדסאי
עם נסיון בתחום איזורך חומים תעשייתי, לפנות בכתב
אדירום בע"מ
דרך מנחם בגין 44
תל־אביב 66183

דרוש
הנדסאי/ת
למשרד
אדריכלים בתל־אביב
03־450352

מחכנות
לעבודה בבאר שבע
יועדף בעל תואר אקדמי ונסיון של 3 שנים
רצוי בפורטראן (CDC, RAX)
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים אל: מהוד ודע, רחוב דיזנגוף 76
תל־אביב עבור: מחכנות – 2

למוסד חינוכי בת"א
דרושה
מזכירה במשרה מלאה
בעלת ידע בעיבוד תמלילים ונסיון בעבודה עם קהל
לפנות לנעה, טלפון: 441744, 452428, 03־5463153

לחברה ארצית
דרוש
מנהל לחנות רווחה בת"א
כישורים נדרשים:
1. ידע ונסיון בניהול מרכול ובמכחר
2. יכולת ניהול צוות עובדים
3. השכלה תיכונית לפחות
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 1678 ת"א

דרושה
פקידה
[illegible]

לחברה קבלנית באיזור השרון
דרוש
מהנדס ביצוע
לעבודות תשתית: כבישים, מדרכות, צנרות כבלים
רצוי נסיון של 5 שנים בניהול עבודות ועבודות רצועת עובדים.
נא לפנות בכתב יד ל„צבר כפר־סבא" ויצמן 99 כפר־סבא מיקוד 44200 (עבור מהנדס ביצוע)

[illegible]
דרוש
[illegible]
[illegible]

אדיונטיקס בע"מ
לפרוייקט פיתוח לומדה עבור לקוח בארה"ב
דרושים
מעצבי לומדה לפיתוח תכניות לימודים ממוחשבות במדעים
הכישורים הדרושים:
★ תואר ראשון (לפחות) באחד מהמדעים הבאים: פיזיקה, ביולוגיה, גיאוגרפיה, גיאולוגיה וכד'.
★ נסיון בפיתוח וכתיבת תכניות למודים (ממוחשבות – יתרון)
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית
★ נסיון בהוראת המדעים (רצוי).
העבודה היא על בסיס קבלני ושעות העבודה הן גמישות. בדבר פרטים נא לפנות להרצל או אלון טל: 052־540851.

למוסד ממלכתי בירושלים
דרושים
דוברי ערבית לעבודת תרגום
★ לאחר שרות צבאי מלא
★ שליטה מלאה בעברית וערבית (עדיפות תינתן לשולטים גם בשפה אירופאית)
★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית)
★ מעורים היטב בחיי הארץ
★ גילאי 25–40
★ מגורים בירושלים ובסביבתה
המתאימים ישולבו בעבודה קבועה ובמשרה מלאה
מעוניינים העומדים בדרישות לעיל יפנו לת.ד. 77 ירושלים (מיקוד 91000) עבור תרגום ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון להתקשרות.
– פונים מתאימים יוענו –

המשרד לקליטת העליה
מינהל הסטודנטים והתלמידים
דרושים
רכזי תרבות וקליטה – מדריכים חברתיים – רכז תרבות ארצי
במעונות לסטודנטים עולים ובקבוצים
בחיפה, תל־אביב, ירושלים ובאר־שבע
דרישות התפקיד:
א. שרות צבאי.
ב. נסיון קודם בעבודה הדרכה.
ג. תלמיד או מצטיין בבוגר להשכלה גבוהה, מוסמכה הסבה ואילך
ד. ידיעת שפות.
ה. מגורים במעונות.
המעוניינים מתבקשים להגיש מועמדות בטופס מתאים שיימסר בנקודות הבאות:
באר־שבע – מינהל הסטודנטים ביה הנגב שד' הנשיאים באר־שבע.
חיפה – מינהל הסטודנטים בנה עם [illegible].
ירושלים – בנין גולדשמיט הדר 505.
תל־אביב – מינהל הסטודנטים אחד העם 6 תל־אביב.
או במינהל הסטודנטים בירושלים רח' הלל 15 ירושלים.
התפקיד כרוך בשעות עבודה לא מרובלות.
דרגת המשרה רכזי תרבות משרה מלאה, מדריך חברתי חצי משרה
רכז תרבות ארצי בירושלים – משרה מלאה.
את הבקשות יש להגיש עד לתאריך 15.6.88

هكذا من الأصل

مكان الأصل

מימוש הרווחים והחלפת הידיים במניות נמשכים

• גם אתמול בסיום שבוע המסחר נרשמה מגמה מעורבת באווירה חיובית • לדעת פרשני בורסה ומקורבים אפשרית פריצה חיובית במניות בקרוב • הפעילות הבורסאית במהלך השבוע אופיינה במחזורי עיסקות נאים וברכישות הדרגתיות מצד גורמים מוסדיים גדולים • קרנות הנאמנות הסולידיות זכו השבוע ליצירות בכמויות נאות, בקרנות הנאמנות המתמחות במניות נרשמו יצירות קלות כאשר מנהלי הקרנות מקווים שבקרוב יגלה הציבור עניין מחודש בקרנות המניות • קרנות הנאמנות של לאומי פיא ממשיכות לתת את הטון בפעילות הבורסאית • לראשונה מזה זמן רב בבורסה מי שמעוניין למכור מניות יכול לפעול ללא זעזועים ותנודות מעצבנות וחדות • הפסקת המסחר בהבשרת הישוב נמשכת, ציפיות למאזן נאה בחברת מבע • ירידת הריבית השיקלית נמשכת, ציפיות למדד מחירים של 2% לערך • בשבוע הבא צופים פרשני בנק גדול שיפור קל נוסף במניות, לדעתם גיוון תיקי ההשקעות גם במניות הינו צעד הכרחי • בבורסה מקווים כי אירועים במישורים הפוליטי-כלכלי-בטחוני לא יעכירו את האווירה החיובית המאפיינת במניות.

מאת שמואל רוזנבלום*

מגמת החלפת הידיים ומימוש הרווחים במניות נמשכה גם אתמול כבמרבית ימי השבוע החולף במגמת מסחר סלקטיבית. קרנות הנאמנות של לאומי פיא ודיסקונט המשיכו במגמת רכישות כאשר מנגד קרנות הפועלים מוכרות סחורה בעיקר תוך עליות. מקורבי הבורסה מקווים כי בשבוע הבא תרשם מגמת מסחר חיובית בהתחשב בקליטת ההצעים הנאה ובירידת הריבית השיקלית לשיעור נמוך שנע בין 10.5% עד 11% לערך. למרות האווירה האופטימית ישנם עדיין מקורבים הטוענים כי מימוש הרווחים צריך להימשך תוך ירידה של 2% עד 3% במדד המניות וזאת לצורך הכנסת קונים חדשים למעגל הפעילות. כך או אחרת, אין ספק שבין כותלי הבורסה מנשבת רוח חיובית.

להלן שינויי השער הבולטים במסחר במניות –

משתנים – בשלב המרץ בבוקר נרשמו ירידות קלות ובשלב המשתנים השתפרה מעט המגמה. עליות בלטו בהסנה +5% בטבע +2% במחזורי עיסקאות נאים יחסית. יציבות בנטיה לעליות קלות הופיעה בים המלח, אי.די.בי. פיתוח ודיסקונט השקעות. ירידות קלות נרשמו בפ"בי ובנכסים.

מניות חופשיות – עליות חדות בלטו באגריץ 5 +14.7%, מן 5 +10.1%, עסיס +8.5% ונוספות. ירידות חדות יחסית נמשכו בגל תעשיות, רוגובין 1, יישום, רים 1, איילון אופציה ונוספות. פעילות חיובית התרכזה בישפרו, פרוטרום, אגן כרגיל באחרונה.

סיכום השבוע – שוק מחפש כיוון

שבוע המסחר שהסתיים בסימן של החלפת ידיים במניות רבות תוך רצון לממש רווחים וחיפוש כיוון למגמות המסחר. במהלך ימי השבוע בלטה תופעת המימוש כאשר בין המוכרים הבולטים אנו מאתרים את בנק הפועלים ומנגד הרוכש הבולט היתה לאומי פיא כרגיל באחרונה. במהלך השבוע הצטרפו למגמת הרכישות גם גופים כדיסקונט, מזרחי ולביא. שבוע המסחר שימש לקופות הגמל (בעיקר בליל) זמן נוח לרכישת סחורה וגידול באחזקות במניות מובילות ללא לחץ של עליות שערים כנגד המגמה. בבורסה מקווים כי קופות הגמל יתמידו בעת הקרובה בנסיונות לגוון את תיקי השקעותיהם וישמשו גורם ממתן בבורסה. ראוי לציין כי בחמש השנים האחרונות הדירו קופות הגמל רגליהן משוק המניות.

תקציר האירועים המרכזיים במהלך השבוע בשוק ההון –

מניות – יציבות במדד המניות החופשיות שנע במהלך השבוע בשיעור שבין 89 עד 91 לערך. מבין מניות המשתנים בלטה מגמת עליות לאורך מרבית ימי השבוע במניות הסנה וכלל בדל"ן. מניות חופשיות – במהלך ימי המסחר אבחנו מעבר הדרגתי לניירות ערך הצי כבדים וכאלה שטמון בהם פוטנציאל של ממש. בלטה פעילות ער בניירות כאגן, פרוטרום, מכבי, אינטגרציה, ישפרו, נכסי אזורים, פריקלאס ונוספות. מניות קלילות – מגמת חיפוש הכיוון במניות החברות הקטנות בולק מהקלילות דוגמת רוגובין, מתם, דלק נפט, אגריץ, אופים, עודא ורבות נוספות. ראוי לציין כי בעוד שמרבית המניות הכבדות הצליחו לתקן חלק ניכר משחיקת השערים שנרשמה בהן מתחילת ינואר 1988, אזי בקלילות קיימת עדיין שחיקת שערים תלולה ביותר. בבורסה מאמינים כי בתקופה הקרובה תתחזק הפעילות בחלק מהקלילות. אגרות חוב – פעילות ערה חיובית במהלך השבוע באגרות החוב צמודות המדד. בנקאיות שבהסדר – תנודות שערים קלות לשני הכיוונים בנפח כספי בינוני למדי. קרנות נאמנות – טיפטופי יצירות כספיים בקרנות המניות ויצירות כספיות סבירות בקרנות הסולידיות. מנהלי קרנות רבים העריכו שהמגמה החיובית בבורסה תתחזק. ריבית שיקלית – מתחילת השבוע נרשמת ירידה בריבית למפקידים והיא הגיעה אתמול לכ־11%.

שוק המניות – ראי טכני חיובי

קליטת ההצעים ומעבר המימושים בבורסה ללא זעזועים ובנפח כספי סביר הביאו לעידוד פעילי השוק הסבורים כי תהליך החלפת הידיים יסתיים בתוך זמן קצר. מבט טכני מגלה כי בכל עליית מדד נוצר קו התנגדות זמני המביא למימוש וירידות קלות. קו ההתנגדות הנוכחי במדד 91־90 לערך עשוי לדעת פרשנים להישבר בקרוב במיוחד אם לא ירשמו ארועים חיצוניים חריגים כלשהם.

הבשרת הישוב – הפסקת מסחר

הפסקת המסחר במניות הבשרת הישוב נמשכה זה היום השני ברציפות ומסיבות מעט מוזרות. ידיעה עיתונאית שעסקה בזינוק 10,000% מניות הסבה בהבשרה זכתה למענה מהחברה שהודיעה כי הנהלתה שוקלת מתן הסבה. בנוסף התפרסמו הערכות כי מאזנה הקרוב של החברה יצביע על הפסד גדול למדי. עפ"י דיווחי הבורסה מבצע נמרודי מכירת מניות הבשרת הישוב במחיר הנמוך מהצעת הרכש לציבור, פעילות מוזרה.

ענף הפטרוכימיה – התעוררות בעולם

ענף הפטרוכימיה מתעורר בעולם הרחב לאחר שנים של תנודות מחירים חדות שלוו בהפסדים ניכרים. מחיר חומרי הגלם עולה באורח נאה כאשר הדרישה למוצרי הלוואי של ענף זה גדלה אף היא בהדרגה. ניתן להעריך שהמפנה החיובי בעולם בסקטור הפטרוכימיה ישפיע באורח חיובי גם על החברות הישראליות הזוכות לתחילת עידן השיגשוג. פרשני בורסה רבים מאמינים כי מניות סקטור הפטרוכימיה שהחלו באחרונה להציג שיפור ברווחיות (אגן, פטרוכימיים, פרוטרום) ימשיכו במגמה זו גם בעתיד ולפיכך ההשקעה בהן נראית כסבירה.

משכן – גיוס הון כהלכה

חברת משכן גייסה שלשום מהציבור אגרות חוב בהיקף כספי של 40 מיליון ש"ח. אגרות החוב הנושאות תשואה של 6.5% זכו לתחינות יתר נאה היקף ההזמנות מהציבור הסתכם בסך כ־125 מיליון ש"ח. גיוס ההון של משכן באמצעות אג"ח וגיוס ההון הקרוב של אי.פי. אף הוא ברובו באמצעות אג"ח מלמד כי ציבור המשקיעים מוכן להשקיע באג"ח צמודות של חברות טובות. בשלב זה עדיין מעדיפים המשקיעים לפעול במישרין בנכסי ההון של המניות לאור לקחי העבר העגומים. נראה שגיוסי הון באמצעות אג"ח ואג"ח להמרה במניות יהפכו בקרוב ללהיט הבורסאי והדבר יבוצע עיקר גיוסי ההון הדרשים. אולי כשיוכח השיפור בבורסה כשינוי של ממש תהיה גם פתיחות לגיוס הון במניות.

* הכותב מנהל תיקי השקעות.

שערי מניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
א.ה.ה. ש	23500	15.0			-12.0
טפחות 1	1381	1092	-14	-1.0	-2380
טפחות 5	717	3304			-1412
כללי לא בהסדר 1	16100	170			-14.0

בהסדר הצמדה ל-88

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אידיבי מ"ה ל-88	— הפסקת מסחר				
אידיבי ב' ל-88	— הפסקת מסחר				
אידיבי בב"א 88	— הפסקת מסחר				
איגוד 1 ל-88	79600	129			+94.0
דיסקונט ב' ל-88	— הפסקת מסחר				
דיסקונט א' ל-88	— הפסקת מסחר				
דיסקונט ש"ה ב-88	— הפסקת מסחר				
מזרחי ש' ל-88	43945	783			-174
מזרחי מ' ל-88	44400	18.0	+500	+1.1	+118
הפועלים מבכ 88	93501				+2.1
הפועלים ש' ל-88	72670	1250			-217
הפועלים מ' ל-88	72650	102			-11.0
כללי א' ל-88	185150	9.0			+96.0
כללי ש"ה 7 ל-88	6900				
כלל מסוק ל-88	46195	2144			-131
כלל 11 ל-88	17260	169	-15	-1	-380
מסון ומור 1 ל-88	61200	3.0			+197
מסון ומור 5 ל-88	31120		+20	+1	+200

בהסדר הצמדה ל-89

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אידיבי מ"ה ל-89	— הפסקת מסחר				
אידיבי ב' ל-89	— הפסקת מסחר				
אידיבי בב"א 89	— הפסקת מסחר				
איגוד 1 ל-89	99550	5.0			-5.0
דיסקונט ב' ל-89	— הפסקת מסחר				
דיסקונט א' ל-89	— הפסקת מסחר				
מזרחי ש' ל-89	54761	31.0	+1		+69.0
מזרחי מ' ל-89	— לא נסחר				
הפועלים ש' ל-89	90180	121	+180	+2	+169
הפועלים מ' ל-89	90000	13.0	-500	-6	-13.0
כללי א' ל-89	234000	1.0	-4000	-1.7	-6.0
כלל מסוק ל-89	57400	143			-13.0

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
ארגים 0.1	27000	26.0			-26.0
לאומי משכנתא' ש	9700	350			-482
לאומי משכנתא' ב	9839 •	39.0	+50	+.5	+10.0
• ביצוע חלקי 84.80%					
ברוקל ש	7877	231			-181
פיתוח ומשכ' 1	2615	1990	-20	-.8	-2165
משכן ב ש	4214	1839			-1652
עצמאות 0.1	19500	72.0			-72.0
בינלאומי למשכ' 1	7800	70.0			-18.0
טפחות מבכ ש	26426	93.0			-20.0
טפחות רג ש	26351	548			-11.0

מוסדות מימון

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
החקלאות מבכ א	— לא נסחר				
החקלאות מבכ 3	— לא נסחר				
לאומי תעשיה א ש	15600	227			-11.0
פת תעשיה מבכ	— לא נסחר				
פת תעש בב ג	— לא נסחר				
פת תעש בב גג	— לא נסחר				
פת תעש בב גגג	— לא נסחר				
פת תעש בב ד	— לא נסחר				
פת תעש בב דד	— לא נסחר				
מרכז קבלנים 5.0	2496	1876	-100	-3.9	-1975
תעשיות בב	— לא נסחר				
כלל ליסינג 0.1א	21100 תב	59.0	-1400	-6.2	-39.0
כלל ליסינג 0.5ב	18500 תב	5.0	-1500	-7.5	-5.0

ביטוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
איילון בטוח 1	108.0 תב	1476	-9.0	-7.7	-1476
איילון ביטוח 1	103.0	1636			-1136
אדיס 0.1	1439				-4.0
אדיס 0.5 א	1096				-33.0
בטוח משנה 1	402 •	816	+4	+1.0	+363
• ביצוע חלקי 81.60%					
בטוח משנה 5	212	2988	-2	-.9	-1092
בטוח משנה אפ 2	255	360			-1071
בטוח משנ' שה-אפ	110.5	13140	-5	-.5	-1140
הדר 1	159.0	7858	-4.0	-2.5	-14600
הדר 5	125.0	24526	-4.5	-3.5	-28149
הדר אפ 2	131.0 •	3701	-2.5	-1.9	-12199
• ביצוע חלקי 71.20%					
הפניקס 1	597	208	+5	+.8	+150
הפניקס 5	497	200	-6	-1.2	-700
המשמר-הראל 1	5980	490	+50	+.8	+286
המשמר-הראל 5	5145	795	+35	+.7	+225
כלל ביטוח 1	315	1237	-5	-1.6	-2737
כלל ביטוח אופ'	64.5	17000	-2.5	-3.7	-18997
כלל ביטוח אג"ח	101.0	23000			+11000
מנורה 1.0	1001	283			+17.0
מנורה 5.0	772	500	-8	-1.0	-625
כנה ביטוח 1	154.0	10060	-3.0	-1.9	-15257
[illegible] 1	977	6552	+20	+2.1	+4670
צור שמיר 1	256	2600	+6	+2.4	+2100
ציון החזקות 1	— הפסקת מסחר				
ציון החזקות 5	— הפסקת מסחר				

מסחר ושרותים

מסחר

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
איזנברג א 1	768	2113	-25	-3.2	-4766
איזנברג א 5	636	12738			-3755
[illegible] 1	515	3096	-10	-1.9	-2066
[illegible] אפ 2	151.5	4742	-4.0	-3.0	-4202
כלל סחר אפ ד	302	8080	-9	-2.9	-34315
כלל סחר אגח 2	145.0	7387			+3587
קריסטל 1.0	— הפסקת מסחר				
רפק 1	12000 תב	12.8	-868	-6.7	-9.0
רפק 5	15279	2.0	-300	-1.9	-2.0
שופרסל א' 0.02ש	1080	1186			+349
שופר-סל אפ ד	4399	866			-1171
שופר-סל אפ ה	4399	866			-1171
שופר-סל אגח א	112.5	59750			+49000

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אגמות 0.01ש"ח	333	3870			-1459
ספנות הספקה 1ש"ח	433	4400			-4037
ספנות הספקה 5ש"ח	202	12748	+2	+1.0	+9582
ספנות הספקה אפ	176.0	15757			+203
ספנות הספקה אגח	96.0	39375	-5	-5	-70287
קידר הספקה 1ש"ח	527 •	3242	-23	-4.2	-6211
• ביצוע חלקי 95.50%					
קידר הספקה 10ש"ח	206	22575	+3	+1.5	+13996
מחסני ערובה 1ש"ח	1255	395	-1	-1	-20.0
מחסני ערובה 5ש"ח	840	417			-1.0

מלונות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
גלי זוהר 1.0	— הפסקת מסחר				
גלי זוהר 5.0	— הפסקת מסחר				
מלונות דן 1 ש"ח	1351		-3	-2	-230
מלונות דן 5 ש"ח	920	156	-12	-1.3	-156
חוף האלמוג 0.1	7890	76.0			-46.0
מלונות ירדן 1.0	1838 •	8.0	+18	+1.0	+17.0
• ביצוע חלקי 83.00%					
ים סוף 1ש"ח	236	15182			-1703
ים-סוף אפ 1	172.5	25229			-13681

מחשבים ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
ת.י.ל.ן. 1ש"ח	151.0	2200	+1.5	+1.0	+2428
ת.י.ל.ן. אפ ב	40.0	7452	-1.0	-2.4	-19148
ת.י.ל.ן. אגח א	106.0	5000			-5000
יעק"א 1ש"ח	5240	387			-393
מ.ל.ל. 1ש"ח	5440	122			-32.0
מ.ל.ל. 5ש"ח	1557	566	+55	+3.7	+495
ניקוב 1ש"ח	726 •	913	+16	+2.3	+1285
• ביצוע חלקי 81.20%					
ניקוב 5ש"ח	281	1850	+1	+4	+1506
ניקוב אפ 2	445	1188	+12	+2.8	+569
תים מחשבים 10ש"ח	612 •	53.0	+12	+2.0	+103
• ביצוע חלקי 51.00%					

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אזורים אפ 1	588	4950	-11	-1.8	-12073
אזורים אגח 3	138.5	20500	-5	-4	-19500
איילון מלונ' 1	107.5 •	33675	-12.0	-10.0	-79082
• ביצוע חלקי 58.60%					
איילון מלונאפ	42.5 תב	45816	-9.5	-18.3	-166241
אל-רוב 1.0	340	2150			-450
אפריקה 0.1	38500	32.0	-500	-1.3	-37.0
אפריקה אפ 5	17550	27.0	-470	-2.6	-58.0
אורים 1	645	2300	+6	+.9	+1000
ארזים 1	2988	250			-58.0
ארזים 5	2547	493			-430
בונגרייך 1	2860	163	-40	-1.4	-85.0
בונגרייך 5	2540	1.0			-1.0
[illegible] 1	5430	50.0			-50.0
דורא 1	186.5	2000			+1000
דורא 5	132.0	1562	-2.5	-1.9	-3262
מר-לן 1	1459	822	-46	-3.1	-1107
הספקול 1.0	— לא נסחר				
הספקול 5.0	— לא נסחר				
ת.ב.ב. 0.1	— הפסקת מסחר				
ת.ב.ב. 0.5	— הפסקת מסחר				
כללית ים אפ 1	86.0	14628			-1771
כב-ים 1	4025	621	-60	-1.5	-847
כב-ים 5	3385	288			-39.0
מבני תעשיה 1	78.0	143824	-1.0	-1.3	-19321
מבני תעשיה אפ'	25.8	397321	-.5	-1.9	-983427
מבני תע' אגח	104.0	23367	-.5	-.5	-72367
ישפרו 1	4260	1719			+14034
ישראלום 1	1248 תב	1729	-92	-6.9	-1856
ישרס 1	18100	235	+108	+6	+106
כנף פיתוח 1	6500	233	-60	-9	-156
לומיר 1	6590	91.0			-1.0
לומיר 5	1985				-360
מ.ה.ב. 1.0	385	5983			+15717
מ.ה.ב. אפ 2	199.0	511			-1511
מ.ה.ב. אגח א	130.0	69.0			-69.0
מגדלי בניה 1.0	648	3085	-12	-1.8	-2735
[illegible] 5	162.0	[illegible]	-8.0	-4.7	-16158
[illegible]	152.0	1726			-26.0
[illegible]	1381	469	+60	+4.5	+500
• ביצוע חלקי 93.80%					
לידשטיין 1	302	500			+500
לידשטיין 5	125.0	6941	-5.0	-3.8	-7941
ליפשיץ 1	280	151			-131
ליפשיץ 5	123.0	5102	-2.0	-1.6	-12502
ליפשיץ אפ 2	62.5	5634	-1.5	-2.3	-14300
ליפשיץ אגח 1	96.5	11000	-.5	-.5	-12815
נאות אביב 0.5	3515	78.0	+35	+1.0	+10.0
נכסי אזורים 1	258	8030			-2370
סהר החזקות 1.0	660	200	-12	-1.8	-1141
סונו 1	1445	70.0			-9.0
קיסריה 1	3910	115	+50	+1.3	+115
קיסריה 5	1325	496	+11	+.8	+255
רוגובין 1	216	11400	-11	-4.8	-7401
רוגובין 5	159.0	5488			-8148
רוגובין אפ 2	600	1100	-3	-5	-657
רוגובין אגח א	128.5	6757			+3243

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
מטעי הדר 0.1	2401	33.0			-13.0
מטעי הדר 0.5	2266		+66	+3.0	+100
מהדרין 1	3757	268	+57	+1.0	+114
מהדרין אפ 1	2625	489	-45	-1.7	-489
נכסי הדרים 1	1500	300	-25	-1.6	-450
פריאור 5	2061	200	-20	-1.0	-200

תעשייה

מזון וטבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
דובק מב ש	2245	18.0	+105	+4.9	+16.0
דובק בב ם	2200	30.0	-100	-4.3	-80.0
[illegible] 1	362	600	-9	-2.4	-1600
[illegible] 5	316				+18.0
[illegible] אגח 1	103.0				
מספו בירה 1	30600	58.0	+1280	+4.1	+94.0
מספו בירה 5	24900	40.0			-60.0
יצהר 1	1004				
יצהר א 5	620	40.0	-21	-3.3	-40.0
יצהר אפ 2	280	120	+15	+5.7	+668
מן 1	387	832			-988
מן 5	295 •	975	+27	+10.1	+918
• ביצוע חלקי 81.65%					
סנפרוסט 1	16295	27.0			-7.0
עסיס ב 5	370 תב	10769	+29	+8.5	+8539
שלמה אבגיל 1	1965	665			+37.0
שמן מבב א 4	1220 תב	551	-80	-6.2	-815

טקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
ארגוד 1	335	1000	-5	-1.5	-2465
ארגוד אפ 2	127.0	1270	-2.5	-1.9	-2730
ארגוד אגח 1	111.5	3600			-3600
אופים 1	435	3000	+18	+4.3	+5666
אופנת ברזל 1	273	411	-2	-.7	-211
אופנת ברזל 5	193.0	1320	-2.0	-1.0	-1170
אופנת ברזל אופא	238	150	+5	+2.1	+150
ארגמן ר.ג. ש	8750	30.0	-70	-.8	-60.0
דלתא-גליל 0.1	1285	3001	-30	-2.3	-4280
דלתא-גליל 0.3	1127	1600	-17	-1.5	-1362
מכשירות מאוחד 1.	890				+30.0
מכשירות מאוחד 5.	440				-160
[illegible] 1	260	495			-456
[illegible] 5	205	2751			+500
תדירון 1	5185	225			-49.0
דיקית 1	1681	356			-349
דיקית 5	1399	519	-1	-1	-4.0
דיקית אפ ב	480	1110	-10	-2.0	-1110
שוקר 1	134.0		+4.5	+3.5	+353
שוקר אפ 1	50.0	9082	+2.0	+4.2	+16477
קורדה 1	611	282			+118
קורדה 4	502	1308	-5	-1.0	-908
ליבת 1	115.0 •	4876	+2.0	+1.8	+9194
• ביצוע חלקי 87.54%					
עיט 1.0	335	733			-5267
עיט 5.0	162.0	10858			-2968
עיט אפ 2	118.0	19073	+1.5	+1.3	+16225
עיט אגח 1	107.0	5			
עמק 1.0	150.0	9710	-3.0	-2.8	-13210
עמק אפ 1	59.5 •	6842	-1.5	-2.5	-12857
• ביצוע חלקי 90.87%					
פולגת א 1	708	2200	+1	+.1	+435
פוליגון א 0.5	7800	16.0			+9.0
פרגוד 1	1060 •	200	+10	+1.0	+200
• ביצוע חלקי 66.60%					
גיבור-סברינה	5395	82.0	-55	-1.0	-85.0

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אורדן 1	5950	75.0	+80	+1.4	+107
אורדן 5	4940				
אלומית 1	6700				+16.0
אלומית 5	4970				
כבלים 1	345	17070	-3	-.9	-19868
כבלים אפ 1	91.0	4944	-3.5	-3.7	-7616
כבלים אג"ח-אופ'	100.5	2000	-.5	-.5	-8400
כבלים אגח א	102.5	25000	-.5	-.5	-20496
[illegible] 1.0	491	415	+8	+1.7	+787
[illegible] 5.0	300 תב	500	+12	+4.2	+2000
[illegible] אפ	2001				-2.0
דיקה 1	1781	50.0	-19	-1.1	-129
דיקה 5	1150				+140
[illegible] 5	3150	116			-236
כבלי ציון 1.0	2460	740	+26	+1.1	+281
כבלי ציון 5.0	1408	1500			-1333
מתכת קרמני 1	202	1492			+4037
מתכת קרמני 5	106.0	1948			+3605
נחושתן 0.1	24200	9.0	+201	+8	-4.0
נחושתן 0.5	8600				
פשר פלדה 1	1850	745	-39	-2.1	-685
קינג 1	541 תב	203	-39	-6.7	-309
קינג 5	316	187			+475
קליל 1	2770	224	-5	-2	-269
קליל 5	2600	184	-20	-8	-276
קליל אפ	1260	1304	-5	-4	-2696
קליל אגח	125.5		+1.0	+.8	+1000
שלדות 5.0	4704	72.0	-96	-2.0	-224
לכיש 1	571	50.0	-12	-2.1	-210
לכיש 5	398	70.0	-18	-4.3	-686

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אלביט 3.0	— הפסקת מסחר				
אלקו 0.1	8160	50.0	+159	+2.0	+38.0
אלקו 0.25 ש	3449	30.0	+49	+1.4	+30.0
אלקטרה 0.1	1950	841			+527
אלקטרה א 0.5	1500	1150			-819
אלקטרה אפ 5	915	1889	-5	-5	-1766
אלקטרה אגח 3	149.0	35100			-55100
אריית 0.02	14400	190			-100
כלל אלקט' אפ א	450	2320	-20	-4.3	-7045
כלל אלק' אגח 1	107.5	15492	+3.5	+3.4	+16492
מספטרוניקס 1	1115	1250	+11	+1.0	+211
מספטרוניקס 5	848	150			-150
פירסמנגר 1	421	600	+3	+.7	+600
פירסמנגר 5	342	1185			-895
ציקון 1	2348	215	-52	-2.2	-661
ציקון 5	1487	520	-10	-.7	-995
קנסטיין 1	2827	50.0	+66	+2.4	+50.0
קנסטיין 5	2302	532	+30	+1.3	+502
ת.א.ת. 1	832	241	-17	-2.0	-633
ת.א.ת. 5	423	7875	-4	-.9	-10825
תדיאה 1	816	2878	-14	-1.7	-7340

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
א.פ. כללבנין 1	170.5	26027	-5.0	-2.8	-46727
א.פ. בנין אופ א	574	646	-6	-1.0	-1096
אי.פ. בנין אגח א	136.0	6000	-1.0	-.7	-6000
אקרשטיין 1	416	1750			-896
אקרשטיין 5	291	252	-3	-1.0	-1252
אקרשטיין אפ א	350	1482			-482
אקרשטיין אג"ח 1	133.0	17000			-23000
האחים בלוק 1	97.0	9621			+3879
אחים בלוק אפ	48.0 תב	8821	-4.0	-7.7	-5993
מודול השק 1	1042	10423			+7735
מוזאיקה 1	— לא נסחר				
מוזאיקה 5	1392				
נגב קרמיקה 1	310	5820	-9	-2.8	-11209
נגב קרמיקה אפ	118.5 תב	9887	-9.0	-7.1	-22220

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אבן 5	1793	3298	-7	-4	-5415
אליאנס ב 200.0	— הפסקת מסחר				
גל תעשיות 1	360 תב	337	-21	-5.5	-1237
גל תעשיות 5	245 תב	3765	-27	-9.9	-6700
גל תעשיות אפ	82.5 תב	15801	-10.0	-10.8	-30459
גל תעשיות אגח 1	106.0	5000			-5000
דשנים 0.1	3501	450	-14	-4	-248
דשנים 0.5	1714	365	-10	-6	-665
חיפה כימיקל 10.0	— הפסקת מסחר				
ליפסקי 1.0	1920	250	-40	-2.0	-250
מסקיטה 1	771	210	+20	+2.7	+270
מסקיטה 5	468	4930	+8	+1.7	+966
סנו 1	26500	17.0			-21.0
סנו 5	24240	255	+240	+1.0	+246
פריקלאס 1	610	5731	-2	-3	-6814
פריקלאס אפ 1	161.0	12361	+2.0	+1.3	+9235
קים 1	5500	140			-10.0
קים אפ 2	3232	230			+161
קים אגח 1	115.0	8000			+2000
תיא 5	4895	290	-75	-1.5	-439
פרוטרום 10.0	568	11905			-1224

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
כתר 1	120.0	6851	-3.0	-2.5	-9844
רפרין 1	6379				
רפרין 5	4202				
ת.ב.ו. 1.0	6190	202	-10	-2	-56.0
יאה 1	2348	384	-7	-3	-385
לביד אשקלון 1	769	350	-2	-3	-285
מלט ב 0.5	34000	10.0	+1528	+4.7	+23.0
קרגל 1	723	2270	-2	-3	-3453
קרגל אפ 1	371	2298	-1	-3	-1128
רים 1	321 תב	1340	-23	-6.7	-1995
רים 4	162.0	2855	-8.0	-4.7	-5311
תעל ב 2	17500	35.0	-368	-2.1	-169

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אגריץ 1	243 •	7975	+32	+15.2	+23798
• ביצוע חלקי 58.50%					
אגריץ 5	132.5 תב	11663	+17.0	+14.7	+31443
חמישה יוד 1	1793				
ה.ג.פלק 1	1072	182	-2	-2	-303
ה.ג.פלק 5	932				

השקעות תעשיה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
מרכזית ב 0.1	10890	305	-60	-5	-208
[illegible] 1.0	7960	806	-80	-1.0	-381
כלל תעש אפ ד	139.5	14852	-4.5	-3.1	-60214
כלל תעש אגח 6	112.0	46988			+3291

חברות להשקעה

השקעה ואחזקה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אורניש ש	5713	46.0	+200	+3.6	+46.0
אידיבי פיח אופא	3567	342			-784
אידיבי פיח אגחא	106.5	6575	-5	-5	-112437
אלגר 1	1110	3030			-2148
גזית השקעות 1	1060				
גוזה אפ א	856	442	+30	+3.7	+558
גוזה אגח 1	115.5	4200			+5700
דנבאר 1	521	654			+368
דנבאר 5	431				
חברה לישראל 5	3100	1404			-614
הלפסון 0.1	115900				
הלפסון 1.0 ש	20000	25.0	-500	-2.4	-30.0
אמפא א 0.5	18400	25.0	-600	-3.2	-15.0
השק דיסק אפ	917	7040			-5492
השק דיסק אגח א	112.0	9498	-5	-4	-9498
מודול השק ש	33000	61.0	+281	+.6	+5.0
מוד השק אגח 124	14650				
חירון 1	1232	288	-50	-3.9	-421
חירון 5	625	300	-15	-2.3	-822
יצור 1	2446	400			-300
יצור 5	1825	515			-65.0
יצוא ש	14500	64.0	-170	-1.2	-64.0
ירדן א 0.1	1194	100			-30.0
ישום 1	75.0 תב	19000	-5.0	-6.3	-40949
ישום אגח-אופ 1	66.5	6080			+3000
כלל ישראל 50.0	1060	650	-30	-2.8	-1734
מגור 1	392	800			-262
מגור א 5	392		-3	-8	-500
מגור אופ ב	142.0				-1550
מגור אג"ח 1	134.5	17883			-2326
מגור פיתוח 3	362	1053			-947
פז השק ש	2330	1373	-90	-3.7	-1860
פמה א' 1	4800 תב	80.0	-310	-6.1	-179
פמה 5	3859	338	-1		-252
פריון ב 0.2	11450	315	-550	-4.6	-896
קרדן 1	115.5	17061	+5	+.4	+9239
קרדן 5	73.0	6001			-2999
קרדן אפ 2	52.0	24700			-1700
קרדן אגח 1	112.0	9000	+1.0	+.9	+26000

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
גזית ב	235	300			-300

דלק ונפט

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
דלק חיפושים 1.0	2462 •	198	+224	+10.0	+286
• ביצוע חלקי 76.40%					
דלק חיפושים 5.0	1240 תב	1026	+64	+5.4	+1011
פז חיפושי נפט	23500	39.0			-49.0
י.ג.א.ל. אפ 2	90.5	45148	-1.0	-1.1	-47837
מ.ב.ן. 1.0	4265 •	201	-250	-5.5	-436
• ביצוע חלקי 93.40%					
מ.ג.ן. 5.0	2350	650			-874
נפטא ש	423	5564			-5500

רשימה מקבילה

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
הראל עזרה 1	— הפסקת מסחר				
י.ם.ק.ל. 1	317	2592			+104
קונטרסים 1	1235	251	+23	+1.9	+145
קונטרסים 5	365	2003	+15	+4.3	+3126
קונטרס. אפ ב	66.0	6170			-6170
קופי 1	649				-183
תכל 1	175.5	1000			+2000

מלונאות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
גני הדר 1	114.0	7918	-5	-4	-2918
גני הדר אפ 1	68.0	1000	+2.5	+3.8	+2250
חוזה ישראלית 1	48.0	22302			+5558
כנם 1	1140				-55.0

מחשב ושרותי מחשב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
איכות 1	294 2ק		+14	+5.0	+9782
רשה מיכון 1	405	400			-206
רשה אפ 1	743	555			-415
כלל בטחונים 1.0	4703				
מטכו 1	88.0	10041	+2.0	+2.3	+5691
רשפי 1	315	2817	-10	-3.1	-3452

נדל"ן בינוי ופתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אבנתים 1	629	309	+23	+3.8	+309
בן-יקר בת 1.0	3029		-3	-1	-125
רדוקו 1.0	— הפסקת מסחר				
רדוקו 5.0	— הפסקת מסחר				
עיר 3.0	1258	320	+20	+1.6	+223
רסקו מבכ	1165 תב	373	-150	-11.4	-466
רסקו רג	1192		-63	-5.0	-731

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
שן-הר 0.1	— הפסקת מסחר				

מזון וטבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אסאס 1	985 תב	998	-109	-10.0	-1001
גולדפרוסט 1	735				
גולדפרוסט 5	424	910	+9	+2.2	+901

טקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
יהודית 1	223	1220	-1	-4	-31.0
מקס 0.1	2211	100	-39	-1.3	-100
מקס 0.5	1074	50.0	+20	+1.9	+175
תעש רהוטי 1.0	2300	158	-40	-1.7	-271

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אוקסנגן 5.0	— לא נסחר				
מרגן 1.0	— לא נסחר				
משאבות כלל 1	82.0	1000	-5	-6	-1000
מתכת פרום 1	59.5	21443	-1.0	-1.7	-47266
מתכת פרום אפ	16.0	50508	-3	-1.5	-22105

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אלקול 1	— הפסקת מסחר				
אלקול אפ 2	— הפסקת מסחר				
בר-כון 1	2000	182	-94	-4.5	-182
בר-כון 5	1440	2018	-35	-2.4	-1338
ברכון אופציה	553	1679	-35	-5.1	-2867
פרוקלאסבטון 1.0	2970		-30	-1.0	-38.3
פרוקלאסבטון 5.0	1205 תב	807	+65	+5.7	+1318
ב.ל.ב. 1.0	831	509	+16	+2.0	+360
ב.ל.ב. 5.0	610	250			+250

מוצרים כימיים, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אלרו-סק 1	180.0	1778			-1328
דקסטר 1	2510 •	39.0	-70	-2.7	-70.0
• ביצוע חלקי 78.00%					
נקה 1	4251	131	-50	-1.2	-131
ת.ב.ל. 1.0	1264		-14	-1.1	-116
ת.ב.ל. 5.0	1075		-2	-.2	-50.0
תרז א' 5	6464	21.0			-19.8

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אורדע פרינט 1	489				
סקאנדיה 1.0	6500	120	-200	-3.0	-127

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
גולן 1	402	1195			-1195
הדפסון 1	135.0	740			+1960
פז-הן 1	435	225	+5	+1.2	+465

השקעה בתעשיה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
כלל פיתוח 1	130.0	12728	+3.0	+2.4	+10963

חברות השקעה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
אתקונה 1	— הפסקת מסחר				
איח"ם 1	295	2300	-4	-1.3	-4100
איח"ם אפ 1	63.0	3000	+5	+.8	+950
אביגור בב' 1	404	1043			+18.0
אפיק 1.0	— לא נסחר				
אפיק 5.0	— לא נסחר				
בנין השק ב 5	11424	120			+14.0
לבידר 1	— הפסקת מסחר				
לבידר 5	— הפסקת מסחר				
עד השקעות 1	1300	44.0	+28	+2.2	+88.0
עד השקעות 5	834	14.0	+9	+1.1	+346

חיפושי נפט

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	ביקוש היצע
פראויל ב 0.03	5023	83.0			-33.0

משתנים

שם נייר	מספר עסקות	שער משתנים	שער בה"ן	שינוי באחוזים	מחזור בש"ח
הבינלאומי	5	6662	6611	-1.00	1572.0
פיבי	12	8072	8011	-1.01	2219.0
הסנה	26	177.50	170.50	5.03	302082.0
שלמון	2	715	717	-2.05	7803.0
כלל סחר	7	385	384	-2.04	22805.0
שופר-סל ב'	2	1083	1005	-.99	12314.0
דלק ב'	17	2152	2131	.99	11180.0
אפריקה 1	15	34595	34251	.50	794.0
אזורים	9	906	902	-.55	16839.0
נכסים-בנין	5	2902	2917	-.51	4470.0
הבשרת הישוב		67922	67922	.00	.0
חברה כבלית	2	311	309	-.32	9584.0
כלל בדל"ן	6	697	691	.43	11616.0
עלית	2	13092	12864	.50	220.0
פולגת ב'	2	581	581	.00	6137.0
[illegible] 1	4	3385	3368	.50	3182.0
כלל תעש אל	11	2038	2003	.49	8767.0
אלרון		202047	202047	.00	.0
טבע	31	9321	9206	1.25	7372.0
ים המלח	19	2426	2426	.08	22253.0
פטרוכמים	9	889	887	-.22	22449.0
נייר חדרה	23	254984	252395	-1.50	154.0
כלל תעשיות	30	199.00	201	-1.49	215406.0
אידיבי פת'	9	7141	7159	-.25	3526.0
אלרן	1	914	921	-.98	10198.0
חברה לישר'	14	3739	3777	-1.01	4458.0
פועלי השקע	6	724	718	-.69	23904.0
דיסקהשקע	36	2065	2070	-.24	23642.0
כלל ישר'10	19	1128	1142	-1.23	16068.0
יואל	5	561	356	1.40	18490.0

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	5568.98	5529.19
אבוקה	440.81	432.22
אבנו	277.31	272.29
אגם	111.65	109.47
אדיר	1879.28	1842.39
אדום	179.88	175.62
אופיר	170.25	169.08
אור	431.36	427.57
אוריון	134.66	131.99
אורלי	305.69	303.46
אורן	868.30	851.44
אייל	5598.91	5489.81
איריס	5770.74	5636.86
איתן	827.77	811.57
אלון	677.97	664.22
אלמוג	716.24	702.27
אנליסט		
אג"ה	107.50	106.05
אנליסט		
גבינה	102.78	100.35
אנליסט		
גבוה	101.50	99.03
אנקור	109.98	108.31
ארז	338.22	331.63
אש	149.95	146.67
אשל	192.45	188.68
אתגר	94.19	92.38
אתרוג	270.07	267.45
בהילה	169.45	166.24
ברוש	554.33	543.63
ברק	494.46	484.65
ברקה	325.08	322.70
גביש	1658.63	1627.03
גבע	121.47	119.98
גורן	483.28	476.11

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
גיא	108.87	107.25
גיל	3481.78	3415.26
גלית	678.86	670.52
דוברבן	373.57	370.00
דוכיפת	7.05	526.30
דולב	257.41	252.11
דורון	1662.32	1632.59
דותן	286.23	281.29
דליה	602.51	592.09
דרור	355.90	349.68
דקל	386.61	379.18
הדס	411.11	408.34
הילה	425.45	423.54
הוד	575.82	565.95
הבית	—	—
זהר	116.01	114.30
זיו	142.78	140.69
זנית	110.14	107.76
זיק	102.58	100.23
זמיר	485.57	476.14
חוחית	171.39	167.62
חליפין	151.49	151.08
חלמיש	222.18	220.70
חן	158.05	157.42
טופז	120.37	117.73
טל	6607.25	6534.68
יסוד	494.60	485.02
יהלום	185.02	181.53
יהודית	385.73	382.19
יערה	482.33	473.04
כוכב	325.79	319.47
כחל	133.86	131.25
כלנית	658.54	647.03
כספית	278.20	276.12
כרמל	145.45	143.19

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
כתר	1281.06	1263.15
להב	5020.06	4923.78
למשקיע	133.59	132.14
לפיד	360.41	353.42
לקט	2043.05	2002.07
לשם	405.96	403.25
מבטר	1466.05	1438.16
מבטח	4176.05	4149.24
מגד	268.50	266.64
מכון	3951.98	3915.91
מור	1777.55	1765.74
מורן	913.09	901.89
מבחר	25988.36	25587.38
מיגד	1093.03	1072.07
מכלול	106.60	104.57
מעוף	4949.42	4855.11
מעיין	786.95	772.26
מקשה	408.76	406.05
מרווח	133.28	132.75
מרום	1438.49	1411.62
נובה	156.47	154.16
נסיך	300.66	298.64
נגע	503.26	495.74
נילי	150.46	148.25
סביון	666.18	654.58
סגולה	146.78	143.89
סלע	397.02	394.37
סנונית	570.35	559.22
סער	405.26	397.44
כפיר	175.66	175.22
עוף	384.60	377.40
צדית	809.84	804.32
עידן	518.66	511.13
ענבר	115.78	113.32

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
ענת	2457.46	2439.05
עפרוני	542.07	531.48
ערמון	131.26	128.78
פיא	1747.31	1713.59
צבר	559.66	548.42
צופית	509.01	499.05
צוק	135.68	133.15
צביר	1208.24	1186.14
צבעונה	546.95	539.19
צפורה	152.35	151.22
צריח	107.45	106.02
קלע	180.12	179.22
קשת	113.57	111.35
רוזנית	18741.01	18581.05
רימון	140.96	140.71
רקפת	921.98	986.54
רשף	437.66	425.63
שבלים	486.30	476.98
שחם	357.81	354.42
שוקת	102.01	104.93
שירה	475.40	471.90
שביט	441.95	435.58
שגב	733.22	722.48
שסק	770.96	756.14
שקד	196.18	192.36
תאנה	260.51	258.04
תדהר	544.30	541.59
תירוש	581.00	573.92
תנופה	110.71	108.51
תמר	272.26	267.03
תפוח	211.24	209.76
תרשיש	121.86	119.55
תשרי	567.84	563.12

משכן
בנק הפועלים למשכנתאות בע"מ
הודעה
על תוצאות הנפקה של סדרה של אגרות חוב (סדרה 39) בערך נקוב כולל של 40.000.000 שקל חדש

על פי תשקיף החברה שפורסם ביום 3.5.88 הוצעו לציבור בדרך של מכרז אגרות חוב רשומות על שם 1994–2000 (סדרה 39), בערך נקוב כולל של 39,520,000 שקל חדש, צמודות למדד המחירים לצרכן.

להלן תוצאות המכרז:

הסכום המוצע	מספר הזמנות שנתקבלו	מספר הזמנות שכובדו	המחיר שנקבע במכרז	שער ההקצאה במחיר שנקבע
39,520,000	629	154	104%	19.59404%

הזמנות במחיר נמוך יותר מהמחיר שנקבע. בהקצאה נדחו. הזמנות במחיר גבוה יותר מהמחיר שנקבע בהקצאה כובדו במלואן. הזמנות במחיר שנקבע בהקצאה כובדו בשעור ההקצאה כמפורט לעיל.

כ"ה באייר תשמ"ח – 12 במאי 1988.

בנק ברקליס דיסקונט בע"מ

BDB

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 במרץ 1988
(באלפי שקלים חדשים)
מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד חודש מרץ 1988

	ליום 31.3.88 לא מבוקר	ליום 31.12.87 מבוקר
מזומנים בקופה ופקדונות בבנק ישראל	279,467	297,028
פקדונות בבנקים	121,053	127,851
אגרות חוב להשקעה	107,326	105,461
מניות להשקעה	340	340
ניירות ערך למסחר	12,090	8,374
הלוואות לממשלה	237,511	263,373
הלוואות לציבור	546,623	559,467
בניינים וציוד	43,389	43,958
נכסים אחרים	14,343	12,163
	1,362,142	1,418,015

	ליום 31.3.88 לא מבוקר	ליום 31.12.87 מבוקר
פקדונות הציבור	1,143,635	1,147,852
פקדונות מבנקים	43,841	82,754
פקדונות למתן הלוואות	32,385	40,547
שטרי חוב נדחים ואגרות חוב שאינם ניתנים להמרה	23,394	24,030
התחייבויות אחרות	13,237	24,157
סך הכל התחייבויות	1,256,492	1,319,340
זכויות המיעוט	29	28
הון עצמי	105,621	98,647
	1,362,142	1,418,015

תמצית דו"ח רווח והפסד מאוחד לרבעון שנסתיים ביום 31 במרץ 1988
מותאם להשפעת האינפלציה - לפי מדד מרץ 1988
לא מבוקר (באלפי ש"ח)

	31.3.88	31.3.87
רווח מפעולות לפני מיסים	15,541	15,128
הפרשה למיסים	(8,566)	(7,587)
רווח מפעולות לאחר מסים	6,975	7,541
חלקם של בעלי מניות חיצוניים	(1)	(1)
רווח נקי לתקופה	6,974	7,540

דו"ח מאוחד על שינויים בהון ובעודפים לרבעון שנסתיים ביום 31 במרץ 1988
מותאם להשפעת האינפלציה לפי מדד מרץ 1988
לא מבוקר (באלפי ש"ח)

	31.3.88 הון וקרנות הון	31.3.88 עודפים	31.3.87 הון וקרנות הון	31.3.87 עודפים
יתרה לתחילת התקופה	26,046	72,601	26,046	45,878
רווח נקי לתקופה	—	6,974	—	7,540
יתרה לסוף התקופה	26,046	79,575	26,046	53,418

הדו"חות הכספיים הרבעוניים נערכו לפי אותם כללי חשבונאות לפיהם נערכו הדו"חות הכספיים השנתיים המבוקרים ליום 31.12.1987.

דבר של היום הוא דבר חדש

נהג! עשה את המינימום למען אלה העושים את המקסימום.
תן טרמפ לחייל!

אין חדש תחת זרקורי יד־אליהו: מכבי בפעם ה־19 ברציפות

מי יעצור את „הזמן הצהוב"?

ובסיום מהפך דרמטי בצבעים: המכבים אדומי פנים מאושר. הפועל צהובי פנים מצער

מיקי ישאר במכבי: זה שווה יותר מגביע אירופה

„אני מקווה לבוא בשנה הבאה בפעם ה־20 את הסלים", אמר מיקי ברקוביץ הנרגש ופתר את חידת עתידו בעונה הבאה. קשה היה שלא להתרגש מההתפרצות הר הגעש של השמחה בסיום המשחק. כולם התחבקו והתנשקו ומי שעמד קרוב לשחקנים נרטב מהשמפניה, שנשפכה ללא מעצורים. מיקי: „השנה לא לקחנו אליפות קלה. זה שווה יותר מהזכיה בגביע אירופה. הצלחנו לגבור על קבוצה טובה". מוטי דניאל, שהפתיע בשמירה המעולה על סאונס אמר: „הרגשה עילאית. זאת האליפות הראשונה שלי. 3 לילות לא ישנתי וזאת מתנת נישואין נהדרת". שמעון מזרחי ביקש מהשחקנים להודות לאוהדים הנפלאים ובקור רוח הוא אמר: „בארלו הוכיח שהוא רכש טוב". קווין מאגי וקן בארלו, שעומדים לצאת הבוקר לארה"ב, נראו מאושרים ומתקשים להשתחרר מטבעות החנק של האוהדים המאושרים. במחנה המפסיד שררה אווירה קשה. השחקנים הסתגרו בחדר ההלבשה והתקשו להבין מה קורה איתם. מנהלה המסור של הקבוצה, ידידיה רפפורט אמר בעצב: „הפועל הפסידה את המשחק. לא שיחקנו טוב ומכבי זכתה בנצחון מוצדק". יו"ר מחלקת הכדורסל, דני קורן אמר בהתרגשות: „נתנו מאבק גדול למכבי. הקבוצה ששיחקה יותר טוב הערב זכתה באליפות ומגיע איחולי".
(כתב: משה כהן, צילם: א. קנפר)

מכבי ת"א 99 (53)
הפועל ת"א 91 (52)

המנצח: קן בארלו
המאכזב: לינטון סאונס
שופטים: הורניק וורובניק
צופים: 10,000
אולם: היכל הספורט
★ מכבי ת"א: בארלו 31, מאגי 22, סימס 13, דניאל 12, ג'מצ'י 11, ברקוביץ 8, ארואסטי 4.
★ הפועל ת"א: דלול 21, פרישמן 16, זלוטיקמן 14, סאונס 12, לאסוף 12, מרסר 10, איימוס 9.

מאת משה כהן

המהפכה האדומה מוגרה במבצר הצהוב. הדיבורים במשך חודשים ארוכים על יתרונה האיכותי של הפועל על פני יריבתה המושבעת פינו את מקומם לעובדות. שחקני מכבי ת"א עם הגב אל הקיר לא התחשבו בתחזיות וזכו בפעם ה־19 ברציפות באליפות המדינה, כשמגבר בזר הגעש של יד־אליהו על קבוצתה העייפה של הפועל ת"א בתוצאה 91:99 (52:53). השורה התחתונה של העונה המרותקת הודפה עם שריקת הסיום, כשמיקי ברקוביץ בעידוד קולני של מעריציו הרבים גזר שוב את רשתות הסלים של יד־אליהו.

השמחה של שחקני, מנהלי ואלפי אוהדי מכבי ת"א היתה מוצדקת, שכן מה כבר לא נאמר על מכבי ת"א במהלך העונה. רבים היו בטוחים, כי השנה יגיע קץ השלטון הצהוב בכדורסל הישראלי, אבל מתברר, כי המכבים קורצו מחומר מיוחד של אלופים. יתכן שהפועל לא נופלת ביכולתה ממכבי, אבל בכדורסל לא רק היכולת קובעת. לנסיון, לרוח הלחימה ולנחישות החלטה יש חשיבות עצומה ואלה מצויים בשפע במחסן המכבי.

אמש הוכח עד כמה מוצדק הכינוי „לוחמים", שדבק בהפועל ת"א. דווקא במשחקם החשוב ביותר השנה נקלעו רוב כוכביהם לחולשה מדהימה ולעיתים נראה היה, כי הם השלימו למעשה עם ההפסד עוד לפני שריקת הפתיחה. מדהים היה לראות כיצד חיים זלוטיקמן, שביום שני ניצח במו ידיו את המכבים, לא מסוגל לקלוע ממצבי קליעה שכל שחקן חולם עליהם. לך תבין את לינטון סאונס הכוכב שחום העור של הפועל, רצה לזכות באליפות השלישית שלו, מאז הוא החל את דרכו באירופה, אבל דווקא אמש היד הטובה שלו לא היתה מאופסת ובדקות רבות לא ניתן היה להכירו. לאבאן מרסר בכל ימות השנה לשחקן ציר מעולה, אבל מול הענקים הצהובים הוא נעלם ומיעט ליצור לעצמו מצבי קליעה. עמוס פרישמן נתפס לעצבנות בלתי מובנת וקרל איימוס קלע אמנם 9 נקודות, אבל החטאותיו וחוסר יעילותו השתלבו טוב בחולשת הפועל.

מכבי חייבת את נצחונה בעיקר לשלושה שחקנים: קן בארלו בילה בשער קליעה מדהים והוא אף קלע סל של שלוש נקודות. מוטי דניאל שפתח בחמישיה, הצר את צעדיו של לינטון סאונס והצליח להוציאו משיווי משקל. קווין מאגי עשה את המוטל עליו כמקצוען אמיתי וכשהכדור הגיע אליו לא היה לשחקני הפועל מה לעשות מולו.

מכבי היתה טובה יותר והיא זכתה בנצחון מוצדק. משחקה היה מגובש יותר ובעיקר, אחראי יותר. השחקנים לא לקחו על עצמם זריקות קשות, שיחקו בהקרבה רבה בהגנה וגילו קור רוח בדקות הקשות. המכבים גם נהנו מעידוד מדהים, שהוכיח לכולנו את סגולותיו המטורפת.

פתיחות המשחק היתה עצבנית ושקולה. את שבע הנקודות הראשונות לזכות הפועל קלע לא אחר מאשר קרל איימוס, אבל ההמשך היה של מכבי – 9:17. הפועל התעוררה והפער צומק – 17:15. מכבי המשיכה להחזיק ברסן 20:24. בשלב זה החל המשחק להיות מרתק. הפועל עלתה ליתרון – 24:27. רב 30:33. מכבי עלתה שוב ליתרון – 33:34 ואז נראו שחקני הפועל מאבדים את העשתונות והדבר עלה להם ביוקר רב 41:35. ויינקרנץ לקח פסק זמן ויונתן דלול קלע מכל מצב. הוא ממש התיר את המכבים פעורי פה והצליח לעלות את חבריו ליתרון – 51:52, אבל סיום המחצית היה של מכבי – 52:53.

בפתיחות המחצית השניה שב וחזר סיפור החולשה של הפועל על עצמו. הקבוצה שיחקה מתחת לכל ביקורת, ומכבי עלתה ליתרון 9 נקודות, 54:63. מכבי בעידוד מחריש אוזניים המשיכה להוליך. 59:69, 63:73. במצב זה גוברו זלוטיקמן וסאונס להתחיל לקלוע. 73:68. ברקה ה־32 רק נקודה למכבי – 79:78. במצב זה ניסה סאונס להכריע את המשחק בקליעות ממרחק, החטיא ומכבי ברחה. הפועל עוד ניסתה להציל את כבודה, אבל האליפות נותרה שנה נוספת אצל המכבים.

מ. ראשל"צ ללאומית

מאת משה כהן

מכבי ראשל"צ עלתה אתמול לליגה הלאומית. בית הדין העליון של איגוד הכדורסל החליט להמיר את עונש הפחתת ארבע נקודות הליגה בהפחתת 2 נקודות בלבד העונה, ו־2 בעונה הבאה בלאומית. הדבר איפשר לקבוצה מעיר היין לעלות שוב למקום הראשון במחוז הדרומי של הליגה הארצית.

דעה אישית — אהרן להב

אולי בעונה הבאה

הסרט השלישי בסידרת המתח „גמר הפלייאוף" לא הניב את הפירות המקוים. מי שציפה לאלוף חדש בכדורסל, לא העריך נכונה את היכולת של מכבי ת"א כאשר היא עם הגב אל הקיר. הכלל היסודי בספורט, שכל משחק הוא סיפור חדש העומד בפני עצמו – התאמת אמש בהיכל הספורט של יד־אליהו. לא חוינו במשחק מלהיב. שתי הקבוצות – צהובים מול אדומים – ביקשו לגזור בסיום את רשתות הסלים. המתח הפנימי, העצבים והלחץ –עברו „שעות נוספות" אצל כל אחד ממשתתפי הדרמה האחרונה.

כל אחד מן השחקנים עלה למשטח הפרקט ברגשות אישיים מעורבים. ראינו שחקנים כמו לינטון סאונס וחיים זלוטיקמן, אשר החזיקו את האדומים בתמונת משחק הגומלין של אוסישקין, לא מצליחים להפיק מעצמם פעם נוספת את אותה היכולת. לעומת זאת בלטו אחרים כמו ג'ונתן דלול ועמוס פרישמן, שבמשחק הקודם החווירו מול חבריהם.

המאמן, שעשה שעורי בית טובים יותר היה ללא ספק רלף קליין. הוא הפתיע את האדומים בחמישיה הפותחת שלו, כאשר הטיל את מלאכת הרכז על וילי סימס, שהיה מצויין במשחק הראשון בסידרה, ובניגוד למקובל עלה בחמישיה מוטי דניאל. שחקן זה גרם מההתחלה כאב ראש קשה להפועל, בשמירתו הבלתי מתפשרת על סאונס ובכך היקהה את העוקץ שלו בקליעות מהפינות ומעבר למעגל שלוש הנקודות.

שוב חזרה אצל האדומים התופעה הקשה של התחממות איטית בהתחלת המחצית השניה. אם הצליחו לסיים את המחצית הראשונה בגרעון של נקודה (53:52) איבדו תוך חמש דקות את המומנטום שלהם ומצאו עצמם מפגרים בעשר נקודות 71:61 ומאותו רגע ואילך נאלצו לרדוף אחרי המאזן החיובי של הצהובים ולצמצמו מדי פעם אבל בלי כל סיכוי להפוך פיגור ליתרון.

הצהובים, בעצם המחשבה שהפסד אמש היה מוריד אותם מניכסם החשוב ביותר – אליפות אירופה – חזרו בפעם המי יודע כמה והפיקו מהגוורדיה הוותיקה את אותם הרגעים בהם נמדדת אלופה אמיתית. מיקי ברקוביץ ומוטי ארואסטי נכנסו ויצאו כמחליפים ברגעים הנכונים והיטו וחזרו והיטו את הכף לטובת קבוצתם. גם בין הורים שלהם היתה תחלופה. קווין מגי היה טוב במשחק הגומלין כעוד שקן ברלו שילם את העונה שלו אמש בקליעותיו הסדורייקות ובקטיפת כדורים מתחת לסלים.

ומילה טובה גם לשופטים. קם דור של שופטים שלא עושה חשבון לאף אחד. לא לעו"ד מזרחי ולהקת המתפרצים שלו בספסל הצהוב ולא ללחץ של דני קורן ושות' בספסל האדום. ראובן ורובניק ושוד ורוניק עשו מלאכה יפה. לא בגללם ניצחו הצהובים והפסידו האדומים. מי שרוצה להוריד את מכבי ת"א מתואר האליפות יצטרך להתאמץ פעם נוספת. להתראות בעונה הבאה.

מהצד

מהפך? כשיבוא המשיח

מאת שמואל קליגר

נכון, הפעם הפועל לא „אכל אותה": הצהובים המכבים ביציעים „אכלו" עצמם היטב עד שזכו לראות את אליליהם גוהרים את סלם לאות הזכיה מס' 19 באליפות: מי שציפה לנס, מי שקיווה למהפך בהנהגת הכדורסל לאחר 20 שנה יאלץ להמתין אולי עד שנות 2000, או עד שיבוא המשיח – מה שיבוא קודם.

לב"ילבי לאוהדי הפועל – זה היה. כל כך קרוב אפילו במשחק ההכרעה עד שהתחלנו לספוח את האשלייה שהבלתי יאומן הוא בהישג יד והתחלנו לצבוט את עצמנו האם אפשר ובעוד מעט קט יונגעו האדומים וירקדו בראש חוצות „האליפות שלנו".

אבל שוב השתוללו ילדי הצהובים, עם השמפניה, הרעשנים וצעיפים המוכרים שעוד לא בלו מרוב זוקן. שוב שמענו את צפירת המכוניות ומעל גלי האתר שוב השיר הבוכה „מכבי, שלנו..." וגו'. מכבי, מי יקח מכם את חברת נפשכם? מי יסיד את דגלכם הצהוב? האם לעולם חוסן? מכבי אלופה נצחית האם גזרה היא?

חשבנו לתומנו כי כדורסל הוא ספורט לשמו. הלא בספורט יש מפסידים ויש מנצחים: פעם זה מפסיד ופעם ההוא מנצח. יש דוגמאות לזה לרוב: בספרד, באיטליה, ביוגוסלאוויה. שם גם יש כדורסל טוב לא פחות ממכבי. ואולי עוד יותר טוב. אבל שם אין אלופים נצחיים. שם אין כאבו. שם לא יוכלו לחגוג כמו במכבי את הזכייה המ"זוכר"כבה באליפות של סוף שנות ה־90 בסוף שנות ה־80. שם הכדור הוא עגול, דראסטי, שונה. לעולם לא תוכל לדעת מי יזכה באליפות.

במקום ספורט מטפחים אצלנו רק אשליות של ספורט. במקום מהפך מטפחים אשליה של מהפך. מתי ילמדו אצלנו בספורט מהסיזון הזיופי בפוליטיקה אבל בסדר הפוך? ואולי הנסיון של המהפך הפוליטי בהנהגת מנחם בגין לפני עשור יבוא פעם לביטוי על משטח הפרקט כדי לעשות לנו את חיי הספורט למעניינים ומגוונים יותר.

מן המפורסמות הוא כי ההפתעה, השינוי, הדראמות והטרגדיות הם סם החיים של הספורט. ושל הכדורסל – על אחת כמה וכמה. ושלא נצטרך להמתין לזה עד שיבוא המשיח

היציע המרכזי

לא מאהבת מרדכי

מאת ניסן פרידמן

מאיפה כל האנרגיה הזו? מאיפה כל השנאה הזו? מה הם רואים בעיניים כשהם זועקים בחימה, בזעם, בתרון ובכירוקי כמעט מוחלט? את שר האוצר, את החותנת שלהם, את הפקיד ממס־הכנסה? זה ספורט או מלחמת קיום?

הבחורים המיוזעים בצהוב, הכל־כך נחמרים והארצישראליים בחזותם, שנולדו, כמובן מאליו, לתוך מכבי אלופה. שאילו פגשת בהם אחד אחד ברי־זנגוף היית מכתיר כל אחד מהם כ„ילד טוב תל־אביב", צבאו בסיום על שער 9, ממש חנקו בטבעת ענק את רחבת הכניסה וחגגו עד כלות הנשימה. הם לא פלטו אף משפט אחד לזכות האלופה החדשה־ישנה. הם שלפו את השידרן הרשמי שלהם ושרו בגרונות ניחרים, בליווי שכשוך השמפניה הנשפכת לכל עבר:

„כל הפועל על הזין"; „איזה יופי, איזה נחת, הפועל אכל בתחת". ועוד ברכות לאוסישקין ולהסתדרות והכל בקצב ובאינטונציה מפוארת. היה לקליין בי"ס יותר טוב מחנה בבלי לברכות. הוא לא אמר שום דבר יוצא דופן. מיקי, מוטי, רלף, מכבי לא עלו על בדל שפתיהם באותם רגעים מכושפים שיכורי נצחון.

וזה החל בתוך ההיכל. אלפי האוהדים של מכבי התמקמו שעה ארוכה לפני המשחק והכינו קבלת פנים הכי לוהטת שאפשר לקבוצת היצוג הקטנה בארום. המכבים לא שכחו איך קיבלו אותם באוסישקין והחליטו להחזיר מנה אחת שבעתיים. עידוד? כל הכבוד, לגיטימי. אבל, עוד מינוס רשמתי לאוהדים שלנו. הם יוצאים מגדרם, שריב, מחוללים ורוקעים על הכסאות בשעה שקבוצתם עולה ליתרון או מציה סתנופה. מרבית העידוד כולל כמובן „בוז" נוקב לאריבים. ומה קורה כאשר הקבוצה בלחץ או בנסיגה מסויימת? אלם ועצבנות גם למעלה ביציע. דווקא אז התברר בשדה הקרב זקוקים לכם, רבותי. אם החלטתם להוציא את כל מטען הקריזה, שאגרתם במשך השבוע בבית ובעבודה, אז תוציאו עד הסוף ובכיוון הנכון.

מודעון

מוקד מידע טלפוני
של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל:
טלפון 03־433300
בימים א' עד ה'
מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב ביום ו' וערבי חג
מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר כוכבא מס. 49 – טלפון 03־284649
בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00
בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים – מ־15.00 עד 21.00
אזור חיפה
רחוב הגפן 26 קומה ב' – 04–523566
כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00
ער"ן עזרה ראשונה נפשית
בתל־אביב – 03־5461111
קו לילדים ונוער – 03–261113
ירושלים – 02–227171
חיפה – 04–672222
נתניה – 053–335316
כרמיאל (גליל) – 04–988410
כפר־סבא – 052–913999
באר־שבע – 057–418111.
קו פתוח – אוזן קשבת לילדים ובני נוער
בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)
נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה
בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 – 03־235922
קו פתוח לקשיש 02־690685
האגודה לזכויות האזרח בישראל – סניף תל־אביב – בן יהודה 146
טל': 239207 בימים א' – ה' 3 – 9

פליי־אוף לאומית — מחזור 4 | עם שמעון שטרית

האלימות המילולית והפיזית מהווה סכנה לספורט הישראלי

מאת ברוך דגון

פרופ' שמעון שיטרית, מרצה למשפט ציבורי באוניברסיטה העברית בירושלים, החזיק בנעוריו בשני שערים: שער התנ"ך ושער הכדורגל. לצד פעילותו כשוער בקבוצת הנוער של הפועל טבריה גילה שיטרית עניין רב וידענות מופלגת בספר הספרים ואף הוכתר כחתן התנ"ך העולמי לנוער יהודי. מימי פעילותו הספורטיבית נותרו ברגליו כמה צלקות, עדות לדיבוקים נועזים מדי לרגלי חלוצי היריב. „באחד האימונים זינקתי אל כדור ונחתתי על ממטרה", נזכר שיטרית.

מתקופת הזוהר של הקבוצה הטבריינית, בראשית שנות השישים להיט בליגה הלאומית, נותרה לו אהבה רבה לכדורגל. „לצערי אני עוסק כיום בספורט הכורסא, אולם מדי פעם אני מוצא פנאי לשחק להנאתי עם ילדי", הוא אומר. במגרשים ניתן למצוא אותו רק במשחקים מעניינים במיוחד „בגלל עומס עיסוקים". עם זאת, הוא עוקב אחר הנעשה בכדורגל הישראלי ומתמצא בו היטב.

פרופ' שיטרית מצביע על תופעה של „בריחת מוחות" לכדורגל האירופי, הגורמת, לדבריו, לירידת הרמה ולבריחת צופים. „מאחר שאיננו ממלאים את השורות בשחקנים זרים, נוצר מאגר הגירה שלילי בכדורגל הישראלי. כשם שאנו מתריעים מפני בריחת מוחות מתחום המדעי, אנחנו חייבים להתייחס לנהירה לאירופה במלוא כובד הראש. לצערי, הסכומים, הנכנסים לקופות הקבוצות בעקבות מכירת הכוכבים, לא מנוצלים להכשרת דור חדש, אלא נבלעים בים הגרעונות", הוא טוען.

שיטרית מציע שלא להשתמש באמצעים אדמיניסטרטיביים לפתרון הבעייה. „שיטה כזאת נוגדת את השקפתי הציבורית", הוא מסביר. הוא מאמין בשכנוע, בגישה חברית, בבנייה על הרגש של הכדורגלן. „בסיכומו של דבר, כל שחקן ישראלי מותיר אחריו בית הורים והדבר הוא מייחס חשיבות לעמדה וליחס שלהם. נראה לי, כי אם נפסיק להתייחס לתופעת המעבר לשורות זרים באופן סלחני ונעצור את קשירות ורי הרפנה לשחקנים האלה באמצעי התקשורת, נוכל ליצור מצב, שכדורגלן כוכב שלנו יהרהר מחדש לפני רכישת הכרטיס לקבוצה זרה", מציין שיטרית.

כאיש משפט מתריע שיטרית מפני תופעות האלימות בספורט הישראלי. האלימות המילולית גולשת, לטענתו, לאלימות פיזית במעט ללא אתרעה והיא מסכנת את עצם קיומו של הספורט. שיטרית נדרש לנושא זה בעקבות „תקרית קליין" במשחק הפלייאוף בכדורסל. „חייבת לבוא הוקעה פומבית לרלף קליין וגינוי חד־משמעי ע"י מוסדות הספורט ואמצעי התקשורת. הייתי מצפה ממאמן לאומי לריסון יותר ולדוגמא אישית. מאמן כזה מאבד את הסמכות המוסרית שלו ולא יוכל עוד לבוא בטענות אל שחקן חריג. לדעתי, הגישה כלפי העונש של קליין היתה מתונה וסלחנית מדי".

הוא סבור, שיש להעשיר ולהרחיב את החינוך הגופני במערכת החינוך כדי ליצור מסורת של פעילות ספורטיבית ברוב חלקי האוכלוסיה. „הספורט תורם לשיפור איכות החיים, אך בעיקר לבריאות הגוף", אומר פרופ' שיטרית.

הפועל ת"א – הפועל כ"ס. ת"א מצויה במרומי הטבלה הודות ליכולת טובה ומשכנעת. יש לה גם יותר עניין מיריבתה ומוטיבציה לאחוז בכתר. התחזית: נצחון לת"א.

מכבי נתניה – שמשון. שמשון תרצה, אמנם, להוכיח את עצמה מול הטוענת לאליפות, אולם נתניה רוצה יותר ובעלת מוראל גבוה. התחזית: נצחון לנתניה.

בית"ר ת"א – הפועל פ"ת. שתי הקבוצות היו בין המפתיעות העונה. הכוחות שלהן מאוזנים, אמנם, אך פ"ת נראית לי עדיפה מעט. התחזית: נצחון לפ"ת.

הפועל חולון – הפועל באר־שבע. חולון ובאר־שבע סיימו, למעשה, את העונה. שתי הקבוצות יוכלו לשחק במערכים פתוחים. התחזית: תיקו.

בני־יהודה – בית"ר ירושלים. כירושלמי בהווה אני מצר על כשלונה של בית"ר. עם זאת, אעניק לה סיכויים רבים יותר. התחזית: נצחון לבית"ר.

מכבי חיפה – מכבי ת"א. חיפה תנצל את עייפותה של ת"א ממאבק הגביע ואת ביתיותה. התחזית: נצחון לחיפה.

מכבי פ"ת – הפועל לוד. מאבק במוראל נמוך בין שתי היורדות. יש לי סימפטיה ללוד ואני דבק בה במפגש הזה. התחזית: נצחון ללוד.

הליגה הלאומית

	הקבוצה	מש'	נצ'	תיקו	הפס'	שערים	נק'
	בית עליון						
1.	הפועל תל־אביב	29	16	8	5	21–37	56
2.	מכבי נתניה	29	14	10	5	32–49	52
3.	הפועל באר־שבע	29	11	12	6	18–27	45
4.	שמשון תל־אביב	29	11	11	7	28–33	44
5.	הפועל כפר־סבא	29	11	11	7	27–32	44
6.	בית"ר תל־אביב	29	9	13	7	28–36	41
7.	הפועל פתח־תקוה	29	10	9	10	37–38	39
8.	הפועל צפרירים	29	7	13	9	31–28	34
	בית תחתון						
1.	מכבי חיפה	29	11	8	10	33–42	41
2.	בני־יהודה	29	9	11	9	22–25	38
3.	מכבי תל־אביב	29	8	12	9	31–42	36
4.	בית"ר ירושלים	29	9	9	11	41–36	36*
5.	הפועל לוד	29	3	9	17	62–17	18
6.	מכבי פתח־תקוה	29	2	8	19	47–16	14

בשוק ההימורים: אין סיכוי לוימבלדון נגד ליברפול

מאת שמואל טל

איצטדיון וומבלי בלונדון יארח מחר, החל מ־5 אחה"צ, את גמר הגביע האנגלי. האלופה הטריה, ליברפול, הלוטשת עין ל„דאבל" תתמודד נגד וימבלדון האפורה, שהגיעה למעמד המכובד הזה לראשונה בתולדותיה דרך מפתיע.

בשוק ההימורים הלונדוני אין כמעט ספק לגבי השאלה מי יהיה ה„קפטן" שיוליך את חבריו במעלה המדרגות לעבר תא הכבוד כדי להניף את הגביע ולקחת את מדליות הזהב. ליברפול על שלל כוכביה וביניהם כמובן פיטר בירדסלי, ג'ון בארנס וסגן „מלך השערים" ג'ון אלדרידג', בוודאי לא תרשה לעצמה ל„אבד" את ההזדמנות לקבוע שיא ראשון מסוגו בכדורגל האנגלי במאה הנוכחית – שני „דאבלים" בשלוש שנים.

את החבורה המוכשרת והיהודאורית של קני דאלגליש אין כמובן צורך להציג. חובבי הכדורגל בארץ מכירים כבר בעל פה את הרכב ה„שדים האדומים". את האליפות לקחה ליברפול כלאחר יד, מחזורים רבים לפני שהסתיימה העונה. ולא לחינם היא נחשבת לקבוצת הפאר של הכדורגל האנגלי בכל הזמנים.

לעומת זאת, עצם הופעתה של וימבלדון במעמד הגמר הוא כבר בגדר הישג. למרות שעומד לרשותה צוות מקצועי מהדרג הראשון הכולל את המנהל בובי גולד והמאמן דון האו, הרי שהקבוצה עצמה אינה אטרקטיבית ובוודאי שאינה מושכת קהל בשל סגנון משחקה.

וימבלדון משחקת בשיטת בעט ורוץ. הטכניקה והברק – ממנה והלאה. השיטה היא להרים כדורים למרכז הרחבה שם ניצב בדרך כלל ג'ון פשנאנו שחום העור ועליו מוטלת המשימה לבעוט, לנגוח או לחילופין להכין מצב הבקעה לאחד מחבריו טרי גיבסון, ויני ג'ונס או דניס ווייז.

ביקורה של ליברפול ב„וומבלי" הוא כבר לא דבר חדש. לראשונה הופיעה הקבוצה בגמר הגביע ב־1914 ונוצחה 1:0 ע"י ברנלי. מאז ועד היום הופיעו נציגי „עיר החיפושיות" שבע פעמים במעמד הגמר. שלוש פעמים זכה ה„קפטן" שלהם להניף את הגביע, לאחרונה בעונת 1986 לאחר נצחון על אברטון 3:1.

וימבלדון ביקרה ב„וומבלי" פעם בודדת לפני 25 שנה כאשר ניצחה בגמר החובבים את סאטון 2:3. מחר יתגשם חלומה כאשר תעלה פעם נוספת על הדשא המצויין של האיצטדיון המפואר. אלא שהפעם תתייצב מולה אלופת המקצוענים וזו כמובן כבר אופרה אחרת.

המשחק יועבר בשידור ישיר בטלוויזיה הישראלית החל מהשעה 5 אחה"צ.

פליי־אוף ארצית — מחזור 4

הספורט הפך לממוסחר — מעדיף את הספורט העממי

מאת שמואל טל

„מצבו של הספורט הישראלי גורם לשחיתויות", טוען יחיאל לקט, יו"ר תנועת העבודה הציונית.

הספורט הישראלי מוכר היטב ל„חיליק" לקט. בעבר הוא כיהן כדובר משרד החינוך והתרבות ואז הוא עסק מקרוב בנושאים הקשורים לספורט. הסיסמא „הטוטו מקדם את הספורט" באה מבית היוצר של לקט. „באותה תקופה חיפשנו דרכים להחדיר את הטוטו לתודעת ההמונים וכך נולדה סיסמא, שגם מסבירה את החשיבות הרבה של הטוטו לספורט הישראלי. בהמשך יזם לקט סיסמא חדשה: „עשה לך מנהג קבוע ומלא טוטו כל שבוע".

ללקט מפריע מצבו של הספורט הישראלי, „אני יכול להצטער שהספורט הפך לממוסחר. הייתי מעדיף ספורט עממי בכל הרמות ולהתמקד בספורט מקצועני רק ברמה הלאומית. את הנבחרת הלאומית צריכה להחזיק המדינה, כיוון שנבחרת טובה מביאה כבוד למדינה".

לקט חרד מהמצב הנוכחי של הכדורגל: „אני לא נביא ואין לי ספק שהמצב עלול לגרום לשחיתויות". לדעתו, יש להגדיר בדיוק לאיזה ענף ספורט אנו רוצים להפנות משאבים רבים יותר כדי לפתחו.

חיליק לקט מוכר היטב ביהדות התפוצות ועבודה זו מאפשרת לו לקבוע שהצלחה ספורטיבית ישראלית בחו"ל מוסיפה לנו רבות. הוא החליט להגיש את מועמדותו לכנסת ומקווה לזכות באמונם של חברי מרכז מפלגת העבודה.

בליגה הארצית יש לחיליק שתי קבוצות אהודות. „את הפועל ירושלים אני מחבב מאז ומתמיד ואני מקווה שהיא תעלה לליגה הלאומית. הקבוצה השניה שלי היא מכבי יפו, כיוון שאני פשוט אוהב את שמחת החיים וההדרה הספורטיביות של הבולגרים".

הוא שמח על עלייתה של הפועל ירושלים לליגה הלאומית ומנסה להמר על תוצאות משחקי המחזור ה־30 בליגה הארצית.

הפועל יהוד – מכבי שעריים: שתי הקבוצות סיימו למעשה את העונה. ליהוד יש את יתרון הביתיות והיא תנצל זאת עד תום. התחזית: נצחון ליהוד.

הפועל ר"ג – מכבי יבנה: ר"ג טובה יותר בבית. ליבנה לא הלך השנה הראש של השחקנים מצוי כבר בפגרה. התחזית: נצחון לר"ג.

הפועל ירושלים – הפועל חדרה: אני שמח שירושלים עלתה ללאומית, כיוון ששם מקומה הטבעי. השבת ישחקו הירושלמים ללא מתח ויצליחו להציג את הכדורגל היפה שהם יודעים. התחזית: נצחון לירושלים.

הפועל חיפה – הפועל טבריה: זאת ההזדמנות האחרונה של טבריה. שחקניה ילחמו ללא פשרות, אבל לחיפה יש יתרון טכני. התחזית: תיקו.

הפועל עכו – מכבי רמת־עמידר: עכו הפתיעה בזמן האחרון. נראה לי שהקבוצה תזכה בנצחון ביתי. התחזית: נצחון לעכו.

מכבי יפו – בית"ר נתניה: ליבי עם הבולגרים. יש הרבה מה ללמוד מהם בשטח אהבת הספורט. על מכבי יפו אני לא מתפשר. התחזית: נצחון ליפו.

הכח מכבי ר"ג – הפועל בת"ים: שחקני הכח חייבים לזכות בנצחון ולא תהיה להם ברירה אלא לנצח את בת"ים, שגם היא צריכה את הנקודות. התחזית: תיקו.

הליגה הארצית

	הקבוצה	מש'	נצ'	תיקו	הפס'	שערים	נק'
	בית עליון						
1.	הפועל ירושלים	29	20	4	5	29–56	64
2.	הפועל חיפה	29	17	8	4	17–30	59
3.	הפועל טבריה	29	16	6	7	40–59	54
4.	מכבי יבנה	29	14	7	8	23–33	49
5.	הפועל חדרה	29	12	7	10	40–47	43
6.	מכבי שעריים	29	11	6	12	39–36	39
7.	הפועל רמת־גן	29	10	7	12	32–27	37
8.	הפועל יהוד	29	7	12	10	42–38	33
	בית תחתון						
9.	מכבי יפו	29	9	10	10	33–32	37
10.	הפועל בת־ים	29	7	10	12	37–31	31
11.	הכח רמת־גן	29	8	6	15	33–26	30
12.	מכבי רמת עמידר	29	7	9	13	41–31	30
13.	בית"ר נתניה	29	7	6	16	44–26	27
14.	הפועל עכו	29	6	6	17	43–23	24

אלמקס® יעילה פי 3
משחת השיניים במניעת עששת

תורנות בתי מרקחת

יום שישי

תל־אביב
בם – פרישמן 66 – 237326
סיני – שד' ירושלים 70, יפו – 822993
ירושלים
אל חיאת – בית חנינא מול מתנה גוה...
...יעקב – 859386
חיפה
מירוני – הרצל 29 – 663596
פתח־תקוה
קופ"ח כללית – רח' חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
רמת־יצחק – שד' ירושלים 96 רמת־גן – 777506
בת־ים – חולון
בלפור – בלפור 90 בת־ים – 583448

יום שבת

תל־אביב
הבימה – דיזנגוף 17 – 288465
בזל – בזל 25 – 5461806
הבימה – דיזנגוף 17 – 288465 – מוצ"ש
בזל – בזל 25 – 5461806 – מוצ"ש
ירושלים
מרפאת רוממה – הל"ג 28 – 525191
ארמון הנציב – רב גורגר מ. מסחרי – 710480 – מוצ"ש
חיפה
מזור – המגינים 97 – 524113
פתח־תקוה
קופ"ח כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
מ"נבי – חובבי ציון 43 רמת־גן – 782821
בת־ים – חולון
קופת חולים – עין יהב 2 חולון – 884854
מזור – הגיבור רייק 20 בת־ים – 583360

אלמקס®
מיוצר ע"י טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ ברשיון GABA שוויץ

במלאת שנה לפטירת יקירנו
ירוחם צייזל ז"ל
לשעבר ראש העיר חיפה
תתקיים אזכרה ביום ראשון כ"ח באייר תשמ"ח 15.5.88
בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר־סמיר,
חלקת הקדושים.
אוטובוס ייצא מבית המנוח שד' קק"ל 4, קרית־חיים
בשעה 15.00 ויעבור בהיכל העירייה רח' חסן שוקרי
בשעה 15.30.
המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתו של יקירנו
זלצמן חיים ז"ל
נפקוד את קברו ונתייחד עם זכרו ביום שני כ"ט באייר תשמ"ח 16.5.88 בשעה 2.00 אחה"צ בבית העלמין הדרום שבגבול חולון בת־ים. נפגשים ע"י השער החדש.
המשפחה

לחברתנו פסי בן־קימון
איתך באבלך במות
אביך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
ההנהלה והעובדים

אנו משתתפים בצערו של המזכיר הארצי
יצחק ברקת
על מות אמו
שרה ז"ל
מי יתן ולא תדעו דאבה עוד
מזכירות האיגוד הארצי
של השחקנים והבמאים
בועד הפועל של ההסתדרות

هكذا من الأصل

مكان الأصل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר נב ראשון בבוקר

מזכירות מנוסות!
(עברית/אנגלית)
המחפשות
עבודה טובה
בשכר גבוה
ובתנאים מצויינים.
במנפאואר יש
מה שאתן מחפשות.

יש לנו עבורך שפע הצעות מיידיות,
לתקופות קצרות וממושכות....
ועוד הרבה שיפורים ויתרונות.
בואי למנפאואר בהקדם.
זה משתלם!

להתראות.
א' — ה' 14.00 — 8.00
תל אביב: רוזאידלסון 13, טל. 298877(03)

מנפאואר MANPOWER
יותר טוב מנפאואר

לחברה פרטית לשיווק מוצרים טכנולוגיים באזור יבנה
דרושה
מזכירה
ידע בעברית ואנגלית ברמה.
כל שפה נוספת יתרון.
ניהול משרד כולל הדפסות.
תנאי שכר בהתאם לכישורים.
לתאום פגישה טל. 434306־08
ובערב 924129־052

לרציניים בלבד
דרוש
יזם
מפעל מבוסס עם מוניטין מעוניין
ביזם לפתיחת חנות מעדניה
או רשת מעדניות לבשר ומוצרי
בשר מכל הסוגים
סודיות מובטחת

בעלי עניין יפנו בכתב לת.ד. 9087
תל־אביב מיקוד 61092

לצה"ל דרושים
לשרות קבע באיזור המרכז:
1. **מהנדסי מכונות מתחילים** (רצוי קצינים במילואים בדרגת סגן — סרן)
2. **מ"פ מפקדה** (תקן רב סרן)— בעל ידע ונסיון מוכחים בנושאי שגרת מחנה, אחזקה, תחזוקה וניהול צי רכב.
3. **נגד משמעת** (רס"ר יחידה) — בוגרי קורס נגדי משמעת.
4. **כרסמים מעולים** בעלי נסיון מוכח של 3 שנות עבודה בכרסום.
5. **מהנדס "יצור"** בעל ידע בניתוח מערכות מחשבים לעבודה בלתי שיגרתית במערכת סבוכה.
6. **טבח** בוגר קורס טבחים ובעל נסיון בבישול במטבח גדול.

נא לפנות, בצרוף קורות חיים ופרטיים אישיים, לי־ד.צ. 02470
עבור קצין שלישות ולציין את המשרה המבוקשת
על גבי המעטפה.

רשות שדות התעופה בישראל

נמל תעופה בן־גוריון
דרושים
יוצאי יחידות קרביות
ליחידת אבטחה
בנמל תעופה בן־גוריון

העבודה מוצעת במשרה מלאה במשמרות לחוזה מינימאלי של שנה.
אפשרות העסקה גם במשרה חלקית לסטודנטים.

תנאי הקבלה:
— שרות צבאי מלא ביחידה קרבית
— 12 שנות לימוד
— מצב בריאות תקין
— מגורים באזור גוש דן
— גיל עד 30
— למועמדים המתאימים יוצעו תנאי שכר נאותים והטבות נוספות

למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים תתקיים ועדת קבלה במנהלת נמל תעופה בן־גוריון בבניין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס) ביום ג' 17.5.88 בין השעות 08.00—11.00.

— על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.
— המתאימים יעברו הכשרה במסגרת קורס בן מספר ימים.

לחברה ליבוא ושיווק מתנות
סוכן מכירות נמרץ!
★ ניסיון קודם ★ השכלה תיכונית
★ גיל 25—35 ★ משכורת + אחוזים
★ רכב עבודה יתנן ע"י החברה.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
לת.ד. 267 רחובות

דייזי
ישראל

דייזי ישראל -
חברת בת של DAISY SYSTEMS CORPORATION
החברה המובילה בתחום ה־CAE בתעשיה האלקטרונית בישראל.
מגוון הפעילויות של דייזי ישראל, המקצועיות ורמת הביצוע הגבוהה הנדרשת, מהווים אתגר עצום לבעלי מקצוע מעולים הנהנים מאווירה יוצאת דופן ומתנאי עבודה מהטובים בארץ.

דרושה
מזכירה בכירה

הכישורים הדרושים:
■ ניסיון בארגון וניהול משרד באופן עצמאי.
■ יכולת ניסוח והבעה - בכתב ובע"פ.
■ שליטה מלאה באנגלית - רצוי שפת אם.
■ הדפסה מעולה - עברית, אנגלית - כולל מעבד תמלילים.
■ נמרצת, יוזמת, מהימנה, אחראית.
■ יחסי אנוש טובים.
■ נכונות לעבוד מעבר לשעות העבודה המקובלות.

העבודה מעניינת ומגוונת בסביבה נעימה
5 ימי עבודה בשבוע.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים וניסיון קודם
לת.ד. 708 הרצליה 46105.
- סודיות מובטחת -

דייזי מערכות (ישראל) בע"מ

לחברת יבוא לרכב
דרושה
מזכירה
(ליום עבודה מלא)
ידיעת השפה האנגלית
ו/או גרמניה - יתרון
להתקשר טלפונית לורדה
בשעות העבודה
03-5614261-6

למשרד רו"ח בת"א
דרושה
מזכירה
■ למשרה מלאה.
■ נסיון במעבד וורדפרפקט ומאתים
■ 5 ימי עבודה בשבוע
לכתוב לת.ד. 1144 ת"א
61010, עבור "מזכירה".

קבוץ קליה
בצפון ים־המלח

מחפש
גננת

בדבר פרטים:
לפנות לענת דנון
או לרותי חן

אם את(ה) מומחה ל
כסף
עם ידע ונסיון במימון סחר בינ"ל יבוא ומכירות
כתוב לת.ד. 8173 ר"ג

שומרים
לבנק
שמיר 16 ת"א
לפנות לראובן

„לטליקל"
דרושה
טכנאית
הנדסאית
לקונסטרוקציה לתכנון
ושרטוט
03-418624, 03-425685

למפעל פלסטיק
גדול בגוש דן
דרוש
איש מכירות
ושיווק
★ צעיר חרוץ ונמרץ
★ בעל השכלה תיכונית
מלאה
★ העובד יעסק בקידום
מכירות בשטח
★ נסיון שנה במכירות
הכרחי
לפנות בכתב יד בצרוף
קורות חיים לת.ד. 81
בני־ברק 51108
עבור „איש מכירות"

לשיגור אקספרס
סניף נתניה
דרושים
בלדרים
בעלי רשיון של חסמה 2.5
ועל רכב.

לפנות למרדכי/ניסים
טלפון: 619482־053

למפעל העוסק בענף
המתכת דרוש
1) מהנדס מכונות
בתור איש שיווק.
2) הנדסאי מכונות
בתור איש מכירות
טלפון 727345־03
03־729084

דרוש
מהנדס
מכירות
בתחום החלפת חום
ומיזוג אויר
תושב מרכז הארץ, בעל
רכב, בניסיון הכרחי

מתאימים יפנו טלפונית
06־947533

לחברה יצרנית בתחום הש':
איש מכירות
צעיר ודינמי + רכב
חוש טכני – רצוי
פוטנציאל מכירות מוכח
טל. 826654־03

פלתור
לסניפנו הראשי בתל אביב
דרוש/ה
פקיד/ה נסיעות בכיר/ה
> בעל/ת תעודה מרומה לנסיעה
> נסיון מוכח של 5 שנים בתיירות יוצאת
> ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית
> שפה נוספת יתרון. בעל/ת יכולת ארגון.
למתאימים/ות תנאים טובים ואפשרויות קידום
רק העתים לדרישות הנ"ל, מתבקשים להתקשר
לכהן־ארם, טל': 650862־03 החל מיום ראשון.

לחברת בניה ארצית
דרוש לאזור המרכז
מנהל פרוייקט
בניה לדיור
על המועמד להיות מהנדס/הנדסאי
בניין, בעל נסיון של 5 שנים לפחות
בניהול פרוייקט בהיקף גדול.
לפנות לת.ד. 20204 תל־אביב

לחברת מחשבים דרושה
נציגת מכירות
למיגזר הרפואי
יתרון לבעלת:
★ ידע ב־PC
★ מקצוע פארא רפואי
★ נסיון במכירות
עבודה מעניינת ומגוונת בתחום תוכנות לרופאים
תנאים טובים ואוירה נעימה
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 36076 תל־אביב
מיקוד 61360.
– סודיות מובטחת –

קופת חולים מכבי

דרושים
עובדי מעבדה
אקדמאים ומוסמכים
למעבדות הבאות:
לחולון: נא לפנות למר הרי ברנשטיין
טל: 888197
ליפו: לגברת פאולינה, טל: 835191
לת"א: לד"ר גליק טל: 292911
לראשל"צ: למר צבי רוזנצוויג טל: 995496
כל המשרות במשרה מלאה

בית הספר
התיכון
המקצועי
ויצ"ו
(מיסודה של
ד"ר מאיה רוזנברג).
רחובות, ארלוזורוב 18, ת.ד. 55
1. **מורה לאנגלית** - מוצי משרה
2. **מורה לאופנה** - מוצי משרה
3. **מורה לציור אופנה והולצות לבוש** - מוצי משרה
4. **מורה לחי"ג (בנות)**
- מוצי משרה, בוגרת מגמה למחול ותנועה.
☎ 451396־08, 452686־08

לחברה העוסקת בשיווק כימיקלים
לבניה וביצוע עבודות איטום,
ציפוי ושיקום
דרוש
מנהל סניף באר־שבע
★ בעל יכולת, המכיר את הענף
★ רשיון נהיגה ומגורים באזור – הכרחיים!
נא לפנות לעודד, טלפון: 7515090־03

עירית קרית גת | מחלקת החינוך
דרושים/ות
פסיכולוגים
לשרות הפסיכולוגי חינוכי בקרית גת
כישורים: בעלי תואר MA
ונסיון מעשי בעבודה.
התחנה מוכרת וקיימת אפשרות
של התמחות במקום.
המעוניינים מתבקשים לפנות אל מנהל
התחנה, מר שמואל שרון טלפונית:
בבוקר 881123־051 בערב 344388־02

עירית חולון
MUNICIPALITY OF HOLON
דרושים לעבודת שמח מעניינת
בלתי שגרתית, רבת אתגר
מפקחים/ות
בגילאים 25—40, עבר ללא רופי, שרות צבאי מלא.
תנאים טובים למתאימים.
המעוניינים יפנו למחלקה לפיקוח עירוני.
טלפון: 5034441־03

לחברה תעשייתית בת"א
דרושה
פקידת יבוא
עם נסיון
★ ידע בטיפול ברשיונות יבוא.
★ הדפסה טובה – עברית, אנגלית ותלקס.
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 21207 תל־אביב מיקוד 61211
- עבור פקידה -

ירדני
למפעלנו בבני־ברק הגדול בארץ
לייצור מנעולים ופרזול לבניין
דרושים
1) **מבלטן מעולה**
לביצוע מבלטי פח
2) **מסגר כלים**
לביצוע מתקנים ומכשירים
בעלי נסיון של 5 שנים ומעלה יפנו לשפרה
טל: 776051־03
תנאים טובים מוצעים למועמדים המתאימים
– סודיות מובטחת –

יורם רוזנשטוק ושות'
מהנדסים יועצים בע"מ
דרושים
1. **מהנדס תעשיה וניהול**
2. **מהנדס מכונות**
3–5 שנות ניסיון לעבודות תיכנון מעניינות
לפנות טל' 426342־03 תל־אביב

למפעל מזון
דרוש
מנהל שיווק
בעל רקע ונסיון קודמים בענף.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד.
6335 תל־אביב, 63143 בצרוף קורות
חיים, נסיון קודם והמלצות.

מודולאר
מרכז שילוט מתקדם בע"מ
דרושים
1. שרטט/ת
עם נסיון בתחום השילוט
2. צייר שלטים
בעל נסיון בכל התחומים
לפרטים לפנות ליעל
טל' 9248019־03 9230477־03

לחברה מסחרית גדולה
בענף הטקסטיל
דרושים/ות
1. **כלכלנ/ית**
עם נסיון של שנתיים לפחות
במפעל תעשייתי
2. **מנח"ש סוג 2**
★ ידע בעבודה על מחשב אישי
★ ידע בהדפסה
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בלבד
ל„אמנון" – רח' כרמיה 16 ת"א 64259
(עבור 10)

דרוש בבת־ים
1. **מהנדס – הנדסאי מכונות**
עם נסיון בתכנון זווה, אלקטרוני, ידע וניסיון בעבודות פח, יתרון.
2. **כרסם** עם נסיון.
טל: 5515951־03

המגן
חברה לביטוח בע"מ

„המגן" חברה לביטוח בע"מ
דרוש
מפקח סוכנים
בביטוח חיים
לאזור תל־אביב והמרכז
הכישורים הדרושים:
★ נסיון מוכח של 3 שנים כמפקח ביטוח חיים
★ נסיון בגיוס, הדרכה והנעת סוכנים
★ ידע נרחב בכל סוגי ביטוח חיים
תנאים טובים למתאימים.
לקביעת ראיון לפנות לטל. 626258־03
לשרה בימים א'–ה' בשעות 08.00—16.00

למשרד־קטן ליחסי ציבור
דרושה
עובדת למישרה חלקית
★ עם נסיון מוכח קודם בקשר עם כלי התקשורת
★ ידיעה בכתיבה על כעבר הבלילים והדוכל
נא לפנות בכתב ל„אבנר"
רח' כרמיה 16, תל־אביב, 64259

חברת יבוא בדרום ת"א זקוקה
למזכירה קצרנית
בשפה האנגלית
כישורים: אנגלית ברמת שפת אם
לשפות אחרות יתרון.
נסיון מוכח.
שעות העבודה עפ"י הסכם.
לפנות טלפונית 836624־03
ליהודית משעה 10.00

לבולט בע"מ
חברה המובילה
בשקילה אלקטרונית
דרוש
איש
מכירות
לאזור חיפה
להפצת מוצרינו
בתעשיה ובחקלאות
★ בעל נסיון מוכח
במכירות
★ בעל רכב
לפנות לאבי
טל: 7515186־03

אגרונום
בן 40 – עם נסיון שיווקי
במרכז אמריקה האמריקה
המערבית, נסיון מעשי
בגידול פרחים, עגבניות
וכו'.
מתפנה בסוף חודש
יוני, מעוניין בהצעות
מתאימות.
ת.ד. 2399 יבנה מיקוד
70600 – עבור 150

מנהלי
יצוא
בכל התחומים כשותפים
בחברת יצוא יהודית
השקעה 40,000 $
E.F.C
03־332202/653392

דרוש
אדריכל/ית
נסיון 2—3 שנים
לעבודה בתל־אביב
טל' (פרטי) 83728־052
בערב.

למלון דירות
מגדל הצוק בהרצליה
דרוש:
מנהל בנין
וחברת אחזקה
הכישורים הדרושים:
★ כושר ארגון.
★ נסיון בניהול בניינים, תחזוקה וכו'.
★ השכרת דירות במלון הדירות.
★ ידיעה בסיסית בשפה האנגלית.
★ ★ ★
★ אפשרות מגורים במקום גם לזוג.
★ ★ ★
נא לפנות בכתב בלבד,
עבור „מנהל למלון דירות"
לת.ד. 991, ת"א בציון קורות חיים,
נסיון קודם ושכר מבוקש

למשרד מהנדסי בנין
א. אקסלרוד – י. שרף
דרוש/ה
מהנדס/ת מנוסה
לתכנון קונסטרוקציות לפחות 7 שנות נסיון
טל. 452244/5/6־03

למשרד שמאים בתל־אביב
1. **שמאי רכב**
תנאים טובים למתאים
2. **שמאי רכב מתמחה**
201372־03

לחב' לביא מחשבים דרוש:
איש מכירות מנוסה
+ רכב
לשוק מערכות איסוף נתונים ממוחשבות.
טל: 727161/28־03

למרכז הפצה גדול בראשל"צ
★ **פקיד משלוחים**
למשמרת אחה"צ
★ **מרכזנית** – למשמרת בוקר
★ **מחסנאי – מלגזן**
המעוניינים יפנו לטל' 5514111־03,
למר' כח אדם.

חיילים משוחררים/
סטודנטים
לעבודה מעניינת בחודש יוני
בין 7 – 6 ש"ח לשעה.
שפ"ר 16 ת"א, לפנות לרפי

לסופר־מרקט פרטי
דרושים
★ עובד מעדניה + נסיון
★ עובד פינת מאפה + נסיון
★ עובדת נקיון
★ עובד כללי
נא להתקשר לטל' 358801־03 למירון או למיכאל

לחברת יבוא ושיווק בדרום ת"א
(בית מרכזים – יפו)
מנהל/ת חשבונות
מנוסה ועצמאי/ת
★ משרה חלקית, 8.30—13.30, 6 ימים בשבוע
★ נסיון ממון בעבודות הנהח"ש לסוגיהן.
★ ידע מעשי בהנה"ח ממוחשבת – הכרחי.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב, בפירוט נסיון מקצועי, לת.ד. 5255 רמת־גן 52152 כל הפונים ייענו
סודיות מובטחת

עירית קרית גת
דרושים/ות מורים/ות
לשנה"ל תשמ"ט
לבי"ס מקיף ע"ש „ישראל רוגוזין" במקצועות הבאים:
אנגלית | ביולוגיה
מתמטיקה | ספרות
תב"ך (הטיבה עליונה) | פיזיקה
כיתה מיפולית | טכנאי אלקטרוניקה
מקצועות | מורה לתפעול
הפקידות | מעבדות אלקטרוניקה
המעוניינים יפנו למנהל בית הספר – מר גיל פליישר בשעות הבוקר בבי"ס 886288,
בשעות הערב בבית – 884477־051 880730־051

למשרד רואי חשבון בת"א
דרושים
מנהלי בקורת
(מנג'רס)
ומבקרים בכירים
(סניורס)
בעלי נסיון רב בניהול בקורת של חברות
ציבוריות גדולות
תנאים טובים ומעניינים
נא לפנות מיידית בכתב בצירוף
קורות חיים לת.ד. 22865 ת"א

לחברה ארצית בנושא אבטחה
דרושים
לעבודה קבועה במשמרות באשדוד:
1) **קצין בטחון** עדיפות לתושב אשדוד
בעל רכב וטלפון.
2. **מנהלי משמרות אבטחה**
עדיפות לתושבי אשדוד, אשקלון, רחובות.
בעלי רכב וטלפון.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 33149
תל־אביב עבור מס' 10.

לאגף ביטוח חיים
דרוש
עובד/ת תיקיה
נא לפנות לישראל
בטלפון 5430750־03
מנורה חברה לבטוח בע"מ

לקיבוץ ... דרושים
בני משק בחופשה
לעבודה בקיבוץ בצפון
לינה במקום
ביום: 947220־06 ובערב: 947234־06

לחברת שיווק ארצית
איש מכירות
לאיזור חיפה, נתניה, הרצליה, רעננה,
פתח־תקוה, תל־אביב
★ בעל רכב פרטי
★ צעיר ודינמי
נא לפנות בכתב לת.ד. 37075,
ת"א

לקיבוץ חפצי־בה דרוש
רכז חברתי
לכיתות ז' — י"ב
כישורים נדרשים:
1) הסמכה בנושא וניסיון קודם.
2) יכולת הפעלה לגילאים הנ"ל.
3) רצוי רקע קיבוצי.
בדבר פרטים נא להתקשר לטלפונים:
בבוקר — 534434־06 רכזת חינוך
534200־06 מרכז משק
מ־18.00 ואילך 534153־06, 534152־06

RAMADA continental
למלון רמדה קונטיננטל תל אביב
דרוש
מבקר פנים
נסיון במלונאות הכרחי!
בפרטים נוספים לפנות לכח־אדם
296444־03

למודיעין אזרחי
דרושים
1. למוסד פיננסי בת"א
מאבטחים יוצאי
כוחות הבטחון עד גיל 31.
2. **מאבטחים**
לאתרים באזור ת"א.
מתאים גם לסטודנטים ולחיילים
בחופשה.
3. למוקד האזעקות של החברה
אנשי מכירות
לגוש דן. שכר בסיסי ועמלות
גבוהות.
לפנות שד' שאול המלך 35 ת"א למקס או אהובה.

לרגו אידן

דרושים

אנשי מכירות מקצועיים

למכירת מדפסות לייזר

XEROX של HEAVYDUTY

הכישורים הדרושים:

- נסיון מוכח במכירת מדפסות, רצוי מדפסות לייזר
- יועדפו בעלי נסיון במכירות בסביבת עבודה של מחשבי מיני ומיינפריים.

תנאים טובים למתאימים

לתאום פגישה נא לפנות לאביטל

טל: 03 382372, 03 383167

RANK XEROX

זירוקס

מתעדים את העולם -Xerox

א. דורי

חברה לעבודות הנדסיות בע"מ

דרושים מנופאים לעגורני צריח לעבודה באיזור ת"א

להתקשר בערב למיכאל 052-20537

רוברט הלף
ROBERT HALF

החברה המובילה בעולם המתמחה בהשמת כח אדם במחשבים ובחשבונאות

אחראי הפעלה/ ביצוע S/38

לניהול מערכת S/38

כישורים:

- מפעיל בכיר או אחראי ביצוע S/38
- בעל ידע ונסיון של לפחות 3 שנים ב-S/38
- בעל אופי עצמאי
- נסיון במתן שרות למשתמשים

לקביעת ראיון להתקשר מיידית, ללא התחייבות החל מיום א' 03-203423, 03-204711.

סודיות מובטחת

טוק בשופר-סל

לסניפי הרשת דרושים

★ **עובדי מחלקת ירקות**

- לשופרסל כפר סבא - רח' רוטשילד 65
- לשופרסל רמת השרון - רח' סוקולוב 48

★ **עובד מחלקת בשר**

- לשופרסל קרית שרת, רח' ששת הימים, חולון

הכשרה תנתן במקום

תנאי שכר טובים.

המעוניינים מתבקשים לפנות למנהלי הסניפים לפי הכתובות.

שופר-סל

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י

המרכז: תל-אביב, רח' קהילת קיוב 15, מיקוד 69410, ת.ד. 24104, מיקוד 61240, טלפון 497444

"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי ספר לחניכים ובתי ספר תעשייתיים, נתיבים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

עמל שלום

למכללה הטכנולוגית לנוער ולמבוגרים "עמל" ע"ש מכס-פיין

דרך פתח-תקוה 130 ת.ד. 7311

תל-אביב מיקוד: 61072

דרושים מורים לשנה"ל תשמ"ט

- עברית
- תנ"ך
- היסטוריה ואזרחות
- מתמטיקה
- חשמל (עיוני ומעשי)
- סרטוט ומקצועות המתכת
- מכונאות רכב (עיוני ומעשי)
- רתוך
- יועצת (מ"מ לשנה)

*** קיימת אפשרות לעבוד במשרות חלקיות

מועמדים בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים לפנות בכתב להנהלת ביה"ס.

60 Amal at sixty עמל בשנות השישים

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י

המרכז: תל-אביב, רח' קהילת קיוב 15, מיקוד 69410, ת.ד. 24104, מיקוד 61240, טלפון 497444

"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי ספר לחניכים ובתי ספר תעשייתיים, נתיבים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים

עמל שלום

דרושים מורים לשנה"ל תשמ"ח במשרות מלאות וחלקיות

לביה"ס המקיף "אריאל" בשיתוף "עמל"

ד.נ. אפרים טל' 03-9366481

לביה"ס התיכון:	לחטיבת הביניים:
ספרות ותנ"ך	מוסיקה
אנגלית	דרמה
מתמטיקה	מחול
ביולוגיה	לימודי ארץ ישראל
אלקטרוניקה	יועץ
	פסיכולוג

לביה"ס המקיף האזורי "מרכז הגליל" בשיתוף "עמל"

כפר סמיע

ד.נ. מעלה הגליל 25188, טל' 04-979139

ערבית	פיסיקה
הסטוריה	מתמטיקה
מחשבים	עברית
אנגלית	יועץ/ת

מועמדים מתאימים בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים לפנות להנהלת ביה"ס.

60 Amal at sixty עמל בשנות השישים

פילת - אגף השמה

לאחד מלקוחותינו

חברת בת לחברה אמריקאית בתחום ייחודי של טכנולוגיה מתקדמת

דרוש/ה

מנהל קבוצת פיתוח VLSI

תאור התפקיד: ניהול פרוייקט פיתוח לרכיב FULL-CUSTOM הקמת תשתית וקבוצת פיתוח לרכיב VLSI.

כישורים נדרשים: מהנדס אלקטרוניקה בעל נסיון מוכח בפיתוח ב"FULL-CUSTOM (אנלוגי וספרתי) ובתהליכי הפתוח, ההנדסה והייצור של רכיבי VLSI.

חוזה אישי. סודיות מובטחת.

מקום העבודה רמת השרון.

נא להפנות קורות חיים מפורטים לפילת בע"מ, דרך פתח-תקוה 114 ת"א – 67012, משרה 5390

יותר טוב מנפאואר

למחלקה הסכנית ת"א

בן-יהודה 12,

א'-ה', 08.00-14.00

טל: 284128, 03-298877

דרושות

מלחימות
(מרכיבות ומחווטות)

2 שנות נסיון או יוצאות במצ"א למשמרת ראשונה ושניה.

מאזורי: ת"א, הרצליה, נתניה, פ"ת, לוד, ראשון-לציון, חולון, בת-ים, אשדוד.

למועמדות מתאימות ינתנו:

שכר גבוה ותנאי העסקה מצויינים

כולל מלוא התנאים הסוציאליים - כחוק.

מנפאואר MANPOWER

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

טלקאר חברה בע"מ

יבואני לנצ'יה ואוטוביאנקי

דרוש

מחסנאי מפ"ט

חלקי חילוף לאחר שרות צבאי עם רשיון נהיגה.

נא לפנות למחסן החלפים המרכזי רח' המסגר 32 ת"א

עירית לוד

מחלקת ההנדסה

דרוש

מהנדס בנין

מהנדס בנין מוסמך בעל נסיון של 5 שנים ומעלה בפיקוח על בנית מוסדות ציבור, מעמדים מתאימים מתבקשים לפנות למהנדס העיר בטלפון 08-243626

מקסים לוי ראש העיר

לחב' דקסון בע"מ

דרוש/ה

תועמלן/ית רפואי/ת

לאזור ירושלים

- ★ רקע פרא-רפואי
- ★ ידיעת אנגלית ברמה אקדמאית
- ★ רשיון נהיגה
- ★ רצוי נסיון קודם

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ומס' טלפון לת"ד 21085 ת"א 61210

לחברת שיווק העומדת מאחורי ההצלחה הגדולה של "חבורת הזבל"

דרוש

מפיץ

לאזור המרכז, לאזור באר שבע והדרום

ייענו אנשי מכירות מעולים בעלי רכב מסחרי

טלפון: 03-448668

ביה"ס התיכון המקיף ע"ש פרקאוף אור יהודה

דרושים לשנה"ל תשמ"ט

מורים

במקצועות הבאים:

ביולוגיה

אנגלית

מקצועות החשמל והאלקטרוניקה

מנהל (כולל משרד ממוחשב וקלדנות)

טלפונים: 03-717469 או 03-358663.

מכון MCN

יבואני Gaaf בישראל

דרושים

אנשי שיווק ומכירות

בכל הארץ!

הכישורים הדרושים:

נסיון וידע בשיווק מערכות עיסקיות

נסיון וידע בשיווק מחשבים ותוכנות עיסקיות

שכר גבוה למתאימים – סודיות מובטחת

* * *

נא לפנות בכתב יד – בלבד למכון מחשבים ת.ד. 50064 ת"א. (ולציין עבור אנשי שיווק)

פניות טלפוניות לא ייענו

אלעד מערכות - כח אדם בע"מ

דרוש מפעיל מחשב I.B.M

לעבודה בירושלים

רצוי בעל נסיון במה"ה M.V.S

לפנות לשאול שבש 02-277252

למגאזין צבע בפתח-תקוה דרושים

נציג/ות מכירה

עדיפות לבעלי נסיון במכירת שטחי פרסום ולבעלי רכב

למתאימים תנאים מעולים:

- משכורת
- בונוסים
- עמלות
- טיול לחו"ל

פרטים בטל: 917216, 9226821, 9223862

ארדט

חברה לביטוח בע"מ

דרושים/ות

- **מבקד/ת פוליסות**
  בענפי אלמנטרי
  נדרש נסיון של 5 שנים.
  משרה מלאה.
- **מכין/ה מנסח/ת פוליסות**
  בענפי אלמנטרי
  לעבודה במסוף מחשב.
  בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות. למשרה מלאה.

נא להתקשר טלפונית לדורית

03-640840–1

עירית תל-אביב-יפו

מדריכי שחיה

מורים ומאמנים

לבריכות השחיה העירוניות בתל-אביב

המעוניינים יתקשרו למחלקה לספורט בטל. 03-438267

בימים א', ג', ה' בין השעות 10.00-12.00

בית העיריה קומה 11 חדר 1154 לפנות לאורה/ל

לחברת תעשיית מבלטים אנגלנדר יוסף בע"מ

דרושים:

עובדי מכבש

טל. 03-336565–9

לפרוייקט תיירותי גדול וחדשני בכנרת

דרוש/ה

איש/אשת שיווק

- ★ בעלי נסיון בשיווק/מכירות בענף התיירות.
- ★ ידע בתחום המלונאות – יתרון.
- ★ בעלי מוטיבציה ומוכשרים.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות-חיים לת.ד. 29109 ת"א עבור: "שיווק תיירות"

למפעל תעשייתי גדול המוקם באזור אשדוד

דרושים

1. מכונאי אחזקה ראשי

[illegible]

2. חשמלאי אחזקה ראשי

[illegible]

- רק מתאימים יענו -

למלון 5 כוכבים בת"א

דרושים:

פקידי קבלה	קופאי קבלה

בוגרי תדמור או בעלי נסיון

מלצרים/ות	חשמלאים
צבעי	אינסטלטור
טכנאי קירור ומיזוג	מציל

מזכירה למח' מכירות אנגלית+עברית

על המעונינים לפנות לסוניה 03-294422

לחברת שיווק המספקת מוצריה ברחבי הארץ

דרוש

מנהל מתקן

★ יכולת הנעת צוות עובדים ★ תפעול שוטף, כולל אחריות על כניסת ויציאת סחורה ★ ביצוע נהלים

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב-יד, בציון קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 3075 תל-אביב 61030, עבור מס' 16.

ביצועיסטית

עם נסיון, לסטודיו לגרפיקה

טל. 03-456762 אחרי 17.00

לחברה גדולה בענף המזון

דרוש/ה

איש/אשת מכירות

לאזור הדרום

- ★ בעל/ת רקע ונסיון בהפצת מוצרי צריכה וקידום מכירות
- ★ צעיר/ה דינמי/ת
- ★ מגורים בבאר-שבע או באשקלון
- ★ בעל/ת רשיון נהיגה

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 2651 ת"א 61026 עבור "איש/אשת מכירות".

דרושה

פקידה מרכזנית למשרד

נדרשת ידיעה בסיסית באנגלית

נא לפנות אל:

א. דיזל רח' תע"ש 3 רמת-גן

סגור בימי שישי

אנשי מכירות מעולים

נשים וגברים בעלי הופעה

[illegible] 03-445962 [illegible] 03-7510071 [illegible]

למפעל תרופות א.ת. בבת-ים

דרוש עובד ייצור

בעל 12 שנות לימוד, רקע טכני רצוי

טל. 03-5514042 למלי

שאש

שרותי אבטחה ושמירה בע"מ

לסניף תל-אביב

למיתקן בטחוני באזור נתב"ג

דרושים

מאבטחים

יוצאי יחידות קרביות, בוגרי קורס פיקודי (עדיפות לקצינים) עד גיל 28, ובעלי עבר ללא דופי.

אפשרות למשרה חלקית.

נא לפנות לטל' 03-242877, 03-235465

ברקן בע"מ

היצירה 28 רמת-גן

אנו מחפשים את הטוב ביותר

אנו מציעים את הטוב ביותר!!!

אם את/ה

- ★ גיל 24 ומעלה ★ השכלה תיכונית ומעלה
- ★ בעל/ת יוזמה ושאיפה לקריירה עצמאית, כושר ביטוי ויחסי אנוש מעולים.
- ★ בעל/ת רכב (רצוי)

אנו מציעים:

- ★ הכשרה מעולה – ע"י אנשי מקצוע מהמעולים בענף הביטוח ★ קידום מהיר במסלול אישי מותאם
- ★ הכנסה בטוחה ★ גב חזק.

להצלחה בטוחה בביטוח!!!

טל: 03-7520166, 03-7518060

שלוחה 30, 31

לאגף תוכנה דרוש:

מנהל פרויקט לתעשיה

דרוש מנהל לפרויקט תעשייתי בעל נסיון מוכח של 10 שנים בניהול יישום מערכות מידע תעשייתיות בתחומים הבאים:

- יצור, תכנון ובקרה (MRPII)
- אחזקה
- הבטחת איכות
- אינטגרציה בין מערכות

התפקיד:

- אחריות לישום מערכות תעשייתיות.
- ניהול צוות הפרויקט.
- עבודה עם בתי תוכנה בתהליך היישום.
- השתתפות בפיתוח צרכי המפעל.
- עבודה מול משתמשים.

נא לפנות בכתב לדיגיטל ת.ד. 2033 הרצליה 46120, עבור בוז'אדם, בצרוף קורות חיים.

digital

איש שיווק מנוסה

דרוש

לחברה להספקת חומרי מתצבה

לענף הבניה

המתאימים יפנו בציון השכלה ונסיון לת.ד. 39197, תל-אביב 61391

לחברה קבלנית לבנין

דרוש

מפעיל מחפרון CASE 580

המתאימים יפנו לטל' 03-807832 03-807838

אשת

מיון ואיוש מזכירות בכירות

ללקוחותנו הנמנים על מיטב החברות בישראל

דרושה

מזכירה בכירה

משרה קבועה המיועדת לבעלת נסיון של 3 שנים ומעלה במזכירות לסוגיה, שליטה בשפה האנגלית, שפות נוספות יתרון.

נא לפנות ל"אשת" טל. 03–498805–6–7 או בכתב לתבואות הארץ 3 שיכון דן תל-אביב 69546.

סודיות מובטחת

צמיתות - אנשים ומחשבים

דרושים

אנשי מכירות חרוצים

רצוי נסיון קודם

תנאים טובים למתאימים

לתאום ראיון נא התקשרו

לאיריס: 295145/6/8, או גשו לפינסקר 64, ת"א

מלכת המשרד

אם את מזכירה מקצועית מנוסה בניהול משרד לסחר בינ"ל בעברית ואנגלית, עצמאית, יוזמת, מאורגנת ומסודרת, כתבי ביד על ניר חלק לת.ד. 8173 ר"ג

דרוש למשרה חלקית

מנהל עבודה מנוסה

לעבודות בניה בגוש דן

בעל רכב

טל. 03-658428

נדרקיים בע"מ

לחברתנו דרוש

מפקח תברואה

בעל נסיון רב עבור מטבח וחדרי-אוכל באזור רמת-השרון.

נא לפנות:

03-9711090 לגאה

עלית

למפעל עלית ברמת-גן

דרושים

מפעילי מכונות

לעבודה קבועה

דרישות התפקיד:

- ★ עבודה במחלקת יצור.
- ★ העבודה ב-3 משמרות לסרוגין.
- ★ תחילת עבודה מיידית.

המעוניינים יפנו החל מיום א' למחלקת כח-אדם, טל. 731111 שלוחה 248

אשכול

סוכנות ביטוח בע"מ

דרושה

קלדנית פוליסות

נסיון הכרחי

טל. 03-224144/0

هكذا من الأصل

مكزا من الأصل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

NEOPHARM ניאופרם

דרושים

אנשי מכירות לבתי מרקחת

לאזור המרכז והצפון

דרישות התפקיד:

★ רצוי נסיון בענף

★ רשיון נהיגה חובה.

נא לפנות בכתב יד 7108 ת"א 61070 בצרוף קורות חיים והמלצות.

רק מועמדים מתאימים יענו.

סודיות מובטחות

לחברת היי טק

דרוש

מהנדס אלקטרוניקה

בעל נסיון בבקרה ומדידה במערכות אנרגיה וכן בבקרה בעזרת מחשב

העבודה בדרום הארץ

נא לפנות בכתב לת.ד. 2194 ירושלים

תשלובת דנשר

לחברה גדולה בענף התמרוקים וחומרי ניקוי

בפתח־תקוה

דרושים

נהגים

☆ רשיון ג' חובה

☆ רצוי עם נסיון בחלוקה

לפנות לדודו החל מיום א' מ־08.00–13.00

טל: 03־9233273

הדגן הספקה לחקלאות

למחלקת המזון אור־יהודה דרוש

סוכן/מחלק

למוסדות, מסעדות, מפעלים ובתי מלון לאזור נתניה וצפונה

העבודה תבוצע עם רכב החברה או רכב המחלק.

מועמדים רציניים בעלי נסיון קודם בשיווק מוצרי מזון יפנו לטל. 03/344291 (יהושע).

קוו אופ

לרשת הרבוע הכחול דרוש

עוזר למעצב פנים

בחנויות הקו־אופ'

דרישות התפקיד:

בעל ידע טכני

הבנה בתחום הגרפיקה

בעל רכב פרטי.

המעוניינים יפנו לקביעת ראיון והתאמה לטלפון 4—03־7551293 לאסתרקה.

לסוכנות על חברת פרסום בינלאומית בישראל

דרוש באופן דחוף

○ גרפיקאי/ת

לעבודות ביצוע של מודעות ופרוספקטים

כושר ניהול וארגון סטודיו לגרפיקה

○ ארט־דיירקטור

בוגר מוסד אקדמי גרפי מוכר לתכנון והכנת סקיצות למודעות ופרוספקטים.

☆ העבודה המוצעת היא למשרה מלאה

☆ רק מועמדים רציניים עם נסיון מוכח של 5 שנים לפחות יפנו לת.ד. 11010 ת"א 61110 עבור "גרפיקאי"

לחברה מסחרית ארצית

דרושים:

מנהלי חשבונות

סוג 3—2

מקום העבודה בגבעתיים.

פניות יש להעביר בכתב בציון קורות חיים לת.ד. 10195 רמת־גן עבור מנהל חשבונות.

אקרשטיין צבי בע"מ

לחברתנו בהרצליה

דרושה

פקידת תמחיר

למשרה מלאה

☆ ידע ונסיון בתמחיר והנה"ח

☆ הקלדת נתונים

לפנות ת.ד. 337 הרצליה 46103

לאורגן אלקטרוניקס בגבעתיים

דרושה

פקידה

למחלקת השיווק

☆ הדפסה עברית אנגלית

☆ נסיון במעבד תמלילים

☆ לאחר שרות צבאי

– במשרה מלאה –

לקביעת ראיון נא להתקשר טל. 03־779127 לזהבה

קסטרו מודל

דרוש/ה

פקיד/ה

★ נסיון במשא ומתן

★ טיפול בתשלומים לספקים

★ ידע בהנה"ח

★ המלצות.

לפנות: לקסטרו מודל, גבי טל' 03־814424

למחלקת הנהלת־חשבונות בחברת פרסום בתל־אביב

דרושה:

גברת דינמית

לטיפול בנושאי כספים

פרטי המשרה המוצעת:

★ הפעלת מחשב

★ קשר עם לקוחות וספקים

★ הכנת חשבוניות

★ גביות ותשלומים.

רק מועמדות רציניות, בעלות נסיון בתפקיד דומה יפנו

לטל. 03־281824 לגב' דורית

בית־חולים „ביקור־חולים" ירושלים

דרושים

1. אחות אחראית

לחדר צינטור

2. טכנאי לביצוע בדיקות לב

בעל תואר במדעי החיים

לפנות 02־231666, בשעות 8.00 עד 4.00

3. אחות חדר ניתוח

גם במשרות חלקיות בתנאים מיוחדים

לפנות לאחות הראשית טלפון 02־223141

בשעות 8.00 עד 12.00 לפנה"צ

למפעל גריסה ומחצבות

דרוש

מנהל מפעל

הכישורים הדרושים:

★ אדם דינמי בעל יוזמה ויכולת ניהול מפעל

★ הכרחי נסיון של 5 שנים לפחות בנושא.

★ רצוי מהנדס מכונות או תעשיה וניהול.

★ גיל עד 45

מועמדים רציניים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 20 ראש העין 40850

סודיות תישמר בקפדנות

דרושה

מזכירה לניהול משרד

★ שליטה מלאה בהדפסה במעבד־תמלילים

נא לפנות אל: א. ריזל

רח' תע"ש 3 רמת־גן

סגור בימי שישי

לחברה העוסקת בהוצאה לאור

דרושים

עוד 5 אנשי מכירות הצמאים להרבה כסף

מיום א' 03־5103961 03־657526

למפעל באזור מגדל העמק

דרוש

מנהל חשבונות

סוג ד' לפחות

עם נסיון מוכח

נא לפנות לעופרה 06־544752

לקרליין

דרושות

דיילות יופי

בכל הארץ

★ בעלות הופעה נאה

★ בעלות נסיון

טלפון: 03־227131 לאיריס

מגיע לך 10 — קרליין

למפעל גדול בבת־ים

★ חשמלאי תעשיה מוסמך*

★ מכונאי תעשיה מוסמך*

★ מסגר–רתך

★ עובדי ייצור – מפעילי מערכות ייצור*

★ מלגזנים*

* העבודה במשמרות

נא לפנות לטל' 03־5514111, כח אדם.

למפעל סריגה ליצוא בת"א

דרוש

מייסטר מומחה

● למכונות סריגה שטוחות (אוניברסל אלקטרוניות).

לפנות ביום שישי ובערבים

טל' 08־467275 03־344466

– סודיות מובטחת –

מקדם/ת מכירות

מנוסה

לעבודה מעניינת ובלתי שגרתית

נסיון בענף התיירות – יתרון

תנאים טובים למתאימים/ות

לפנות לאביבה, טל. 200242; 03־281885 משעה 10.00

למפעל כימיקלים מתפתח

דרוש

מנהל עבודה

★ בעל כושר ניהולי ורקע טכני.

★ עדיפות לטכנאי/ הנדסאי יצור/ כימיה / מכונות

נא לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 8869

א.ת. קרית נורדאו נתניה

י.ה.ב מתכת בע"מ

לחברתנו העוסקת באחזקת מפעלים

דרושים

1. מסגרים רצנרים

2. רתכי ארגון

3. רתכים לטסט צילום

4. עובדי בניין

העבודה באזור אשדוד. תנאים טובים למתאימים

טל: 03־9482190, בערב 052־448443 03־358067

למוסך מרכזי באזור פתח־תקוה

דרושים

● מכונאי רכב

● עוזר לפחח רכב

פרטים טלפון: 03־917130

לחברה קבלנית גדולה

דרוש/ים

הנדסאי/ת מהנדס/י בנין

לעבודה בצפון ומרכז הארץ

ת.ד. 6861 חיפה

לחברת ביטוח בת"א

למחלקה הימית דרוש/ה

עובד/ת

כישורים:

★ נסיון בקבלת עסקים בביטוח ימי

★ ידיעת אנגלית

★ ידע בשימוש והפעלת מסוף

– רצוי בוגר/ת מכון לביטוח –

לטלפון 03־292836

לחברה בינלאומית

לאספקת עובדים מחו"ל

דרושים/ות

1) מזכירה דוברת פורטוגזית

★ הדפסה אנגלית–עברית

★ משרה מלאה

★ העבודה בת"א

2) אנשי שטח דוברי פורטוגזית

★ יכולת לעבודה מאומצת

★ משרה מלאה

★ בעלי רכב

בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 48134 ת"א, בצרוף קורות חיים ונסיון, בציון שם המשרה.

א. ארנסון בע"מ

חברה קבלנית לעבודות ציבוריות

דרוש

מכונאי דיזל וחשמלאי

– לציוד בנין

– 5 שנות נסיון

לפנות טלפונית 03־472292 לפאני

למשרד פרסום בר"ג

בחור נמרץ לתפקיד

מוציא לאור

ידע בהליכי הבאה לדפוס, נסיון מוכח ורשיון נהיגה הכרחיים

מיום א' 7523822 למנחם.

מפגשים

דרושים מרצים לסדנאות וחוגים

בכל רחבי הארץ

בנושאים:

★ גרפולוגיה ★ פסיכודרמה ★ מוזיקה ★ רפלקסולוגיה ★ שיאצו ★ רפואה טבעית ★ דרמה יוצרת ★ כירולוגיה ★ ידיעת הארץ ★ סקסולוגיה ★ פראפסיכולוגיה ★ אסטרולוגיה ★ ציור ועוד...

לפרטים נא לפנות לטל. 03־5461822

לחברה בינלאומית העוסקת במחקר ופיתוח בתחום האנרגיה

דרושים

פיזיקאי או מהנדס מכונות

רצוי בעל תואר שלישי, בעל ידע בזרימה, מעבר חום, תרמודינמיקה ונסיון בסימולציה נומרית לעבודה בפיתוח מודלים אנליטיים של מערכות אנרגיה נסיון בעבודה אקספרימנטלית מהווה יתרון

פיזיקאי או מהנדס מכונות

רצוי בעל תואר שלישי, בעל נסיון בתחום מחקרים אקספרימנטליים של מכניקת זורמים, ידע באנגלית הכרחי, מקום העבודה באר שבע

נא לפנות בכתב בלבד בצרוף קורות חיים למרכז כלל יפו 97 חדר 212 ירושלים 94341

סדרן שאוהב עבודה

אם אתה מנוסה וחרוץ מקומך איתנו

כסדרן עבודה

במפעל לבטון מובא בהרצליה

דרישות התפקיד:

* השכלה תיכונית או מקצועית 12 שנות לימוד

* גיל 35-25 * בעל רכב

נכונות לעבוד

מעבר לשעות המקובלות

ועמידה בלחץ עבודה רב

עדיפות למגורים בהרצליה והסביבה

נא להתקשר: 052-559164 לרפי

גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית

לפרסום אדמון

לקבוע עם רונית

טל: 221177

לחברת יבוא רכב דרוש

איש מכירות משאיות

★ כושר נהול משא ומתן.

★ שליטה מלאה בעברית, ידיעת שפה נוספת יתרון.

★ נסיון קודם במכירות – עדיף בענף הרכב.

★ הבנה טכנית והכרת ענף המשאיות.

מועמדים בעלי כישורים מתאימים המוכנים לעבודה קשה ומעניינת יפנו בפרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 9083 תל־אביב 61091.

סודיות מוחלטת מובטחת

דרוש/ה

בוגר מינהל עסקים

דרישות התפקיד:

1. התמחות בשיווק

2. יכולת ניסוח מעולה בעברית

3. שליטה טובה באנגלית (קריאה)

★ העבודה נעשית בבית בשעות גמישות

★ תחילת עבודה מיידית.

למעוניינים נא לפנות לת.ד. 22361 ת"א, 61223 בצירוף קורות חיים.

לחברה להשקעות בניירות ערך ברמת־אביב

מזכירה

עצמאית ומאורגנת היטב.

רצוי בעלת נסיון בניירות ערך או בהנה"ח.

שעות עבודה 8.30–15.00.

לפנות בשעות 14.30–16.30 לטלפון: 03־419243.

דרוש

תכנת זמן אמת

נסיון ב־PLM86/ASM 86

ת.ד. 1639

רמת השרון 47113

להגוטקסט ישראל בע"מ

דרושים/ות

1. מפעיל/ה לשולחן חיתוך ממוחשב

12 שנות לימוד.

אחרי שרות צבאי.

2. מפעיל/ה למסוף גרפי הבנה בשירטוט וגרפיקה אחר שרות צבאי

שעות עבודה גמישות (בוקר ערב)

הדרכה תינתן במקום

טלפונים 03־5790138/9

מכונאי

קירור ומיזוג אויר גם ברכב והובלה

בעל ותק וידע רב

מעוניין בהצעות לניהול ו/או פיקוח, בוחר הדרכה.

הצעות רציניות לת.ד. 3148 הרצליה 46 104

עבור "קירור"

דרוש

מייסטר

במשמרות

לנולי זולצר

באיזור ת"א.

ת.ד. 38466 ת"א, 61303

מזגן לכל

רעננה רח' אחוזה 87 טלפון 052־454359

דרושים

★ טכנאי/הנדסאי או

בעל מקצוע מעולה להתקנת מזגנים מפוצלים, מזגני חלון, ומיני מרכזיים + ידע בפיקוד חשמל ושירות למזגנים.

★ מהנדס/הנדסאי

איש מכירות מעולה למזגני אויר מפוצלים ומיני מרכזי בעלי נסיון.

תנאים טובים למתאימים.

מוצרי חלב דן

למחלבת „דן" דרוש

משווק

כשכיר לחלוקת סחורה לחנויות

רצוי בעל רשיון ג'

נסיון בשיווק מזון לחנויות

לפנות אישית ביום א' 15/5 בשעות 8.00–12.00 רח' יקואל (היוצקים) אזור התעשיה בת־ים למודי

נאות הככר

סיורי מדבר

דרושים מלווים לטיולי סיני

* צעירים/ות דוברי גרמנית – אנגלית או (צרפתית – גרמנית)

* התחייבות לעבוד שנתיים.

* העבודה אינה מתאימה לסטודנטים.

* המתאימים יוכשרו לתפקיד על ידי חברת נאות הככר.

* המגורים באילת, על חשבון החברה.

לקבלת פרטים נוספים לטלפן לחיים בשבת 02–636494 בין השעות 10,00–13,00 ובאמצע השבוע למשרד בי־ם 02–636494, 636503, 699385

למוסד ציבורי גדול

דרוש מועמד לתפקיד בכיר בתחום האבטחה בארץ

כישורים נדרשים:

★ קצין (מיל) יוצא יחידה קרבית.

★ נסיון של שלוש שנים לפחות בתחום האבטחה בארץ או בחו"ל.

★ רצוי אקדמאי.

קורות חיים יש לשלוח לת.ד. 7093 מודעה מס' 566

מועמדים מתאימים בלבד יענו.

לחברת שיווק דלק ותיקה בתל־אביב

דרוש

איש שיווק

באזור גוש דן נסיון במכירות + רשיון רכב הכרחיים. תנאים טובים למתאים

לפנות מיום א' טל: 03־296314 נאוה/ענת

מתכנת/ת לעבודה בירושלים

דרישות חובה

1. 2־3 שנים ניסיון ADAPREP, NATURAL, ADABAS

2. ניסיון מוכח בפיתוח יישומים BATCH, ON-LINE

3. מגורים בירושלים

נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 17626 תל־אביב 61176

– סודיות מובטחת –

קומפרו

מערכות תוכנה בע"מ

קומפרו החלה פעילותה בהולנד

לעבודה שם דרושים לנו מומחים בעלי נסיון מעשי בתחומים הבאים:

אינטליגנציה מלאכותית:

★ פיתוח מערכות מומחה (EXPERT SYSTEM)

★ עבוד אותות

תקשורת:

★ מערכות תקשורת גדולות בסביבת IBM MF – תכנה וחמרה. (5 שנות נסיון לפחות): MVS SNA, TOKEN RING CICS ,3270

ובארץ, דרושים לנו מומחים בתחומים הבאים:

1. DBA, בעל כושר ניהול צוות – מקצועי וניהולי – המסוגל להוביל את נושא ה־DB בפרויקט פיתוח רב־שנתי.

(רצויה הכרות עם סביבת RDB,VAX)

אזור העבודה המיועד – נתניה.

2. לפרויקט פיתוח חדשני, המשלב זמן אמת ועל"א

– מנתחי מערכות מנוסים בתחומים:

★ תכנון ופיתוח בסיסי נתונים

★ תכנון ופיתוח מהדרי ישומים

★ ממשק אדם – מכונה

★ מערכות שו"ב

(רצויה הכרות עם סביבת VAX)

נא לשלוח קורות חיים אל: קומפרו, ת.ד. 1284 רמת השרון 47100.

פנייתך תישמר בסודיות מלאה. ● רק מועמדים מתאימים יענו.

האם את/ה יודע/ת לדבר בטלפון?

האם יש לך כושר שכנוע?

אם כן עבודה בטלמרקטינג „הפורה" עבורך.

לקבלת פרטים וקביעת ראיון

אנא התקשר/י לטל: 03־332135 03־333003

לתמר

עירית תל־אביב־יפו

דרושים

נהגים/כבאים

בעירית תל־אביב במחלקה לכיבוי־אש

הדרישות:

א. בעל רשיון נהיגה מ־15 טון ומעלה.

ב. עד גיל 38.

ג. שרות מלא בצה"ל.

ד. פרופיל רפואי גבוה.

המעוניינים יפנו לקצין ההבטחה מר אלקיים

בטלפון: 03־5462222

יועצות יופי

לחברת לילית בע"מ

נציגת PUPA מילאנו בישראל

דרושות יועצות יופי לאזור חיפה והצפון ואזור ת"א וגוש דן.

★ הופעה נאה

★ נסיון קודם

★ אזור מגורים בהתאם למקום העבודה.

משרה מלאה, תנאים טובים למתאימות.

נא להתקשר לטל. 03-822726

בין השעות 9:00-12:00

ולבקש את זיוה.

לילית מפעלי תמרוקים בע"מ.

דפי זהר

זוהר שווק ניהול ופרסום בע"מ

מדריכי טלפון מסווגים

דרושים נציגי/ות מכירות

• בעל מחויבות אישית ורצון להשגיות

• רצון להשקיע בתמורה נאותה

• יכולת התבטאות אישית

• נסיון במכירות רצוי

• השכלה תיכונית

• רכב פרטי - חובה

למתאימים:

קורס באומנות המכירה כהכשרה ע"י החברה

משכורת · עמלות · בונוסים · הצ' רכב

לפרטים מיום א' לפנות ל:

7522215,6,7,8

למוסד ציבורי גדול

דרוש/ה

עובד(ת)

הכישורים:

★ ניסיון בעריכת חקירות

★ שליטה טובה בשפה האנגלית

★ נסיון פיקודי על יחידה

פניות מתאימות תענינה

נא לפנות בצירוף קורות חיים אל: ת.ד. 7093 מודעה מס' 567 ת"א.

לאגף השווק בסניף חיפה
דרוש/ה

נציג / ת מכירות מנוסה

בתחום המחשבים
לאזור הצפון

תנאי עבודה טובים למתאימים
* נסיון קודם בשוק מחשבים
* כושר ניהול משא ומתן עם לקוחות
* יכולת עבודה עצמאית

IBM יבם

נא לפנות בכתב לת.ד. 33666 תל־אביב

דרושים

* מנהלן לבי"ס שדה
קשת יהונתן (מושב דתי).
נסיון קודם בנושא ארגון ומנהלה, ידע טוב בנושאים טכניים ובעיות אחזקה, יכולת הפעלת צוות עובדים, בעל רשיון נהיגה. מגורים לרוב במקום, משרה מלאה, התחלה מיידית.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה למח' כ"א בח' תשפלה 4 ת"א 66183, עבור מנהלן.

* לבי"ס שדה אכזיב
איש אחזקה
נסיון קודם בנושא אחזקה, במשרה מלאה, מגורים לרוב במקום. לקביעת מועד לראיון לפנות 04-922762 אכזיב.

החברה להגנת הטבע

לעיריית ראשון לציון
דרושים

1. מנהל תזמורת
סימפונית ראשל"צ
מכרז חיצוני 88 / 4

2. רכז / ת מתנדבים
חצי משרה

ORS שרותי כח אדם

למחלקה המשרדית בתל־אביב

דרושים

* מזכירה עברית – אנגלית
* מזכירה אנגלית – עברית
* מזכירה לסמנכ"ל
* תמליליות
* קלדניות

תנאים טובים למועמדים המתאימים
או.אר.אס אחרים 134 תל־אביב 03-202460

הטובים עובדים קבוע ORS

התנועה ליהדות מתקדמת בישראל
THE ISRAEL MOVEMENT FOR PROGRESSIVE JUDAISM
רחוב המלך דוד 13 ירושלים, 02-203484

דרוש/ה

רכז/ת עבודה קהילתית

לחצי משרה באיזור תל־אביב

* תואר B.A. לפחות בעבודה סוציאלית קהילתית.
* נסיון מעשי של 5 שנים לפחות בעבודה קהילתית.
* נסיון בהדרכת עובדים.
* נסיון בניהול מערכת קהילתית.
* עדיפות לבעלי ידע והבנה ביהדות.

נא לפנות בכתב־יד, בצירוף קורות חיים, עד 31.5.88, אל מנהלת תכניות קהילתיות
תנועה ליהדות מתקדמת בישראל
רח' המלך דוד 13 ירושלים מיקוד 94101

ביות
תקשורת מחשבים בע"מ

דרושים:

1) טכנאי התקנות
למחלקת תשתית

2) מזכירה למנהל הכספים

6 ימי עבודה בשבוע (א'–ה') 07:30—17:00
מחשבים מהירים בינת

לאחד מלקוחותינו מוסד ציבורי ארצי בענף המזון
דרוש

מנהל משמרת למחסן ירקות

(משרה 2670)
הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית מלאה
* נסיון של 3 שנים באירגון ובניהול
* נסיון במסחר ו/או שוק
* יכולת לנהל צוות עובדים תוך קיום יחסי אנוש תקינים
* יכולת לנהל מו"מ עם גורמי מסחר ויצרנים

התפקיד מחייב עבודה במשמרות לחלופין.
תינתן עדיפות למועמד תושב איזור המרכז (תל אביב, פתח תקוה והסביבה הקרובה)
מועמדים יפנו בפירוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 11024 תל אביב 61110
סודיות מובטחת

הדל
חברת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

אנשי מכירות + רכב

דרושים

להפצת מוצר לרהיט בתחום ריהוט גן ונוי
העבודה בשעות הפנאי ובאיזור המגורים
* חלק גדול מהעסקאות (בהקפים גדולים במיוחד) יזומות מראש ע"י החברה המפעילה
לפנות לגדי "קו שיווק" 03-622547

קונלוג קונטרול בע"מ
דרוש

מכונאי לציוד C.N.C

עם ידע בסיסי ב־Fanuc
לתפקיד איש שרות בכל הארץ
* שנתיים נסיון הכרחי
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3966 פתח תקווה מיקוד 49517 בפירוט קורות חיים ונסיון קודם
— סודיות מובטחת —

לחברת מחשבים גדולה בת"א
דרוש/ה

בחור / ה לאחר שרות צבאי

אחראי/ת, בעל/ת יוזמה, רצוי רקע במחשבים ו/או הנהלת־חשבונות.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ומספר טלפון לת.ד. 20294 ת"א.
(משרה 110) פונים מתאימים ייענו.

מסור מודעתך ב דחף
ב דחף תקבל יותר

מנהל כח אדם

לפרטים נוספים:
תל־אביב: 03-622233-4 יחיאל ברכה
ירושלים: 02-226335-6 יאיר צוברי
חיפה: 04-645333-4 אריה טל

שלי"ב הקואופרטיב המאוחד להובלה בע"מ

1. קליטת חברים עד גיל 32
רשיון נהיגה משאית – סמיטריילר מאזור המרכז
נא לפנות למזכירות האגודה

2. דרושים נהגי סמיטריילר
בעלי נסיון מאזור המרכז

נא לפנות למנהל כח אדם צבי שלמון ראשל"צ אזור התעשיה החדש רח' שפירא 6
03-9610891-3, 9611669

דרושים

מפיצים עצמאיים למוצרי צריכה

רכב + ערבויות, חובה
נא לפנות לי.א. עסקים, טל. 03-371046

---

medi/line
יופי של בריאות

חברה לתרופות וקוסמטיקה מחפשת

מנהל / ת מוצרים
PRODUCT MANAGER

לתרופות אתיות

ראש צוות
SUPERVISOR

להקמת וניהול צוות תעמלנים.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 2096 הרצליה פיתוח 46120 לציין את המשרה.

דרושים

* צעירים / ות
דינמים / יות

לעבודה מעניינת בעלת אתגר גדול (לא ביטוח)

ת"א ותמורה: 03-814904, 03-812193
חיפה וקריות: 04-525636, 04-660575
03-222248 לקורך

ביצוע של חברה לתרופות וכימיקלים בת"א

תעמולנים/ות רפואיים/ות

לעבודה באזור המרכז והדרום
רקע אקדמאי מתאים
אנגלית ברמה גבוהה (רצוי שפת אם).
עבודה בעלת אתגר ותנאים טובים למתאימים.
נא להתקשר בימים א'–ה' בין השעות 8:00–13:00
לטל. 03-292077, 204106

קופת חולים מאוחדת

דרושים

1. לסניפנו בחדרה
עובד / ת מוסמך / ת
* ידע בלקיחות דמים

2. לסניפנו ברחובות
עובד / ת מעבדה

3. לסניפנו בהרצליה
סייעת מוסמכת
* בעלת נסיון
* משרה מלאה

4. לסניפנו באשדוד וקרית־עקרון
רופא / ת שיניים
* בעל/ת נסיון

כדאי לעבוד בקופת חולים מאוחדת

לחברה העוסקת בפיתוח מערכות צבאיות משובצות מחשב
דרושים:

* ראשי צוותות פיתוח למחשבים צבאיים
* מהנדסי אלקטרוניקה לפיתוח כרטיסי מיקרו מחשב
* מהנדס אמינות/אבטחת איכות.

לקביעת ראיון נא לפנות בכתב לת.ד. 2056 הרצליה פיתוח 46120

למרשם עיריה"ב בערבה דרושים:

1) פקיד/ה להנהלת־חשבונות – דרגה 02.
2) פקיד/ה לגבורות.
3) גגן לאחזקת גני ציבורי.

אגוד ערים אזור חיפה שרותי כבאות
דרושים

כבאים לעבודה במשמרות

בכבוד פרטים נא לפנות למזכירות האיגוד בבית מכבי אש חיפה, רח' חלוץ 9 ליד גשר פז בין השעות 08:00—12:00

דרושים

למעבדה הכימית של מפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים/ות

בוחני מעבדה

* טכנאי/הנדסאי כימיה לבעלי נסיון עדיפות
מועמדים מתאימים יפנו בצעתזהים לת.ד. 4496 חיפה מיקוד 31044
משרה (297)

לחברה לעמולות מכס
דרושים

1. מסוור
2. מכס
3. פקיד רשוי
4. פקידת יבוא/יצוא
5. שליח
6. קלדנית

למפעל פלסטיק גדול בבני ברק
דרוש

1) מכונאי אחזקה
2) אחראי משמרת

לחברת גדמק בע"מ
דרושה

פקידת קבלה/מרכזנית

שעות העבודה בימי א'–ה' 15.00–14.30
טל. 03-663061/2 לאוסנה.

לחברה לעבודות צנרת מים
דרושים

1. מפעילי מחפר
2. צנר – רתך

התפנה

בן 35, רווק, תואר שני במנע"ס בינלאומי מ־N.Y.U., 6 שנות נסיון במחלקה בינ"ל של בנק אמריקאי גדול. 052-726620

לחברה ליבוא ושיווק דרוש

מנהל חשבונות עצמאי / ת

נסיון בעבודה במחשב הכרחי.
ת.ד. 31117 ת"א.
סודיות מובטחת

למכון רפואי דרושות

מזכירות מנוסות

03/296122

עיריית קרית שמונה

מכרז לנהול בי"ס תיכון ע"ש דנציגר

לבית קפה "דרבי בית־קמה" דרוש

מציל

בעל תעודת מציל מוסמך רק מאזור הדרום
057-915396, 057-915200

למשרד שמאים: שמאי

רכב + רשיון, תנאים טובים למתאימים.
ת.ד. 25148 ת"א

דרושים

סוכנים עצמאיים בת"א, ירושלים וחיפה להפצת מוצר פיננסי נדרש

* שעות עבודה גמישות.
* רווחים גבוהים למתאימים
נא להתקשר בין השעות 03-459618 22.00–15.00

לחברה ענקית בע"מ
דרוש/ה

מנהלת חשבונות

סוג 2–3 בעלת נסיון
* קורות חיים לת.ד. 137

דרוש/ה

מקדם/ת מכירות

להפצת ירחון מקצועי בתחומי הכלכלה

03-611581

למפעל ותיק לחומרי ניקוי
דרושים

סוכנים בלעדיים

עם רשת הפצה, בעלי קשרים בחנויות ובמוסדות לאזורי הצפון והדרום
לפנות בכתב
לת.ד. 3859 ירושלים מיקוד 91037

למדבק בהרצליה דרושים:

1. מסגרים מכניים
2. מבנאי מטוסים
3. פחחי מטוסים

לאחר שרות צבאי
5 ימי עבודה בשבוע
תנאים טובים למתאימים
לקביעת ראיון טלפון: 052-556150
בימים א–ה לבקש את אדווה

עורך/ עורכת דין

למוסד רפואי אונברסיטאי דרושות

מראיינות

לחברה מובילה בתחום חומרי ניקוי
דרוש

סוכן מנוסה באזור הדרום

ת.ד. 9008 רמת־אביב מיקוד 82190

למפעל מתכת בתל־אביב
דרוש

איש אחזקה

* בוגר בי"ס מקצועי
* נסיון 3 שנים
03-829710

לבית תוכנה בת"א
דרוש:

מתכנת

עתיר נסיון (4 שנים לפחות) בתחום: TURBO PASCAL
03-289086 9.00-17.00

חוק הודמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

חוק הודמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

هكذا من الأصل

مكان الأصل

מוסד בטחוני מציע
לקציני מילואים אקדמאים יודעי ערבית
תפקיד בעל אתגר
ועניין מקצועי
בתחומים מבצעיים ומחקרים
המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים ו־ת.ז. לת.ד. 25034 ת"א עבור שוקי
טל' 03-219937
– סודיות מובטחת –

מוסד ממלכתי

מציע לך:
עבודה בטחונית יחודית בארץ ובחו"ל,
שיש בה אתגר, עניין ועצמאות.
התקשרות לטווח ארוך.
הכשרה, התפתחות וקידום למתאימים.
השתייכות למסגרת המהווה בית
ודרך־חיים, הדואגת לרווחת הפרט ומשפחתו.

דורש ממך:
שליטה בשפות מערב ארופאיות בדרגה של שפת אם או הקרובה לרמה זו.
נכונות להשקעה ועבודה מאומצת.
יכולת שכנוע והבנה ביחסי־אנוש.
כושר החלטה ותפקוד במצבים משתנים.
השכלה תיכונית (עדיפות לאקדמאים).

מועמדים לאחר שרות צבאי, עד גיל 40, במצב בריאות תקין, העונים לדרישות יפנו טלפונית 03-256214 או 03-210075 בין השעות 08:00-17:00 או בכתב: ת.ד. 33471 מיקוד: 6133 תל־אביב, בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים: שם מלא, כתובת וטלפון, תאריך וארץ לידה, תעודת זהות ומספר אישי בצה"ל.

רק מועמדים מתאימים ייענו
– סודיות מובטחת –

S.O.S
כפר הילדים - "נרדים" לנשים
אם את בעלת עניין ורצון לחנך לגדל ולחיות עם ילדים.או נוכל לספק לך מקום עבודה:
כפר הילדים בערד "מקימים" בית לילדים שהוריהם אינם יכולים לטפל בהם.
אצלנו תמצאי בית ואתגר!
אנו מעוניינים בנשים לא נשואות בגילאי 25–41 (אפשרי עם ילד משלך).
כמו כן דרוש לנו:
עובד סוציאלי
רצוי עם רקע פנימתי – טיפולי
למועמד המתאים מובטחים תנאי שכר גבוהים מהמקובל ומגורים מרווחים.
לפרטים, נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 64 עד 80750 או בטלפונים: 057-956888, 958843
בין השעות 08:00—14:00

להפצת מכשיר לסילוק מיטרד
תעשייתי, ביתי וחקלאי
דרושים
סוכנים — מפיצים
בערים ובאזורים כפריים
רווחים נאים למפיצים חרוצים
י.ב. אחזקת מערכות בע"מ
ת.ד. 662 באר־שבע מיקוד: 84108,
057-75187, 37740, 37801

דרוש
מנהל מחלקת שרות
למכונות להעתקה מסמכים.
דרישות:
– הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
– נסיון מוכח של 5–7 שנים
– ידע מקצועי וניהול מחלקה.
המתאימים יפנו בכתב בציון קורות חיים לת.ד. 21088 62–210 עבור טכנאי שרות
סודיות מובטחת.

למוסד ממלכתי בת"א
ד ר ו ש / ה
מנהל/ת מטבח
* גיל 25–45
* לאחר שרות צבאי מלא
* נסיון קודם הכרחי
* עדיפות לבעלי השכלה בתחום ניהול מטבחים, או טבחות במוסד מוכר
מעוניינים/ות העונים/ות לדרישות דלעיל יפנו בכתב לת.ד. 17224 ת"א מקוד 61170 עבור "טבח", ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון להתקשרות.
– סודיות מובטחת –
פונים/ות מתאימים/ות ייענו

לחברה ישראלית
ד ר ו ש
לעבודה באמריקה הלטינית
ESPECIALISTA EN EQUIPO PESADO
מהנדס / טכנאי מכונות
בעל נסיון מוכח בניהול ותחזוקה של ציוד מכני הנדסי (צמ"ה), ידע בספרדית.
לפנות בכתב לת.ד. 9180 תל־אביב, מיקוד 61090 או בטלפון 03-373312 לזאב.
סודיות מובטחת.

לעבודה בטחונית בארץ ובחו"ל
דרושים
יוצאי יחידות קרביות
הנתונים הדרושים:
* גילאי 21-28
* שרות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים.
* ידיעת השפה האנגלית ו/או שפה אירופית אחרת.
* כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

אנו מציעים:
* עבודה רבת אתגר בארץ ובחו"ל.
* תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.
* חוזה העסקה למספר שנים (אפשרי חוזה לשנה אחת).

העבודה מתאימה גם לסטודנטים המתכוונים ללמוד בארץ או בחו"ל בשנת הלימודים הבאה

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור שחר בצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
– פונים מתאימים ייענו –

למייסל הפרסום דרושים
עוזרי תקציבאי
צעירים יפים ונחמדים בעלי השכלה על תיכונית
רצוי בתחום השיווק.
לפנות בכתב לת.ד. 11010 ת"א 61110 עבור ע. תקציבאי.

לחברה אמריקאית
דרושות
1. מזכירה
מנהלת משרד + ידיעת על תוכנת א.ב.
כישורים נדרשים: אחריות, יוזמה, דייקנות ויחסי אנוש טובים. ידעת אנגלית טובה.
2. מרכזנית
+ הדפסה על תוכנת א.ב.
טלפון 03-7525666

לחברה מסחרית בתל־אביב
ד ר ו ש י ם
1. מנהל אגף כספים
רואה חשבון מוסמך.
2. מנהל אגף לוגיסטיקה
בעל נסיון של 5 שנים לפחות.
המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 36229 ת"א מיקוד 61361
סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי בת"א
דרושים
נהגים
* גילאי 22–35
* לאחר שרות צבאי מלא
* בעל רשיון נהיגה
* עדיפות לבעלי נסיון קודם
* תושבי ת"א והמרכז
בעלי רשיונות רכב פרטי בלבד (רשיון ב') יוכשרו ע"ח המשרד לנהיגה על רכב ציבורי.
מעוניינים יפנו בהקדם האפשרי לת.ד. 17216 ת"א מקוד 61171 עבור "נהג" ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. ומס' טלפון להתקשרות
– פונים מתאימים ייענו –

לחברה בינלאומית
המובילה בענף הספורט
ד ר ו ש י ם
1. מחסנאי
בעל ידע בסיסי בניהול מלאי ממוחשב
2. עובד מחסן
חרוץ בעל רשיון לוספה.
לקביעת ראיון לפנות לטלפונים: 03-814420, 03-832676

דרושים
לחברה ציבורית גדולה
בכל רחבי הארץ
דרושים
* כלכלנים/תקציבנים
* מהנדסים
* אקדמאים
* הנדסאים וטכנאים מוסמכים
המעוניינים יפנו לת.ד. 857, ירושלים

למוסד תיכוני
מקצועי תורני לבנות
במרכז הארץ
ד ר ו ש
מרכז פנימיה
1. רקע תורני
2. נסיון בחינוך בלתי פורמלי, רצוי בפנימיות
3. מגורים במקום חובה
בדבר פרטים נא לפנות
בכתב ת.ד. 668 פתח תקוה

דאקס אלקטרוניקה בע"מ
ד ר ו ש ה
מזכירה
* שליטה מלאה באנגלית ועברית.
* נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים.
5 ימי עבודה בשבוע
שעות עבודה 8.00 – 17.00
להתקשר לריטל החל מיום א'
טלפון 03-491922

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש/ה
עוזר/ת מנהלי/ת
כישורים נדרשים:
1. תואר B.A. במדעי החברה רצוי בוגרי תכנית "ישורון" למנהלי מרכזים קהילתיים.
2. נסיון מנהלי
3. מגורים באזור ירושלים
נא לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון מקצועי למנהל המנגנון
ת.ד. 33159 ת"א מיקוד: 64237

אם את/ה
* מושבניק
* חרוץ, דינמי ובעל יכולת ליצירת קשר עם אנשים.
* בעל רצון להתקדם ולהצליח בקריירה מקצועית.
לעבודה באזור: ת"א והדרומה
רכב הכרחי.
מקומך אתנו!
להתקשר לטל' 08-522843
לבקש את גאי/אילה.

לחברת מזון המובילה בתחומה, עם הרחבת רשת החפצה הארצית
דרושים
מפיצים
באזורים הבאים:
– באר שבע והדרום
– חיפה והצפון
– אשדוד
– אשקלון
– רמלה לוד
חדרישות: מערך הפצה, מערך הובלה בקרור, בית בקרור, ערבויות מתאימות, נסיון בענף המזון.
נא לפנות לת.ד. 21088 ת"א מיקוד 62-210 עבור מפיצים

לשבועון בול
דרוש
צעיר יוצא צבא,
בעל נסיון בהבאה לדפוס
ו/או עבודה בהוצאה לאור.
עדיפות לבעלי רכב.
תנאים טובים למועמד המתאים
נא לכתוב, כולל תולדות חיים לת.ד. 14296 ת"א

למר ושות'
דרושים
מסגרים/רתכים
ניסיון כעבודות־חוץ
אחרי שרות צבאי מלא
נכונות לעבודה בכל הארץ
רישיון נהיגה, מגורים באזור ת"א עד גיל 30
לקביעת ראיון
לצלצל טל: 03-807301 03-5568008

לחברה קבלנית ארצית
ד ר ו ש
מנהל חשבונות ראשי ליחידה
תאור התפקיד:
* ניהול שוטף של הנהלת החשבונות ביחידה.
* הכנת והגשת דו"חות כספיים.
* אחריות לתשלומים ולגביה.
הכישורים הנדרשים:
1. סוג ד' בהנה"ש לפחות.
2. נסיון בעבודה במערכת הנה"ש ממוחשבת בחברה גדולה.
3. כושר ניהול צוות עובדים
מקום העבודה פתח־תקווה.
על המעוניינים לפנות בכתב יד לת.ד. 1367 ת"א 61012 לפרט קורות חיים ולציין מספר טלפון להתקשרות.

למוסד ציבורי בירושלים
ד ר ו ש / ה
מנהל חשבונות
בעל נסיון רב
לפנות: ת.ד. 2045 ירושלים
עבור מנהל חשבונות

למשמר הגבול
דרושים
צעירים יוצאי יחידות שדה
אם הנך עד גיל 30, בעל בריאות תקינה (פרופיל 80 לפחות) ובעל מוטיבציה, פנה לאחת מלשכות הגיוס הר"מ, בצרוף ת. זהות, פנקס מילואים ותעודות השכלה
תל אביב – רח' הרכבת 14 03-628290-3,
חיפה – רח' העצמאות 82 04-661067,
באר שבע – רח' העצמאות 55 057-32521,
רחובות – רח' הרצל 206 08-487488
ירושלים – רח' המלך ג'ורג' 8 02-244433
סודיות מובטחת

האגודה לקידום בחינוך – ירושלים
לפנימיה התיכונית ע"ש מיי בויאר
דרושים:
* מדריכות / ים חברתיים
(מגורים במקום).
בעלי השכלה מתאימה ונסיון בחינוך פנימייתי, יפנו בכתב, בפירוט תולדות חיים, השכלה, הכשרה ונסיון, לפי הכתובת: ת.ד. 16028 ירושלים (רחוב תורת ועבודה 1, בית וגן).
פרטים בטל' 02-420297, 02-420026

ש.ר.ש – חשבונאות וייעוץ בע"מ
ד ר ו ש י ם
מנהלי חשבונות מנוסים
רצוי נסיון במגזר המוניציפלי
מגורים בצפון הארץ
טלפון: 03-291029
– סודיות מובטחת –

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש/ה
ראש צוות נתוח מערכות ועיבוד נתונים
הכרחי נסיון מוכח בניהול פרוייקטים בסביבת מחשב I.B.M.
לפנות בכתב יד לת.ד. 9340 ירושלים

למו"פ בקעת־הירדן
תחנת הנסיונות
ד ר ו ש
מרכז ענף ירקות
* התקשרות לטווח ארוך – חובה.
תנאי שכר מיוחדים.
לפנות בכתב יד למו"פ בקעת הירדן ד.נ. בקעת הירדן, מיקוד 10945

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

עבודה מעניינת ואולי עתיד חדש?
רווקים/ות
בני משקים בשנת חופש
וצעירים/ות עירוניים/ות יוצאי צבא – בואו לעבוד במפעל תעשייתי (בתנאי חברי משק) –
בקיבוץ אפיק
בתום השנה תקבלו תמורה כספית נאה
בנוסף לכך תוכלו להישאר כמועמדים לחברות במשק.
פנו אלינו לטל' 06-764220, 06-764216
בשעות 7.00–20.00

לחברה בקריית מטלון פ"ת
ד ר ו ש ה
קלדנית מנוסה
(יבמ 36)
תעבודה:
א'–ה' 8 שעות (אפשרי גמישות)
ו' – 8.00–13.00
טלפון: 9223151 בין השעות 9.00–16.00

המועצה האזורית תמר
נווה זוהר ד.נ. ים המלח 86910
דרוש/ה
מורה לכיתות א־ב
לבית"ס עין־תמר בנאות הכיכר מגורים במקום
טלפון: 057-950911
057-55104 מיכל בערב

שמפולק תעשיות
בשר בע"מ
דרושים
א. קופאיות
תנתן הדרכה במקום
ב. בחורים
לעבודה במפעל – בחנות
ג. בחורה
למשרד אחה"צ
לפנות לטל' 5560557/8 לעפרה

לקונדיטוריה קרית־ענבים
דרוש
מרכז ענף רפת
תחילת עבודה מיידית.
מגורים במקום הכרחי
נא פנו לטל' 02-348627

דרושים
מתכנת/ת מחשבים
36 I.B.M.
SONY
* בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בתכנות.
* לאחר שרות צבאי העונים על הדרישות הנ"ל יפנו לאיריס בטלפון: 03-5101515 עם המלצות
שפאר
רח' אחד העם 9, (מגדל שלום, ת"א,
טל' 03-5101515

---

mod hair מוד הייר
חברה בינלאומית לתכשירי שיער
דרושים להפצה בפרפומריות/בתי מרקחת
סוכנים
לת"א והסביבה, ירושלים טבריה והצפון
עם נסיון מוכח + רכב
למתאימים תינתן בלעדיות לאזור
טל. 03-9244004

מתפנה
מנהל סופרמרקט
בעל ידע וניסיון בניהול רשת סופרמקטים
טלפון 03-428418

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

בגוש דן
דרוש
מנהל מועדון
יוקרתי לביליארד
עבודת לילה
טלפון: 03-292407

למפעל תעשייתי גדול בבני ברק
דרוש
מהנדס אחזקה ובטיחות
* מהנדס מכונות, ידע מוכח באחזקת מכונות ייצור וציוד היקפי.
* אחריות על צוות אחזקה במפעל.
* ידע בפלסטיק רצוי (אך לא הכרחי).
* 4-5 שנות נסיון בתעשיה.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 81 בני־ברק 51100 עבור "מהנדס מכונות".

לחברת קוסמטיקה עולמית
דרוש/ה
יועץ / ת יופי נייד / ת
(בעלת רכב)
לאזור ראשל"צ, רחובות, רמלה ואשדוד.
רצוי ידע בשפה האנגלית והצרפתית, מעל גיל 30, רצוי בעל/ת נסיון.
בדבר פרטים נא לפנות טלפונית 03-453153 ליפה או מורי.

מכללת בית ברל

בשלוחות מכללת בית ברל
במדרשה להכשרת מורים לאמנות
ברמת השרון
דרושות
מזכירות
הכישורים הדרושים:
– יכולת לעבוד באופן עצמאי.
– הדפסה טובה בעברית.
– בוגרת י"ב שנות לימוד לפחות.
חלק מהמשרות מלאות והשאר חלקיות
מקום העבודה ברמת־השרון
בשלוחות בית־ברל.
המעוניינות העונות לדרישות הנ"ל,
מתבקשות לפנות לקביעת ראיון
לטלפון: 03-474301

• • •

למרכז הספורט והנופש בבית ברל
דרושים
עובדי נקיון
העבודה במשמרות כולל בשבתות וחגים.
המעוניינים מתבקשים לפנות לאנף
כח־אדם טלפון: 052-460952
052-25151

• • •

בשלוחות מכללת בית־ברל
במכון להכשרת מורים לאומנויות
וטכנולוגיה כללית בגבעתיים
דרושים
1. **מזכירה קלדנית**
הכישורים הדרושים:
– בעלת ידע ונסיון מוכח בקלדנות.
– בעלת יכולת בעבודה משרדית.
– הדפסה טובה בעברית.
העבודה בהיקף של ½ המשרה.
2. **עובד אחזקה**
הכישורים הדרושים:
– בעל ידע בענף העץ (נגרות)
– יכולת להדריך צוות עובדי משק.
– יכולת לבצע עבודות טכניות (שרברבות, מסגרות וכו').
– יכולת לנהל כרטסת חשבון.
העבודה בהיקף של משרה מלאה.
מקום העבודה באחד השלוחות בית־ברל במכון להכשרת מורים לאומנויות וטכנולוגיה כללית.
המעוניינים העונים לדרישות הנ"ל, מתבקשים לפנות לקביעת ראיון לטלפון: 03-321308, 03-322408

בית YAMAHA
כלי זמר
לחברת כלי זמר
בדיזינגוף סנטר תל־אביב
דרוש
מנהל חשבונות מדופלם
* נסיון בעבודה עם מחשב
* שעות עבודה מיום א'-ה'
8.00–17.00
ימי ו' 8.00–14.00
טלפון: 03-288007

יוניטורס unitours ISRAEL LTD. ישראל בע"מ
דרושה **קלדנית**
משרה מלאה
נסיון קודם יתרון
5 ימי עבודה בשבוע.
לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון 03-246261

פקר פרופילים
שנוסד 1963 בע"מ
חברת־בת של פקר־פלדה בע"מ
דרושים
אנשי מכירות
כישורים הכרחיים:
• כושר ניהול מו"מ
• יכולת שיכנוע והכרות
• בעלי רשיון נהיגה
עדיפות למועמדים בעלי רקע הנדסה טכנית התפקיד מתאים גם למהנדסים צעירים.
נא לפנות בכתב... ת.ד. 180 קרית־מלאכי, מיקוד 70951

עיריית תל אביב־יפו
מכרז פומבי
בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) תשל"ט־1979 מכריזה בזה עיריית תל־אביב־יפו על משרה פנויה באגף רפואה ציבורית.
רופא אחראי מרפאת שיניים
רופא שיניים ביחידה למחלות פה ולסת בבי"ח איכילוב
רופא מומחה בפסיכיאטריה בבי"ח איכילוב
מנהל יחידה לרדיולוגיה פולשנית, באגף לדימות רפואית במכון רפואי.
[illegible]
אלי עשת
מנכ"ל העירייה

למתנ"ס באר־יעקב
דרוש/ה
רכז/ת נוער וספורט
בעל/ת השכלה אקדמאית
בכתב על החברה־חינוך ונסיון בתחום. נא לפנות בכתב
למתנ"ס רח' עוזיאל 13 באר־יעקב 08-246058

דרושים
מעוזרי
חיל־אויר
מבל המקצועות
לעבודה זמנית בנושא
אפסנאות טכנית
תנאים מעולים
טל. 03-266753

סנפרוסט בע"מ SF
מזון איכות מוקפא
למשרדנו ברמת־גן דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3 – עם נסיון
נא לפנות בכתב בציון השכלה ונסיון לת.ד. 2223 אשדוד 77121

לחברה מהגדולות בארץ
למוצרי חשמל לבית
דרושים
1. **מנהל מכירות ארצי**
על המועמד להיות בעל נסיון רב בענף ואחראי על צוות אנשי מכירות.
2. **שני אנשי מכירות**
עם נסיון במכירת מוצרי חשמל לבית.
3. **מזכירה בכירה**
שפת אם אנגלית + עברית, נסיון בתחום הסחר.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון (ולציין מספר טלפון להתקשרות חוזרת) לת.ד. 18216 ת"א

מזכירה כתבנית
למשרד עו"ד בתל־אביב
שליטה בהדפסה עברית־אנגלית
מעבד תמלילים א'-ב'
א'-ה' 08:00–16:00
ניתן לפצל שעות עבודה
טל. 03-232536, 03-221417

הורטל
חברה לשיווק ייצור ושרותים בע"מ
למחלקת השירות
דרוש
מכונאי
לתפקיד טכנאי
שירות בכיר למכונות C.N.C.
לפנות בכתב יד ולפרט קורות חיים,
לת.ד. 2085 ת"א מיקוד 61020
(עבור דורון)

לחברה פיננסית גדולה בת"א
דרושה
מזכירה
דרישות:
• נסיון בעבודה עם קהל
• יכולת לעבודה בתנאי לחץ
• הדפסה עברית
• משרה מלאה 8.00–17.00
נא לפנות לטל. 03-623824

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

למוסד ממלכתי
דרושים/ות
אנשי מינהל וכספים
לתפקידים בארץ ובחו"ל
התפקיד כולל אחריות על תחומי כספים, תנה"ח, כח־אדם, תשתית ונושאי מינהל אחרים
הכישורים הנדרשים:
• השכלה אקדמאית או מקבילה, עם עדיפות לבוגרי לימודי כלכלה, מינהל ציבורי, חשבונאות או מקצועות מינהל אחרים.
• נסיון בעבודה קודמת בתחומים דומים.
• ידיעה מושלמת בעברית ושליטה באחת השפות – אנגלית, צרפתית, ספרדית, ערבית.
מועמדים מתאימים, גילאי 30 עד 40, במצב בריאות תקין בעלי אזרחות ישראלית, יפנו בכתב יד תוך פרוט קורות חיים ונסיון קודם (כולל תאריך וארץ לידה, מס' זהות, מס' אישי בצה"ל), אל ת.ד. 13046, ירושלים כח־אדם
רק מועמדים מתאימים ייענו

ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים
מראיינות ומראיינים לביצוע סקרי משפחות בבאר שבע
[illegible]

קופת חולים מכבי
דרושים
מזכירה למנהל אגף כספים
בוגרת קורס מזכירות בכירות
נסיון מוכח של מספר שנים בתפקיד דומה
השכלה תיכונית, לפחות
כושר הבעה בכתב בעל־פה
יכולת לעבודה בתנאי לחץ ובשעות נוספות
מקום העבודה: תל־אביב
משרה מלאה
פרטים נוספים אפשר לקבל בטלפון: 5103776

**

למעבדת מחוזית – רמת השרון
עובד/ת מעבדה מוסמך/ת
למשרה מלאה בעל/ת נסיון בבדיקות המטולוגיות ולקיחת דמים או נסיון בבקטריולוגיה קלינית ובקטריולוגיה
פרטים נא לפנות לגב' לילי גוטמן מנהלת המעבדה, טל: 03-5402467 בין השעות 07.30–14.30

לחברה ארצית גדולה
בענף מוצרי בניה
דרוש
איש מכירות רציני
לנושא בטון מוכן
בעל נסיון מעשי מוכח.
נא לפנות בכתב לת.ד. 21288 תל־אביב מיקוד 61612 עבור "מכירות"

למפעל קבוצי גדול במרכז הארץ
דרוש
מנהל חשבונות
בעל נסיון בתחום התעשיה והייצוא.
טלפון בשעות העבודה 08-442839

י.הורוביץ ושות'
מכון לאיבחון מידע בע"מ
עבור מפעל מתכת
בדרום הארץ
דרוש
מהנדס תעשיה וניהול מכונות
הגדרת התפקיד: מנהל תפ"י
כישורים: בעל וותק של חמש שנים לפחות רצוי בתעשיות מתכת ומיכון. ידע במיחשוב, תמחיר, תכנון ופיקוח על מלאי.
מגורים: באיזור שבין רחובות לבאר שבע
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד לת.ד. 1500 תל אביב מיקוד 61014 בציון "מנהל תפ"י" מתבקשים לפרט קורות חיים ולצרף תעודות על הכשרה ונסיון מקצועי.
– סודיות מובטחת –

ELCO
אלקו בע"מ
ליחידה הכלכלית
דרושה
כלכלנית
– ידע בחשבונאות ונסיון בעבודה במחשב. ב.ו יתרון
תחומי העסוק:
א. הכנת תשובות לקוחות (בעזרת מערכת ממוחשבת)
ב. עבודות מוכרות
ג. סיוע בהכנת תקציב החברה.
נא להתקשר החל מיום א' עם מר חורי יצחק טל' 03-484148

BLUE BAY
למלון בלו־ביי נתניה
דרושים:
* **סגן מנהל**
נסיון בתפקידים בכירים במלונות 4–5 כוכבים.
אחריות כוללת בנושא מזון ומשקאות.
* **אחראי צוות בידור**
עדיפות לבעלי נסיון קודם במלונות. בעלי כשרונות בתחום הפעלת קהל, ארגון תוכניות בידור ומופעים. אנגלית חובה.
נא לפנות למחלקת כח־אדם טלפון: 053-623322 בין השעות 08:30 — 15:00

למפעל בענף חלקי חילוף לרכב
בגוש דן דרוש
מנהל ייצור
רצוי מהנדס
תעשיה וניהול או מכונות.
בעל נסיון בניהול מערכות ייצור.
לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון לעו"ד
אתגר דרך חיפה 5
ת"א מיקוד 64929

ל־ACI
חטיבת האקספרס העצמאית של ACI
דרושים
* **איש/ת מכירות/שירות לקוחות**
* **פקידה**
נא לפנות בכתב בלבד ל־ACI אקספרס
רח' ארלוזורוב 104, ת"א 62087
ACI EXPRESS
שרות משלוחי אקספרס לרחבי תבל

קופת־חולים
דרושים/ות
פיזיותרפיסטים
לעבודה במרפאות הקהילה בראשון לציון
לפנות טלפונית למח' כח־אדם
03-995552

למשרד עורכי דין
דרושה
עורכת דין מתחילה
שעשתה התמחותה
בתחום נזיקין – ביטוח.
03-287068,
03-286191/2

דרושים
כדאי לרקוח
ברחובות
רוקח/ת
בית מרקחת פרטי משרה
מלאה או חלקית
08-473956

מפעל למוצרי ניקוי
קיים 30 שנה ומייצר
20 מוצרים שונים
מחפש
משווקים/ סיטונאים
לייצוג ושווק בלעדי
באזורים:
1. תל־אביב 2. ירושלים
רציניים ובעלי ערבויות
מתאימות ותקשרו
לטלפון 04-722758 או
ת.ד. 10018 מפרץ
חיפה

דרושות
מגישות
לחדר אוכל חצי
שמרה תנאים
טובים 03-304833

מערכי מידע
דרושים
נציגי / ות מכירה
לחברה מקצועית ודינאמית בתחום הפרסום.
עבודה באזור ת"א 5 ימי עבודה בשבוע.
• השכלה: 12 שנות לימוד או אקדמאית. (לאנשים המעוניינים לרכוש נסיון שטח לקראת מילוי תפקידי ניהול בתחום המכירות והשיווק).
• נסיון קודם אינו הכרחי אך יתקבל בברכה.
תנתן הכשרה מקיפה במסגרת קורס שיערך בחברה.
• תחילת עבודה: מיידית (לאחר סיום הקורס).
• רכב חובה (החברה תשתתף בהחזקה)
• משכורת בסיסית מובטחת
ומעבר לכך – בהתאם למוטיבציה ולכישורים.
טלפון: החל מיום ו':
03-7511784, 03-7514817, 03-730382

"נעמת" "כפר הנוער כנות"
לעבודה עם אתגר חנוכי
דרושים
* **רכז מוסך.**
* **אחראית מחסן בגדים**
* **מדריך חברתי לפנימיה**
* **מורה להיסטוריה** (עם נסיון)
* **מחנכת לכיתת הכוון.** (מקצועות הומניים)
* **ספרן**
* **טבח**
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 9 גדרה או לטלפון:
08-574933, 08-574520 — 08-574294

למפעל תעשייתי באזור־יהודה
דרוש/ה
1. **מזכירה**
1. ידיעה מושלמת באנגלית (כולל הפעלת מעבד תמלילים וטלקס)
2. כושר ארגון ויכולת לעבודה עצמאית.
3. הכרות הקומפוסוקום.
4. נסיון 3–5 שנים.
2. **כתבנית אנגלית**
1. אנגלית כשפת אם.
2. נהול התכתבות עם גורמי חוץ – טלקס ופקסימיליה.

לחברה תעשייתית עתירת ידע
בירושלים דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
רצוי רואה חשבון בעל נסיון
במערכות ממוחשבות
לפנות בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון מעשי לת.ד.
790 ירושלים ולציין עבור מנהל חשבונות ראשי.

לחברת כח אדם
דרוש
עובד תפעול
לטיפול בנושאי משק, לוגיסטיקה ומינהל.
כישורים:
בוגר תיכון עד גיל 35 עם נסיון או יכולת בתחום קניינות – מכירות.
• ידע טוב באנגלית נכונות לעבודה מאומצה עדיפות לבעלי רכב.
בקשות בכתב יד להפנות לת.ד. 572
ראשל"צ 75104

לחברה ארצית לשרותי כ"א
לסניפה בתל־אביב/רמלה/אשדוד
בחור/ה צעיר/ה
נמרץ/ת ושאפתן/ית
רצוי קצין בדרגת סגן/סרן משוחרר, בעל נכונות לשעות עבודה רבות ומאומצות.
רקע טכני או מזכירותי, רשיון נהיגה חובה.
נשים או גברים העונים לדרישות מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים בכתב ולציין מקום עבודה רצוי
לת.ד. 44971 חיפה מיקוד 31448

לחברה בינלאומית להעסקת עובדים מחו"ל
דרוש
עובד כח־אדם לטיפול בעובדים זרים
בתחומים: תנאי עבודה, טיפול בעובדים, שכר וגביה.
דרישות המשרה:
• ידיעת השפה הפורטוגזית חובה
• ידע באנגלית רצוי
• רכב הכרחי
• יחסי אנוש טובים
לפנות לת.ד. 6009 ת"א 61060
בצרוף קורות חיים

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה,
תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

דור־כימיקלים בע"מ
קבוצת דנקנר
דרוש
מהנדס/הנדסאי מכונות
למחלקת הנדסה ואחזקה
* נסיון בתעשיה הכימית – הכרחי.
* ידיעת השפה האנגלית – יתרון.
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לפי הכתובת הר"מ
– סודיות מובטחת –
המודעה מיועדת לנשים ולגברים כאחד
ת.ד. 10036 חיפה. מיקוד 26110

תיגבור
חברה ארצית לשרותי כח אדם
כח אדם מקצועי — זמני בע"מ
* **מלחימות למעגלים מודפסים**
עם נסיון של שנה וחצי לפחות.
* **מחווטות למכונות**
אוטומטיות בהפעלה ע"י מחשב
עם נסיון של שנה וחצי לפחות.
כולל ארוחות והסעות מאיזור אשדוד
עד נתניה. "תיגבור" ת"א 03-296846
יש פתרון - תיגבור!

דרושות
קבוצות
קבלני שלד
מעולות
לעבודות בסביבות נתניה ות"א
נא לפנות מיום א'
לטלפון: 03-807832, 03-807838

לודן
הנדסה (הנדסאים) בע"מ
לודן חברה מובילה בפיתוח ויישום
מערכות בקרה ממוחשבות
למשרדנו בת"א:
מנתח/ת מערכות מהנדס/ת תוכנה
כישורים נדרשים:
נסיון במערכות RSX/VMS
בוגר מדעי המחשב/הנדסת מחשבים
נסיון במערכות זמן אמת
יכולת ניהול צוות ומו"מ
כישורים רצויים:
נסיון במערכות בקרה ממוחשבות
הכרת בקרים מתוכנתים
מוצעת עבודה רבת אתגר ועניין בצוות דינמי
לפנות בכתב יד לת.ד. 24073 תל־אביב
61240
רק מתאימים ייענו

דחפון
24 שעות
שרות מודעות טלפוני
של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי
ויזה, ישראכרט, דיינרס
03-611001

מכזا من الأصل

مكان الأصل

פסטיבל ישראל מתחיל במוצ"ש

200 מופעים; נמכרו 65,000 כרטיסים; קופה של הרגע האחרון

מאת ורדה ציממרמן

במעמד נשיא המדינה, ראש הממשלה, שר החינוך, ראשי העירים ירושלים ותל־אביב וחברי כנסת ייפתח במוצאי שבת בירושלים פסטיבל ישראל.

המופעים הפותחים ייערכו בשלושת אולמיו של תיאטרון ירושלים: הצגת "הדיבוק" בהשתתפות שחקני "הבימה" ובבימויו של אנדז'יי ואיידה הפולני, רינה שיינפלד ולהקת המחול שלה וקונצרט מיצירותיהם של מוצרט וסאליירי בביצוע "קונצ'רטו גרוסו פרנקפורט". עם תום שלושת המופעים יתכנסו האמנים לקבלת פנים במשכן נשיאי ישראל.

אך גם בדקה ה־12 יש שינויים ותוספות:

★ הרקדן הכוריאוגרף מוריס בז'אר הודיע כי נוסף על היצירות "פולחן האביב" ו"בולרו", יבצע בתל־אביב את המחול "הפטיש ללא אדון", כשם יצירתו של פייר בולז ואת יצירתו החדשה של מוריס ג'ירו, במאי תיאטרון שהיה לכוריאוגרף, המפגיש בין מישימה לאווה פרון. בירושלים, יבצע בז'אר תוכנית אשר תשקף את שלוש הדתות שירושלים קדושה להן, ברוח דבריו בגילוי הדעת שפרסם לא מכבר. נוסף על "הדיבוק" תבצע להקתו גם את "אל נור" (בשמה הקודם "סוריטה ערבית") ואת הקנטטה למוסיקה של באך על חייו ומותו של ישו.

★ ג'ון ברטון, ממייסדיו ומנהליו של "הרויאל שייקספיר", יקיים במהלך הפסטיבל שתי סדנאות מקצועיות. האחת, לבאי כינוס התיאטרון בנושא דמויות של נשים אצל שקספיר, והשניה, תוקדש לשיח היחיד אצל שקספיר. בסדנה זו תשתתף גם שחקנית "הרויאל שייקספיר" הריית ולטר.

בסך הכל יהיו בפסטיבל כ־200 מופעים שיעלו כ־1600 משתתפים מישראל, גרמניה, ארה"ב, איטליה, שוויץ, צרפת, בולגריה, בלגיה והולנד.

עד כה נמכרו כ־85,000 כרטיסים מתוך 125,000 שהוצאו למכירה. הכרטיסים להצגת "הדיבוק" במוצאי שבת אזלו, אך עדיין אפשר לרכוש כרטיסים להופעתה של רינה שיינפלד ולזו של "קונצ'רטו גרוסו פרנקפורט".

כרטיסים אפשר יהיה לרכוש במהלך הפסטיבל בקופת הרגע האחרון שתיפתח כשעתיים לפני המופע, בהנחה של 50 אחוז.

הפתיחה ההמונית, בלי תשלום, של הפסטיבל תיערך ביום א' בערב, במופע "ירושלים של אור", על חומות העיר העתיקה מעל בריכת השלטן.

למרות הכל גוברת הפעילות בבית הגפן

מאת אריאלה ראובני, כתבת "דבר"

הפעילות בבית הגפן, המרכז היהודי־הערבי היחיד מסוגו בארץ לא פחתה בעקבות האירועים בשטחים אלא הוגברה והשנה ישתתפו בה גם 10 רשויות ערביות מצפון הארץ וממרכזה בראשותו של אברהים חסין, ראש עיריית שפרעם ויו"ר הוועד הערבי של הרשויות הערביות.

במסיבת עיתונאים בחיפה אתמול אמר עו"ד זכי כמאל, יו"ר הנהלת בית הגפן, כי האירועים בשטחים יצרו אמנם תחילה הסתייגויות וניכור בין החברים היהודיים והערביים בבית הגפן, אולם עד מהרה הוליכו שני הצדדים על הגברת הפעילות המשותפת כדי ליצור תשתית של דו־קיום.

הוא ציין כי בבית הגפן חברים כיום 10,000 איש, בהם כ־60 אחוז ערבים ו־40 אחוז יהודים מכל גוני הקשת הפוליטית.

צבי ישראל, מנהל בית הגפן, אמר כי המרכז ממשיך בתוכניתו המקורית של הפגשת יהודים וערבים בשכונות יהודיות וערביות וההורים של הילדים משני המגזרים נתנו את הסכמתם. בשבוע הבא ייפתח בבית הגפן שבוע התרבות והספר הערבי ובמסגרתו יוצגו 100,000 ספרים ו־5000 חוברות בערבית, שיצאו לאור במצרים, בירדן, בלבנון, בסוריה, בעיראק, בכווית ובאלג'יריה. הצנזור הצבאי יבדוק לפני התצוגה את תוכנם של הספרים והחוברות. כן יוצגו בשבוע זה בתמונות ובכתובים תולדותיו ופעילותו של המרכז המציין 25 שנה לקיומו.

דאגת מים בירושלים עקב תקלה במשאבות

מאת יורם לוי, כתב "דבר" בירושלים

בעיריית ירושלים מודאגים מאוד מן הירידה הדרסטית ברזרבות המים של העיר כתוצאה מתקלה בשתי משאבות של חברת מקורות.

ירושלים צורכת כל יום 120 אלף מ"ק מים. במאגרים העירוניים בגבעה הצרפתית ובבית וגן יש 230,000 מ"ק. לפני 10 ימים קרו תקלות בשני קידוחים במפעל איילון של מקורות, המספק מים מתולדה עד ירושלים.

כתוצאה מן התקלה מקבלת ירושלים כ־20,000 מ"ק פחות ליום והעירייה נאלצת להשלים את החסר מן המאגרים. אתמול נותרו במאגרים 140,000 מ"ק בלבד ובעירייה, כאמור, מודאגים מירידה נוספת ברזרבות משום שעדיין לא ברור מתי יתוקנו התקלות ואספקת המים תחזור לתקנה.

החשש הוא שעם ירידת כמות המים במאגרים יפחת גם הלחץ ושכונות גבוהות לא יקבלו מים בצורה סדירה.

אנשי מחלק המים פנו לתושבי העיר לצמצם במידה ניכרת את צריכת המים ולהשתמש בהם למטרות חיוניות תוך מניעת בזבוז.

בעירייה סבורים כי שיתוף פעולה של התושבים וצמצום בצריכה היומית תמנע את השיבושים הצפויים באספקה בשבוע הבא.

הממשלה מעודדת אפנדים קובל מזכיר המושבים

מאת דויד מרשיוב, סופר "דבר" לענייני חקלאות

הממשלה במו ידיה מעודדת תופעות של אפנדים במושבים. זאת על ידי מדיניות הקובעת כי הכנסתו של בעל משק חקלאי מגיעה ל־70 אחוז בלבד מהשכר הממוצע במשק. במצב כזה נאלץ החקלאי לחפש מקורות פרנסה חילופיים. דברים אלה אמר מזכיר תנועת המושבים גדליה גל בכינוס פעילי התנועה שנערך השבוע.

גל תבע מהממשלה לגשת מיד לתכנון מדיניות התיישבותית אשר תבטיח פרנסה לחקלאים, שרבים מהם יושבים באזורי פיתוח ובגבולות.

הוא הוסיף ואמר כי העובדה המדהימה שחשף מבקר המדינה בדו"ח השנתי האחרון שלו לפיה 26 אחוז ממשקי המושבים המשפחתיים משתמשים ב־60 אחוז משטחי הקרקע ומכסות המים, היא תוצאה של היעדר מדיניות התיישבותית של הממשלה.

יעקבי ידרוש הסדר

שר הכלכלה והתקשורת גד יעקבי הודיע אתמול כי יתבע להחיש את הטיפול בהסדר חובות המושבים.

יעקבי אמר זאת בהופיעו בפני מחוז המושבים של מפלגת העבודה. הוא הציע למפלגה להתחייב לשקם את התכנון החקלאי ואת המבנה הכספי של ההתיישבות החקלאית.

הוא הדגיש כי למרות גידול בשיעור 18 אחוז בתפוקה החקלאית בשנה החולפת, החמיר מצבה של החקלאות בגלל נטל החובות שעל המושבים.

רק נהג מונית פטור מחגירה בשטח עירוני

מאת אריה אור, סופר "דבר"

נהגי מוניות פטורים מאתמול מחגירת חגורות־בטיחות בשטח בנוי. תקנה על כך התפרסמה אתמול.

שר־התחבורה חיים קורפו החליט על כך לאחר שמצא כי ברוב המדינות הם פטורים מכך.

בשל עיכוב בפרסום התקנה, לא חלה להלכה חובה זו מ־1 במאי. אחדים מהכתבים ידעו על כך, אך נמנעו מפרסום כדי לא לגרום לציבור להימנע מהחגירה, לאחר שהוכח שהיא מפחיתה חומרתן של פגיעות בתאונות־דרכים רבות.

עתה כבר אפשר להבהיר כי כל מי שקיבל דו"ח על אי־חגירת חגורה בשטח בנוי לא עבר עבירה, שכן בשל עיכוב פרסומה של התקנה לא היתה חובה לעשות כן.

לחצים מופעלים על המשטרה בפרשת הבכיר בעיריית קריית ביאליק

מאת יוסי ליבוביץ, סופר "דבר"

לחצים פוליטיים ואחרים, לעתים ברמזים, לעתים באורח ישיר, מופעלים בימים האחרונים על צוות החקירה במחלק המרמה של משטרת מרחב חיפה בראשות מפקח שאול גולדמן, החוקר את פרשת שלמה ירושלמי, מנהל המחלקה לתרבות, נוער וספורט בעיריית קריית ביאליק.

ירושלמי (52) חשוד בעבירות מרמה, זיוף חשבוניות ומסמכים בתוקף תפקידו. הוא נעצר ושוחרר בערבות. כן נחקרה גם מזכירתו לשעבר בעירייה.

הפרשה הסתעפה השבוע לאחר שעובדים בכירים בעיריית קריית ביאליק נחקרו במשטרה. מסתבר כי בידי החוקרים קבלות על רכישת ציוד שנקנה בידי מתנ"ס צור שלום, ובעיקר על ידי מחלקת התרבות בעירייה, פריטים שלא נמצאו עד היום. כך למשל בידי החוקרים חשבונית על רכישת אופני כושר על ידי העירייה, אולם האופניים לא נמצאו. קבלות וחשבוניות נוספות שבידי החוקרים מתייחסות לרכישת כדורי ספורט, ציוד ספורט נוסף וציוד משרדי לבתי ספר.

בין הנחקרים: מנכ"ל העירייה אלכס בילגרי, מזכיר העירייה עזרא חכם ומנהל מחלקת הספורט גדי גביש. האחרון נחקר תחת אזהרה. מנהלת מחלקת החינוך בעירייה בלה סובי תושאלה במשרדה בעירייה במשך דקות אחדות.

רוב הבכירים בעירייה נתבקשו למסור את גרסתם לגבי חשבוניות וקבלות שהציגו החוקרים ולא נמנע שחלק מהם ייחקרו פעם נוספת גם בפוליגרף כדי לאמת את גרסותיהם.

לסופר "דבר" נודע כי שוטרי מחלק ההונאות בתחנת זבולון חוקרים זה חודשים אחדים תלונה של קבלן מהקריות נגד אחד הבכירים בעיריית קריית ביאליק שעמו היה מסוכסך עקב קשרי עבודה. על פי התלונה היה הבכיר מעורב בעסקים לא כשרים והפעיל לשם כך את השפעתו ומעמדו בעירייה.

אגד: אוטובוסים חלודים

מאת אריה אור, סופר "דבר"

אגד הודיע על סירובו לרכוש אוטובוסים מתוצרת מפעלי הרכבה המקומיים, הארגז ומרכבים, בשל איכותם הירודה, לדבריו. אולם אגד לא חזר על הטענה כי האוטובוסים המקומיים יקרים ב־30 אחוז מהמיובאים.

בכך הגיב אגד על טענת מנכ"ל הארגז שלמה ברכה במסיבת עיתונאים ביום ג', כי הוא מוכן לספק אוטובוסים יותר בזול ממפעלי הרכבה זרים. ברכה אף ציטט מדברי יו"ר הנהלת אגד ח"כ שלמה עמר, בכנסת, כי האוטובוסים מתוצרת הארץ טובים מהמיובאים.

עתה טוען אגד כי בבדיקה מדגמית של 75 אוטובוסים, נמצאו הרכבים מתוצרת מקומית פגומים וחלודים. עוד טוען אגד כי הארגז מתנער מאחריותו נגד החלודה באוטובוסים בארבע השנים הראשונות לאחר ייצורם.

★ חברת הביטוח אורדס השיגה הסדר המאפשר ביטוח רפואי למטיילים מישראל הנוסעים לארצות הבאות: יוגוסלאוויה, רומניה, הונגריה ופולין.

ההסתדרות תאשר סכסוכים אם יסרבו מפעלים לשבוע מקוצר

מאת חיים ביאור, סופר "דבר"

ההסתדרות תאשר הכרזה על סכסוך עבודה לכל איגוד מקצועי שלא יגיע להסכם עם המעסיקים על קיצור שבוע העבודה — הודיע שלשום סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, מאיר גת.

סכסוכי העבודה יוכרזו לאחר 31 במאי, שנקבע על ידי ההסתדרות כמועד סופי לחתימה על הסכמי המעבר לשבוע עבודה מקוצר.

גת ציין שהמוסדות האיגודיים של ההסתדרות — פרט לקופת חולים — משלימים את היערכותם לשבוע עבודה בן חמישה ימים החל ב־16 ביוני. להערכה, המעבר של מוסדות ההסתדרות לשבוע כזה נועד לזרז מעבר דומה בכלל המשק הציבורי.

"שנת '88 תהיה שנה שבה הנושא של קיצור שבוע העבודה יעמוד במרכז מאבקם של האיגודים המקצועיים", אמר גת. הוא הוסיף כי לשם כך יוקם מטה פעולה באגף לאיגוד מקצועי. עוד אמר כי במסגרת הסכמי השכר לשנתיים הבאות תתבע ההסתדרות קביעת לוח זמנים להפחתת שעות העבודה השבועיות בשירות הציבורי ל־40.

אבינרי מצפה לביקורת גם מאינטלקטואלים ערביים

מאת סופר "דבר" בירושלים

"באותה מידה שאנו, האינטלקטואלים היהודיים, מבקרים את מדינתנו, ממשלתנו וצבאנו, מתוך אהבה, הייתי מצפה מאינטלקטואלים ערביים במדינת ישראל להיות ביקורתיים גם כלפי מגמות מסויימות בחברה הערבית", אמר פרופ' שלמה אבינרי מהאוניברסיטה העברית בטקס הענקת תעודות ל־645 מסיימי הפקולטה למדעי החברה שלה שנערך באמפיתיאטרון בהר הצופים.

"אנו יודעים שלא קל להיות ערבי־ישראלי היום, אבל אלה מאיתנו שאין להם בעיה לראות את עצמם כפטריוטים ישראלים־יהודיים־ציונים ויחד עם זאת להעביר ביקורת, ולעתים בחריפות, יש לנו הזכות לאמור לחברינו הערבים שגם מהם מצפים לאותה מידה של ריחוק, נונקונפורמיזם ואומץ לב כלפי החברה שאיתה הם מזדהים", אמר.

בהרצאתו על "אחריותם של אינטלקטואלים" אמר פרופ' אבינרי כי לאינטלקטואלים תפקיד כפול בחברה: מצד אחד עליהם להעלות רעיונות ולהיות חלוצים ומצד שני עליהם לבקר, להציג סימני שאלה, להתריע ולהתריס וכל זאת מתוך מידה גדולה של הזדהות ולא מתוך ניכור.

מלון הקאנטרי קלאב נסגר — תפוסה נמוכה

מאת חיים ביאור, סופר "דבר"

מלון הקאנטרי קלאב בצפון תל אביב נסגר בימים אלה עקב ירידה דרסטית במספר אורחיו.

זה המלון הרביעי הנסגר בתל אביב בשנה האחרונה. קדמו לו "מנדרין", "אורה" ו"קנקורד".

מועצת פועלי תל אביב החלה לטפל בהבטחת פיצויי פיטורים ל־40 העובדים של הקאנטרי קלאב. מקורות בענף התיירות מסרו כי המלון, השייך לקבוצת בעלי עסקים ממקסיקו, נמכר לקבוצת קבלנים מחיפה ב־4.5 מיליון שקל. העסקה אינה כוללת את בריכת השחיה האולימפית ומתקני הספורט הצמודים.

בינתיים הכריזה מועצת פועלי תל אביב על סכסוך עבודה במלון "שרתון" בעיר, המעסיק 320 עובדים. עילת הסכסוך: ההנהלה החליטה לשנות את שיטת התשלום עבור השעה השביעית והשמינית במשמרת הלילה, באופן הפוגע, לדברי מועצת הפועלים, בשכר העובדים.

פרישה מההוראה שפרה שכר המורים ומעמדם החברתי

מאת יעל מישוביץ, סופרת "דבר" לענייני חינוך

סקר שנערך בקרב 64 מורים שפרשו מההוראה בחמש השנים האחרונות, מעלה כי הסיבות העיקריות לעזיבתם היו שכר נמוך והיעדר יוקרה חברתית למקצוע. עוד מעלה הסקר כי רוב המורים הפורשים הם צעירים, בעלי תואר אקדמאי אחד לפחות שהצליחו בקלות רבה להשתלב במקצועות חופשיים ובעסקים.

הסקר נערך על ידי חנה מרזן חברת הנהלת אירגון המורים העל־יסודיים לשעבר, מורה לאנגלית בתל אביב.

לפי הסקר 53 אחוז מהפורשים הם בעלי תואר במדעי הרוח מהם 20.3 אחוז מורים לאנגלית, 27 אחוז בעלי תארים במדעים מהם 13 אחוז מורים למתימטיקה. שיעורים אלה מסבירים את המחסור במורים למתימטיקה ולאנגלית הקיים בגוש דן ובתל אביב.

40 אחוז מהפורשים היו בעלי ותק של 1־5 שנות הוראה, 17 בעלי 5־10 שנות ותק, 83 אחוז היו בעלי תואר אקדמי ראשון ו־16 אחוז בעלי שני תארים.

כ־40 אחוז ציינו כי הסיבה העיקרית לעזיבתם את ההוראה היא שכר נמוך. 25 עשו זאת בגלל כיתות מאוכלסות יתר על המידה, היעדר תנאים להוראה, מבנים לא נוחים, היעדר ריהוט מינימלי והיעדר הערכה חברתית למקצוע ההוראה. 16 אחוז עזבו בגלל היעדר אפשרויות קידום ו־10 אחוז בגלל בעיות משמעת וחוסר גיבוי מהמנהלים וההורים.

35 אחוז מהפורשים פנו למקצועות חופשיים כגון עריכת דין, ראיית חשבון, מינהל עסקים, עיתונות, פרסום ויחסי ציבור ואילו 25 אחוז פתחו עסקים עצמאיים בהם כאלה הקשורים להוראה. 10 אחוזים פנו ללימודים, 6 לאמנות, 10 לתעשיה ו־5 אחוזים נעשו מטפלים. 60 אחוז מהפורשים הם נשים ו־40 גברים.

כולם ציינו כי הפרישה מההוראה שפרה את מעמדם החברתי ואת הכנסתם.

גידול 30% ברווח הנקי של דיסקונט

מאת סופרו הכלכלי של "דבר"

הבנקים הגדולים ממשיכים להצביע על שיפור בתוצאות העסקיות שלהם. אתמול פרסם בנק דיסקונט את תוצאותיו לרביע הראשון השנה המצביעים על גידול של 30 אחוז ברווח הנקי, ל־14.7 מיליון דולר. הרווח ברוטו גדל ב־42 אחוז והסתכם ב־38.2 מיליון דולר. התשואה נטו על ההון העצמי בחישוב שנתי הגיעה ל־11 אחוז לעומת 8.8 בתקופה המקבילה אשתקד. הבנק מציין כי השיפור בתוצאות נבע בעיקר מהתרחבות בפעילות העסקית, במיוחד במגזר השקלי הבלתי צמוד, על אף הירידה במרווחים.

בשבוע הבא אמורים לפרסם את מאזניהם הרבעוניים בנק הפועלים והבנק המזרחי.

ניצחון לשמאל בבי"ס רוטברג

מאת נתן רועי, סופר "דבר"

גוש השמאל ניצח אתמול בבחירות שנערכו בתיכון רוטברג ברמת־השרון.

במשך ארבעה חודשים הופיעו בפני התלמידים חה"כ שולמית אלוני, יצחק רבין, דן מרידור, גאולה כהן, אמנון רובינשטיין. את יתר המפלגות ייצגו תלמידים.

בבחירות שנערכו אתמול השתתפו 390 תלמידים והתוצאות הן כך:

ר"צ 14.35 אחוז, המערך 33.07, ליכוד 19.2, התחיה 9.78, צומת 7.36, מרכז 6.66, כ"ך — 1.74 אחוזים.

הבהרה

בידיעה שפורסמה ביום שלישי תחת הכותרת "שוב הוצת חדר המנהל בבית הספר קרני בעכו" מבקש מפקד תחנת משטרת עכו, סנ"צ חיים רדש, להבהיר כי לא כינה את מעשה הפרקליטות "שערוריה" בעקבות שחרור נער החשוד במעשה. בדיקה העלתה כי הנער שוחרר בהמלצת המשטרה.

יד טבנקין
מכון ישראל גלילי לחקר כח המגן
דאר רמת אפעל טל. 712786 מיקוד 52960
יום עיון בנושא:
"יחסי ישראל ארצות־הברית"
יתקיים ביד טבנקין — אפעל (בבית־חומה) ביום רביעי
25 במאי 1988 — בשעות 9.30—16.30.
תכנית יום העיון:
פרופ' שלמה אבינרי, האוניברסיטה העברית — ארה"ב וברה"מ — ההקשר הגלובלי
דן שיפטן, מכון גלילי לחקר כוח המגן יד טבנקין — ארה"ב והעולם הערבי, פרספקטיבה היסטורית
ד"ר איתן גלבוע, האוניברסיטה העברית — מגמות בדעת הקהל האמריקאית כלפי ישראל והשפעותיהן על קובעי מדיניות
אליקים רובינשטיין, מזכיר הממשלה — ממשל רייגן — היחסים עם ישראל והתהליך ההסדר.
מנחה: דן שיפטן — הציבור מוזמן

40 שנה לקרב על גזר
ביום חמישי, ג' סיון תשמ"ח, 19.5.88 תתקיים בשעה 16.45 בבית הקברות של קבוצת גזר
אזכרה לחברים שנפלו בקרב במלחמת העצמאות
★
לאחר האזכרה נקיים בגזר מפגש חברים ואסיפה כללית של חברי האגודה
אוטובוס יצא מתחנת אגד ברמלה בשעה 16.15
הספר "יומה של גזר"
הופיעה מהדורה חדשה ומורחבת של הספר עם מסמכים חסויים, שפרסומם הותר לרגל הופעת המהדורה. כמו כן הוא מכיל ריאיון מיוחד עם מפקד חטיבת "גבעתי" במלחמת השחרור, שמעון אבידן, דברי שר הבטחון יצחק רבין, מפות ותמונות. הספר כרוך בכריכה קשה ומכיל כ־360 עמודים. אפשר לקבלו ביום הזכרון בגזר תמורת תרומה מיוחדת בסך של 35 ש"ח, או ע"י פניה בכתב לאגודה בצירוף המחאה בסכום הנ"ל.
אגודה להנצחת זכרם של מגיני גזר
ת.ד. 25054, תל אביב 61250

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל, מועצת פועלי תל־אביב–יפו | עירית תל־אביב–יפו, מינהל החינוך, הנוער והתרבות
שבתרבות
ב"בית — אשכול" יד אליהו
איתן דנציג מראיין
בשבת כ"ז אייר תשמ"ח, 14/5/88, בשעה 11.00 בבוקר במועדון ההסתדרות "בית אשכול", רחוב בית אורן 9, יד אליהו תל־אביב.
ח"כ עדנה סולודר — מקיבוץ "גשר" חברת ועדות הכספים והפנים של הכנסת, בחירות ישירות
ד"ר ג'ק אשרוב — מנהל מחלקת מיון בביה"ח וולפסון, האם יש תרופה להיפוכונדריה.
עדי מרזל — רפלקסולוגית, מרפא מכף רגל ועד ראש.
הכניסה חופשית

המועצה המקומית נס־ציונה
במסגרת 40 שנה למדינה ו־105 שנה לנס־ציונה
יערך מופע חגיגי של
מזובשה — להקת הייצוג של פולין
בהיכל הספורט ע"ש צימרמן
ביום ראשון, מוצאי חג השבועות 22.5.88 בשעה 21.00
כרטיסים במחיר של 40 ש"ח ו־35 ש"ח ניתן להשיג במועצה המקומית

ימי שבועות בשפיים
"ניחוחי קציר" של התנועה הקיבוצית
בימים 20 — 23 במאי 1988

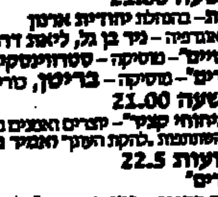

בתוכנית:
יום שישי 20.5 בשעה 21.00
להקת המחול הקיבוצית — בהנהלת יהודית ארנון
★ "מסע חורף" — כוריאוגרפיה — ניר בן גל, ליאת דרור. מוסיקה —
★ "מחולות קונצרטנטיים" — מוסיקה — סטרווינסקי. כוריאוגרפיה — רמי באר.
★ "התמורות בני הנעורים" — מוסיקה — בריטן, כוריאוגרפיה — רמי באר.
יום שבת 21.5 בשעה 21.00
מועדון זמר אחרי — "ניחוחי קציר"
יום ראשון — שבועות 22.5
— טקס הבאת הביכורים
— הצגה לילדים של בית הקיבוץ "כמו סיפורים"
יום שני — 23.5 בשעה 21.00
קונצרט של התזמורת הקאמרית הקיבוצית
בתוכנית: באך, מוצרט, סטרווינסקי.
כרטיסים: בקופת אולם התרבות בשפיים ביום המופע
להזמנת כרטיסים: טל' 052-523539
בסיוע ההסתדרות הכללית בארץ ישראל — המרכז לתרבות ולחינוך

מכונות תספורת Oster
המפורסמות בעולם
* לתספורת אנשים
* לתספורת כלבים
* לתספורת סוסים ופרות
* לגזיזת צאן
* למעבדות ווטרינריות

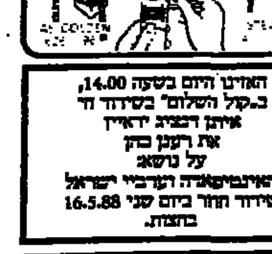

פרקו
03-650745
03-660239

זמני הדלקת נרות	
פרשת השבוע	
כ"ז אייר תשמ"ח — פרשת בחוקות	
ערב"ש	
ירושלים —	6.48
תל־אביב —	7.06
חיפה —	7.00
מוצ"ש	
ירושלים —	8.08
תל־אביב —	8.06
חיפה —	8.11

האזינו היום בשעה 14.00, ב"קול השלום" בשידור חי איתן דנציג יראיין את רענן כהן על נושא: האינתיפאדה והערבי הישראלי. שידור חוזר ביום שני 16.5.88 בחצות.

מכרז
למכירת מרקסור פרג. 248 1817580 משנת 1980, לאחר מיכון. את המרקסור אפשר לראות ברמת־השרון, להתקשר למזרחי משה טלפון 9302238 פ"ת. ההצעות יש לשלוח לכפעלי סיקום בע"מ ת.ד. 40004 תל־אביב 61400, בשתי מעטפות, כשעל המעטפה הפנימית רשום "מכרז מרקסור", וזאת עד ליום 15.6.88. אין החברה מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מרכז רפואי ספיר | בית חולים מאיר כפ"ס
הודעה לציבור
הננו להודיעכם כי החל מהיום יום ה' 12.5.88 הוחלפו קווי הטלפון של מרכזית בית החולים מאיר.
מספר הטלפון החדש 052־900555
עם התקנת הקו החדש ניתן יהיה להתקשר ישירות למחלקות בית החולים
הנהלת בית החולים

נהג! תן טרמפ לחייל!

במלאת 21 שנה לנפילת בננו האהוב
רני שן ז"ל
במלחמת ששת הימים
נעלה לקברו בבית הקברות ברגבה ב'
היום יום ששי כ"ו באייר תשמ"ח 13.5.88 בשעה 16.45
ההורים
רות ודן שן
האחים חנה, גידי, עינת ודביר
וכל המשפחה

עמותת הצנחנים משחררי ירושלים

ביום שחרור ירושלים, יום א', כ"ח באייר תשמ"ח, 15 במאי 1988, יעלו משפחות הנופלים וחיילי החטיבה מכל הזמנים לירושלים, כדי לציין את יום השנה ה־21 לשחרור העיר על ידי חיילי החטיבה ולהתייחד עם הנופלים.
להלן לוח הזמנים:
13.30 — אזכרה לנופלים בהר־הרצל
15.30 — טקס זיכרון והתייחדות ליד האנדרטאות היחידתיות:
גדוד 66: בגבעת התחמושת
גדוד 71: במתחם ואדי ג'וז
גדוד 28: ליד שכם
יחידות חטיבתיות ומפקדת החטיבה: מוזיאון רוקפלר.
גדוד סיור חטיבתי 80: "שער האריות"
הלוחמים מתבקשים להגיע בחולצות לבנות.
מפקדת החטיבה והנהלת העמותה

אנו מודיעים בצער רב ובכאב על פטירתה של חברתנו
פרידה הלפרין ז"ל
מראשוני ומייסדי כפר אז"ר
ומשתתפים בצער המשפחות
ועד כפר אז"ר
וחברי כפר אז"ר

לחברנו אברהם שמיל
מזכיר מועצת פועלי רמלה
משתתפים באבלך במות
אמך ז"ל
תנחומים לבני המשפחה
הנהלת מבטחים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
דבורה (וירה) שרון ז"ל
מחלוצות ההתישבות והחקלאות היהודית בארץ ישראל
הלוויתה תצא היום, יום שישי, כ"ו אייר תשמ"ח 13.5.88 בשעה 12.00 מביתה בכפר מל"ל לבית העלמין שבמושב.
המשפחה
המשפחה מבקשת להמנע מביקורי תנחומים

שבוע סוציאליסטי / גדעון קורץ

פאריס־בודפשט־מדריד־מוסקווה

יום ראשון. בחירות לנשיאות בצרפת. בחירתו של פרנסואה מיטראן עדיין נראית מובטחת אבל יש המפקפקים אם ההפרש יהיה גבוה, כפי שחזו תחילה, בגלל סוף השבוע המסורף של ז'אק שיראק. ראש הממשלה הגוליסט, שהתגלה במהלך השנתיים האחרונות בימות חורשה של מדינאי נבון, מתון ויעיל, חזר לפתע לסורו. שיראק הסוער נחשף שוב מתחת למסכה בנסיון נואש לרכוש את קולות בוחרי הימין הקיצוני ולהוכיח שהוא יותר לה פן מלה פן. בתוך 48 שעות הוא החזיר את שלושת בני הערובה הצרפתים האחרונים מלבנון, שחרר בכוח את השוטרים הצרפתים בקלדוניה החדשה, והחזיר הביתה את דומיניק פריור, אחת מצמד הסוכנים שנלכדו בניו זילנד בפרשת הפיגוע בספינת „גרינפיס". שיראק נגד כל העולם. אחרי־הצהריים מתברר שהכל היה לשווא. כבר בארבע־וחמש יודע שיראק שהפסיד בגדול. הוא מאחל „כל טוב" לצרפת ואורז את המזוודות.

מיטראן מרשה לעצמו לדבר על מדיניות חוץ וסיוע לעולם השלישי כמו סוציאליסט אמיתי. בערב הוא חוגג עם „האצולה" הסוציאליסטית במסיבת־גן בבית אמריקה הלטינית, שמזכירה את מסיבות הגן המפורסמות שלו בארמון האליזה ב־14 ביולי. כולם שם. הלבוש חופשי בדיוק במידה הראויה. חשוב להיראות כאן הלילה וללחוץ את היד ל„פרנסואה היקר" או ל„זקן", לתפוס עמדה אסטרטגית ולומר את המלה הנכונה. כותב שורות אלה הימר על הברכה של שמעון פרס ועל קשיי המערכה. „קיבלתי", אומר „הזקן" בחום, מאד שמחתי. המערכה לא היתה הקשה במיוחד. ומה שלומך? ונחוסף על־ידי המנוול הבא. תנפגש.

יום שני. הוועידה הבינלאומית והקשרים עם הגוש המזרחי הם לפרס מה שבני הערובה לשיראק. „אידיאה פיקס" ב„פיניש" לקראת סוף המירוץ. בתקווה שהתוצאות יהיו שונות. ההבדל, והוא לזכותו של פרס, נעוץ בכך ששיראק רוצה לרכוש קולות בדרך אלימה ופרס מצהיר, כי הוא מסתכן באיבודם בגלל שאיפתו לשלום. שר החוץ היה חותם על קץ ה„דו־קיום" אצלנו באותם תנאים שהשיג מיטראן. אבל הנסיון של שיראק מראה שגם אם תתכנס הוועידה ויחודשו היחסים הדיפלומטיים עם ברית־המועצות ב־30 באוקטובר – שום דבר לא בטוח. נסתרות דרכי הבוחר. בערב, בשדה התעופה הבינלאומי של מדריד, מספר לנו פרס על פגישותיו, על הביקור בבית־הכנסת, ועל איך ש„נחשף" למרות שההונגרים דרשו, כרגיל, חשאיות. האנשים שלחצו בחמימות את ידיו בדרך למטוס ההונגרי בשדה התעופה של ציריך חשבו, כנראה, שמדובר באפרים קישון.

כך נפל מסך השתיקה וכתבי ישראל יצאו בליל סופה אל גדות הדנובה.

בבית המלון, לא רחוק משדה התעופה אחז בספרדים שגעון בטחוני. מרוב דאגתם לשלומו של פרס הם לא מאפשרים לעוזריו – נמרוד נוביק ואורי סביר – להיכנס, משום שאינם מצויידים בתגים הדרושים. למחרת, ישכיבו אנשי הבטחון הישראלים על הארץ כמה אנשי בטחון ספרדים שינסו למנוע מהם להיכנס לאולם הוועידה. אלכסנדר זוטוב, המומחה של הקרמלין לענייני יהדות ומזה"ת מגיע. הוא יודע, כמובן, על הביקור בהונגריה. „אתם מרוצים?", הוא שואל. הוא עצמו חושב, שהביקור בהונגריה חשוב לפרס. גם הסובייטים חושבים על הבחירות שלנו.

יום שלישי. האינטרנציונל הוא הפורום של פרס. תהיה האווירה עויינת ככל שתהיה – הוא מוצא את הדרך לפרק אותה. בישיבת ועדת המזרח התיכון הוא בוחר בנימה תקיפה – אוהדה מפני לחצים – ובהדגשת הקורבן שמקריבה העבודה לקראת הבחירות. בסוף הנאום איש כבר לא מעז לנשום חזק מדי – שמא תסכן נשימת־יתר את סיכויי מפלגת העבודה. פרס מכשף את האינטרנציונל, כפי שמיטראן כישף את הצרפתים. ומה אצלנו?

פגישה עם הסובייטים. זוטוב מנגן את הכינור הראשי ולמרות שחברו אלכסנדר זכר בכיר ממנו – הממונה על קשרים עם מפלגות סוציאליסטיות ודמוקרטיות בוועד המרכזי – הוא, בעצם, הדובר היחיד. וגבר, איש מעניין. יודע על המזה"ת יותר מן הרושם שנוצר. אני זוכר שיחה אתו בוינה לפני שלוש שנים, כאשר הגיע לוועידת האינטרנציונל לענייני פרוק הנשק, כאחד מעוזריו של הממונה על קשרי חוץ ואדים זגלאדין. הגורבצ'וביזם החל לפרוח והוא גילה עניין רב, אישי אפילו, בפתרון הסכסוך באזורנו. מאז נפתחו שיחות ו„גששים". אבל הפעם זוטוב הוא כוכב התקשורת הישראלית ועושה רושם שהוא די נהנה מזה. הבעיה המרכזית – לדוב הרוסי יש זמן ופרס חושש מתנופת תורף אחרי פסגת מוסקווה והבחירות בארצות־הברית ואצלנו.

במירוץ למוסקווה, כפי שמכנים אותו בחוץ הסובייטים, יש לפרס יתרון על שמיר. גם לשיראק היה על מיטראן בעיניה של איראן. איראן לא עזרה לשיראק בבחירות. האם יעזרו הסובייטים לפרס? נמרוד נוביק, איש מוכשר ואנאליטי שעשה את הנושא הסובייטי לעיסוקו המועדף, ממשיך לדחוף. בתדרים ובמסדרונות. פרס משגר מברק ברכה לפאריס לראש הממשלה החדש מישל רוקאר.

יום רביעי. שיחה אל תוך הלילה עם אלכסנדר זוטוב. איש אמביציוזי בן 47 ההופך למעצב מדיניות מרכזי בתחום המזרח התיכון והיהדות הסובייטית, במעמד סגן יושב־ראש במחלקה לקשרי חוץ של הוועד המרכזי. קוזאק אמיתי מן הדון. אביו רדף אולי יהודים כמקובל אז, אבל אחר־כך הפכה כנופייתו לחלק מן המחתרת האנטי־נאצית. חיים ושירות בסין, במזרח התיכון (שנים רבות), בעיקר בעיראק, ובארצות־הברית כיועץ בשגרירות. אשתו הראשונה היתה יהודיה, השניה ממוצא פולני־הונגרי. איש נאה, מרכיב מדי פעם משקפי שמש ויש לו תוכניות ארוכות־טווח בנושאים שבתחומו. הוא מפגין ידיעה מרשימה בתולדות הציונות, התנועה הקיבוצית, היסטוריה יהודית בכלל וישראל של ימינו. כל זה לא הופך אותו לציוני. זוטוב רוצה לאפשר ליהודי ברית־המועצות להגיע לביטוי תרבותי מלא בתוך ברית־המועצות. אבל, הוא מדגיש, לא בתוך גטו או תחום מושב, אלא במסגרת החברה הסובייטית. ההגירה לישראל איננה, לדעתו, פתרון ליהודי ברית־המועצות. התרבות הישראלית במיתולוגיה איננה תרבותם. הם לא ימצאו את מקומם בארץ ים תיכונית. גם אם יפתחו השערים לרווחה לא יגיעו, לדעתו, יותר מ־30,000 לארץ. אולי 50,000 – אם ישרור שלום באזור. הוא לא מאמין במיזוג גלויות. אם אמריקניזציה – יש בשביל זה ארצות־הברית. התרבות היהודית היא חלק מהתרבות הסובייטית. „שלום עליכם הוא שלנו יותר משהוא שלכם. קראתי את כל כתביו. ברוסית". ברית־המועצות וארצות־הברית, הוא אומר, יישארו המרכזים היהודיים הגדולים בעולם. הפתרון הוא ברוקלין או מוסקווה. הוא פועל לחידוש מוסדות תרבות יהודיים ומבקש לא לפרט אלו. בינתיים יש לו יד חופשית. המדינאי היהודי בזמננו הנערץ עליו הוא נחום גולדמן. הוא ביטא את הפילוסופיה היהדות האמיתית. ולארצנו הים תיכונית אין הרבה סיכוי – כך זוטוב – אלא אם תתקבל על־ידי הערבים והפוך, למשל, למוקד סיוע כלכלי וטכנולוגי עבורם. היהדות מרתקת אותו – הוא חש קרבה ליהודים רוסים בברוקלין ולתנועה הקיבוצית. „היהדות הרוסית נתנה למדינה שלכם את מיטבה". מרתיעה אותו הקנאות הדתית, למשל, הוצאת גוויות מבית־קברות. זה קרה אצל הנאצים ואצלנו. מבחינה זו הוא מוצא ביהדות ובציונות גם גזענות. הוא גם מסרב להכיר ברדיפות היהודים תחת המשטר הקומוניסטי – בגלל יהדותם. המהפכה הקומוניסטית היתה גם מהפכה יהודית. אין לכם בלעדיות על באבי יאר, הוא אומר. ביקורת נכונה בצד דוגמה היסטורית ואידיאולוגית הרבה בטחון עצמי בפרשנות – מה לעשות, זה האיש שלנו במוסקווה.

שבוע אמריקאי / אמנון דנקנר, ואשינגטון

הליכוד עוד יקרא לו אנטיוכוס

כל הקפאין בעולם לא יספיק כדי להחזיק את אמריקה ערה בוויכוחים הטלוויזיוניים הצפויים בין ג'ורג' בוש לבין דיוקאקיס נעדרי הכאריזמה

עכשיו זה סופי. אחרי הבחירות המוקדמות של השבוע בנאברסקה ובמערב וירג'יניה, הצליח מייקל דיוקאקיס לאסוף למעלה מ־1,500 צירים, להם הוא זקוק בוועידה הדמוקראטית באטלנטה, כדי להיבחר למועמד לנשיאות. מי ששמח ראשית כל הם הקריקטוריסטים. הם יהיו הראשונים שיטילו קולותיהם בנובמבר בעד המושל של בוסטון, מכיוון שקלסתרו הוא חלומו של קריקטוריסט: הראש הגדול מדי, האף הבולט, הגבות העבותות השחורות ושתי השיניים הקדמיות המבצבצות מפיו גם כשאינו מחייך.

אבל לא הכל שמחים. בעיקר לא אלה האוהבים לשבת בזמן מערכת הבחירות ולצפות בטלוויזיה במאבק עקוב מדם, כמו משחק כדורגל אמריקאי סוער. זה לא יקרה הפעם. כל הקפאין בעולם לא יספיק כדי להחזיק את אמריקה ערה בוויכוחים הטלוויזיוניים הצפויים בין ג'ורג' בוש לבין דיוקאקיס. שני אנשים נעדרי כאריזמה, יבשים, שאין בלבם ובפיהם שירה, שאינם נוסכים השראה, שמוקלמים את נאומיהם כתלמידי בית־ספר חסרי בטחון ושנראה בעליל כי עד היום, למרות ותקם הפוליטי והתקשורתי אין הם חשים בנוח בחשיפה טלוויזיונית.

השבוע ניסה בוש להיראות כמו בריון פוליטי. „אם הדמוקראטים ינסו לנצל בזמן מערכת הבחירות את פרשות השחיתות בבית הלבן", אמר, „אנחנו נחפור במסאצ'וסטס ונגלה שגם בממשלו של דיוקאקיס שם יש הרבה בעיות אתיות", אמר. „כבר נמצא ברץ לזרוק חורה". אולם הוא אמר את הדברים בגמגום מהוסס, נראה מבוהל מעצמו, ועורר רושם של ילד לבוש בבגדי חג, המביע איומים, שהוא עצמו אינו מאמין בהם.

לא רק פרשות השחיתות בבית הלבן, לא רק גוויעתו המביישה של ממשל רייגן, מאיימים לסכל את סיכוייו של בוש. מעורבותו בפרשה האיראנית עדיין לא הובהרה די הצורך והעיתונאים אינם מרפים ממנה. עכשיו נוספה האשמה חדשה: בוש ידע זה שנים על עסקי הסמים של נורייגה של פנמה ולא נקף אצבע.

דיוקאקיס. דעותיו לא ימצאו חן

הוא מואשם גם בכך שהתפקיד הביצועי היחיד שניתן לו על־ידי רייגן – ריכוז המלחמה בסמים, היה תפקיד לא מוצלח שנגמר בכשלון גמור, שהעלה שוב את נושא הסמים ונזקם לחברה האמריקאית למרכז ההתעניינות הציבורית. אבל מעבר לכל זה, הבעיה הגדולה של בוש הוא שהוא נראה ונשמע כשלומיאל גרפה ששום דבר לא הולך לו כמו שצריך. אפילו הנשיא שלו לא השיב לו כגמולו על האמונות הבלתי מעורערת שגילה כלפיו סגנו במשך כל מהלך ההתמודדות במפלגה הריפובליקאית, נמנע רייגן בקפדנות מלהביע תמיכה בבוש. אפילו השבוע, כשכבר היה מוכן לאמץ בפומבי את מועמדותו של בוש, הוא סירב בעקשנות להביע אותה במשך היום, כדי שהתמיכה תהיה נושא מרכזי בחדשות הערב של הטלוויזיה, אלא העדיף להביעה בנאום בשעת ערב מאוחרת, וגרם צרבת לאנשי יחסי הציבור של בוש שקיוו לכבוש דקות שידור יקרות.

לעומתו הולך דיוקאקיס וצובר גובה. דווקא חוסר הכאריזמה שלו, מרובעותו, סירובו העיקש לנקוט תרגילים של יחסי ציבור זולים, התעקשותו להמשיך ולהיות הוא עצמו ולא לשחק, מתחילים לרכוש לו לבבות. יש משהו בשקט העצור שלו, ברצינות שלו, בכובד הראש המאופק, המחלחל לאט לאט ומותיר משקעים של אהדה. דיוקאקיס עולה על הבימה בשעה שהאמריקאים שבעו כבר מהבידור הרועש והכאריזמטי שסיפק להם הבית הלבן מאז ינואר 1981, ויש רושם של כמיהה לרצינות, שקטה וסגנון יותר ניהולי ופחות מעוגן ביחסי ציבור.

אבל כאן מונחת גם הבעיה הגדולה של דיוקאקיס: הוא יותר מדי מזכיר לאמריקאים את מי שנחשב כאן, למרות הצלחת קמפ דייוויד, כאחד הנשיאים הכושלים בתולדותיהם – ג'ימי קארטר. הנה שוב קם מושל אלמוני, כובש הדמוקראטית, מדבר הרבה על שיטות ניהול ויעיול ועלול להיות שגם הוא יתגלה כאכזבה בביצוע. אולם אלה המכירים את דיוקאקיס חולקים על עצם ההשוואה: קארטר היה דרומי נאיבי, שהאמין באמת שכל מה שארה"ב צריכה הוא מנהל טוב עם כוונות טובות. הוא לא הבין שהמערכת הפוליטית המערכת הבירוקראטית משולבות לבלי הפרד ביחסי גומלין מורכבים, וחשב כי אם יישב בלילות ויקרא כל שורה בתקציב הפדראלי, וכל דף בהצעות החקיקה של הקונגרס, הוא יוכל לעשות הכל לבדו ובהצלחה. דיוקאקיס, הם אומרים, הוא איש מתוחכם מניו אינגלנד, יודע כי יש מגבלות לבירוקראטיה וכי

(סוף בעמוד 18)

כל חבר מרכז הוא ועדה מסדרת / עליזה ולך

אתה דורך על המשבצת שלי

לא רק הוועדות המסדרות עברו מן העולם. נבלו גם עלי התאנה שהמציאו פוליטיקאים ציניים. צעיר הוא צעיר ואשה היא אשה וערבי הוא ערבי

יש המגדירים את הימים האלה של טרום בחירות פנימיות במפלגת העבודה כימים היפים של הדמוקרטיה. יש המצפים בקוצר־רוח שיחלפו, כיוון שעייפו. המשקיף מן הצד, שאינו מחזר אחרי קולו של חבר המרכז או שאינו מחוזר על־ידי המועמדים, רואה יותר ממיקצה אחד של המירוץ ומגלה שלא הכל יין ושושנים.

כמה מחברי מרכז מפלגת העבודה יצטרכו לגזור על עצמם דיאטה חריפה לקראת הקיץ, שכן בשבועות שלפני הבחירות הפנימיות פיטמו אותם המתמודדים על מקום ברשימה לא רק בתרכיזי הביוגרפיות והרקורד שלהם אלא גם בקלוריות של ממש. ככל שהביוגרפיה היתה פחות משכנעת היה מגש המטעמים יותר עמוס. חלק מהמתמודדים הוליכו לצעוד לכנסת על קיבתם של חברי מרכז המפלגה. מצעד מאכלי העמים התחיל בסיגרים מרוקאים במימונה, נמשך בכבשים משופדים בחודש הרמאדאן ויסתיים בבלינצס מזרח־אירופיים בשבועות. ובין חג למשנהו אכלו רבים מחברי המרכז „ימים" בבתי־מלון, בבתי־קפה ובמסעדות. מפלגת העבודה עוד תזכה בציון לשבח משר התיירות, על תרומתה לענף המלונאות, בקיזוז הפסדיו מהירידה בתיירות מחו"ל.

אלא שככל שמתקרב סבב בחירת ה„פאנל" – בחירת 29 מועמדי המרכז, שידורגו ברשימת „העבודה" לכנסת יחד עם 23 נבחרי מחוזות המפלגה – סומכים חלק מהמפסטים פחות ופחות על סוד הקסם של המטבח ומאמצים גם כלי־משחק הנהוגים במסות. בימים האחרונים התפתח במפלגת העבודה ממש קרב שריון בשריון. הקרב הזה, יש להדגיש, נכפה עליה על־ידי מועמדים דורשי טובת עצמם, המוכנים להקריב בו את זולתם ולשים לאל את הישגה של הדמוקרטיזציה בהליכי הבחירות של המפלגה.

כשקברה מפלגת העבודה את מוסד הוועדה המסדרת והנהיגה בחירות אישיות־חשאיות, היה ברור לראשיה, ובעצם גם לחברים מן השורה, שאין לעבור מקיצוניות לקיצוניות בהינף אחד. במסגרת תהליך ההסתגלות ההדרגתי הוחלט לשמור את השריון למיגזרים „חלשים" אף ששריון מעצם טבעו מנוגד לדמוקרטיזציה. בתקנון הבחירות נקבע שבין 29 נבחרי המרכז כמועמדים לרשימה לכנסת יהיו חמש נשים, שני צעירים, שני נציגי מיעוטים ונציג שכונות אחד. כלומר, אם לא ייבחרו בין 29 המועמדים נציגי המיגזרים הללו, למיכסותיהם, יתמלאו השורות ב„הקפצה": האחרונים ברשימת הנבחרים יצטרכו לפנות את מקומם לטובת מועמדים שזכו במספר קולות קטן משלהם אבל הם אשה/צעיר/ערבי/שכונתי (מחק את המיותר). תקנון הבחירות אינו מחייב כל חבר מרכז לסמן את מלוא מיכסת ה„מיוחסים", אך הוא תובע מהגוף הבוחר כולו לכלול אותם בין הנבחרים.

בהליכי בחירות קודמים במפלגה, שבהם שוריינו מיכסות לנציגי מיגזרים, זכו נציגיהם בייצוג גבוה מהמינימום שנדרש. כלומר, השריון היה הרצפה ולא התקרה, ורוב המיגזרים „סיפסו קומה". אלא שכל הבחירות עד כה לא היו יוקרתיות כמו בחירת המועמדים לכנסת, שהתמודדות במסגרתה יותר אגואיסטית ופחות אלטרואיסטית. והנה, גם אם על פני השטח אין עדיין גילויים של התנגדות של מועמדים נגד עמיתיהם, בחדרי חדרים יש לה ביטויים. הבולט שביניהם הוא המאמץ לצנן את ההתלהבות והתמיכה שצוברת נלי כרכבי.

נלי כרכבי מתמודדת במסגרת השריון לחברות, אך לרבים במפלגת העבודה ברור שבחירתה נועדה לפצות גם את העדה הנוצרית, שלא זכתה למקום מובטח ברשימת „העבודה" לכנסת. כלומר, כאשר שוריין המקום ה־35 ברשימה לערבי, לא צויין שהוא נועד למוסלמי, אך ברור לכל שזאת היתה כוונת המחוקק, שכן העדה המוסלמית היא הגדולה ביותר בקרב המיעוטים. נלי עצמה חזרה והדגישה, וכך היא עושה גם כיום, שאין היא מעלה בדעתה לכבוש את המקום המיועד לערבי. היא מתמודדת איפוא על מקום „פנוי" ורבים במפלגת העבודה רואים במירוצה בשורה גדולה למפלגתם. רבים, אך לא כולם. דווקא כמה מהגברים המוסלמים אינם מגלים יחס ג'נטלמני כלפיה ואינם מרסנים את שאיפתם לסכל את סיכוייה להיבחר. סולידאריות, מסתבר, היא רק שם של איגוד מקצועי בפולין.

המקרה של נלי כרכבי אינו היחיד, אך הוא הבולט ביותר ותקתוק מנגנון החבלה שלו הוא הצורם ביותר. כדי למנוע את הנזק הפוטנציאלי מצוים חברי מרכז מפלגת העבודה לבחור שני מועמדים ערבים ראויים למקומות השמורים להם, ואם ישכילו להכיר את ערכה הסגולי של המועמדת הערביה, עליהם לשבצה בנבחרות הנשים. לא מאחר ולא מוקדם להזכיר לחברי הגוף הבוחר את הרשימה לכנסת, שהנבחרות שלהם תצטרך להתמודד על קולות הציבור, ובתוכו ציבור ערביי ישראל. שיבוץ המועמדת הערביה הראשונה שמתמודדת על מקום ברשימה לכנסת אינו מחווה כלפיה אלא הכרזת כוונות ופתיחת קו אשראי, שמהריבית שלו תיהנה מפלגתם.

ראוי להזכיר, שלא רק הוועדות המסדרות עברו מן העולם. נבלו גם עלי התאנה שהמציאו פוליטיקאים ציניים, שהיו מציבים ברשימותיהם מועמד העונה על שלושה קריטריונים. צעיר הוא צעיר ואשה היא אשה וערבי הוא ערבי וכו' וכו'.

חברי מרכז מפלגת העבודה, הנתונים להפגזה פוזיטיבית ונגטיבית של המתמודדים השונים, מוכרחים לשמור על שיקול־דעתם העצמי. עליהם לזכור שכל אחד מהם הוא הוועדה המסדרת ועליו מוטל להרכיב את הרשימה הטובה ביותר. בלי לחצים, בלי שיקולים לא רלוונטיים, בלי התחכמויות. אל ישאירו לאחרים לשבץ נשים וצעירים וערבים ונציג שכונות, אלא יעשו זאת בעצמם. תארו לעצמכם מצב דמיוני, שבקרב 29 הנבחרים שיזכו במספר הקולות הגבוה ביותר לא יהיו נשים, צעירים, נציגי מיעוטים ונציג שכונות. תוצאה כזאת תחייב שליפת עשרה נבחרים – שליש מהרשימה – והקפצת חמש נשים, שני צעירים, שני ערבים ומועמד של השכונות. ואם לא די בביזיון כזה לכשעצמו, חשבו על סקנדל המניפולציות לעקוף את המתחייב בבחירת מועמדים שיענו בעת ובעונה אחת על יותר ממאפיין אחד.

כמה חברי־מרכז שתרגלו הרכבת רשימה של 29 מועמדיהם מבין 86 המתמודדים התקשו למצוא 20 מועמדים ראויים, בעיניהם. נשארו להם די מקומות פנויים שלא היה להם, על־פי רחשי לבם ושכלם הטוב, במי לאייש. מכיוון שהבחירות הן חשאיות לא שאלתי אותם אם נתנו ייצוג למשוריינים למיניהם. עכשיו אני מציעה להם, כמו גם לאחרים, שיבחנו את הרשימה שלהם היטב ולא יעשו לעצמם „הנחות" מהסוג של אשה שהיא „צעיר" או אשה שהיא „ערבי", או ערבי שהוא גם „צעיר". רשימת „העבודה" רק תשתבח אם יהיה בה ייצוג הולם לכל המיגזרים במקום מיגזר שעונה על כל הייצוגים.

הפרדוכס של ישראל / דני רובינשטיין

מדוע הם לא מצטרפים

ערביי ישראל מעדיפים לחיות במקומותיהם גם בשל התרבות הפוליטית הישראלית הדמוקרטית שהפנימו, גם אם יש להם ביקורת והסתייגות מהממשלה. ברבת עמון אי אפשר להשמיע מחאה

אחרי 5 חודשים אפשר לקבוע די בברור: ערביי ישראל לא הצטרפו להתקוממות בשטחים. אומנם היו שני ימי שביתה כללית של ערביי ישראל לאות הזדהות עם ההתקוממות, אבל יש גם מעט יהודים בארץ המזדהים עם ערביי השטחים. פה ושם היו מקרים של הנפת דגלים פלשתינאיים ושל יידוי אבנים, אבל אלה היו מקרים שוליים בלבד. בחלק ניכר ממקרים אלה התברר בחקירה כי מיידי האבנים היו צעירים מהשטחים שמתגוררים באופן ארעי בכפרים ובשכונות של ערבים בתוך ישראל. אם ניקח לדוגמא את תקריות יידוי האבנים בכביש ירושלים תל אביב, ליד אבו גוש, אזי לחוקרים התברר שמי שעשה זאת הם צעירים מהכפר השכן קאטנה, השוכן מצפון לאבו גוש מעבר השני של הקו הירוק.

מדוע ערביי ישראל לא מצטרפים לאחיהם הפלשתינאים בשטחים? האם טוב להם כל כך במדינת ישראל?

שאלה דומה שאלתי בעבר מכרים ערבים בגדה לגבי הפלשתינאים במזרח הירדן. מדוע הם אינם מביעים את תמיכתם בלאומיות הפלשתינאית ובאש"ף על ידי הצטרפות לבני עמם המתקוממים בשטחים. התשובה שקיבלתי במשפט אחד היתה: בירדן אין בעיה של אפלייה, שם כולם שווים, לאף אחד אין זכויות אזרח בסיסיות. (אגב, בגדה יודעים לספר על מיני התקוממות המתבטאת בהפגנות מצומצמות במחנות הפליטים ברבת עמון).

אם ברבת עמון לא מתקוממים מפני ששלטון העריצות לא מאפשר שום הבעת מחאה אופוזיציונית, הרי במדינת ישראל המצב הוא במידה מרובה בדיוק הפוך. דפוסים בסיסיים של חרויות הפרט ושל הדמוקרטיה הישראלית מאפשרים לערבים אזרחי ישראל להיאבק על זכויותיהם מבלי להזדקק למהומות אלימות נוסח עזה ושכם. ערביי ישראל אינם בעלי זהות ערבית ואפילו פלשתינית פחות גאה מאשר ערביי השטחים. הם רוצים ומעדיפים לחיות בישראל לא רק בגלל שבתיהם ורכושם בשפרעם ובאום אל פחם, אלא גם מפני שהם קלטו והפנימו את התרבות הפוליטית הישראלית. אפילו יש להם ביקורת והסתייגויות מהממשלה ומהשלטון (למי אין?) הם אינם מוכנים לוותר על איכות החיים שמעניק המשטר הישראלי. איש אקדמיה ערבי ישראלי, שהוצעה לו משרה בכירה עם הכנסה גבוהה באוניברסיטה במזרח הירדן, אמר לי, שלעולם לא יוכל לחיות ברבת עמון מפני ששם יצטרך לחשוב עשר פעמים לפני שיספר בדיחה לנהג מונית. עקרונות של בחירות חופשיות, שלטון החוק ושוויון בפניו, חופש הבעת דעה וכדומה הפכו למרכזיים בחייהם ובעולמם של ערביי ישראל לא פחות – ואולי אפילו יותר – מערכם של סיסמאות וסמלים לאומיים.

עם כל החסרונות של המשטר הישראלי לגבי האזרחים הערבים, הרי שום משטר ערבי לא מציע איכות חיים מסוג זה. גם המשטר והתרבות הפוליטית שמציע אש"ף עדיין אינם יכולים מבחינות אלה להתחרות בישראל.

משהו מכל זאת חודר גם לעולמם של ערביי הגדה המערבית ועזה. מדינת ישראל, בין אם רצתה בכך ובין אם לא, העבירה לתושבי השטחים מסר ברור של עקרונות הדמוקרטיה. לא רק יוסי שריד ושולמית אלוני, שמדברים על זכויות אזרח והגדרה עצמית, אלא גם ראש ממשלה כמנחם בגין שחזר שוב ושוב על כך שאנשים צריכים לחיות כבני חורין. כל ישראלי למעשה שידר לערבים בשטחים את אותו שדר האומר: יש להתייחס בכבוד לאדם, לחרותו, לזכויותיו.

עם קצת הגזמה והרבה אירוניה אפשר לומר שהמסרים הללו של מדינת ישראל כמו דחפו את תושבי השטחים להתקומם נגד האפליה והקיפוח והשרירות של הממשל הצבאי השולט בהם. לא פעם חשבתי על הכינוי העממי „סטינקר", שבו משתמשים למעשה כולם בארץ בבואם להגדיר ערבי שעוזר לממשל ולשרותי הבטחון. אם אנחנו הישראלים לועגים ובזים עד עומק הנשמה לאיש הזה, לסטינקר, האם הערבים לא מרגישים את זה? ברור שכן. ולכן כאשר הם תולים את המסכן הזה בקבאטיה הם עושים זאת כאילו מתוך ידיעה שמדינת ישראל כולה על פי עקרונותיה מתעבת טיפוסים כאלה.

אפשר להביא עוד שפע של דוגמאות. הבחירות לעיריות ביהודה ושומרון, שהנהיג בזמנו משה דיין מפני שהערבים לדעתו היו צריכים וחכמים לנהל לבד את ענייניהם, העתונות הערבית של מזרח ירושלים המלאה אין סוף מאמרים מתורגמים מהעתונות הישראלית, כולם כמעט עוסקים בדמוקרטיה, בזכויות אדם ובלבטים של השלטון הישראלי הכפוי על ערביי השטחים.

וזו בעצם הפרדוכס של ישראל, המתאמצת לשמור על דמותה הדמוקרטית ובתוך כך מעבירה לשטחים את אותם עקרונות המכוונים את תושביהם לפעול נגד משטר הכיבוש. מה בסך הכל עשה מובארק עוואד? הטיף למאבק על זכויות, מאבק לא אלים, מאבק שאלפים בתוך מדינת ישראל מנהלים בתחומים מקצועיים וחברתיים ואף אחד לא בא אליהם בטענות. לכן גורלה של ההתקוממות להמשיך בדרך זו או אחרת ובגלים עולים ויורדים. סביר להניח שככל שיעבור הזמן תושבי השטחים ירצו לאמץ להם אורחות חיים כפי שהם רואים בישראל ולא כפי שיש בכל אחד מהמשטרים הערביים סביבנו.

לא מרכז משיכה בכלל / חגי אשד

הם אשמים ולא אנחנו

כשנהיה הרוב בעם ובארץ נהיה עם אחד. לא קודם לכן. אולי היינו ואולי נהיה בעתיד. ובינתיים, אנחנו הולכים ונעשים שונים יותר ויותר. הם לא באים. הם הראשונים לא לבוא אפילו בתיירים

הפעם הוא צודק שר התיירות אברהם שריר. „הלב כואב" הוא אמר במליאת הכנסת השבוע, כאשר פרש בפניה את הירידה בהכנסות התיירות והנזקים שנגרמו לה מאז ההתקוממות בשטחים. „היהודים היו הראשונים להפנות לנו עורף ולא לבוא אלינו", קונן שריר. למה הם עושים זאת היהודים הללו? האם הם פוחדים לעורם? האם הם רוצים להתרחק מעלינו ולנתק מגע מאיתנו נוכח מסע ההשמצות של אמצעי התקשורת בעולם, שגם בקירבם יש אחוז גבוה מאד של יהודים המורפים את מערכות ישראל בשעת צרה, כדי לא „למשוך חלק מן האש גם אליהם"? טעם הבגידה עולה מכל האפשרויות הללו והדומות להם. למה נכחד. שר התיירות צודק יותר משהוא מתכוון לכך, כאשר הוא מפנה אצבע מאשימה כלפי היהודים שרחקו מעלינו. לא כולם, כמובן. אבל המספרים מדברים בעד עצמם. גם מספרי התיירות. גם מספרי העלייה והירידה והנשירה של יהודי יוצאי ברית־המועצות היוצאים ממנה בעודרונו ולא באים אלינו. והגירדה ממקום למקום. רק לא לישראל.

היהודים מפנים אלינו עורף בתחומים רבים. לא רק בתחום התיירות. לא רק מאז תחילת ההתקוממות בשטחים. זה לא נעים, אבל דומה כי אין מנוס מעשיית חשבון עם אחינו היהודים בגולה. ואין מנוס מלאוורר את התואר הזה ולהוציא אותו מהארון בכל נטיותיו. גולה, גלות, גלותיות. זה הזמן המתאים לכך. לראות את ההבדל בינינו לבינם. וגם בינם לבין בני ארצותיהם הלא־יהודים. מדוע היהודים פוחדים יותר מהלא־יהודים לבוא לארץ? מדוע כה מעטים מהם באו ובאים לכאן אפילו כתיירים בלבד, גם בשנים השקטות? איזו סכנה חמורה צפויה להם כאן? למה הם נמלטים מארץ לארץ, לפני אחרים ויותר מאחרים, כמו מדרום אפריקה, למשל, ולא באים לישראל, גם עכשיו, גם כאשר השערים פתוחים לרווחה?

תיאודור הרצל קבע – כך הוא קיווה – כי עם אחד אנחנו. ולא רק הוא. זו מליצה שגורה כל אימת שמדובר במרכזיותה של ישראל. איזה עם אחד? איזה מרכז? אפילו לא מרכז שני למרכז האמריקאי. לא מרכז משיכה בכלל. יהודי מרוקו ואלג'יר העדיפו את צרפת וקנדה כאשר הם נמלטו מארצותיהם. יהודי דרום אפריקה, גם הציונים שבהם, מעדיפים את אוסטרליה וקנדה. ויהודי ברית־המועצות מעדיפים את אמריקה. לארץ עולים רק מעטים. מי עולה בכל זאת? קצת דתיים וחרדים מארצות המערב וקצת שמאלנים מארצות דרום אמריקה וקצת חניכי תנועות נוער וקרובי משפחה. במספרים גדולים הם לא באים אפילו כתיירים.

(סוף בעמ' 18)

صكا من الأصل

הרחק ממיידון / אפרים סנה

אמנות ההליכה על הסף

המדידות החששניות אך הקולניות, שערכו בשבוע שעבר עתונאים ופוליטיקאים, של המרחק בין כוחות צה"ל לבין הקווים הסוריים בבקעת הלבנון, לא תרמו להרתעתם של הסורים. הם שידרו את ההיפך הגמור

התגובות בישראל על פעולות צה"ל בלבנון בשבוע שעבר שיקפו לא רק רצון לנגח את שר־הבטחון ואת צה"ל, אלא גם אי־הבנה של מהות הכוחות הפועלים בדרום־לבנון ושל הדרכים האפשריות להרתעתם.

שלושה כוחות נפרדים עומדים מאחורי הפעילות החבלנית המכוונת כנגד איזור הבטחון וישראל: אש"ף, סוריה ואיראן. אש"ף פועל בעיקר בגזרה המערבית. הוא מנסה לחדש את מאחזיו הצבאיים סביב מחנות הפליטים הפזורים לאורך מישור החוף הלבנוני. מאחז כזה קיים כבר במחנות שליד צידון והכוונה היא לחדשו בהיקף מלא גם במחנות שליד צור. מבסיסים אלה מנסה אש"ף של ערפאת לפתח פעילות חבלנית קרקעית וימית לכיוון שטח ישראל.

סוריה מעודדת, פעילות דומה בגזרה המזרחית, מבסיסים בבקעא ובמורדות החרמון. היא משתמשת בארגוני אש"ף קיצוניים, הסרים למרותה (החזית הדמוקרטית, חזית ג'יבריל, חזית השחרור הפלשתינאית, חזית המאבק העממי, החזית העממית), ובארגוני שמאל לבנוניים ובעיקר ב"מפלגה הלאומית הסורית", שהיא זרוע ביצוע של הסורים בלבנון ויש לה תשתית מבוססת בדרום־מזרח לבנון. יש להדגיש כי ארגונים אלה אחראים לשורה של פיגועים ונסיונות פיגוע חמורים בחצי השנה האחרונה, שהראשון בהם היה פיגוע הגלשנים והאחרון, עד כה, ההתקפה על המשאית בהר־דב.

איראן פועלת באמצעות ארגון החיזבאללה. ארגון זה פועל נגד איזור הבטחון וצד"ל, ובמקביל נאבק על ההגמוניה במגזר השיעי בלבנון מול ארגון "אמל". חיזבאללה פועל למעשה בכל הגזרות של דרום־לבנון, ליתר דיוק בכל מקום שממנו לא נדחק על־ידי "אמל". הפעלת חיזבאללה על־ידי איראן היא חלק ממאמץ איראני מקיף לבסס שליטה והשפעה בלבנון. מאמץ זה כולל סיוע אזרחי נדיב לשיעים בלבנון, בסכום שנתי של כ־100 מיליון דולר. נסיון החיזבאללה למוטט את איזור הבטחון הוא מסוכן, כי מקופל בו נסיון להשתמש באנטגוניזם השיעי־נוצרי לפגיעה בצד"ל וביציבות הפנימית הקיימת באיזור.

הנסיון הוכיח, באזורי עולם שונים, כי כאשר ארגון טרור נתמך על־ידי מדינה, הדרך היעילה ביותר לפעול נגדו היא על־ידי הנעת המדינה התומכת להפסיק את תמיכתה בטרור. הדבר נעשה אם המדינה התומכת בטרור נאלצת להקריב אינטרס חיוני שלה תמורת תמיכתה זו. או אז היא נמלכת בדעתה ומעדיפה להגן על האינטרס החיוני שלה וחדלה מלתמוך בטרור. ארגון טרור שפעולתו מותנית באישור, ברשות ובסיוע של אותה מדינה, נאלץ להפסיק את פעולתו או לפחות לצמצמה מאוד.

סוגיה זו אינה רלוונטית לפעולתנו כנגד אש"ף בדרום לבנון, פעולה זו היא ישירה ונטולה כל עכבה מדינית. אך לא אלה פני הדברים כשמדובר בפעילות החבלנית הנעשית על־ידי הארגונים שלוחי־סוריה.

הנחת היסוד היא כי בטחון ישובי הצפון הוא אינטרס חיוני של מדינת ישראל. קיומה של רצועת־הבטחון בדרום לבנון – מרגע שהוכחה נחיצותה לבטחון הגליל – אף הוא אינטרס חיוני של מדינת ישראל. על אינטרסים חיוניים מגינים בתקיפות הראויה לחשיבותם. אין סיכוי שהסורים יחדלו מלהפעיל כנגדנו את הארגונים הכפופים להם, אם לא יובהר להם כי החשבון עשוי להישלח גם לכתובתם שלהם ולא רק לסייענים בכפרי דרום־לבנון. לשון אחר: הסורים ישקלו היטב המשך הפיגועים רק אם אינטרס חיוני שלהם יעמוד בסכנה. ההוכחה לכך היא האיסור המוחלט והאפקטיבי שמטילה סוריה על פעילות חבלנית ברמת הגולן. היא עושה כן רק משום שהמשמעות של פח"ע דרך גבול הגולן הובהרה לה היטב בעבר.

לכן, המדידות החששניות אך הקולניות, שערכו בשבוע שעבר עתונאים ופוליטיקאים, של המרחק בין כוחות צה"ל לבין הקווים הסוריים בבקעת הלבנון, לא תרמו להרתעתם של הסורים. הם שידרו את ההיפך הגמור, וגם זאת בלשון המעטה.

הסורים אינם רק אמני ההליכה על־הסף, הם גם מיטיבים להבין רמזים.

הדברים מורכבים עוד יותר כשהמדובר בשלוחיה של איראן החומייניסטית. מאז כינונה של המדינה האיסלמית־קיצונית באיראן, וביתר־שאת מאז התעצמה מלחמתה בעיראק, מקרינה האידאולוגיה החומייניסטית השראה של טרור איסלמי על פני המזרח התיכון כולו. התופעה אינה מוגבלת לכת השיעית. השילוב של קנאות מוסלמית ושל טרור מאיים על יציבותם של מרבית המשטרים באזור. רצח סאדאת הוא אחת הדוגמאות לכך. ישראל מתעמתת עם הטרור המוסלמי בשתי חזיתות עיקריות: לבנון והשטחים.

בשטחים, בעיקר ברצועת עזה, עלה חלקו של הטרור הדתי בקרב מבצעי הפיגועים. זה טרור נאש וקשוח, גם אם אינו נתמך ישירות על־ידי איראן, הרי הוא שואב ממנה תעצומות נפש והשראה. החמור הוא שהאלימות הדתית, ולא רק הטרור הדתי, נמצאת בעליה מתמדת. המשך עמידתה של איראן במלחמתה הנתפסת היום כמאבק של האיסלם כנגד המערב כולו, קל וחומר כל הישג צבאי שלה, יגבירו עוד יותר מגמה זו. בעתיד ניתקל יותר ויותר בטרור קנאי־דתי, שאיראן אינה בשבילו רק מודל לחיקוי, אלא אולי אף מקור מימון וסיוע. את הטרור המוסלמי, שמאחז החיזבאללה במיידון לא היה אלא חוד אחת מחניתותיו, אין להדביר לחלוטין כל עוד קיים המשטר החומייניסטי בטהראן. גיבוש קואליציה אזורית אנטי־חומיינית, שתיתמך על־ידי המערב הוא בחזקת משאלת־נפש או דמיון פרוע. אינטרס משותף ודאי קיים כאן, אך לא ניתן כעת לתרגמו לעשייה משותפת. לחיזוק תהליך השלום יכולות להיות השלכות חיוביות בכיוון זה, לגמישתו תהיינה השלכות הפוכות.

לבנון היא היעד המועדף לייצוא המהפכה החומיינית. איראן מתכננת להפוך את לבנון באמצעות החיזבאללה לרפובליקה מוסלמית־דתית, לגרור שלה העשויה בדמותה ובצלמה. אזור ג'בע, שמיידון נמצאת בפאתיו, הוא איזור המפתח לשליטה בדרום לבנון, בהיותו חוליית החיבור הגיאוגרפית בין בקעת הלבנון למישור החוף ובין איזור הדרום להרי השוף ולצפון המדינה. השליטה באיזור זה, ואפילו רק ניתוקו מאיזור הבטחון, עשויה להקנות לחיזבאללה יתרון במאבק על השליטה בלבנון ועמדת זינוק לערעור איזור הבטחון. ישראל אינה יכולה להיות שוות־נפש לאפשרות שלבנון תיהפך לבסיס של "משמרות המהפכה". דרום־לבנון היא גם זירת ההתמודדות שלנו עם החומייניזם, התמודדות הנראית לכאורה מרוחקת אך אין בה כל פשרה. בהקשר רחב זה יש לראות גם את הקרב במיידון.

צה"ל בדרך ממיידון. הסורים מיטיבים להבין רמזים

תתארו לעצמכם

לקראת קיץ חם / טלי זלינגר

המזרחית באופנה

הדומיננטיות של "אמל" בגזרות המערבית והמרכזית בדרום לבנון דוחקת את המחבלים מזרחה, לאיזור סוני ולזרועות חיילי או"ם נורווגים שאינם מתאמצים

פחות משבועיים אחרי פעולת צה"ל בגיזרה המזרחית מצפון לאזור הבטחון, מוקדם מדי לדעת עד כמה הצנו מהלכיה את הקיץ המזרחי החם הצפוי במקומותינו. בין אם היתה מתבצעת הפעולה הזאת לשיטור וסריקת השטח בצפון הגיזרה המזרחית, ובין אם לאו, שורה ארוכה יותר של מהלכים והתפתחויות הם אלה שממילא הפכו את הגיזרה הזאת ליותר־פעילה ורגישה מאלה שממערב לה באזור הבטחון ומצפון לו. אחרי שנים בהן היו הגיזרה המערבית והמרכזית המועדות לפורענויות בשל ריבוי כפרים שיעיים עוינים וכיסים פלשתינאיים פעילים, יצאו הללו מן האופנה. מערבית אאוט, מזרחית אין.

ארגוני המחבלים למיניהם מעדיפים כיום לפעול נגד צה"ל וצד"ל באזור הבטחון ונגד צפון מדינת ישראל, דרך הגיזרה המזרחית. אין זו הפעם הראשונה שהמזרחית באופנה. היסטורית, היה האזור הזה המכונה "פאתח לנד", קן צרעות שהכריח את צה"ל לפעול נגדו בפעולות מקומיות או נרחבות עוד בשנות ה־70, ורק תהליכים שהתחוללו בלבנון ושישראל "סייעה" בהיווצרותם שלא בטובתה, הסיטו את הפעילות מ"פאתח לנד". כיום, ולקראת הקיץ הצפוי ממילא להיות חם כדרכם של עיתות הקיץ בצפון מול הסורים, חוזרת הגיזרה המזרחית לככב.

במוקדי הפעילות הפוטנציאליים האחרים בגזרות המערבית והמרכזית נחסמה במידה רבה הדרך בפני ארגוני המחבלים מלפעול. הדומיננטיות ההולכת ומתחזקת של ארגון "אמל" השיעי המתון דוחקת את רגלי הארגונים האחרים. בבסיס הדומיננטיות הזאת של "אמל" מצויה הפופולריות בהתגלמותה. תנועה עממית, מקומית, העונה על האינטרסים היסודיים של אנשי המקום והזמן הזה. ארגון "אמל" גורס מתינות בהתנגדות לצה"ל ולצד"ל בשל הצורך שמוכר כראשון במעלה להמשיך ולקיים חיים נורמליים ושקטים לתושבים. עם המסר הזה אפשר לצבור הרבה, כוח בקרב אוכלוסיה עייפה מטרדות היום־יום. "אמל" על כן חזק בדרום והוא מונע מעבר מחבלים לאזור הבטחון. בגיזרה המזרחית הוא כמעט ואיננו קיים בשל הרכב האוכלוסיה והדרך מבחינה זאת, פנימה אל אזור הבטחון והתוצה לצפון ישראל, סלולה יותר לארגוני הטרור.

את נתיב המחבלים ב"פאתח לנד" שבגיזרה המזרחית סוללת גם הנוכחות של יוניפי"ל. הגדוד הנורבגי פרוס בגיזרה הזאת, איננו מאפשר פעילות חופשית מאד לצד"ל והסיכון הזעום הכרוך בהיתקלות עם כוח האו"ם בהשוואה להיתקלות בצה"ל, שווה את ההשקעה. אי־אפשר לומר שיוניפי"ל איננו עוצרים חוליות מחבלים העוקרות על דרכם, ואולם המאמצים שיעשו ללכידתן קטנים ובכל מקרה, לא יפגעו בהם לרעה. על־פי הנוהלים, יעצור כוח של יוניפי"ל חוליה, יפרוק את חבריה מנשקם וישלחם חזרה אל מצפון לאזור הבטחון משם באו. בלילה, זמן נוח ומועדף מבחינות רבות לשוטטות של חוליות, לא מחייבים נוהלי יוניפי"ל פעילות סריקות וסיורים, אלא רק הארה מוגברת של עמדותיהם. חוליית מחבלים בדרכה לאזור הבטחון לפיגועים או לאיסוף מודיעין, יכולה לעבור בסמוך לעמדות האו"ם מבלי להתגלות ובוודאי מבלי להיעצר. יתרה מכך, אם תבחין חוליה כזאת בכוח צד"ל או צה"ל המתכוון לירות לעברה, תוכל לזנק אל עמדת יוניפי"ל ולמצוא בה מקלט. הסידור הנוח הזה כבר פעל עשרות פעמים למגינת לב צה"ל העומד מנגד חסר אונים, והוא מוכה אל הגיזרה המזרחית בעוד נקודות זכות כאזור חדירה מועדף. גם המורשה ההיסטורית של שיתוף פעולה וקשר בין האוכלוסיה המקומית, הסונית בעיקרה שם, לבין המחבלים הפלשתינאים מהווה כר נוח לחידוש ימים כקדם. הקירבה לסורים מועילה מבחינה זאת ואיננה מזיקה כלל. צפוים כי התקרבות בין הסורים לערפאת רק תוסיף לחמימות המשפחתית בגיזרה המזרחית.

כל אלה אינם מקטינים כהוא־זה את הסיכונים האורבים לצה"ל ולצד"ל בגזרות המערבית והמרכזית. צה"ל דרוך גם שם, אך הוא ממקד כרגע שבע עיניים אל הגיזרה המזרחית. המונח "חזית מזרחית", שמתייחס בדרך־כלל לאיום העיקרי נגד ישראל במצב של מלחמה והוא כולל את סוריה־ירדן־עיראק, מקבל בהקשר הזה משמעות אחרת ומיידית יותר. משמעות שעיקרה הגדרות, כדרכה של לוחמת גרילה המחייבת מענה יום־יומי מייגע ושוחק.

"המקרה" בשילה / אוריאל בן־עמי

זאב ירה וג'ודה נפל

דממה מעיקה מפרידה בין שילה לתורמוס־עייה. שילה של ישראל זאב, מסתגרת, לחוצה, חשדנית – משקיפה בפחד על תורמוס־עייה של ג'ודה עוואד, רועה־הצאן שנהרג כאן בשבוע שעבר.

אם מישהו כאן האמין פעם בדו־קיום, הוא מבין כיום שהמרקם העדין נהרס עתה לחלוטין. מזכיר הישוב יונה צורף מסתובב מתוח, תת־מקלע "עוזי" תלוי על כתפו והמחסנית ב"הכנס" – מה שבסות. בשילה חוששים מנקמת־דם.

עצי זיתים מפרידים בין תורמוס־עייה הנוגעת כמעט בבתי שילה האחרונים. הנוף המרהיב הזה, שנוסך שלווה נפלאה, משדר עכשיו גם אימה של קשר דם חדש שעוד יגיע לפרעון.

בשבוע שעבר נבהלה אהובה מנצור, תושבת המקום, כשראתה ארבעה ערבים רועים את צאנם בקרבת ביתה. עכשיו, היא איננה מדברת על המקרה. כך החליטו חברי הישוב. היא אפילו אינה מוכנה להצביע עד היכן בדיוק הגיעו רועי הצאן.

כשראתה אותם התקשרה לביתו של אביגדור ש"ץ, רכז הבטחון. ש"ץ לא היה בבית ואשתו התקשרה אתו במכשיר הקשר. הוא הורה לאשתו להזעיק את ישראל זאב למקום וזה אכן הגיע ונכנס גם הוא ללחץ.

בשילה משתדלים לשתוק עכשיו. יש כאן אווירת־נבאים של מי שתפש את עצמו לאחר מעשה. פתאום מבינים כאן שחיי אדם אינם משחק. ישראל זאב ירה באופן לא מוצדק ולא לשם הגנה עצמית, קבעה המשטרה והאריכה את מעצרו. בשילה הבינו, שגם בית־דין לא יעזור. מאחורי הקלעים החל הלחץ הפוליטי הידוע.

פנו למצנע, פנו לגבי אופיר, המפקד הצבאי של האיזור ופנו ליוסקה שפירא, שפנה לרבין. אם בית־דין לא יעזור, כפי שהם מעריכים, הם מקווים עכשיו להפוך את ישראל זאב לחייל באופן רטרואקטיבי. אולי בית־דין צבאי יעזור, הם מקווים.

הלוגיקה כאן משונה, אך הם מתעקשים להאמין בה. הם טוענים שישראל זאב התחייל בתוקף ההוראה שקיבל מאביגדור ש"ץ. פירוש הדבר, שהפעיל את שיקול־דעתו כביכול בתוקף תפקידו, וגם אם טעה – הוא זכאי ל"חסינות של חייל בתפקיד".

בשקט ולא לייחוס אומרים בשילה: "אנחנו בבוץ גדול". מסרבים לדבר על האירוע עצמו וטוענים שכבר דיברו יותר מדי. סניגורו של זאב התפטר בינתיים וטרם נמצא לו מחליף.

המפוכחים כאן יודעים שאין כל סיכוי למשפט צבאי ומקווים לפשרה.

המשטרה, סביר להניח, תדרוש להעמיד את זאב לדין על רצח ותתפשר לבסוף על הריגה. כך או כך, קשה למצוא היום נחמה בשילה. האסיפה הכללית החליטה כי רק כמה בודדים מוסמכים להביא את עמדת הישוב. האחרים הצטוו לשתוק ומשתדלים לעמוד בכך.

הפניתי לחביבה יעקובסון, חברת המזכירות, עורכת־דין במקצועה, העובדת בירושלים. "עד עכשיו היו כאן יחסי־שכנות טובים. בשנים המוקדמות של הישוב היחסים היו אפילו קרובים", היא אומרת. "אפשר בהחלט היה לשבת עם הפועל הערבי ולשוחח אצלי בבית על כוס קפה בנעימות. אפשר להצטער שהימים האלה חלפו ונשמח כמובן לחזור אליהם".

"המקרה" כך מכנים אותו כאן, "גרם להרבה מאד בלבול", אומרת יעקובסון. "ישנה תחושה קשה שפשוט לא יודעים אצלנו איך לשמור. אנשים אומרים אצלנו: 'אני רוצה לשמור. אם אני לא שומר או מעמידים אותי לדין צבאי. אם אני שומר ומשהו מתפקשש – או זה עסק פלילי למשטרה'. אנחנו רוצים עכשיו תשובות ברורות לכל נושא השמירה. יש לנו 'חוזרים' מהצבא, הקובעים כי רכז הבטחון יכול לגייס כל אדם המשרת במילואים למשימה בישוב ואז הוא חייל לכל דבר. אין לי לפני את הנוסח המדוייק של 'החוזר'. יש לנו בעיה עם הוראות הפתיחה באש. לאנשים יש ספקות איך לפעול והנה יש תחושה שלשומר יש שיקול־דעת, הוא הפעיל אותו ונכווה".

על פרטי המקרה היא איננה מוכנה למסור דבר. גם על ישראל־זאב היא ממעטת לדבר. "הוא בן־אדם שקט שעוסק בעניינים שלו, איש אחראי, אב לששה ילדים ומה שחשוב לו זה המשפחה".

אחר־כך ביקשתי ממנה לשוחח עם אהובה מנצור שהזעיקה את השומר. חביבה לא הסכימה, אך הסכימה שאצלם את המקום, שבו היו הערבים. אהובה מנצור עמדה שם ליד הבית.

המזכיר יונה צורף הסתובב כל הזמן בישוב וליווה את העתונאים לביתה של חביבה שתסביר להם, מה שהסבירה לי. "כל מי שמבקר אותנו, מוזמן לבוא ולעבור איתנו את האינתיפאדה", אמר יונה, וסיפר איך הוא עצמו נרגם באבנים ברכבו. שאלתי אותו אם, חס וחלילה, יואשם ישראל זאב בבית־המשפט ברצח – האם יתמוך בפיצוץ ביתו. יונה אמר שהוא לא מאמין שיואשם ברצח ולכן יתן לי תשובה אחרי שיינתן פסק־הדין.

אחר־כך ביקשתי לצלם את דיר הצאן של ישראל זאב. חביבה לא כל־כך שמחה. היא אמרה בהתחלה שאין מה לצלם מפני ש"הכבשים מגודרות בפנים עכשיו, כי הן אוכלות הורמונים". אבל הכבשים עמדו בכלואות בחוץ, כפי שראינו מהמקום שבו צפינו אליהן וחביבה הסכימה שארד אליהן.

בדיר־הצאן פגשתי את מומי, שגם הוא נוקד ובעל עדר משלו. הוא עבד שם הזריק לכבשים חומר המדכא את ייחומן, כדי שיוכל לתאם לכולן זמן אחיד להמלטה. כאשר הן מיוחמות ביחד, הוא משחרר אליהן את האייל המרביע אותן בבת אחת.

מומי, ג'ינג'י מתוק וסימפטי נראה לא שייך לכאן. הוא הגיע מפרדס־חנה והחליט להיות רועה צאן. הוא הסביר לי פנים ואמר שאסור לו לדבר על המקרה של ישראל, לפי החלטת האסיפה. בדיר שלו ניצב רמקול ואשתו יכולה לקרוא לו מן הבית ולדבר איתו.

מומי נזהר ודיברנו רק על זרמת האיילים, על הקומנדו הימי שבו שירת ועל אהבת הצאן שלו. פתאום שמעתי קול ברמקול. אפי אשתו קראה לו והוא התקשה לשמוע, כי הכבשים פעו בקול. אפי שאלה אותו מי נמצא איתו ומומי אמר לה "צלם". אפי שאלה אותו ברמקול, אם הצלם הוא גם עיתונאי ומומי ענה שכן. אז אפי צעקה לו ברמקול, "מומי תיזהר" ומומי הרגיע אותה ואמר ש"זה בסדר, אנחנו לא מדברים על העניין ההוא".

פתאום הגיע לדיר של מומי רכב ויצא ממנו אחד בשם שייע גרוסמן. הוא אמר לי ששלחו אותו לוודא שאני מצלם ומיד יוצא מהישוב. מומי אמר שוב שזה בסדר ושאנחנו מדברים רק על חקלאות. שייע אמר למומי שילווה אותי לשער. מומי שוב הבטיח שזה בסדר.

הוא הסביר לי שאנשים דיברו כבר יותר מדי ועכשיו הם נזהרים. אחר־כך שאל אותי מה־קורה עם החקירה, אולי אני יודע. כשעניתי לו הוא נאנח.

מתנחלים על ההדק

הדברים שלהלן פורסמו בעלון קיבוץ יפעת של יום העצמאות. זהו מונולוג מהדיר של אברהמי קול, מזכיר הקיבוץ שעשה את שירות המילואים בחודש מארס האחרון באיזור שילה. אברהמי קול שירת שם כמפקד פלוגת חי"ר והביא את רשמיו בעלון יפעת.

"על כמה עימותים עם המתנחלים נאלצתי לדווח למשטרה. התוצאה היתה, שלפלוגה שלנו יצא "שם רע" של שמאלנים יפי־נפש. ביטוי של גנאי ואפילו של שאט־נפש. אספר בקצרה על אחד מהם:

'באחד הלילות, סמוך לחצות, הבחינו חיילי הפלוגה בצמיג בוער באמצע הכביש, ליד אחד הכפרים הערביים. ליד הצמיג עמדה חבורת אנשים, תושבי הישוב היהודי שילה שעסקו בנסיון לגרור את הצמיג לבית הסמוך. תושבי הבית, הזה כמו גם תושבי הכפר כולו, ישנו אותה שעה בשלווה ומן הסתם לא העלו בדעתם שביתם עלול פתאום להישרף עליהם.

"התפתח ויכוח נוקב בין החיילים למתנחלים, שבמהלכו מצאו עצמם החיילים מול אקדחים שלופים. בלהט הרוחות ששרר, עלול היה אירוע זה להסתיים קשה מאד.

"בסופו של דבר, שבו המתיישבים היהודים לבתיהם לא לפני שעשו נסיון חוזר לבצע את הכנסת הצמיג הבוער לתוך הבית, אחרי שנדמה היה להם שהחיילים התרחקו מהאיזור. למרות המתח בין הפלוגה למתיישבים היהודים והדרישה מאיתנו 'להגיב כמו שצריך', או שניאלץ להגיב בעצמנו' – הייתי מאד מרוצה מכך שגמרנו את השירות בלי אף הרוג ערבי, שעה שבגזרות סמוכות לנו, סיימו פלוגות את השירות עם כמה הרוגים ערביים".

"היו לנו עוד תקריות חמורות עם תושבים יהודים באיזור וחלקן כאלה שנבעו, להערכתי, מהמתח הרב, שבו הם שרויים ולאו־דווקא מתוך רצון להתסיס ולעורר פרובוקציות. אספר על אחת מהן:

"עמדנו על אחת הגבעות מעל הכביש והתאמנו להנאתנו בקליעת אבנים למרחק ברוגטקת בנוסח המקומי המוכר. מתיישבים יהודים שעברו בכביש פתחו עלינו באש. כשהשמש בעיניהם, הם לא הבחינו כנראה שמדובר בחיילי צה"ל וכי האבנים אינן מכוונות כלל כלפיהם.

"בעקבות תקריות אלה נערכו לא מעט שיחות־נפש בינינו לבינם. הופתעתי לגלות שמספר רב של מתיישבים, אולי הרוב, אלה שבאו לגור באיזור בגלל הנוחיות הכלכלית והאפשרות לעלות ברמת־החיים ובאיכות־החיים ולא בגלל אידיאולוגיה קיצונית – השלימו מכבר עם המחשבה שכנראה יצטרכו לפנות את הישובים על סמך הסכמים".

עד כאן אברהמי קול. פניתי אליו בבקשה שיתראיין, אך הוא התלבט והעדיף בינתיים שלא להוסיף על הדברים שכתב. יונה צורף, מזכיר שילה, אמר בתגובה לדבריו של קול: "זה שקר וכזב. לא היה ולא נברא". אחר־כך אמר שמדובר במתיישבים ממעלה־לבונה ולא משילה ואחר־כך הוסיף: "קצין מילואים דחף נשים משילה. אחד הגברים משילה העיר לו. אני לא יודע מה ענה הקצין ומדוע הוא דחף את הנשים".

שאלתי גם את מומי, בעל דיר־הצאן משילה על התקרית. הוא סירב להתייחס. עדותו של אברהמי קול הטרידה אותי ובדקתי כי תלונות ובהן שמות שולפי האקדחים והיורים אכן נמסרו לצה"ל ולמשטרה. עד היום, כמעט שלושה חודשים, מאז אירעו המקרים החמורים האלה לא נעצר איש משילה. אנשי צה"ל והמשטרה שטיפלו בתלונות מטייחים אותן. רק מותו של חייל מרובה של מתיישב יהודי יסעיר את הרוחות.

פרשת השבוע / יוני להב

אינתיפדה פונה לבג"ץ

הם סמכו על האויב שהקפיד להיות אלים,
וכך יכלו להיות אלימים אליו בחזרה. הם ידעו שהאויב לא יבקש איסור להפגין, וכך הם תמיד יכלו לפזר לו את ההפגנה.
הם ידעו שהאויב ימשיך בטרור, וכך לא נאלצו לנהל איתו משא־ומתן;
הם בנו על כך שהאויב אינו רוצה שלום, וכך לא נאלצו להחזיר לו שטחים;
והם היו סמוכים ובטוחים שהאויב אותנו מתעב, מה שאיפשר להם לתעב אותו בחזרה, על אף שאנחנו יהודים;
ופתאום
בא להם אויב ממין אחר
אויב מסוכן שקשה לתאר
אויב שאי־אפשר לסמוך עליו בשום אופן ופנים
והאויב הזה הצהיר שהוא נגד אלימות ובשבילנו זה היה כמו סטירה בפנים

והאויב הזה האמין בצדק הישראלי והגיש בג"ץ, ואת הבג"ץ הזה, לפי שעה, אי־אפשר לפזר
והאויב קרא לשים קץ לטרור, והוא עוד עלול להסית את אחיו לנסות איתנו משהו אחר;
והאויב הזה חפץ בשלום, ובקצב הזה הוא עוד ידרוש מאיתנו שטחים
והאויב הזה מאמין שכל בני האדם טובים

והאויב הזה משתוקק לחיות איתנו בדו־קיום, וזהו האיום, על אף שאנחנו יהודים ועל כן התאספו כל חכמי המנגנון ופקידיו, והיועצים והאחשדרפנים והסבירו שאי־אלימות היא אלימות, מלחמה היא שלום, ואמיתות הם שקרים וכל הגנרלים נחרדו והתרוצצו בין שועי הבטחון ליועצי הכתרים

וחיפשו את הנשק הסודי שאיתו יוכלו להילחם באויב המרהיב
והם ניסו עליו טנקים ומטוסים וחצציות ורובים וטילים. בליסטיים בין־יבשתיים וטילים עם ראש נפץ גרעיני
אולם לחרדתם הם גילו שהאויב הזה מצוייד בראש נפץ אינטלקטואלי־מוסרי ונגד הנשק הזה עוד לא המציאו שום נשק מתחרה, והעניינים נראו באמת יגעים ושום מעבדה סודית של מעצמה איזורית עוד לא המציאה את הנשק שיילחם במלים, או הם ניסו לנעול את המלים בעזרת צווים
ולסגור את הרעיון בבית האסורים
אבל רעיונות מסוכנים מטבעם מתפשטים כמו אש בשדה פרחים
ועוד מעט קט וכל אויבינו יהפכו לאויבינו הבלתי אלימים
ואז באמת נהיה בצרות.

מחיר האהבה / חיים גורי

הזמן עצר כאן מלכת. תעלות הקשר, מרופפות הבטון, שנמלאו כדי מחציתן קש וגבבה ועלים שהרקיבו, והתייל שהחליד, „הקונצרטינה" שנשארה בסבך הענפים מאז החמישה ביוני אלף תשע מאות שישים ושבע

כמה ימים לפני יום העצמאות פנה אלי צוות של הערוץ השני בטלוויזיה הצרפתית, ביקשו שאומר להם דברים על ירושלים, שאביא אותם למקומות משמעותיים לגבי בעיר הזאת. צילום בשטח. לאחר ספקות נעניתי להם למען עמנו ואֱלהינו. נסענו אל טיילת ירושלים שליד הר העצה הרעה, שליד ארמון הנציב. אגב, ללא שום קשר לסיפורי שלי אני ממליץ בפני כל ישראלי שעדיין לא ביקר במקום הזה לבוא לשם טרם שיסע למרוקים להביט ממרום על טולדו או פירנצה. בימות הקיץ רצוי לבוא שמה לפנות ערב ולחזות במראה באור ירושלים היורד במינו עלי ארמות. להלך אנה ואנה על פני האבנים או לשבת על ספסל, שעה ארוכה, ולראות בכל העינים ארבעת אלפי שנים.

ובכן נסענו לשם כדי שאוכל לומר להם שאני תל־אביבי לפי מוצאי, יליד עיר שנוסדה על החולות, מצפון ליפו, ארבע עשרה שנים בסך הכל לפני שראיתי אור עולם, עיר בטון ואספלט וזכוכית, שוקקה ולוהטת, אחות חיי שעה, דמוקרטית, פתוחה, מערבלת פנים וצורות, ללא ספרי יוחסין ותארי אצולה, עשן תעשיות ותנועת כוח וכלי רכב המתמזג בבושם עלמות דקות שמלה. נינוחה ים תיכונית ובה אדם רב ובהמה רבה. ירושלים, להבדיל, אמרתי להם, היא „עיר ימים רבים" וכאן חש אדם ענווה עמוקה בפני המראות האוצרים את כל שאירע בה מקדמת דנא והיא צומת התרבויות והדתות והיא עיר הנביאים והמלכים והיא לב לבו של עמנו ששב לכונן בה את ביתו מקץ דורות רבים. כל הממלכות כל השליטים וכל הצבאות עברו ותמו בה ונתמם ואנו הישראלים יורשי כל השכבות הללו עד אחרון שברי ההרס המשחיר שריפה רחוקה. ירושלים היא גם חיי יום יום לתושביה, הוספתי, כמו כל עיר בעולם אך מפעם לפעם, ברגעי הארה וחסד, אתה תופס את הירושלמיות בכל ממדיה בעיר המופלאה והאומללה הזאת שכעת היא אחת אך עודנה שתיים בעיצומה של מערכה שלא תמה על מהותה ועתידה. ועוד אמרתי שם כהנה וכהנה.

משם הבאתי אותם אל הדרך העוקפת מבית לחם לאל־עזריה שבה ניתן להתנסות בפלא ירושלים. פנינו מזרחה, עברנו את „משכנות הרועים", סטינו שמאלה ונסענו צפונה במורד. לאחר קילומטר בערך עצרנו, פנינו לאחור ומקץ כמה שניות ביקשתי מהנהג כי ידמים את המנוע ויכבים ל„ביתשל" הללו, מוכי תדהמה, ראו במו עיניהם כיצד עולה המכונית במעלה הדרך כאילו בעה היא במורד. כמאתיים [illegible] מלה, כאשר בעודו כלשהו אמר אחד שאולי זו אשליה אופטית הזיכה לאישורי ואני שתקתי, סותם ולא מפרש ורק הוספתי במאוחר שנסים לא מעט מתרחשים בירושלים וכאן, עיניכם הרואות, אחד מאלה.

משם נסענו, חוצים את ירושלים, לעבר מעבר מנדלבוים הזכור לרע והמשכנו לעבר שמואל הנביא וסטינו ימינה בדרך עפר מסולעת עד אשר עמדנו מול הבית ההוא, מול „גן הירק".

ירדתי מהרכב וביקשתי מהנשים הזקנות המתגוררות שם כי יתירו לנו להיכנס לשעה קלה אל החצר, לראות את התעלות. אחת מאלה הכירה אותי. אמרתי להן שכאן לחמה אחת ממחלקות הפלוגה שלי בששת הימים ויש לי אורחים מעבר לארץ והם רוצים קצת לצלם. הכרת פניהן ענתה בהן כי אינן ששות כל־כך לקראת הביקור אך לבסוף פתחו את מנעול דלת העץ הרעועה ונכנסנו אל „הגן".

פעם פקד רעש כבד עיר ביוגוסלביה. שרד מגדל הכנסיה ובו שעון שקפא בשניית הרעש. גם כאן עצר הזמן מלכת. הכל כשהיה. חצר כזאת ובה עצים ועשבים וירק כלשהו וגבב אשפה שנערם מאז, שברי ארגזים ופחים שהחלידו ומטאטא נטוש. כאילו נאספו הלום כל זרוק ושכוח ופסול ומיותר להתקיים יחדיו ליד מלונת הכלב שקדמנו בנביחות מחאה והתקפל ונדם, מרכין ראשו בפני ההכרה שלא יגונה.

ושם היו תעלות הקשר, מרופפות הבטון, שנמלאו כדי מחציתן קש וגבבה ועלים שהרקיבו. והיה התייל שהחליד, „הקונצרטינה" שנשארה בסבך הענפים והירק העתיד להיות ג'ונגל קוצים בבוא השרב הראשון. כאן לחמה אחת המחלקות שלי, אמרתי להם, בלב ירושלים היום ובקצה ירושלים בחמישה ביוני שנת אלף תשע מאות שישים ושבע. כאן במקום הזה נפל נפגע במצחו, מכדור צלף ירדני, ד"ר רוברט שרשבסקי שחוייל לצה"ל לאחר מותו. הוא הצטרף אל הפלוגה שלי כיתר חבריו, מורים לכלכלה באוניברסיטה העברית. לא היה לו פנקס שירות כי לא שירת בצבא בשל בריאות לקויה, בשל ריאות שנפגעו במסתור בגטו וארשה. „קחו אותי אתכם" התחנן ועד שעלה בידי אותו בוקר להשיבו לעורף נשאר עם חבריו ונפל במקום הזה, הנה ממש כאן. זו היתה מלחמה צודקת והכרחית שאיחדה עם שלם מול האימה. עכשיו אתם מתארים לעצמכם מה היתה ירושלים המחולקת שעובר בה קו החזית ועמדות הבטון המוקשים והתייל. והם הקליטו וצילמו.

משם נסענו לשער שכם ובאנו אל העיר שבין החומות. פסענו במורד רחוב הגיא ופנינו ימינה במעלה ויאדולורוזה שהיתה חסומה בקבוצה גדולה של צליינים בני צרפת שהגיעו לשם ופסעו לאורך כל התחנות מ„אקה הומו" עד כנסיית הקבר ובראשם גבר הנושא צלב עץ כאותו צלב קדמון ששינה את העולם. עזבוני הצלמים ועסקו באחיהם, עולי הרגל, בחוויה הנוצרית של ירושלים. המשכתי לבדי במעלה והם הדביקוני ליד התחנה השביעית, בשוק בית הבד. „האינתיפאדה". חנויות סגורות. גלי אשפה. ירושלים אמרתי היא גם שלהם וגם של הנוצרים החיים בה והעולים אליה אך היא תהיה לתמיד בירת ישראל האחת והלא מחולקת ונצטרך למצוא שיטת חיים שתאפשר את היחד הזה למען תסוף חרב מהעיר הזאת שנטלה תשעה קבין יופי ויסורים. אין מדובר כאן בריב בין דתות. הבאתי מדברי יעקב הרצוג ז"ל, עם ישראל שב לירושלים ועשה אותה לבירת מדינתו הריבונית ואין כמוהו הראוי לכבד בה את כל זכויות האחרים. ועוד אמרתי שם: אכן הגיעה השעה שבה יאספו כל האויבים המעורבים בסכסוך הזה [illegible] המשא־והמתן. ברע את האמת על עמדות הצדדים ומה מוכן כל צד לתת למען השכנות האמת.

שלוש שעות בליתי בחברתם. הם צילמו והקליטו כשעתיים. ידיד צרפתי, עתונאי שחזה בשידור אמר לי בעת שנפגשנו בישיבה האחרונה של משפט דמיאניוק: ראיתי אותך, זה היה בסדר. שאלתי אותו כמה זמן הופעתי שם והוא השיב לי: דקה אולי קצת פחות אך זה היה יפה. את השאר עשו אחרים, ישראלים וערבים למיניהם. ובין אלה לאלה דיברה ירושלים.

השכן שלי

עשרים שנה גרנו בבית אחד בירושלים. אריך גוטגטרוי. ידעתי שהוא עתונאי העובד למען העתונות הזרה. מחלונות ביתו הציצו מדפים עמוסי ספרים ונשמע תדיר קולה של מכונת הכתיבה המתקתקת. בימי משפט אייכמן נפגשנו לא פעם באולם ובמסדרונות. הוא מת בשנת 1981 לאחר מחלה קשה. כעת אני יודע עליו יותר. הוא נולד בגרמניה בשנת 1930. למד בברלין ספרות ותיאטרון ועתונאות. פירסם מפרי עטו בעתונים גרמניים שונים. לאחר עליית הנאצים, בשנת 1933 נעצר ונכלא ושוחרר בנס. עלה ארצה. רשמיו מהשנה הראשונה בארצנו יצאו לאור, שנה אחר כך, בספרו „ארץ הבנים" הנפתח ברשימה „מקורפורסטנדאם ועד עין־חרוד". עד קום המדינה שימש גוטגטרוי כתבו של העתון הקאהירי „לה בורס אז'יפסייך", שהיה נמכר בחוצות עירנו. אחר־כך היה כתב סוכנות „אסושייטד פרס".

את הדברים האלה אני למד מספרו „המצור ה־37 על ירושלים", שיצא לאור אשתקד בהוצאת ראובן מס. יומן אישי שנכתב בין העשרים למאי והשמונה עשר ביולי 1948. אני קורא בספר הזה ביום ירושלים, במלאת 40 לעצמאות ישראל.

זהו ספר מרתק דווקא משום שהוא יוצר את התמונה השלמה של המצור באמצעות פרטי פרטים של עתונאי מעולה הגומר אומר בעיצומה של מצוקה ממושכת „לכתוב ולא להתיאש". כאשר נכשלת התגבורת החשה לעזרת יהודי העיר העתיקה אומרת אשה אחת לרעייתו של המחבר, סוניה, הניצבת לידה: „פשוט אין לנו מספיק חיילים בירושלים". והוא ממשיך: „שתי הנשים עמדו מול ביתנו, בפינת רחוב רמב"ן ואוסישקין, והמתינו באורך רוח לבואה של מכלית המים. שתיים בשרשרת של מאתיים עקרות־בית ונערות ומספר קשישים וילדים רבים".

חבורת עתונאי החוץ בירושלים הנצורה סובלת מקצועית מבידודה של ירושלים. הוא מספר על הכתב הראשי של א. פ. קארטר דוידסון, המנסה נואשות לפרוץ במכונית ה„רודסטאר" שלו לכביש ההולך לתל־אביב ולהגיע לשער־הגיא. „לאורך הדרך התנהלו קרבות מרים. כוונתו היתה להשאיר את הרכב ליד שער הגיא ולרוץ כברת דרך ולהגיע לשפלה. הוא רצה להביא סוף סוף את תיאורה של המערכה הכבדה על ירושלים העתיקה לאשנב מבריקים ולהריץ את ספורו ללונדון, לניו־יורק, ולכל העולם. . .". הוא נעצר, כותב גוטגטרוי על־ידי אנשי ההגנה ומוחזר לירושלים, „מואשם על כי נסע לאיזור צבאי ללא רשיון". סיפורו הנצחי של העתונאי שבנפשו יביא חדשותיו. הוא ממשיך וכותב:

גם אז, גם שם, שולחים תריסר כתבים וצלמים מחאה חריפה לראש הממשלה בן־גוריון: „לטענתם אין מרשים להם לצאת לשטח ערבי". אותו קרב נצחי בין הרועה והאכר, בין התקשורת והצנזורה

„בעוד בבתי יהודים מדליקים נרות ומתפללים לרגל כניסת השבת רועמים התותחים ונשמעות יריות רובים ברחובותיה של העיר הקדושה. שבוע חלף מאז שהמנדט הבריטי הגיע לסיומו והחלה תקופת אי־הוודאות".

פרקי היומן הם ביטוי נאמן לזמנים הקשים ההם. טרדה רבה ומחסור ההולך וגובר „ואולם כל הטרדות, ההפצצות והיריות, אין בכוחן לשבור את אורך רוחם ואמונתם של התושבים היהודים. על פני הבית שבו אני כותב שורות אלה חולפת קבוצה של נערים ונערות בני 14־15. הם צועדים בסך ושרים. על כתפיהם אתים ומכושים. פניהם מועדות אל פאתי העיר, שם אמורים הם להקים חומת מגן". הוא מביא את דברו של דובר ההגנה גרשון הירש במסיבת עתונאים: „מנוי וגמור להפוך את ירושלים לסטלינגרד שניה ולהילחם עד אחרון חייליה". הספר מתורגם מגרמנית אך המשפט נשמע אמין ומזכיר את הסגנון ההוא. „אין בבתינו לא תאורה חשמלית ואף לא עששית נפט עלובה ואנו הירושלמים איננו יכולים לחקות את פושקין שכתב את שירו לאורם של לילות לבנים בפטרבורג".

הוא מצליח להביא חבילת חמאה לאשתו. המקררים חדלו לפעול וניתן היה להשיג באותה „תנובה" קצת חמאה לפני שזו תושחת. הם סועדים לאחר זמן רב פת בחמאה ושותים יין אדום שניתן לרכשו. כעבור דקות ספורות פוגע פגז בחנות ההיא, „אשה אחת נהרגה וארבעה 'לקוחות חמאה' נפצעו קשה". הוא מאלתר „בדיחה מטופשת" וכותב: „גרינג הכריז – תותחים במקום חמאה ואילו אצלי התהפכו היוצרות: חמאה במקום תותחים". תמורת מאה סיגריות מוכר ידידו קארטר „פריט נדיר מאוסף הארכיאולוגי". אך מפקד המחוז מכריז בפקודת־יום: „האויב לא יחדור לתוך עירנו. בחומותינו המזויינים וכל האוכלוסיה כולה יילחמו על כל אבן בעיר זו המקודשת שלנו. נהפוך כל רחוב וכל בית למבצר המגינים ולקבר של אויבינו". היומן נמשך כמו הפחד הסבל והגבורה.

גם אז, גם שם, שולחים תריסר כתבים וצלמים מחאה חריפה לראש הממשלה בן־גוריון: „לטענתם אין מרשים להם לצאת לשטח ערבי". . הם ממורמרים מאד. הם אומרים שבטחונם האישי הוא עניינם הפרטי ומה שנוגע לבטחון הצבאי הרי כל מה שראו עיניהם הוא חסר כל ערך בשביל האויב". אותו קרב נצחי בין הרועה והאכר, בין התקשורת והצנזורה.

יכולתי להביא עוד ועוד מהיומן הזה שנכתב בידי שכני עד שעולה בידו להגיע לתל־אביב אחרת כל־כך שיש בה ים ויוקת וגלידה. צר לי כי לא עלה בידי להכיר את גוטגטרוי קצת יותר. והוא גר לידי עשרים שנה. „יקה". איש תרבות, איש העולם ופטריוט ירושלמי. קראו בספר הזה המספר עוד משהו על העיר הזאת.

אלף תשע מאות ששים ושבע.
(צילום: סטארפוטו)

דבר לאנשי „הראל"

אלה אשר נאספו כאן, בין המצבות האלה, מול אנדרטת הזכרון ללוחמי „הראל", הם אלה אשר עברו את מלחמת השחרור הקשה והעקובה ונותרו בחיים. כאן, ברגעים האלה נושקים הזמנים זה לזה ואנחנו פה עם השמות החקוקים באבן, מיטב דור תש"ח. כאן נאספו לידם אלה אשר נזעקו אל מול פני המלחמה החזקה, לוחמי צבא־האביונים העולה מהמחתרת וגדל ומתעצם ומתחשל תוך כדי לחימה שבה הוא מאבד כה רבים וכה מעולים.

אנחנו דור מלחמת השחרור אף שרבים בקרבנו ידעו מלחמות נוספות שלא הירפו מהארץ. היינו שלמים עד תום עם צדקת הדרך ועם הכרת ההכרח לחולל את העצמאות העברית ולהגן עליה. ואתם, אנשי „הראל", עמדתם בחזית הקשה ביותר בקרב על ירושלים.

בגבנו היה חורבן היהודים על אדמת אירופה. לפנינו – תקוות התחיה. נפתח צוהר בהיסטוריה. ניתנה ההזדמנות ועל דורנו הוטלה המשימה ההיא: לממש את העצמאות והריבונות העברית בארץ הזאת. המלחמה נכפתה עלינו. האויב גזר כי מדינת ישראל תיוולד ביסורים קשים כל כך ובמחיר כה יקר. במלחמה הזאת עמדו ילידי הארץ ואנשי הגח"ל, אחרונים ממשפחות ומתנדבים נוספים, שהגיעו אל החוף הזה והוטלו בצד אחיהם המקומיים אל הרתכות העשנים, אל העמק העולה באש, אל הרי המזבח האלה.

ואנחנו כאן היום, בבית הקברות הזה, בקרית־ענבים, מול סמל הפלמ"ח, במקום האוצר בעפרו פנים ונשמות וספורי חיים שנגדעו. וכמו עולים בנו כאן דברי המשורר: „ואתה אל תאמר יסודי מעפר / יסודך מן ההר שנפל תותחיך". אך הם לא היו זרים לנו. מיטב חברינו היו.

ובשלהי המלחמה שרנו „הן אפשר ובג'יפ שעבר שאנו בחורים כי נגמר". אך המלחמות לא תמו. ואנחנו שספדנו לרעינו הנופלים ראינו לימים בהילחם וגם בנפול בנים לבני דורנו. וכמו במרוץ־שליחים מסרו השנתונים את הרובה.

אך אנו שהיינו מאוחדים ומשוכנעים בצדקת־הדרך ראינו לימים את עם ישראל והוא קרוע ושסוע מחלוקת על עיקרי הדברים וגם ראינו את העבר בהסתלפו בעיני ההווה. ורבים בתוכנו חשו מרירות.

ישראל נוסדה בדם ועודנה נלחמת. ישראל הנבנית והנאבקת שכל החיים לפניה, כל התנופות וכל התקוות. הבה נקווה כי לא לעולם חרב וכי יבוא שלום. על האיזור הנגוע הזה, על הארץ העייפה להורגים. הבה נקווה כי בנינו לא ייקראו למלחמה נוספת ואם אכן ייקראו ידעו בעמקי לבם כי לא ניתן היה למנעה והיא בגדר מלחמת מגן והכרח חיים. הבה נזכור כי הפלמ"ח ציווה עלינו ערכי אנוש ומוסר לחימה היפים גם לימים האלה, בעיצומה של השנאה וכי בידינו לעצב חברה ישראלית אחרת שנהיה גאים בה גם בשם אלה השותקים כעת סביבנו והשקופים אלינו מבעד הנצח של התמונות באתר הזכרון הזה.

בדופק הלב של העם שלנו / הלה קליינברגר

אל הרובע הנצור דרך שער ציון

המפקד הזכיר את ימי דוד המלך, החורבן והנה אנחנו הראשונים לחזור וללחום כאן אחרי 2000 שנה. מי יאמין שבפריצה לרובע היינו 24 לוחמים בלבד. הכוח היה מעט והמטלות – מעבר לאפשרי

אני מגיעה בסיפורי לקרב האחרון שהיינו בו, יהודית ואני, לכיבוש הר ציון והפריצה לעיר העתיקה. קרב, שנמשך שתי יממות רצופות ובתוכו רגעי אושר נדירים.

לוח הימים היה אז קודח. 15 במאי, יום סיום המנדט ויציאת בריטניה מהארץ, עמד בפתח, וכבר פינו ומסרו הבריטים לידי הלגיון הערבי עמדות קידמיות לזינוק. היינו מעטים, מדולדלים מלוחמים ומותשים. אך הזמן שהלך ונדרך הוליד כורח עליון לתפוס עמדות „לסיבוב השני" – לספיגת מהלומת הפלישה של צבאות ערב.

כבר סיפרתי, איך לחמנו חמישה לילות רצופים על בית מחסיר והמסרק, ואת להבטיח במועד את השער הפתוח לירושלים. זה היה שבוע לפני יציאת הבריטים, מהשבעה עד האחד עשר במאי. לא הספקנו להתפרקד „בביתנו" שבמעלה החמישה, וכבר הוזעקנו לכבוש את רכס הרדאר, שפונה ונמסר מידי הבריטים הישר ללגיון. וביום יציאת בריטניה ב־15 במאי יצאנו לכבוש את „דיר איוב", הכפר שצלף על דרך ירושלים מצפון. ואז, אחרי שמונה לילות קרב רצופים, הגיעה קריאה מירושלים, שנעזוב את הדרך ונעלה לעזרת החי"ש הירושלמי, במבצע הפריצה אל 1800 יהודי הרובע הנצורים שבעיר העתיקה.

לימין משה, שכונת הספר הירושלמית שלרגלי החומות, יצאנו „גדוד הפורצים" כולו. גדוד שמנה אחרי חודשים של לחימה – 4 מחלקות בלבד. הסתננו לשם לפנות ערב בין צליפות ופגזים נופלים, ובתעלות החפורות הגענו אל בית הכנסת. השכונה היתה כמעט ריקה ובעמדות ההגנה עמדו פזורים אנשי החי"ם הירושלמים. זוכרת איך שמחו עלינו כשבאנו, ואיך אחר כך, לאור עששית קטנה, כיבדו אותנו בתה ובמצות. למה מכל השעות ההן זכורה לי דווקא שעת התה? הכל היה מתוח ודרוך בחרדה לבאות. שם, בבית הכנסת, נמסר לנו שמזה שתי יממות, משעה שנטשו הבריטים – מוצלף, מופגז ומותקף הרובע, וכית אחר בית נופל ונכבש. ושם, בשעה ההיא עם החימניקים וכוס התה, הרגשנו איך במבטי העיניים ובלחיצות היד, עוברת ונמסרת אלינו התקוה והאחריות על ליל הקרב.

כשאני באה היום לספר על שתי יממות הקרב בהר ציון ובפריצה לעיר העתיקה, עולים בי הזכרונות במטולטלת של רגשות. זכרון יום הקרב על גג הבית למעלה, יום שנמשך כנצח ובו צביטות הלב כשיגאל המ"כ שלנו נפצע, משיק בתוכי בזכרון משכר של המראות השמחה והבכי הצוהל כשהגענו אל יהודי הרובע. כן, הכל קרה בשתי היממות ההן.

אך פה, לפני שאמשיך לספר, עלי לפרט את משימת הקרב שלנו. כי פה תוכנן אחת והתבצע אחרת, ופה נותר גם הצל הכבד בקורות הימים, של כניעת הרובע עשרה ימים אחרי שפרצנו והיינו בו. את הפריצה לרובע והחיזוק – בתחמושת, אספקה ולוחמים, צריכים היו לבצע אנשי החי"ש הירושלמי, ואת – בפריצה ישירה בשער יפו. עלינו, על יחידות הפלמ"ח הוטלה משימת ההסחה בלבד, במתקפה על הר ציון שמדרום לחומה.

בו בלילה שהגענו לימין משה, אחרי „מסיבת התה", סיפסנו שפופים מתחת לנתיבי כדורים ורוגניים את מעלה הר ציון ועם שחר כבשנו סופית את הבית הגדול שלמעלה, זה שמול החומות. עם אור היום מיד כשעלינו על הגג הגבוה, גילינו והנה אנחנו 100 מ' מאשנבי הירי שבחומה ומקני הרובים של צלפי הלגיון.

שתי כיתות לוחמים היינו למעלה, מעלינו אור שמש מלא ולמחסה ולמגן – מעקה הגג בלבד. ואז, אחרי שעות הקרב הראשונות, בהן הירבה יגאל לצלוף ביורים במקלע היחיד, השחיל אותו הצלף מהחומה – בכדור אחד. על הגג היינו כולנו, כל הכתה של יגאל וכשהורדנו אותו פצוע למטה, ראיתי לראשונה את החבר'ה בוכים. בהסתר ניגבנו את העיניים כל אחד עם עצמו. אבל השמש עוד היתה גבוהה ונצח שעות האור והקרב עוד היו לפנינו. אז חזרנו כולנו למעלה, לגג ולאש.

כל שידע הפיקוד שלנו בשעות ההן, לא ידענו אנחנו הלוחמים. לא על כך שהפריצה של אנשי החי"ש בשער יפו נכשלה, לא על ההחמרה המואצת במצב הרובע וקריאות העזרה של הנצורים. וגם לא על ההחלטה הסופית – שאל הרובע נפרוץ אנחנו, היישר משער ציון שעמדנו מולו. רק משהחשיך, וירדנו מהגג, אפופי כחות ואדישי חושים לכל מה שקורה מעבר לגופנו, סופרו לנו הדברים.

היה ערב, שעונים על קיר הגדר של הבית הגדול שכבשנו, רבצנו שמוטים ומרוקני כחות. היינו אחר היממה התשיעית של לחימה רצופה. המפקדים ידעו הכל. ידעו שאזלו הלוחמים

אלף תשע מאות ארבעים ושמונה.
(צילום: הנס ה. פנהלסון)

ואזלו הכחות. אבל דלת הברזל הגדולה של שער ציון היתה ממול, ומאתיים מ' אחריה הרובע והיהודים. ואז, לראשונה בכל ימי הלחימה שלחמנו, נתבקשנו לפריצה פנימה – להתנדב. ועוד דבר נוסף ידעו המפקדים – שאותנו, נטולי הכח, בקשת התנדבות סתמית לא תצליח להקים. היה כורח להדליק בתוכנו מאגר כח סמוי, שהוא מעבר לגוף ומעבר לדם ולשרירים.

מי היה המפקד שדיבר אלינו בשעה ההיא, אינני זוכרת. אולי דדו ואולי מישהו אחר. הדברים הגיעו אלינו ממרחק ומאיזה גובה של פסגות, אבל משם, בדרך על קולית חלחלו והסתננו פנימה – אל התאים הרגישים ואל דופק הלב.

מה אני זוכרת מהדברים??

הוא הזכיר את ימי דוד המלך, שפה על ההר בנה את ירושלים לראשונה. הוא הזכיר את החורבן, את הלפידים של טיטוס, ואיך הכל נחרב ונשרף. כן. אחר כך הוא עבר אל יהודי הרובע, פה – מעבר לחומות, וסיפר שמחצית הרובע נכבש ובקשר נשמע הקול: „אנחנו אבודים". ואז עבר לדבר עלינו, שהנה אנחנו הראשונים אחרי 2000 שנה שחוזרים ללחום על החומות.

זו ליד זו ישבנו יהודית ואני, כשהוא, המפקד, דיבר. ואז משקמו כמה מאנשי הכיתה שלנו, שאלה יהודית: „בלך??" „יש לך כוח" שאלתי אני. דקות ספורות הבטנו זו בזו, אחר כך קמנו ביחד.

מה חשבה יהודית ברקות ההן ששתקנו, את זה סיפרה לי אחרי שנים, כשרידנו הפעם המי יודע – על היממה ההיא בהר ציון.

„כן, ירושלים" אמרה לי אז. „והחומות והיהודים והאבודים שבפנים. כן, אצלי ירושלים היא בפנים, כמו התקוה. אז איך אפשר היה שלא לקום?"

אני מודה שהסכמתי איתה, אבל היום כשאני מספרת אני מוסיפה: שם, בשעה ההיא מול שער ציון, הרגשתי גם רגש נוסף, כוח של ערך ואולי אפילו גאוה, שאותי, את הלה, קוראים לפרוץ אל היהודים שבעיר העתיקה.

מי יאמין היום שבפריצה לרובע בלילה ההוא, היינו 24 לוחמים בלבד? הכוחות היו כל כך מעטים והמטלות, מעבר לאפשרי. את הר ציון היה כורח לחזק בלוחמים אחרי חמש מתקפות הנגד. והשער, זה שממול, לוח הברזל השסוע שבדיקה אפשר לפוצצו ולהגיע פנימה לרובע, גם הוא היה כורח שאין לעמוד בפניו. אז מי שהיה ומי שקם, אלו המעטים, הם שפרצו פנימה בלילה ההוא.

מה אני זוכרת מהפריצה?

צמודים היינו לקיר אבנים ארוך שמחוץ לחומה, כשניגשו ראשונים החבלנים והניחו את חומר הנפץ. רעם הפיצוץ, עם שפך אבנים שירד למעלה, קבעו את העובדה – שהשער פתוח. הדרך אל הרובע היתה אחת וקצרה. רצנו אותה בשימות קצובות וכבר היינו בפנים בסמטא החשוכה – חבוקים בצהלה מאופקת ובקריאות חנוקות „הפלמ"ח בא".

ובתוך כל זה, ממש ברגשת המפגש, זוכרת גם משהו אישי מאד, שלי ושל יהודית. שתינו היינו בתגור מלא, מסורבלות עם הנשק, הרימונים וכובעי הפלדה. ובחושך, מי מילל ומי פילל ששתינו – נערות?? אז ברגעי הריגשה והמגע, גילו פתאום כמה גברים שהם חובקים חזק – נערות פלמ"ח! התדהמה היתה כמובן שלהם, והמבוכה – משותפת.

טוב, אז סיפרתי על שתינו ברגעים ההם. אבל אודה, שהמבוכה ההיא לא פגמה כהוא זה בהתרוממות הרוח שזכינו לה שם.

פעמיים בכל חודשי המלחמה, שהיו כשלעצמם חודשי פרך מתיש עם צער קברים, זכיתי לרגעים כאלו של גמול. פעם ראשונה, כשנכנסנו „גדוד הפורצים" לרחובות ירושלים ב„מבצע נחשון", וחוויתי את המפגש שלנו, של אנשי הפלמ"ח, עם היהודים הנצורים שבעיר. ופעם שניה – כאן, בפריצה לעיר העתיקה. איך לבטא זאת? המלים „לחוות רגע היסטורי" כשאומרים אותן, הן כאילו מליצה. אבל לנו שם, בשעת הפריצה וההתאחדות עם היהודים היתה ממש הרגשה כזו.

הכל נשם מלחמה. מחצית הרובע פונתה, ונשים ילדים וגברים שיוועו להצלה. וכל זה היה בירושלים, בפנים, בתוך החומות, כאילו בדופק הלב של העם שלנו. אז כן, לכולנו, כשפרצנו והגענו לשם רצים ונושאים ארגזי תחמושת ועזרה רפואית, היתה הרגשה של „רגע היסטורי".

מה היה איתי? לא חושבת שהייתי מיוחדת. אבל מאז, וגם עכשיו כשאני מספרת, חי בי הרגש החזק ההוא וזוכרת איך הסתחרר הכל בתוכי לריגשה אחת – מראה היהודים שכך אני חבוקה איתם, וקומת הערך של עצמי, על שאני פה.

---

* פרק מספרה של הלה קליינברגר „מבריגן בלון – להראל פלמ"ח".

هكذا من الأصل

مكان الأصل

בצל השכנה מצפון / שלמה שפיר

העולם באספקלריה מקסיקאית

במקסיקו־סיטי מדברים בזכות המחתרות השמאליות במרכז אמריקה. ואשינגטון מתרעמת. מקסיקו מסבירה: זה סוד היציבות שלנו

ארה"ב משמשת שסתום בקליטת מיליוני מקסיקאים כעובדים חוקיים ובלתי חוקיים והיא לקוח מספר אחד לנפט ולירקות. אך במקסיקו־סיטי מדברים בזכות המחתרות השמאליות במרכז אמריקה. ואשינגטון מתרעמת ומקסיקו מסבירה: זה סוד היציבות שלנו.

„מקסיקו המסכנה – כל כך קרובה לארה"ב וכל כך רחוקה מאלוהים" – מימרה ישנה זו תופסת לפחות במחציתה הראשונה גם כיום, לקראת סוף המאה ה־20. על המחצית השנייה, „המרחק מאלוהים", שומרת בעיקר החוקה מורשת הליברליזם האנטי קלריקלי מאמצע המאה שעברה והמהפכה המקסיקאית מהעשור השני למאה שלנו, המקפידה על הפרדה טוטלית בין הדת למדינה עד כדי מניעת זכות ההצבעה מהכמורה. במציאות האוכלוסיה בת יותר משמונים המליונים, השנייה בגדלה באמריקה הלטינית אחרי ברזיל, היא אחת האדוקות ביותר, גם אם הדת הקתולית שם ספגה אי אלה מסורות מקומיות מהעבר הרחוק יותר; וקבלת־הפנים הנלהבת שבה זכה לפני שנים מספר האפיפיור הנוכחי, יוחנן פאולוס השני, תוכיח. אולם השכנות הגיאוגרפית עם מעצמת־העל הצפון־אמריקאית והרצון לשמור על ייחוד ועצמאות מולה נשארו מזה דורות נדבכי יסוד בהתפתחות הפוליטית והרוחנית של מקסיקו.

מצד אחר עומדות בעינן ההשפעות הציוויליזטוריות שמעבר לגבול הצפוני ובראש וראשונה התלות הכלכלית והפיננסית. ארה"ב היא שותפת הסחר מספר אחד של מקסיקו, היא הלקוח החשוב ביותר של הנפט, של ירקות ומוצרים חקלאיים ופריטי־יצוא אחרים. חלק גדול מהחוב החיצוני, הנאמד ביותר ממאה מיליארד דולר, חבים המקסיקאים לבנקים אמריקאיים. אין לתאר את כלכלת מקסיקו, עם כל חולשותיה, ללא הון אמריקאי. ארה"ב אף משמשת שסתום בטחון בקליטת מיליונים מקסיקאים כעובדים ארעיים חוקיים וגם כבלתי־חוקיים, שכן גידול האוכלוסיה המהיר – זו תגיע, כנראה עד סוף המאה למאה מיליונים – טרם נבלם.

זה שנים רוגזים המקסיקאים גם על מאמצי ארה"ב לבלום את מעבר „הבלתי־חוקיים" ועל היחס הגזעני המשפיל כלפיהם וכן על האשמות החוזרות ונשנות כלפי מקסיקו, שאין היא נוקטת את האמצעים הדרושים לבלימת סחר הסמים (מתוצרתה ועוד יותר מתוצרת מדינות אחרות בדרום היבשת). בעיצומם של ימים אלה הידרדרו היחסים עקב החלטת הסנאט האמריקאי בדבר סנקציות כלכליות נגד מקסיקו בשל כך. אף על פי שאין מקסיקו מקבלת כמעט כל סיוע כלכלי מארה"ב, היא תלויה בה מבחינת המימון המולטי־לטראלי של תכנית־השיקום הכלכלית והצעדים לפתרון בעיית החוב החיצוני המעיק.

כל הפוליטיקאים, המומחים האקדמיים והפרשנים המדיניים, שפגשתי בביקורי הקצר במקסיקו־סיטי, היו מאוחדים בדחיית הגלובליזציה של המאבקים הנטושים במדינות האזור וכריכתם בעימות האמריקאי־סובייטי. גם אם יש פה ושם השפעה של כוחות זרים, הרי באורח בסיסי מקור התנועה המהפכנית, לדעתם, הוא בנסיבות מקומיות כלכליות־סוציאליות – תוצאה של דיכוי ועוול משווע. מקסיקו מחייבת את המשך „תהליך קונטדורה" לגבי ניקאראגואה ושוללת את לגיטמיות ה„קונטראס" הפרו־אמריקאיים; לעומת זאת היא מכירה בתנועה המהפכנית באל סלוודור ככוח פוליטי לגיטימי. סנטור, חבר המפלגה השלטת, מבחין בין השיפור המסתמן בניקאראגואה לרכות הגמישות של חלק מהצמרת הסנדיניסטית לבין המצב החמור הרבה יותר באל־סלוודור, נוכח שחיקת המרכז והעמקת התהום בין הצבא וכוחות הימין לבין המחתרת השמאלית. פחות מדאיג אותו המצב בגוואטמלה, והוא הצביע על השקט השורר בגבול הפתוח שבין מקסיקו למדינה זו. גם לגבי פנמה, המהווה פרשה אחרת, קובע העיקרון של שלילת ההתערבות האמריקאית והלחץ שהופעל להדחת נורייגה, גם אם אין המדובר בדמות אהודה.

העמדה המקסיקאית, שגורמת תכופות תרעומת בוואשינגטון, תואמת את המגמה היסודית של הפגנת עצמאות מול השכנה הצפונית חרף התלות המעשית. במסגרת מדיניות זו שמרה ממשלת מקסיקו, שלמרות הריטוריקה השמאלית היא כיום רחוקה מאוד מלהיות מהפכנית, על יחסים תקינים עם קובה של פידל קאסטרו. מיכאיל גורבצ'וב יתקבל שם בברכה במסגרת מסעו באמריקה הלטינית, שפרטיו טרם נקבעו, גם אם אין למקסיקו ציפיות קונקרטיות מביקור זה. את עליונות ארה"ב מבקשת מקסיקו לבלום גם בעזרת דיפלומטיה רב־צדדית באו"ם, אף שארגון זה לא מילא את התקוות שתלו בו, ובארגונים בין־לאומיים אחרים, תוך הדגשת עקרונות אי־ההתערבות, ההגדרה העצמית ויישוב סכסוכים בדרכי שלום. בדומה, מייחסים המקסיקאים חשיבות להשתתפותם ביוזמת שש מדינות לא־גרעיניות מיבשות שונות – מקסיקו, שוודיה, יוון, טנזניה, הודו וארגנטינה – להחשת פירוק־הנשק הגרעיני והפסקת כל הניסויים.

כאמור, כל אלה מוצגים כמשרתים את האינטרס הלאומי של מקסיקו. אך אתה יכול לשמוע גם גירסה, כי למרות הריטוריקה האנטי־אמריקאית והנייטרליסטית הם מסייעים בסופו של דבר גם לאינטרס האמריקאי. הכיצד? ריטוריקה זו מפתיעה כלשהו את הפלגים המרקסיסטיים השמאלניים בתוך מקסיקו גופא וגם את כוחות השמאל שבחוץ. אחר ככלות הכל, ארה"ב צריכה להיות מעוניינת ביציבות פוליטית מירבית בקרב שכנתה הדרומית, ומחיר ההצהרות המילוליות אינו כבד כל כך. גם לגבי הקשרים עם העולם השלישי מצויים הסברים מנוגדים. יש מדינאים המבקשים לייחס למקסיקו מקום מוביל ביחסי דרום־צפון במאה הבאה. אך יש גם המזכירים כי אין מקסיקו רוצה להימנות עם העולם השלישי אלא להצטרף בסופו של דבר ל„עולם הראשון".

אין להניח כי קו בסיסי זה במדיניות המקסיקאית ישתנה בעקבות הבחירות הקרובות לנשיאות ולשני בתי הקונגרס בתחילת יולי. בחירת יורשו של הנשיא מיגאל דה לה מדריד, קרלוס סאלינס דה גארטרי בן ה־40, שעל פי הנוהג במפלגה השלטת מאז ייסודה ב־1929 נקבע על־ידי הנשיא היוצא, מובטחת מראש.

(מאמר ראשון בסדרה)

עשינו עסק

דרור שרביט

עכשיו תור המדיניות הפיסקאלית

מרדכי פרנקל סבור כי דרושה הפשרה נוספת של המדיניות המוניטארית, דבר שיתאפשר אם הממשלה תקטין תקציבה הגרעוני

שיחה עם מרדכי פרנקל, מנהל בכיר בבנק ישראל, האחראי על מחלקת המחקר ומטבע חוץ בבנק המרכזי מבהירה כמה מהעמדות וההערכות העדכניות בבנק ישראל, שבוודאי גם ימצאו ביטוי בדו"ח השנתי של הבנק שיפורסם בסוף החודש.

שער החליפין – פרנקל משתמש במונח שער חליפין יציב להבדיל משער חליפין קבוע. יש לדעתו לעשות שינויי התאמה בשער החליפין לנוכח פערי האינפלציה בין ישראל למדינות הסחר שלה. העיתוי צריך להיקבע במועד שבו יווצרו התנאים שיבטיחו שפיחות לא יגרום לספירלה אינפלציונית מחודשת, בדומה למודל הפיחות מינואר '87. במצב יחסי הכוחות בין הממשלה להסתדרות נראה איפוא כי הבטחת תנאים כאלה לא תהיה אפשרית עד לבחירות.

שער הריבית – אין להתמיד בשערי ריבית גבוהים לאורך זמן. הבעיה היא איך נחלצים מרמתן הגבוהה בלי לגרום לעודפי ביקוש גדולים במשק. השיטה שנבחרה היא הורדה הדרגתית ומבוקרת של הריבית בהתאמה למצב המשק. מאז תחילת השנה הורדה הריבית השקלית ב־5 אחוזים במונחים שנתיים לרמה חודשית של 3.15 אחוזים. ההורדה התאפשרה גם בשל מצב המשק. אילו היה המשק במצב „מחומם" היה בנק ישראל נמנע מעידוד להורדת הריבית.

המרווח הבנקאי – בנק ישראל בדעה שהבנקים שומרים על מרווח מופרז בפעילות השקלית. צמצומו מותנה גם בהרחבת הכנסותיהם למגזרי פעילות נוספים. הרחבה זו תלויה בעיקר בקצב השחרור הממשלתי של שוק ההון, אך לנוכח צרכי ההון של הממשלה אין לצפות השנה לתמורות גדולות מכיוון זה. לדעת פרנקל המרווח הבנקאי צריך לתת תמורה להון העצמי ולסיכון האשראי, בעוד שההוצאות האחרות של הבנקים צריכות להתכסות מעמלות. המצב כיום, רחוק מאד מהמצב הנשאף. ההכנסות מעמלות מהוות פחות מ־30 אחוז מהכנסות הבנקים. מיחזור הבנקאיות – בנק ישראל הציע לאוצר להקדים את המיחזור על מנת שעומס הפריון לא יפול ביום אחד. באוצר לא נלהבים לממש הצעה זו. ויקטור מדינה, מנכ"ל האוצר אומר כי יום בעבר רכישה מוקדמת של מניות בנקאיות כאשר תשואתן היתה גבוהה. כיום, אין לדעתו יתרון כלכלי ברכישה מוקדמת כזו, לנוכח מחירן של המניות הבנקאיות בבורסה. לדברי פרנקל, בידי האוצר מצויים כיום ניתוחים מפורטים של כל האופציות לשימוש שייעשה במניות הבנקאיות שיהיו בידי הממשלה ומה שדרוש עתה הן רק ההחלטות על האופציות המועדפות.

החיסכון הפרטי – התאוששותו האיטית של החיסכון הפרטי במשק עדיין מהווה תעלומה, אף שיש בבנק ישראל הסברים כלכליים מסכמים לתופעה זו. בהעדר חיסכון פרטי בשיעור גדול, לא ניתן יהיה לחדש את תנופת ההשקעות והצמיחה בשיעור הרצוי.

מדיניות פיסקאלית – לקראת שנת התקציב הבאה יתבע בנק ישראל שימוש רחב יותר במדיניות ההכנסות והפעילות הממשלתית לעידוד הפעילות הכלכלית, לאחר שהמדיניות המוניטארית מיצתה את תרומתה. הדגש, לדעת פרנקל, חייב להיות בשנה הבאה על הרפייה נוספת במדיניות המוניטארית, תוך כדי קיצוץ נוסף בפעילות הממשלתית ובגרעונה, אבל בשום אופן לא על־ידי הגדלה הכנסותיה ממיסים, אדרבא, תוך הקטנה נוספת שלהם.

האטה במשק – אין סימנים לנפילת בפעילות הכלכלית. פרנקל גם אינו שותף למסקנות העולות ממימצאי סקר החברות האחרון של בנק ישראל אשר הצביע על החרפת ההאטה במשק וציפיות להאטה נוספת בקרוב. ישנה נסיגה בפעילות הכלכלית אך לא כל האינדיקטורים הכלכליים מצביעים באותו כיוון. פרנקל מסכים עם זאת שהיצוא בחודשים הראשונים השנה חרג מעט ממגמתו בשל הגידול ביצוא הבטחוני, דבר שאמנם התברר עם פרסום נתוני היצוא לחודש אפריל.

סחיר ורע לו – הנסיון לתאר את המשק כבעל שתי קבוצות מוצרים: סחירים שרע להם ולא סחירים שטוב להם הוא רחוק מהמציאות. לדעת פרנקל קיים רצף בין מוצרים סחירים ללא סחירים, אבל אין חיתוך חד ביניהם, המאפשר למוצרים הלא סחירים לפעול באינפלציה הקיימת בפגיעות קטנה יותר מזו של המוצרים הסחירים המיוצאים והחשופים ליבוא. שני דו"חות עבי כרס העסיקו השבוע את הצמרת הכלכלית: דו"ח מבקר המדינה והדו"ח של מומחי הבנק האמריקאי „פירסט בוסטון". דו"ח מומחי הבנק האמריקאי כלל גם תקציר נפרד, מה שבוודאי העלה את שיעור קריאתו בקרב מקבליו.

„אליאנס": תוכנית הבראה יקרה

המאמץ הכספי של „כור" לא יקצר את תקופת פעילותו של מפרק־מפעיל ב„אליאנס"

מי שמצפה לסיום מהיר של פרשת „אליאנס" טעון במידה רבה של אופטימיות. גם אם לא היה עולה ריח פוליטי חריף מהצמיגים שהובערו על־ידי העובדים, ספק אם ניתן היה לקצר את תקופת המשבר ולהגיע לתוכנית הבראה מוסכמת ללא חסות של מפרק־מפעיל למפעל. החזרת המצב לקדמותו שוב אינה אפשרית, לא רק בגלל הוויתור הגדול הנדרש מהעובדים במסגרת תוכנית ההבראה, אלא גם בשל האמצעים הכספיים הרבים ש„כור" נדרשת להעמיד לרשות המפעל, באלטרנטיבה לתוכנית ההבראה.

עובדי „אליאנס" נדרשים לויתורים גדולים בשכר, במספר העובדים שיועסקו, בגובה הפיצויים ובניידותם במפעל, אבל מתברר כי המאמץ הכספי הנתבע מ„כור" במסגרת תוכנית ההבראה לא יקל על השגת פשרות כלשהן ביחס לתביעות מהעובדים. „כור" לא תוכל לוותר בנקל על הכונס המפעיל, אם לא תושג הסכמה מלאה לכל סעיפי תוכנית ההבראה, שכן גם במצב האידיאלי הזה – הסכמה מוחלטת לתוכנית ההבראה – נדרשת „כור" למאמץ כספי ניכר.

לאחר שכבר מחקה את השקעותיה ב„אליאנס" הזרימה „כור" למפעל 40 מיליון דולר בצורת הלוואות וערבויות. הליכה לדרך של פירוק עשויה להציל מחצית מסכום זה, אבל אף שמונה מפרק־מפעיל למפעל, זו אפשרות ש„כור" מעדיפה שלא תתרחש. המשמעות הכספית של המשך המצב הקודם היתה ברורה: הפסד שנתי של 7 מיליון דולר, המעמיד בסכנה גם את הכספים שכבר הושקעו במפעל. הנטל הכספי באלטרנטיבה לתוכנית ההבראה אינו קל יותר: „כור" נדרשת להזרים למפעל 15 מיליון דולר, ולהסב חובות של המפעל ב־15 מיליון דולר נוספים להון עצמי.

כ־6.5 מיליון דולר מהזרמת הכספים הנוספים לחברה מיועדים לממן את תשלום הפיצויים לכ־250 מעובדי „אליאנס". היתרה מיועדת להון חוזר ולכיסוי חובות לוחצים לבנקים. הוויתור על חובות העבר נדרש כדי להחליף סימן בהון העצמי של „אליאנס" שירד לתחום המינוס בשל ההפסדים עד כה.

לנוכח הוויתור על חובות העבר והאמצעים הכספיים הנוספים הנדרשים על־ידי „כור" במסגרת תוכנית ההבראה, נראה כי שלב הפעלת „אליאנס" על ידי מפרק־מפעיל לא יהיה קצר כל־כך. את מקום ההתנגדות של העובדים לתוכנית ההבראה צריך לכפול גם במקום האמצעים הכספיים הנוספים הנדרשים על־ידי „כור" ובשלב הבראה לעין רק המפרק־המפעיל יוכל לאזן את המשוואה הקשה הזו.

„פירסט בוסטון" שכחו שיש בחירות

ההמלצה להוציא את „כימיקלים לישראל" לשוק הפרטי מתעלמת מהמציאות של מועד בחירות

עיון בתקציר הדו"ח של מומחי „פירסט בוסטון" מלמד, כי מומחי הבנק האמריקאי לא למדו במהלך שהותם הארוכה כאן את הבעיות הפוליטיות הכרוכות בהוצאת החברות הממשלתיות אל השוק הפרטי, והוציאו מתחת ידם מסקנות הנראות כיום כחלום באספמיה.

מומחי הבנק ממליצים למכור שלוש חברות באופן מיידי, בהיותן כבר בשלות ובעלות „סקס־אפיל" כלפי משקיעים בכוח. החברות הן „כימיקלים לישראל", בתי הזיקוק ו„אלתא". מומחי הבנק האמריקאי גם מייעצים לבחור את מועד פריון המניות הבנקאיות באוקטובר השנה כמועד המתאים ביותר למכירה המיידית של חברות אלה. בידי הציבור יצטבר אז כסף רב שיחפש אפיקי השקעה חדשים.

כנראה ששכחו לגלות את אוזני המומחים מהבנק האמריקאי על מועד הבחירות בישראל. כך, בקלות רבה כל־כך, הם לא היו מתארים לעצמם שהשר אריאל שרון יוותר על כסאות נאמניו במועצת המנהלים ובהנהלת כימיקלים לישראל, שבועות ספורים בלבד לפני הבחירות. ספק אם גם בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות היו מאומצות המלצות כאלה בעיתוי של לפני הבחירות.

ההמלצה לנצל את עיתוי פריון המניות הבנקאיות למכירת מניות של חברות ממשלתיות אינה מתיישבת גם עם ההמלצה בדבר אופן מכירתן של החברות הבשלות ל„הפרטה". לגבי כל קבוצת החברות האלה ממליצים מומחי „פירסט בוסטון" על מכירה ישירה, כלומר למשקיע או לקבוצת משקיעים, כפי שנעשה במכירת „פז". אם אמנם זו הדרך המומלצת לגבי כל החברות הבשלות לכך, לא ברור כיצד התכוונו מומחי הבנק האמריקאי לנצל את הכספים שיהיו בידי אלפי פודי המניות הבנקאיות, בשעה שהמכירה תכוון למשקיעים בודדים גדולים.

באוצר ובבנק ישראל כבר מובעת התנגדות להציע לפודי המניות הבנקאיות לקבל תמורתן מניות של חברות ממשלתיות במחיר מוזל. דרך זו המומלצת על־ידי מומחי „פירסט בוסטון" מקובלת בשוקי ההון בעולם במסגרת מה שנהוג לכנות עסקות החלפה. לדעתם של הגורמים הקובעים באוצר ובבנק ישראל צריך ליצור מסלולי מחזור שווים לכל ואין להעדיף קבוצות מסויימות באוכלוסיה במכירת המניות של החברות הממשלתיות.

עם זאת המלצת העדפה אחרת עשויה דווקא להתקבל ומהווה בשורה ל־65,000 עובדי החברות הממשלתיות. מומחי „פירסט בוסטון" ממליצים לבסס חלק ממכירת המניות הממשלתיות על כוח הקנייה של העובדים, תוך שינוי חוקי המס באופן שלא יחוייבו בתשלום מס על רכישת ניירות ערך במחיר מוזל.

החלק המעניין ביותר בדו"ח מומחי הבנק האמריקאי עוסק בהערכת שוויין של החברות הממשלתיות שיוצעו למכירה. מקבלי הדו"ח שומרים בסוד את סכומי ההערכה, כדי שלא לחשוף את קלפי הממשלה בזמן המו"מ למכירת החברות עם רוכשים חתומים. נגלה כאן את השווי של שלוש חברות מרכזיות המוצעות למכירה: „כימיקלים לישראל" – בין 600 ל־800 מיליון דולר; בזק – בין 600 ל־900 מיליון דולר; בתי הזיקוק – בין 275 ל־375 מיליון דולר. שוויה של חברת החשמל מוערך ביותר ממיליארד דולר. להערכת שוויין של החברות השתמשו מומחי הבנק האמריקאי בשלוש שיטות עיקריות: השוואת מחיריהן של חברות דומות בבורסות זרות (בעיקר בארה"ב, לשם מבוצעת מרבית ה„הפרטה" דרך הבורסות), השוואת עסקות בהן הועברה שליטה בחברות זהות ומציאת הערך הנוכחי של רווחי החברות בעתיד.

„הוא היה ציוניסט גדול" / נתן רועי

המשטרה בעקבות פלטו־שרון

בבקשה להאריך את מעצרו של מי שצרפת מבקשת את הסגרתו הציגה המשטרה סדרת חשדות שחלקן הן ישנות. מדוע לא נחקר ונעצר בשל כך כבר בעבר

לבוש בגדי הזעה יצא פלטו־שרון בן ה־58, מדי בוקר, למסע האופניים שלו. הוא עזב את חווילתו ברחוב המגל 23 בסביון ונסע לרחוב האתרוג 12, שם מתגורר עוזרו, יהודה אלבים. במסעי האופניים האלה נוצר הקשר בין השניים. פלטו־שרון, רמאי בינלאומי, גייס ל„עבודה" אדם שהיה מאבטח בחברת „אל על".

יהודה אלבים, בעל אישיות מצודדת ושורה ארוכה של מקצועות שבכל אחד מהם הוא מגלה כשרון רב, רואה בשמואל פלטו־שרון גאון פיננסי ש„את תרגיליו צריך ללמוד בחוג לכלכלה באוניברסיטה". במשטרת ישראל סבורים אחרת: זה למעלה משנה עוקבים אחרי העבריין הפיננסי הזה שני צוותי חקירה. חוקרי הצוות האחרון בפיקודו של רב פקד ראובן קובנס (החוקר הבכיר בפרשת אלבין), אומרים, כי הם המומים מן החשוד שלהם: „זה עבריין שחושב 24 שעות ביממה על פשע".

שמואל פלטו־שרון (לשעבר סמואל שייבין), ניצול מחנה ריכוז גרמני, כותבים הצרפתים בתיקי החקירה שלהם, עסק עד לשנת 1968 בתחום הגרוטאות. הוא פנה לתחום נכסי הדלא־ניידי והפך תוך פרק זמן קצר ביותר לסוחר הנדל"ן של השורה הראשונה בפאריס.

מפסק דין, שניתן בצרפת, עולים דרכי המרמה שבהן פעל הרמאי הבינלאומי, שמואל פלטו־שרון. הוא הפעיל קבוצה גדולה של תאגידים, שנשאה את השם „קבוצת להפורט". תאגיד א' רכש נכס מסוים הזקוק לשיפוץ. תאגיד א' מכר את הנכס לתאגיד ב' במחיר גבוה במיוחד. בתאגיד א' ובתאגיד ב' פעלו שליחיו של שרון, אנשי קש, והמכירה היתה פיקטיבית – על הנייר בלבד. תאגיד ב' פנה לחברת "סוסייטה אוקסיליר היפותיקר", העוסקת במתן הלוואות אפותיקאיות, וביקש הלוואה לשיפוץ הנכס. הכספים נלקחו אך לא הוחזרו. ההלוואות, בהיקף של עשרות מיליוני פרנקים צרפתיים, ניתנו בין השנים 1971 – 1973 ופלטו נעלם מצרפת בשנת 1972. החקירה בצרפת החלה בשנת 1974 בחשד לביצוע עבירות מסים. באותה שנה נקלט כאן אצלנו כעולה חדש בישראל.

בצהרי ה־27 באפריל 1988, לאחר תקופה ארוכה של מעקב וציתותים לטלפונים שלו, הגיעו לחווילתו של פלטו־שרון בסביון צוותי משטרה מהיחידה הארצית לחקירות הונאה.

החוקרים החשידו את פלטו־שרון בקשירת קשר לביצוע פשע, קבלת דבר במרמה, החזקת סם מסוכן, והחזקת נשק שלא כדין. רב פקד ראובן קובנס סיפר בבית המשפט, כי פלטו־שרון ניסה להונות ביחד עם אחרים מוסדות פיננסיים בחו"ל. לדבריו קיבל פלטו־שרון במרמה שטרות על סך 9 מיליוני דולארים מאיש עסקים שוויצרי, פול דוד. שטרות אלה היו מיועדים כביכול לצורך מימון זמני של עסקת יהלומים. פלטו־שרון סיפר לפול דוד, כי מיליונר דרום־אמריקני בשם פליישמן זקוק לכסף כדי לרכוש יהלומים ממדינה באפריקה והבטיח לפול דוד פיצוי בסך מאות אלפי דולארים. על פי החשד פלטו ושותפו למעשה המרמה תכננו להימלט עם כספו של פול דוד. זאת ועוד, המיליונר הדרום־אמריקני היה אבק ברוח. הוא לא היה ולא נברא.

שרון נחשד בנסיון להונות 2 אנשי עסקים, ישראלי וגרמני, שאותם שכנע להקים עמו חברה לניהול השקעות של אנשי עסקים דרום־אמריקנים. שרון, חושדים אנשי המשטרה, מכר באמצעות בלדרה לאיש העסקים הישראלי 2 שיקים של משרד האמריקני בסך של 1.2 מיליון דולארים. שיקים אלה, שנמצאים בידי חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה, חשודים כמזוייפים.

ואולם היום מתברר כי הפרשיות שבהן מדובר הן בחלקן חדשות, אבל בחלקן הן ישנות־עתיקות יומין. למשל: עוד בשנת 1981 ניתנו עיקולים זמניים על ידי בית המשפט המחוזי בתל־אביב התקפים עד למתן פסק דין סופי בתביעה שהגישה נגדו חברה צרפתית (ככונס נכסים זמני לנכסי פלטו־שרון מונה, בשנת 1981 עו"ד יהושע חורש). התביעה של החברה הצרפתית „קומפני פריזיין דה פרטיפיסיון" בסכום של 14 מיליון דולארים מתבררת בפני השופטת הדסה בן עיתו בבית המשפט המחוזי בתל־אביב. מדוע המשטרה לא עצרה אותו אז? מדוע לא חקרו אותו אז?

אין כל ספק כי לעורכי דין מסוימים – וחלקם נציגי החברות הצרפתיות שרומו על ידי פלטו־שרון – יש חלק בפתיחת החקירה המחודשת נגד הרמאי האלגנטי מסביון

הם אשמים ולא אנחנו

(סוף מעמוד 15)

בשעת צרה אתה רואה מי הם ומי אנחנו. איפה הם ואיפה אנחנו. ואתה נזכר בשאלה של נשיא ההסתדרות הציונית העולמית עוד בשנות העשרים, שגם היא הפכה לכמעט נדושה: העם היהודי איידך? לא רק לגבי עליה. גם לגבי תרומות שלא ניתנו או בעין יפה. רחוק מזה. גם כשלא היה להם מחסור בכסף. וכאן לא היתה פרוטה על הנשמה. אתה נזכר שתמיד הם היו כאלה. גם על פתחו של גיהנום. גם בתוך הגיהנום ובוודאי שלאחריו. צריך לשכוח את הכינוי המתעיף – „תפוצה". מדובר בגלות נצחית מאונס. לא גלות של קרע והדגשת ניתוק ממקום הגלות. להיפך. גלות שבלב. גלות מרצון. גלות שבאופי. גלות שבהרגל. נטע זר בכל מקום. גולים בכל מקום. המזוודה היא מולדתם של היהודים – לפי הדימוי של ג'ורג' סטיינר. לא הקרקע מתחת לרגליהם. לא השמיים שמעליהם. המזוודה היא המולדת. וראשונים לצאת משם. האחרונים לבוא לכאן.

פתאום אתה תופס את עומק המהפכה הציונית העברית שהתחילה להתחולל בדורות האחרונים באופי היהודי, בהרגלים, בתגובות האינסטינקטיביות. מהפכה שהצליחה, למרות כל כשלונותיה. פתאום אתה רואה את המרחק שעברנו מנקודות המוצא של המהפכה הציונית ואת המרחק שעדיין לפנינו. מהפכה שנעצרה ונמצאת בנסיגה, אבל גם בהתקדמות, בכל זאת. מהפכה הרחוקה מסיומה. מהפכה הנמשכת גם כאן בקרב דור הבנים והנכדים והנינים. עד שיחולש ויגווע יצר הנדודים וחיפוש השורשים הגלותיים דווקא בארצות נכר ובלשונות פזורינו. עד שנהיה הרוב לא רק בארץ הזאת, אלא גם בעם הזה. בעם היהודי המפחד הנודד, ההולך ופוחת. כשנהיה הרוב בעם ובארץ נהיה עם אחר. לא קודם לכן. ועד אז שלא יספרו לנו שאנחנו עם אחד. אולי היינו ואולי נהיה בעתיד. עכשיו אנחנו שונים מהם. ובינתיים, אנחנו הולכים ונעשים שונים יותר ויותר. זה שוני שבולט בשעת צרה. איפה הם ואיפה אנחנו. אנחנו כאן והם שם. הם לא באים. הם הראשונים לא לבוא אפילו כתיירים.

יש כאן בעיה. לנו ולהם. גם ראשי הקהילות היהודיות צריכים להיות מודאגים. יש תסמונת כזאת של יהודים גלותיים בהרגליהם ובתגובותיהם. הגלותיות נגררת וחוזרת ומתגברת גם אחרי כמה דורות, גם במדינת ישראל. גם אצל בניהם ובני בניהם. מי יודע עד מתי. הירידה של ילידי הארץ היא ההוכחה והיא הביטוי לכך. כשהשמיע יצחק רבין את הכינוי נפולת של נמושות רעשה כנגדו הארץ. זו היתה הכללה מגוזמת, בלי ספק. לא כולם כאלה. והם לא רק כאלה. אבל גם לא ההיפך מזה. אולי זו כבר אינה בושה. אבל גם כבוד גדול היא לא צריכה להיות. והיא איננה. בעיקר בשעת צרה. הם שם. לעצמם. ואנחנו כאן לבדנו. בלעדיהם. הם לממונם. לעיסוקיהם. לקידומם המקצועי. לטובתם האגואיסטית. וגם לתרומותיהם החיוביות, במדע, בכלכלה, באמנות. כבודדים. לא כחלק מאיתנו. לא דרכנו ולא באמצעותנו ולא לטובתנו. את הפירות של ההשקעה הישראלית בכל אחד מאיתנו – ההשקעה של המהפכה הציונית הבלתי־גמורה – קוטפים אחרים. וזה תמיד מכאיב ומצער. למה נבכה. למה שלא נקטוף אנחנו את הפירות? זו נסיגה של הישראלי־העברי אל היהודי הנודד. הנושא את הגלות בדמו. בהרגלי הדורות של אבותיו ואבות אבותיו. במזוודתו. בלי מולדת. בלי שורשים. בלי המשכיות ישראלית־עברית. בלי רציפות הדורות אחריו ואחרי בניו אחריו. איפה היהודי ואיפה בניו ואיפה יהיו בני־בניו. מה להם ולנו. מה ליהודי הגלותי ולנו.

התסמונת הגלותית שם וגם כאן. שוב חוזרים אל „עשיית הכסף" כעיקר העיקרים ואל ההצלחה האישית בכל מחיר ואל הבריחה מנטל האחריות הכוללת לקיום הלאומי־הממלכתי־הארצי הקולקטיבי. לא כאן ולא בארצות ובמדינות שבהן הם מוצאים מקלט אחרי מקלט. מקלט ולא ארץ מולדת. כזרים, כבני מיעוט שלא שייכים שייכות של אמת לשום מקום. לא לשם ולא לכאן. לא כמו בני עם הארץ. מה מריץ אותם לנדוד ממקום למקום ולא להכות שורש. בלי גילויים של סולידריות עם בני עמם בעת צרה. הדתיים כבר רגילים לתחליף של קיום המצוות והתפילה ל„ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים". הוא ולא הם. ועד אז – הם נשארים שם ואנחנו נשארים כאן. פתאום כשאתה מסתבך בצרות גם באשמתך ובאשמת ממשלתך, אתה חש שאתה לבדך. בלעדיהם. אפילו כתיירים הם מוקירים את רגליהם מאתנו. ושלא יספרו לנו שאנחנו אשמים. עובדה שאנחנו כאן עם כל הצרות מעשה ידינו ומעשה ידי אויבינו וידידינו ומי שהיו ידידינו ואינם עוד. והם היו ונשארים שם. מלפני הצרות האחרונות. מלפני התירוצים האחרונים. שלא יספרו לנו מעשיות. שלא יבואו בטענות. האמת היא שהם אשמים ולא אנחנו.

והאמת היא שהמהפכה הציונית־העברית־הישראלית המתחוללת בקרב העם היהודי הגולה והנודד ממקום למקום – רחוקה מסיומה. ועדיין המטוטלת הציונית מתנדנדת בין כאן לשם, ומגדילה את המרחק בינינו לבינם.

הליכוד עוד יקרא לו אנטיוכוס

(סוף מעמוד 15)

עליה לפעול בצורה משולבת עם הפוליטיקה. הוא מבין, כי נשיא אינו יכול להעסיק את עצמו בפרטים ולטפל בכל נושא, והוא יציב סולם עדיפויות, על־פיו יקדיש את זמנו לטיפול בקווים הגדולים בכמה נושאים עיקריים ויותיר את השאר לעוזריו. הם מסתמכים על השנים בהם העביר דיוקאקיס, בין שתי כהונות כמושל מסאצ'וסטס, קורס במינהל ציבורי באוניברסיטת הארוורד, ועל תוכן הרצאותיו שם, שאגב זכו לפופולריות רבה בקרב הסטודנטים, שחלקם אף היה סבור כי המורה שלהם הוא מורה מאד כאריזמטי.

דיוקאקיס מדגיש במערכת הבחירות את היותו בן מהגרים, ופורט על נימות אמריקאיות מסורתיות של מי שעלה מאשפתות, אולם זה הדבר היחיד בו הוא חוטא מעט לאמת. נכון שהוריו באו כמהגרים צעירים מיוון אולם כשנולד דיוקאקיס היה כבר אביו רופא בעל הכנסה נאה ואמו בוגרת מצטיינת של קולג', שהתגוררו בשכונה אריסטוקראטית למדי בפרברי בוסטון. אביו חינך את ילדיו למוסר קשוח של עבודה וחסכון, דבר המשתקף היטב באופיו של מייקל, הקונה בזול, נוסע לעיתים קרובות ברכבת התחתית לעבודתו בבניין הממשל בבוסטון כשארוחת הצהריים שלו ארוזה בשקיק נייר חום, וסונט באשתו על בזבזנותה, עד כדי כך שהיא מסתירה ממנו את רכישותיה החדשות למלתחתה.

קמצנותו של דיוקאקיס הרגיזה את כמה מאנשי צוותו בבוסטון שראו בו כלי חסר הקנה. איש קר ומשעמם שאין חברתו מהנה ונוסכת השראה. עובדה זו וכן קיצוצים אכזריים בתקציב המדינה, שערך בתקופת כהונתו הראשונה כמושל, עלו לו בכסאו, הוא קיבל את תבוסתו קשה, אך התאושש עד מהרה, הלך ללמד בהרווארד והמתין להזדמנות שניה שבאה אחרי ארבע שנים. הוא למד את הלקח, והבין את חשיבותה של פעילות זהירה ומחושבת, שאינה מקצצת היכן שכואב ואת חשיבותה של הקרנה ציבורית. תקופת כהונתו השניה נחשבת למוצלחת ביותר, בין השאר בשל המזל שהביא בום כלכלי למסצ'וסטס, תעסוקה מלאה ותקציבים תפוחים. מתנגדיו מאשימים את דיוקאקיס, כי הוא נוטל לעצמו קרדיט של משקם כלכלי, בעוד שהאמת היא שהוא במקרה היה שם כשהבום הכלכלי נחת עליו. אולם תומכיו מצביעים על הכשרון היוזמה והדמיון היוצר שהיו לו כשהשכיל לתעל את הבום, לנצל אותו כדי לפתח את האזורים הזקוקים לפיתוח, לפזר את השפע בכל המחוזות ולא להתפתות לבזבוזים.

אחת מהצלחותיו הגדולות היתה באיזון הגרעון התקציבי על־ידי מדיניות אגרסיבית של גביית מיסים שביטלה את הצורך בהעלאת המיסוי. זה גם מה שהוא מציע לארה"ב כולה, במסע הבחירות שלו, כן הוא טוען כי העמקה מעשית ושיטתית של הגבייה תביא לתוספת הכנסות של עשרות ביליוני דולרים, אם לא יותר.

בשטח מדיניות החוץ דיוקאקיס סובל מחוסר נסיון ואולי אף חוסר הבנה. עם זאת הוא יהיה הנשיא הראשון של ארה"ב, אחרי שנים רבות, שישלוט ביותר מאנגלית: הוא דובר ספרדית רהוטה, צרפתית ויוונית. באורח עקרוני הוא נמנה עם האגף היוני ליבראלי של מפלגתו, הדוגל בהשגת הבנה עם הסובייטים, המעטת נקודות החיכוך הבין־גושיות, מתנגד לסיוע ל„מורדי ה„קונטראס" בניקרגואה, ועשוי להטות אוזן קשבת לטענות הפלשתינאיות.

בוש עשוי לתקוף אותו בנקודות אלה, אולם הנשיא רייגן משאיר לסגנו ירושה קשה מבחינת מערכת הבחירות, שכן הוא עצמו הגיע להבנה מרחיקת לכת ומפתיעה עם הסובייטים שייצרה תקופת רגיעה ביחסים הבין־גושיים, ובתקופה כזו, אין נושא מדיניות החוץ מצליח לעניין את המצביעים, הרגישים יותר לנושאים כמו מצבה של הכלכלה האמריקאית, הפחתת הגרעון המסחרי והתקציבי, בעיות מערכת החינוך המתמוטטת ונושא המלחמה בסמים ובפשע בכלל.

אם אכן ייבחר דיוקאקיס תהיה זו הפעם הראשונה בתולדות ארה"ב שהגברת הראשונה של ארה"ב תהיה יהודיה. בטי דיוקאקיס היא בתו של נגן בתזמורת הסימפונית של בוסטון, שנישואיה לדיוקאקיס הם השניים, לאחר נישואים כושלים עם סמל בחיל האוויר. היא דמות הפוכה מבעלה: סוערת ומתפרצת רגשית, פזרנית, ומה שמבעית את בעלה – מעשנת סיגריות. לפני שנה הודתה בדמעות במסיבת עיתונאים, כי היתה מכורה במשך שנים לגלולות הרזיה, והודאתה עוררה אהדה. הסיפור שלה ושל בעלה הוא סיפור אהבה המתמשך והיחסים ביניהם חמים והדוקים עד מאד ומלבבים את הקהל בנוסח הרומנטיקה.

אם ייבחר דיוקאקיס לנשיא, הוא ישתדל מאוד למחות את הטעם המר, שהשאיר מאחור התפקיד הבכיר הקודם בארה"ב ממוצא יווני, סגנו של ניקסון. ספירו אגניו הסתבך בפלילים והתפטר ופרש, כדי להמנע מעונש מאסר. אם לשפוט על־פי ההצהרות הפומביות שלו ועל־פי נטייתו הכללית במדיניות חוץ, וכן על התבטאויות עוזריו בנושא המזרח התיכון, הליכוד עוד ייקרא לו אנטיוכוס.

פרס, בן אמוץ, קצב, אלוני. 60 לבן שמן / יעל פישביין

הפאר שהיה והגאווה שנותרה

ילדים חסרי בית, פליטי שואה לצד ילדים רגילים התחנכו בפנימיה שהפכה לפנינה שבכתר. לבן שמן הוליכו אנשים שרצו להיווכח מקרוב במעשה המופלא של תחיית הישוב היהודי. בוגרים נזכרים

מה משותף לשמעון פרס ולדן בן אמוץ? לשולמית אלוני ולמשה קצב? לחיים הברפלד, מנחם תלמי, פרופסור יהודה בן שאול, רקטור אוניברסיטת תל אביב, אחיו המשורר משה בן שאול, פרופסור מיכה חן, פרופסור יהושע אריאלי, הח"כ אוריאל לין, מולה כהן, שי קיפניס, אורי שהם החלילן הראשי של התזמורת הפילהרמונית ולעוד שורה ארוכה של אישים: הנקודה המשותפת לכולם היא בן שמן.

כפר הנוער הוקם בשנת 1927 בשביל ילדים פליטי מלחמת העולם הראשונה והמהפיכה הרוסית והיה הפנינה שבכתר המוסדות הפנימייתיים שהוקמו בארץ מראשית ההתיישבות. לבן שמן הוליכו אישים שרצו להיווכח מקרוב במעשה המופלא של תחיית הישוב היהודי. המלכה ההולנדית ביקרה שם, אלברט איינשטיין ביקר, הנרייטה סאלד חגגה שם את יום הולדתה השמונים ויש שם תמונה נדירה שהארכיבר רישאר ליינזן מסרב לתת – של מרלן דיטריך עם ילדי בן שמן. נקלטו שם ילדים מכל העדות ומכל שכבות החברה, ילדים ממשפחות הרוסות, ילדים עולים, פליטי שואה, וילדים מבתים נורמליים שהוריהם רצו להקנות להם חינוך חלוצי.

השבוע יתכנסו בבן שמן כנס 60 מחזורים משולב בטקס הבאת ביכורים. לקראת האירוע העלו מקצת הבוגרים זכרונות על המקום:

רותי פארי גליגליך שכתבה ספר ביוגרפי צבוע על ילדותה ונעוריה שרובם מגיל שמונה ואילך עשתה בבן שמן, היא מקור בלתי נדלה של סיפורים. בן שמן היה ביתה לאחר שנתייתמה משני הוריה. הקבוצה היתה לה תחליף למשפחה והמורים מילאו את מקום ההורים. היא פגשה שם ילדים יתומים כמוה, ילדי גרושים, פליטי שואה וגם ילדים רגילים ובאווירה המיוחדת למקום מצאה תיקון לנשמתה. היא מספרת היום בפיוס גם על הנוראים באירועים. איך ביום קיץ אחד קפץ אחיה בן השלוש עשרה של שולמית אלוני לבריכה ריקה למחצה וטבע. הפעמון צלצל והכל רצו אל הבריכה ממנה הוצא הנער ללא רוח חיים. שולמית שנקראה אז אדלר, פרצה בזעקות אימים על אחיה ומיאנה להתנחם. ההורים האשימו את המוסד ברשלנות, אבל הבת נשארה שם, התבלטה כבר אז בוורכחנותה, דעתנותה ויכולתה הריטורית שלימים סייעו לה בדרכה הפוליטית.

היא מספרת מפי השמועה על דן בן אמוץ הבוגר ממנה, אז משה תהילים־זונר יתום מאם, פליט גרמניה, שמן, רופס שרצה בכל כוחו להיות צבר וכבר בשבוע הראשון קלט את המלה „סוליה" ששימשה את ילדי בן שמן לתיאור נתחי הבשר הקשים בהם האכילו אותם אחת לחודש. כבר בשבוע השני לשהותו במוסד קם משה תהילים־זונר, דן בן־אמוץ, ואמר "סוליה כזאת אני לא אוכל".

היא מספרת על שמעון פרס, תלמיד טוב ורזוני שאמרו עליו שהוא „עבקי" ואיכשהו בכל האירועים מצא את עצמו בצד, מתבונן באחרים, מעורב אבל לא משתלב. לימים נשא לאשה את סוניה, בתו של עובד הכפר וחתונתם נערכה במקום.

הרבה סיפורים עצובים היו בבן שמן. היה שם ילד יתום שכעס על אביו על ששלח אותו למוסד וברח בכל פעם שהאב בא לבקרו. האב היה יושב בחדר האוכל מקלף תפוז וחותך רצועות דקות מהקליפה מחכה שעות והולך בלי לראות את הבן. יום אחד מצאו את גוויית הילד נרקבת במעמקי היער הסמוך לכפר ובין חפציו פתק פרידה מהאב: „אבא אהבתי אותך, אבל לא ידעתי איך".

אחד האבות האומנים ביותר על הילדים תלה עצמו על עץ ביער במהלך טיול עם הקבוצה ובכיסו פתק: "ילדים רציתי למות בקרבתכם".

היו שם גם אהבות בין מתבגרים ואם להאמין לדן בן אמוץ היו שם גם זיונים. בספרו „לזכור ולשכוח" הוא סיפר על אירוע כזה שהיה בינו לבין המדריכה גרטה. כל הבוגרים עמם דיברתי אמרו שהוא בדה את הדבר מלבו. גרטה היתה חתיכה משגעת, היחידה מבין המדריכות שלבשה מכנסיים קצרים והקפיצה את הדופק של המתבגרים. „רק הגזים. הוא בטח חלם עליה כמו כולם ועירבב דמיון ומציאות", התלוצץ אחד הבוגרים. בוגר אחר, שרצה להמחיש את רגישותו המינית של בן אמוץ, סיפר איך בכנס בוגרים לפני שלושים שנה נדלק בן אמוץ על הציצים של שרה'לה זמיר ולא הניח לחבורה לישון ברוב להיטותו. לבסוף שלחו אותו לאונן בחוץ ובלבד שיניח לאחרים לישון.

ההסטוריה הוליכה לבן שמן ילדים פגועים, אבל היתה במוסד הזה איכות יהודית שסייעה להם להתגבר על הטראומות. מה היתה האיכות הזאת? יוסף סמילנסקי, שלימד שם בין השנים 38–44, טוען, שאחת האסטרטגיות החשובות ביותר של המוסד דאז היתה לא להניח לילדים זמן פנוי. להעסיק את מוחם ואת רוחם בעבודה, בלימודים, במלאכה ובאמנות כדי שהימים יעברו מהר והילדים ילכו לישון עייפים. האמינו שהטבע הבריא יעשה את שלו ויסייע להם לשכוח את הזוועות שעברו עליהם.

ד"ר זיגפריד ליהמן, מנהל המוסד והוגה הדעות החינוכי שלו, האמין בכוחה של קבוצת בני הגיל ויצר מערכת שבה התלמידים הבוגרים שימשו דמויות הזדהות לצעירים. כל מעבר משלב אחד לשנהו היה משמעותי ובתלמידים נוצרו ציפיות לקראתו, היה להן למה לצפות. בנוסף לכך הקפידו מאוד על איכות המורים והמדריכים.

סמילנסקי מספר כי למורים ניתנה רשות ללמד כל מה שהעלו בדמיונם. „יכולתי לקחת קבוצת ילדים ולהשכיב אותם על הבטן ליום שלם כדי שיצפו בשיירת נמלים ההולכת מצד אחד לצד השני. יכולתי ללמד ספר אחד מהתנ"ך במשך שנה שלימה בלי שמישהו יגיד לי מלה, יכולתי להשתולל בין פרקי ההסטוריה. חינכו את הילדים להיות חלוצים ולבנות את הארץ. אם מישהו אמר שהוא רוצה להיות קונדיטור היו הורגים אותו. החינוך היה אידיאולוגי. מאוד. אולי מדי אידיאולוגי. היו ילדים שלא התאימו לחינוך החקלאי שניתן שם ונדרשו לוויתורים בשם ההשתלבות".

לתלמידי התיכון בבן שמן ניתנה אפשרות להצטרף לאחת מארבע תנועות הנוער החלוציות: השומר הצעיר, גורדוניה, הנוער העובד או המחנות העולים. לא דיברו על חינוך פוליטי פלורליסטי, אבל העובדה שהיו שם תנועות שונות יצרה את הפלורליזם. הילדים קלטו מסרים פוליטיים והתווכחו עליהם. זו היתה סדנא לכמה מהפוליטיקאים שלנו. שמעון פרס סיפר כי את יחסו „לענייניים רעיוניים" קיבל בבן שמן. „אני סבור שהשנתיים או השנתיים וחצי שהייתי שם קבעו את מהלך חיי לעתיד. בבן שמן היו קבוצות נוער מכל המפלגות והתווכחנו בינינו". כך סיפר בשיחה ל„קול ישראל".

למעלה מעשור שנים אחריו הגיע לבן שמן השר משה קצב מעיירת הפיתוח קרית מלאכי וקיבל שם את היסודות לפעילותו הציבורית. „ב־1959 סיימתי את כתה ח' בקריית מלאכי ובאותן שנים לעזוב את קריית מלאכי זה היה בבחינת הצלה. זאת היתה קריית מלאכי בלי תרבות, מבחינת החיים החינוכיים דל מאוד, ללא שיתוף ושילוב עם ההתיישבות הוותיקה שסובבת מסביב לקריית מלאכי. לגבי לצאת אז לכפר הנוער בן שמן, מקום תוסס מבחינת החיים החברתיים. תפישות עולם שונות, אוכלוסיה שונה, רקע תרבותי שונה. זה היה לגבי שינוי חד מאוד והדרך שאיכות היווה בהחלט גם נקודת זינוק".

שלא כמו היום הקפידו בבן שמן על אסתטיקה ועל חינוך לאסתטיקה. אורי שוהם החלילן הראשי של התזמורת הפילהרמונית מספר: „נולדתי בבן שמן. אבי היה הגזבר ואמי אחת המטפלות. הכישרון המוזיקלי התגלה בי בגיל צעיר ושיחררו אותי ללמוד באקדמיה למוזיקה. היה שם מורה נפלא למוזיקה חנן איינשטט. הפעיל את כל הילדים, לא היה ילד שלא ניגן. בשבתות היינו מנגנים שחרית מוזיקלית. זה היה כפר שרוב הילדים בו היו ילדי שואה, ילדי פליטים וילדים עם בעיות משפחתיות. זה היה בית ספר חקלאי והדגש היה על לימודי החקלאות, אבל במקביל טיפחו שם את לימודי האמנות ואת החינוך האידיאולוגי. העיקר התרבותי הזה היה היהדר של בן שמן."

פרופסור יהודה בן שאול, פרופסור לביולוגיה ורקטור אוניברסיטת תל אביב, מספר: „הגעתי לבן שמן בעקבות עליית הנוער. עליית הנוער כידוע דאגה שילדים ממשפחות [illegible] לחלוציות, לא בהכרח לא יתומים ולא פליטים אלא סתם ירושלמים כמוני יתחברו עם האחרים. המפגש עם כל שכבות בני גילי היה מיוחד בעיננו, אני זוכר את ההתנהגות המיוחדת של ילדים, שילדותם נלקחה מהם. במבט לאחור מה שהיה מיוחד בבן שמן היה השילוב המיוחד של לימודי חקלאות, אמנות ויהדות. הגעתי למדעי הטבע בגלל המפגש עם הדר הטבע בבן שמן והמפגש עם מערכת שמש עשויה פח, שסיפרו כי אלברט איינשטיין תרם אותה לבן שמן. עודדו שם את הכישורים האינדיווידואליים של כל אחד ובד בבד טיפחו את הקבוצה. היה שם מורה, יוסף יעקובסון, גיבן בעל צורה מעוותת ומורה נפלא. עד היום אני זוכר את השיחה על עישון, שערך לנו תחת העץ, אחרי שכמה מבינינו התחילו לעשן. גרנו בצריפים, לעיתים באוהלים, אבל הכל היה נקי ומבריק. עד היום אני חושב ששנותי בבן שמן היו השנים המאושרות בחיי".

פרופסור מיכה חן, ראש בית הספר לחינוך באוניברסיטת תל אביב: „הגעתי לבן שמן אחרי שבית המשפחה בתל אביב נהרס בהפצצה בשנת 43. כל מי שהיה שם היה לו סיפור אישי מסובך. בן שמן היה מקום כזה שיכולנו לקבל בו חינוך הרבה יותר טוב מזה שיכולנו לקבל בבית ההורים. היה שם עוני. אני זוכר שילדים גרו באוהלים ובצריפים, אבל לא היתה שם הזנחה או עזובה חינוכית כפי שאפשר לראות היום בפנימיות. העושר החינוכי שניתן שם נועד לתת לילדים משאבים להתגבר על אימי המלחמה. היתה הרגשה שיש קבוצה שעומדת מאחוריך, שאפשר לדבר, שעושים משהו. בתקופה הכי קשה של מלחמת העולם השניה כשכל הארץ היתה בפאניקה, בבן שמן הלכו לאסוף פטריות ביער, מכרו אותן ואספו כסף למען האומה. היתה הרגשת אחוות, התלכדות של הנפגעים, זה לא שמישהו ישב ותיכנן את זה, זו היתה התקופה, המורים, המדריכים והאווירה".

על רקע הזכרונות, מר היה לראות את ההווה.

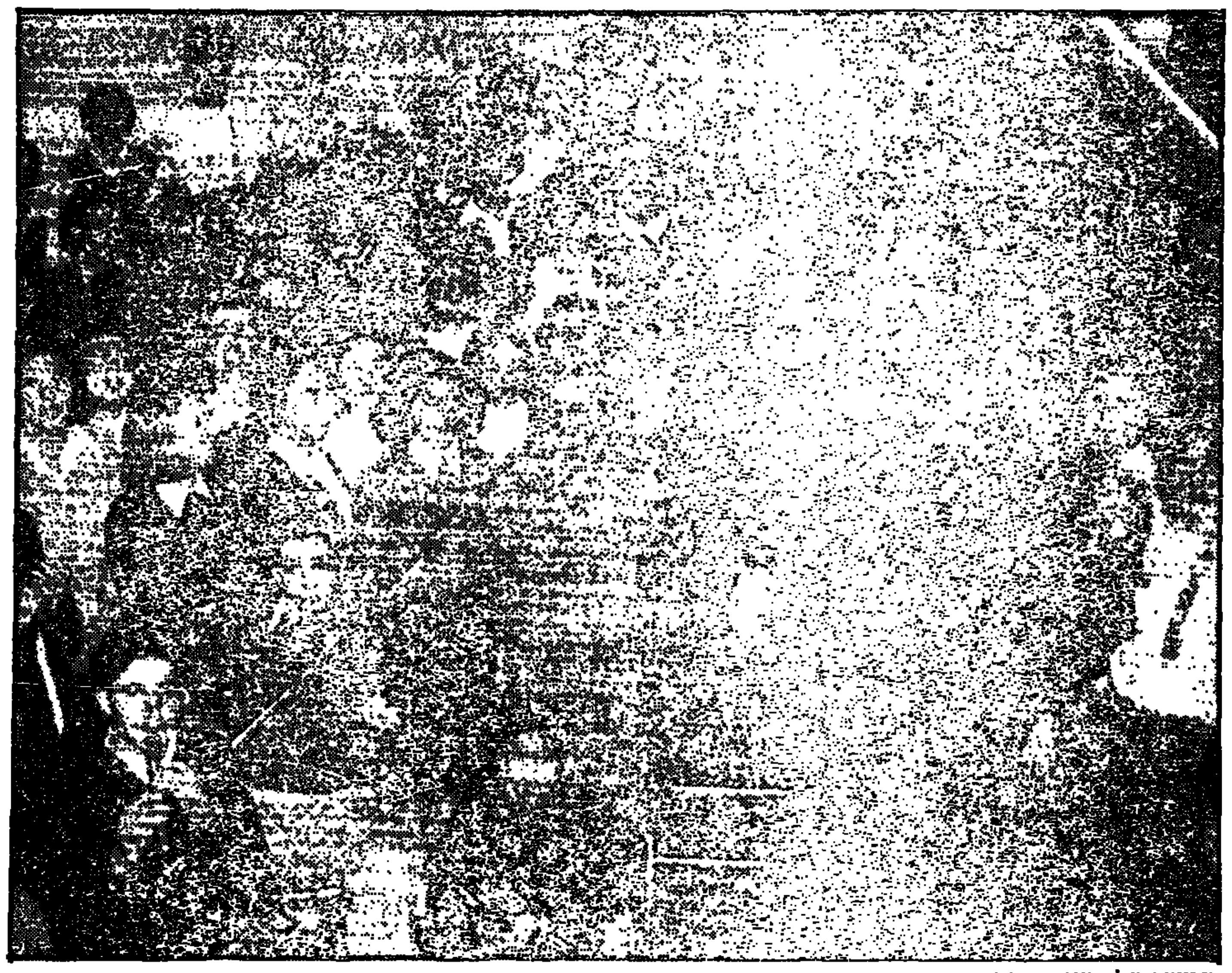

[illegible] – בפנימיית בן שמן.

ככה מגדלים ילדים? הלב נקרע

רותי פארי שבה אל מחוזות ילדותה בפנימיה המהוללת ונדהמה למצוא עזובה

השבוע התלוויתי אל רותי פארי לביקור במחוזות ילדותה ונעוריה בכפר הנוער בן שמן לקראת כינוס הבוגרים שייערך שם השבוע ובעקבות ספרה „מרור ודבש". הנוף המרהיב עדיין שם, בוגנוויליאות בשלל צבעים, עצי פיקוס, קקטוסים ומרחבים ירוקים שאין כמותם ליופי.

באתי לכתוב כתבה חיובית, אבל מה שהתגלה לעיני בתוך הירוק הזה היתה עזובה, גם פיזית וגם חינוכית. קבוצות ילדים מכתות ה' ו' ז' ח' הסתובבו באפס מעש בין מבנים נושנים ומוזנחים מנופצי חלונות: „ככה מגדלים ילדים? הלב נקרע", פלטה רותי אחר שביקרה בבית קבוצת המעבר בו עברה עליה ילדותה.

אחד מילדי הכתה התבייש וכדי לתקן את הרושם, רץ לפנינו ליישר את הסדינים ולאסוף בגדים מלוכלכים שהתגוללו על הרצפה בחדרו, שלא נראה כמה מוזנח. כשנכנסנו התיישב על המיטה ואמר: „לא טוב להיות פה. אני רוצה לעזוב". על הקיר ליד המיטה הוא תלה סדין. „אתם רוצים לראות מה יש מאחורי הסדין?" שאל ובלי להמתין לתשובה, הסיר את המסמרים וגילה לעינינו כתמי עובש ענקיים צהובים־ירקרקים. „תליתי סדין כדי לא לראות את זה כשאני הולך לישון", אמר.

חברו לחדר ישב על מיטת סוכנות עם מזרן דק מגולח ובעיניים עצובות אמר: „אני לא יכול להישאר פה יותר, בשנה הבאה אני עוזב". שאלנו את הילדים אם ההורים ראו את תנאי המגורים שלהם. הילדים נענעו בראשיהם לשלילה ואמרו שאת ההורים מקבלים לביקור במקום אחר, לא בחדרים.

במסדרון הסמוך לחדר המגורים ממוקמים בתי שימוש, שהצחנה העולה מהם אינה ניתנת לתיאור, כמה מהם סתומים והרצפה מכוסה מים באשים. בחדר האוכל הזבובים ערכו הילולה. בין שברי הרצפות שקעה זוהמה בת שנים, כסאות הפלסטיק מטונפים. וילונות שמזמן לא ראו מכבסה קשטו את החלונות. במטבח עמדה המטפלת וקצצה חסה. „באתם לעשות פה ביקורת?" צעקה עלינו בעוינות. רותי ענתה: „גדלתי במקום הזה ובאתי לראות מה נעשה פה היום".

„ככה זה נראה כשהילדים נמצאים פה. בחופש כשאין ילדים זה נקי". ענתה המטפלת. „לא יכולים לסתום את הנזילות בבתי השימוש? מה זה?", צעקה רותי בלב מר. „תרגעה. אף אחד עוד לא אמר לי דברים כאלה", ענתה המטפלת.

יצאנו לבניין המגורים הסמוך של קבוצת מעיין. ההזנחה שיכפלה את עצמה. מרצפות שוקעות ובריחות גרעיני מלון ואבטיח ומעליהם ענני זבובים ויתושים. בתי שימוש סתומים מדיפי סירחון, קירות מטונפים, ארונות מרופטים שכל אחד מהם צבוע בצבע אחר, מיטות סוכנות ללא כיסויים, מזרנים חשופים. ילדי הקבוצה הסתובבו בחוץ באפס מעשה. אחד מהם עמד וגירד את מבושיו במשך דקות ארוכות. „משעמם. בקושי יש פעילויות. אין מה לעשות."

הנערים התגודדו סביבנו וסיפרו שלפני שבוע סירבו לאכול את האוכל שהוגש להם כי ראו שתתולים עלו על האוכל. מנהל הכפר, איצ'ה גולן, בא וטעם לעיניהם מהאוכל כדי להוכיח שהוא טוב, אבל אף אחד לא השתכנע. העדיפו להישאר רעבים.

רותי קיבלה סחרחורת, התיישבה על אבן סמוך לבניין, עיניה נצצו מזעם ומייאוש: „את מאמינה לי שזה לא היה ככה אז? את מאמינה לי שהכל היה מבריק? שהקפידו על ניקיון? שטיפחו כל פינה?"

איצ'ה גולן, מנהל הכפר זה שלוש שנים ובעבר דובר צה"ל, נתקף מבוכה כשביקשנו תגובה על מה שראו עינינו והסביר, שרק מיעוט מילדי הכפר חיים בתנאים כה מחפירים. היתר משוכנים במבנים חדשים. „אנחנו בתהליך שיפוצים. בעבר גרו במבנים שראיתם כ־100 ילדים, היום רק כמחצית. לוחצים עלינו לקבל ילדים ואין לנו מבנים חדשים. בשנה הבאה לא נקבל ילדים למבנים האלה".

רותי אמרה לו, שבעצם אפשר בהשקעה קטנה מאוד לגרום שהמבנים ייראו נורמליים, קצת צבע, קצת סיד, קצת תשומת־לב. איצ'ה משך בכתפיו וניסה להעביר את השיחה לבניין המוזיקה. מאוחר יותר תפש את רותי וגער בה על שהביאה אותנו למבנים המרופטים ולא לחדשים והבטיח לה שזה יהיה נושא הכתבה. אחר כך אמר לה, שבעצם לא איכפת לו שאכתוב מה שאני רוצה.

מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שמשון שושני, שנתבקש להגיב מסר: „בן שמן מוכר לי כאחד המוסדות היותר טובים בחינוך הפנימייתי. ההזנחה עליה דווח בכתבה זו תיבדק על ידי אישית".

לקחים מ־1933 ומ־1959 / אליהו אגרס

התגייסות טוטאלית במבחן היום

„אנחנו יכולים להיכשל בשביתה – ותנועתנו לא תיהרס. אבל דעו, חברים, אם ניכשל הפעם בבחירות ובלוק רוויזיוניסטי ישתלט – תסתלקו לשנים רבות מעליה חלוצית, מהתיישבות עובדת ומבניין משק קיבוצי". דוד בן גוריון בעיצומה של מערכת בחירות לפני 55 שנה. דברים הנכונים גם להיום

מערכת הבחירות כבר התחילה. לפי הסימנים הראשונים תהיה הטאקטיקה של הליכוד והמחנה הלאומני מיתקפה של בריונות מילולית, שתעלה בהרבה על זו שחווינו בבחירות לכנסת העשירית ב־1981. מה שהיה אז – עלילות ושקרים שהופצו נגד יו"ר מפלגת העבודה, הסתה פרועה, השמצות על בגידה ותבוסתנות – כל אלה יחווירו לעומת התעמולה הפרועה הצפויה נגד תנועת העבודה וראשיה השנה. הנימה המרכזית בתעמולת הבחירות של הימין כבר נקבעה על־ידי ראש הממשלה יצחק שמיר בהופעותיו האחרונות. אלו הם איומים ואזהרות מפני הסכנה הצפויה אם תתגשם יוזמת השלום של מפלגת העבודה, שאינה אלא „מזימה של השמאל התבוסתני", המזיקה למדינה ופוגעת בבטחונה.

אם מפלגת העבודה רוצה לנצח בבחירות היא חייבת לעשות הערכת מצב מפוכחת ולפעול ולהתכונן בהתאם לכך. עליה לראות במערכת בחירות זו מצב חירום לכל פעיל ולכל חבר בתנועה זו ופירוש הדבר: התגייסות טוטאלית. על ראשי המפלגה ורבבות חבריה מן השורה להתרכז רק בפעילות למען הנצחון בבחירות.

לנגד עיניהם של אנשי מחנה העבודה בישראל חייבות לעמוד תוצאות הבחירות לכנסת הי"א ב־11 ביולי 1984. הסקרים והלכי־הרוח ערב הבחירות אז העידו, כי הפעם צפוי מהפך נוסח 1977, במהופך. הסתבכותה של ישראל בהרפתקה הלבנונית שגרמה למאות חללים ולאלפי פצועים בקרב חיילי צה"ל ולהוצאה של מיליארדי דולארים, הכלכלה המתמוטטת נוכח האינפלציה הדוהרת והדימוי השלילי של ישראל בעולם – כל אלה היו צריכים להעניק נצחון מרשים למערך „העבודה־מפ"ם". אך למרות הנתונים האופטימליים האלה צומצם בבחירות 1984 כוחו של המערך אפילו בהשוואה לבחירות 1981. הליכוד כמעט איבד את השלטון, אבל המערך לא קיבל אותו. היו לכך כמה סיבות. בין היתר: המערך, חרף כל מאמציו, לא הצליח להשתחרר מן התג של „מימסד אשכנזי" ורוב בני עדות המזרח הצביעו שוב בעד מפלגות הימין. במיגזר הערבי ירד אחוז המצביעים למערך במידה ניכרת. היה זה ביטוי למחאה פוליטית נגד המערך שלא השכיל להעמיד נציגים ערביים מבין מועמדיו לפי החלוקה והאוזרית־עדתית. ובעיקר: לא היתה התגייסות מלאה, ואפילו שררה שאננות במפלגות המערך לקראת הבחירות.

ייתכן כי דברים אלה על הצורך להתגייסות טוטאלית ייתקלו בתגובה לעגנית ואירונית מצד עסקנים משופשפים ומפוכחים שישאלו: קל לזרוק סיסמה טובה, אבל איך עושים זאת? כדי להשיב על שאלה זו אחזור 55 שנים אחורה ואזכיר ימים קשים מימינו אלה ואדם שבכוח אמונתו, חזונו, מרצו הבלתי־נדלה ומאבקו העקשני הנחיל לתנועת העבודה הציונית נצחון שמעטים האמינו בו וחולל מהפך היסטורי בתנועה הציונית בעולם וביישוב היהודי בארץ־ישראל. הימים הם ימי ערב הקונגרס הציוני הי"ח ב־1933, והאיש שעשה זאת היה דוד בן־גוריון.

ראשית שנות ה־30 היתה תקופת עלייתה והתחזקותה של התנועה הרביזיוניסטית בתנועה הציונית בעולם וביישוב העברי בארץ־ישראל. היתה סכנה של השתלטות תנועה זו על ההסתדרות הציונית. מזכיר ההסתדרות באותם ימים דוד בן־גוריון חש את הסכנה הטמונה בציונות הקלה של הרביזיוניזם, במקסימליזם המתיימר שלו והציב למפלגתו, מפלגת פועלי א"י, אתגר: כיבוש ההסתדרות הציונית על־ידי תנועת העבודה. (כך הוא אמר ב־1932: „המשבר הציוני (...) מחייב חילוף משמרות בהסתדרות הציונית (...) תנועת הפועלים נתבעת להיות לכוח מכריע בהסתדרות הציונית".

ובהזדמנות אחרת אמר: „תנועת הפועלים מילאה גם עד עכשיו תפקיד משפיע גדול בתחום התנועה הציונית, אבל היא עשתה זאת רק בתור אגף אחד – אגף העבודה בתוך ההסתדרות הציונית. הגיעה השעה שתנועתנו תחדל להיות אגף בציונות – אלא תקבל על עצמה את כל העול ואת כל האחריות של ההסתדרות הציונית בשלימות ובמלואה. וזהי הדרך היחידה להצלת התנועה הציונית מרפיונה, הדלדולה, עיוות אורחותיה, סילוף תוכנה וסירוס רצונה. ההסתדרות הציונית תהיה הסתדרות של הגשמה ציונית ונאמנה לתכליתה ההיסטורית – רק אם ציוני ההגשמה והעבודה יהוו רוב מניין ורוב בניין בהסתדרות הציונית. תנועתנו מצווה עכשיו להזדהות שלמה עם ההסתדרות הציונית, להוות רוב בקונגרס ובהסתדרות הציונית ולעמוד בראשה".

הקורא דברים אלה צריך רק לרשום את המלים „המדינה" ו„הכנסת" בכל מקום שמופיעות התיבות „ההסתדרות הציונית" ו„הקונגרס", כדי להיווכח באקטואליות שלהם בהתאמתם לימינו אלה.

תביעתו של בן־גוריון לכיבוש ההסתדרות הציונית הדהימה אז חלק מחוגי צמרת מפא"י ונתקבלה בספקנות ובחוסר־אמון. אולם הוא לא נרתע והצליח להפוך תביעה זו לתכניתה של מפלגת פועלי ארץ־ישראל כולה.

באפריל 1933, שלושה חודשים לפני הקונגרס הציוני הי"ח, יצא בן־גוריון למסע שכנוע והסברה למזרח־אירופה והסתער בכוח אדיר על הקהילות היהודיות בפולין, בליטא ובלטביה, שבהן התחזקה אז התנועה הרביזיוניסטית. הוא חרש עשרות ערים ועיירות יהודיות בחבלי פולין, ליטא, לטביה ואסטוניה, הופיע בכינוסים ואסיפות בחירות, עסק בהתווכחות בכל [illegible] הארגון של מערכת הבחירות, עורר והדליק בכל ביקור פעילים בדבריו, כי הבחירות האלה הן שאלת החיים והמוות של תנועת העבודה וסכנה יכריע גורל הציונות.

בן־גוריון גייס חבורה גדולה של שליחים מן הארץ שפעלו במערכת הבחירות בארצות מזרח־אירופה. ביטוי להתרכזותו של בן־גוריון בעניין הבחירות כבוא בלעדי נותן במכתבו לקיבוץ גבעת השלושה, [illegible] בגדודי ישוב משליחותו בפולין: „יש חברים ביניכם המזלזלים ב'נאום תעמולה' באסיפת־בחירות לקונגרס... אולם עלי להגיד לכם, חברים, שאם כי ב'נאומי תעמולה' אלה ובבחירות לקונגרס אין כל 'התפטנות' דרמטית, יש במלחמתנו הפעם לקונגרס, מלחמת גורל לתנועת הפועלים ולכיבוש המפעל יותר מבשביתת פתח־תקוה ובהתלקחות [illegible] במאי שבוודאי אתה מזלזל בערכם.

„אנו יכולים להיכשל בשביתה – ותנועתנו לא תיהרס. הפועלים בעולם כבר נכשלו בהרבה שביתות והתגברו על כישלונותיהם. אבל דעו, חברים, אם ניכשל הפעם בבחירות ובלוק [illegible] ישתלט על ההסתדרות הציונית – תסתלקו לשנים רבות מעליה חלוצית, מהתיישבות עובדת ומבניין משק קיבוצי... [illegible]"

התעקשותו של בן־גוריון, אמונתו העזה בצדקת [illegible] שהציב לעצמו ולתנועתו והצלחתו להניע את הכוח הרב שהיה גנוז בתנועת העבודה בארץ־ישראל ובגולה לא הכזיבו – תנועת העבודה הציונית נחלה נצחון גדול בבחירות והיתה לכוח מרכזי המנהיג בתנועה הציונית וביישוב היהודי בארץ־ישראל.

כן הראוי להביא כאן דברים של מי שהיה מזכיר ההסתדרות 26 שנים באחר יותר, בכינוס לפני הבחירות לכנסת הרביעית בשנת 1959.

בכנס המונים של מפלגת פועלי ארץ־ישראל לקראת הבחירות נאם לבון נאום שכותרתו: „מערכה על דמות המדינה". הוא יחזר את דבריו „על הסכנה מצד ימין". הוא הכה במנהיגי חירות [illegible] „לכל הסכיצות הישראליות של [illegible] להקהה". [illegible] של תנועת הפועלים [illegible] קיצוני.

על המצע של „חרות" – 8 שנים לפני מלחמת ששת הימים – שדיבר על „זכותו של העם היהודי על ארץ־ישראל בשלמותה ההיסטורית" אמר כי פירושו „הפיכת מדינת ישראל למדינה ערבית נכבשת, אשר גורל היהודים בה יהיה נתון לחסדי של הרוב הערבי"... „פרוגרמה זו [illegible] למדינת ישראל [illegible] של קטרים הכרחיים ורצויים [illegible]". ועוד אמר: „מה תעשה 'חרות' בתחומי תנועת הפועלים? ובכן, היא תחייב את ההסתדרות הכללית בחוק המדינה להיות הסתדרות 'נקיה'. נקיה מחלוציות, נקיה מחומה משקית, נקיה מדאגה של חבר לחבר. נקיה בעזרה הדדית בשטחים שונים, נקיה מהכל. היא תחייב אותנו להיות גוף מקצועי 'נקי' טהור... מובן מאליו, כי איגוד מקצועי 'נקי' מכוין זה, בתנאים המיוחדים של ישראל, פירושו – קריסת כוחה של תנועת הפועלים העברית כגורם לאומי מקדם, מפתח ובונה את מדינת ישראל. האידיאל של אנשי 'חרות' הוא לראות תנועת פועלים שערכה במדינת ישראל יהיה דומה, או זהה לערכו של מר שוסטק במפלגת 'חרות'. זה יכול להיות דבר מאד מלבב בשבילם, אך ברור שפירושה של תכניתם הוא קטסטרופה בחיי החברה והכלכלה הישראלית... „האם יש סכנה ממשית לעליית 'חרות' לשלטון? לפי מיטב הכרתי – לא... אם נדע להביא לפני ציבור העובדים בארץ את רצונותיה האמיתיים של תנועת החרות; אם נדע לגלות ולחשוף באופן מלא את מגמותיה וכוונותיה – כה היא אומרת ולמה היא מתכוונת למעשה; אם נדע להסביר את סכנת הקטסטרופה המדינית, הכלכלית והחברתית שתנועת החרות נושאת בשביל המדינה – אין לי ספק שנוכל להדוף סכנה זו".

אכן, בעניין זה לבון טעה: 18 שנים אחרי שדברים אלה נאמרו התחולל המהפך והליכוד עלה לשלטון. ואולי בשל כך אזהרתו של לבון תקפה עתה פי כמה. הרבה מאד תלוי ברוח שתפעם בקרב מנהיגי מפלגת העבודה וחבריה, בהתגייסות המלאה וביכולת ההסברה והשכנוע של ציבור הבוחרים בישראל.

הסכנה הגדולה ביותר עתה היא האדישות. וכבר אמר אדם חכם מאוד: „אל תפחד מפני חברים. הם יכולים רק לבגוד בך. אל תפחד מפני אויבים, הם יכולים רק לנצח אותך. אבל תפחד מפני אדישים, כי אדישותם מאפשרת לחברים לבגוד בך ולאויבים לנצח אותך".

هكذا من الأصل

مكان الأصل

עכשיו — לספרות, אמנות ועיון

בשדה עיון

דב בר־ניר

„יריד ששת הימים"

חנוך ברטוב, „יריד מוסקבה"; ספריית „מעריב" 1988; 190 עמ'.

מספר חנוך ברטוב, ביומן המסע שלו, „יריד מוסקבה" (יריד בינלאומי שבו נטל חלק במשלחת ישראל), כי „עם סגירת היריד והמסיבה שהתקיימה עם שירת „התקווה" אדירה, אמר יולי קושרובסקי (אחד המסורבים ד.ב.): „זה היה יריד ששת הימים". כל מי שיודע, או חש את התרועה האדירה, את שכרון החושים, את הגאווה היהודית הפורצת, כמעט נוסח „מן המיצר קראתי יה", את צפנות „יהדות הדממה", בימי ששת הימים, יבין עד כמה היתה אמרת המסורב קולעת. ואמנם, בספרו החדש, ברטוב הוא כולו האוזנה דרוכה לכל קול העולה מן המעמקים – קול שהיה אתמול כולו תנוק, כולו מחתרת – ועתה, בכל אופן כחלק ניכר של יהדות רוסיה, הוא מתנסה בהשמעת מתאתו, בפומביות זהירה. ברטוב עצמו יפסע כאן בצעדים, ככל האפשר זהירים, במה שהוא מכנה „מסע לעולם אחר", או–אף „העולם שמעבר לסמבטיון". הוא לא יפסוק הלכות, הוא לא יגזור את דינו של „האל שהכזיב", אך הוא יהיה נאמן לפתגם החכם האומר, כי „אורח לרגע רואה כל פגע". שאלותיו תהיינה, כיצד אומרים, „כדרבנות", גם אם נרע, בניגוד לכלל מדעי, כי הצגת שאלה נכונה איננה במקרה זה מחצית התשובה. בסופו של דבר, כמעט יסתפק המחבר במעין „תיקו", בהעלאת מיטאפורה של „הספינקס" הסובייטי, אך מעבר לתמיהותיו של „אורח לרגע", מבצבצות פה ושם המסקנות של „הרואה כל פגע". נלך בעקבות שאלותיו־מסקנותיו.

★

עובדה היא: החברה הסובייטית בפועל עושה רושם מדכא. חוזר המחבר אליה לאחר ביקור־בזק, לפני עשרים־וחמש שנה, ובדבריו, „הדהים אותי כמה הרבה לא השתנה". הוי, העולם המערבי, על פגימותיו, הוא כמעט סיפור של אלף־לילה־ועוד־לילה, מבחינת הטכנולוגיה, מבחינת אורח־החיים־ורמת־החיים־ובדיקה־החיים־וקדמת־השוק, לעומת האפרוריות, ההדגניות המדכאה, הכבישים הריקים, התעריות הדלות, עיר המיליונים השוקעת בתרדמתה בשעה תשע בערב, גושי הבתים, הדומים עד ייאוש זה לזה, שלוליות מרכזותיהם, כביסותיהם האפלות, נורות החשמל הצהבהבות, דירותיהם הצרות עד כדי כך שיש „להשתולל" בין רהיט לרהיט כדי להגיע לכורסה הבאה. ופתע עולה כאן השאלה שאין ממנה מנוס, שכן תוהה המחבר בכל נימי שכלו ונפשו: „הרי לא נשכח גם הפרק הראשון, ההירואי, של המהפיכה, שכולו פרץ כאן, בין ארמון־החורף לבין המוסד לנערות... „סמולני"... על פי הלוח הישן, 2–7 בנובמבר". כיצד נעלה בקנה אחד את האגדה ההיא, עם „התחושה המעיקה שהכול אפור ועגמומי כל כך. לא רק התאורה הקמצנית, לא רק התחבורה הדלה, לא רק הרחובות שאין נראית בהם נפש חיה. איזו דלות [illegible] ההתדרדרות הזאת, באומרו כי „במאבק ההיסטוריה, ישבן העופרת של הביורוקראטיה שקל יותר מאשר ראש המהפיכה". אולי. מכל מקום, ידיד אמריקני שברטוב פגש במוסקבה, והוא בשליחות חברות כלכליות, סיפר, לתומו ולתדהמת שומעו, שבבירה „הוא ביקר רק בדירות מפוארות, סעד רק במסעדות מפוארות ופגש רק את מקביליהם הסובייטיים של בני המעמד שלו". פער עצום זה איננו רק פער חומרי – הוא גם פער של מידת החירות המוקצבת לבני־התרבות למיניהם, שכן ספריית־לנין, למשל, יש בה אמנם מיליוני ספרים רבים, אך אוצרות אלה פתוחים לאחד וסגורים לשני, הכול לפי מידת מעמדו, מידרגו, וקיצבת החירות המוענקת לכל אורח ואורח. והשאלה המודרנית היא מעתה: מה יש בין כל אלה לבין ה„גלאסנוסט" וה„פרסטרויקה" של מיכאל גורבאצ'וב – בארץ שאין בה אפילו צ'קים, אין בה אפילו בנקים, אין בה כרטיסי־אשראי, ומלבד האינרציה של „ישבן ביורוקראטיה", דרך ארוכה מאוד מוליכה אל הצעדים המוקדמים ביותר לכל מודרניזציה. אין ספק כי נפתח כאן מאבק, בחברה הסובייטית, בין הצרכים האובייקטיביים של קידום המשטר לבין הרתיעה הסובייקטיבית של כעשרה מיליוני ביורוקראטים המסרבים אף לעבור את ההסבה הדרושה לקראת הפיכתם לטכנוקראטיה מודרנית. כלום יהיה, במאבק מריר זה, מיכאל גורבאצ'וב מעין אפיזודה חולפת, נוסח חרושצ'וב בשעתו (שלא הוקצתה לו אפילו מצבה כלשהי, ליד שאר מנהיגי המהפיכה, בקרמלין), או שמא ישיג לפחות הישג חלקי, במאמציו? נוטה אני, ללא ביסוס מהימן, לאפשרות השנייה, כי הפער מזרח־מערב איננו יכול להימשך עד בלי די, ללא שינוי ותמורה.

★

40 אלף יהודים עמדו בתורים ארוכים בביתן הישראלי ולא משו ממנו עד שלא קיבלו (או „סחבו") מזכרת כלשהי. סירובניקים נפגשו כך עם הגורל היהודי העומד בראש „הוועד האנטי־ציוני". אומדים את הסירובניקים עצמם – הנקראים אף בפיהם „אלמונים", לעומת ביגון ואידה נודל שזכו בכל זרקורי התקשורת – כמונים 40 אלף נפש, והללו חוששים כי יישכחו, אפילו בעידן הדטאנט בין מזרח ומערב. אין ספק כי לחרדתם יש בסיס. אומרת אידה נודל: „נהוגים בנו כבמכשיר, לא כבני־אדם. ברגע שהצטננו היחסים בין המעצמות, אספו אותנו זה אחר זה. ברגע שהתחממו, התירו לאחדים מאתנו לצאת". נזכר אני בטענה נרגזת שטען נגדי אחד מעולי ברית־המועצות, כאשר הנחתי שיותר מן המחאה היהודית ברחבי העולם יתחשבו הסובייטים בעליות ובמורדות המלחמה הקרה והדטאנט בעת סגירה או פתיחת שערי היציאה ליהודי ברית־המועצות – אך גם אם חשבונם הוא „מכשירי", או מאקיאבלי, לא בכך בעיקר אלא במידת נחישותם של מנהיגי מעצמה זאת העשוייה להיות מושפעת ממידת התגייסותם של ישראל ויהדות התפוצה. והרי סיפר אחד המסורבים: „לפני שנתיים די היה שיישב בדירתו, ויתן שיעור בעברית לאדם אחר, כדי שיופיעו מיד שמונה עד עשרה שוטרים, לא יעשו אמנם דבר אך ימסרו לו אזהרה ש„זו הפעם האחרונה". היום חומדים מאות ואלפים עברית כמעט לאור היום – כלום אין להסיק מהתרת הרצועה הזאת כי ממדי היציאה של היהודים, הרוצים בכך, יעמדו ביום הדין למידת התביעה ומידת הלחץ שיפעילו יהודים ברחבי העולם?

מכל מקום, כדאי לנסות, ובוודאי ובוודאי אם – וכאשר ראש ממשלתנו – היודע לשכל, ככל האפשר, כינוס ועידה בינלאומית לקידום תהליך השלום באזורנו – ישכיל גם להבין בארוח פלא כי חידוש היחסים הדיפלומאטיים עם בריה"מ (אינני מדבר אפילו על הסיכוי המרהיב של יחסים תקינים עם סין העממית) עשוי להתלוות בשפעת עלייה המונית מחודשת למדינת ישראל. הרי, כותב ברטוב בהתרגשות, מול הישראלי מן השורה המתקשה כה תכופות בספקנותו כי רבה כלפי יהדות בריה"מ וכלפי החברה הישראלית עצמה, מה ראו עיניו בפגישתו עם יהודי מוסקבה ולנינגראד: „הייתי כחולמים", כותב הוא, „מאה וחמש שנים אחרי הביל"ויים, שמונים שנה אחרי העלייה השנייה, שבעים שנה לאחר מהפיכת אוקטובר". כמוהו אשאל מה יקרה אם מעיין העלייה לישראל יהיה, חלילה, אכזב, לאחר שעלייתם האבנגרדאלית של ארבעים אלף הסירובניקים תצא מקו־סוף אל הפועל – הבכך ייגמר „הסיפור", לצד הנשירה ההמונית הידועה של אחרים לארצות המערב? מי יודע. נוטה אני להאמין כי יפעל כאן מעין כוח־רשלה, כי עלייה תגביר עלייה, גם אם „דממה" סופית תרד על חלקים ניכרים אחרים של יהדות הדממה: זו המתבוללת, זו האנוסה, זו האדישה לנו ולמורשת אבות, זו היודעת „להסתדר" מאז בכל תנאי תפוצה, ונסיון סמיעה בין הגויים.

נשוב אל שוחרי התחייה היהודית והעברית בבריה"מ. ברטוב אינו חדל להתפעל ממפגשו־מפגשנו „עם ציבור זה של יודעי עברית, אנשים משכילים, עדניים, בקיאים במתרחש בישראל, אנשים כלבבי, עצמי ובשרי", והוא מוסיף: „האודיד מלא אותו רוחו ואותה דבקות שרומיוני מתגבר שוב־ושוב אל המשוגעים הגדולים ברוסיה לצורותיהם, ראשוני ארץ ישראל שלנו, אליעזר בן־יהודה אבי השפה העברית, הביל"ויים, אנשי „השומר", העלייה השנייה, טרומפלדור, יצחק שדה, גדוד העבודה". אודה: מעין קנאה אחזה בגרוני בקוראי כל אלה ובשאלי את עצמי: היכן נעורינו הלאומיים האבודים במולדתנו, היכן התום, היכן אפילו זכרוננו הלאומי שיעקב אגמון מנסה, כמעט באופן פאתטי, להעלותו מנבכי הטשטוש ומחיקת רוב העקבות, בפריסת תוכניותיו לכבוד 40 שנה למדינת ישראל? הרי מטעים ברטוב, „כל גיבורי הספרות העברית והיידית, כל גיבורי [illegible] ביקצד התבזבזו כל אלה בדרך, וכל תם וכל רשע [illegible] שאינו יודע לשאול, אחד הוא יודע – להתקדם, בהכמתו הריקה כי־רבה, בבכסי העבר ולהעלות את רדידותו לרמת „אידיאולוגיה".

ברטוב מדבר ביראת־כבוד על גבורת הסירובניקים, על „אישים שאינני יודע כמה מאתנו היו מסוגלים לעמוד במקומם", להמתין, בייאוש מר, קרוב לעשרים שנה, כמעט עד בוש, לאשרת־היציאה, ובינתיים, לטלטל ולתבוק – כאחד מהם – את ספרו של ברטוב, „שש כנפים לאחור", בחמישה בתי־כלא ובשני מחנות־ריכוז, עד ליום שחרורו ועלייתו לארץ. גם כאן, השאלות המופנות לעצמנו נשארות ללא מענה, ואין לדעת מתי יתחולל, אם בכלל, המהפך הרוחני הנגדי לקראת היותנו מתרבחים אידיאליסטיים, מכל מקום שוחרי ישראל היפה, וקצת פחות סוגדים לעגל הזהב, או לפיס שיירד אלינו, מלוטו או טוטו כלשהו. שאלות ודאי ללא תשובה, ובכל זאת גם כאן – אולי אני אופטימיסט, אפילו בערבון מוגבל, ובכל זאת, דומני ללא. תקנה. בהעלותי את הסברה כי עוד נדע ימים יפים יותר בחברה הישראלית, הטומנת בחובה לא רק סימני סיאוב אלא גם גרעיני התחדשות וקידמה חברתית ואישית.

★

עוד הערה אחת על „העולם שמעבר לסמבטיון" הקבלה אחת בינו לבין המערב: בבריה"מ יש ללא ספק גם גילויים חיוביים: המוני אדם הקוראים ספרים, ממיטב ספרות העולם: לבושים הם עתה בקפידה, וגם אם ברחוב כל אחד נראה מכונס בעצמו ואף עגמומי, לא נראים בהם סימני אותו מתח, לעתים האלים, של נוסע הרכבת התחתית בניו־יורק. ברם, מול האפרוריות של הבנייה הסובייטית, מעלה ברטוב את ארמונות־הפאר ובנסיות־ההדר של העידן הצארי, את „שכיות־החמדה של העולם הישן... הנה לפנינו הפרדוקס הכפול והמכופל: לא רק עינינו נמשכות אל שרידי „העולם הישן", לא רק עיניהם של מיליוני רוסים, אלא המשטר עצמו מקדשם". והכל, גם במערב, מנקרת את העיניים העדיפות הגדולה של „שכיות־החמדה של העולם הישן", של תקופת המלכות, תקופת האריסטוקראטיה, תקופת ארמונות־הפאר, לעומת „הקוביות המרובעות" של אדריכלות העידן הדימוקראטי, ורק באחרונה נראית האסתטיקה החדישה עולה מחדש על דרך המלך. די לראות את שדרות־הנהר, עטורות גורדי־השחקים בשיקאגו, וביתר עוצמה ויופי, LA DEFENSE, פרבר הבניינים ההדור ביופיו, בפאריס הבירה, כדי להאמין כי עוד נועדו לעידן, הקרוי דימוקראטי, גדולות ונצורות.

★

ביומן־מסעו עשה ברטוב את מה שהטיל על עצמו: לעשותנו שותפים, חושניים ורוחניים, לפגישתו עם מדינה אדירה, המיעוט היהודי הדווי וגם המפרפר בה – לרבות האירוע המרגש שותתיק המסורבים כה קלע להגדרתו, בקראו לה „יריד ששת הימים".

יוחאי אופנהיימר

שיר על הסוס ההפוך

מִלְּאוּמְנִיק עָלָה עַל הַסּוּס הַהָפוּךְ
וְאָמַר לוֹ סוּסוֹן תִּדְהַר
הַאֶפְשָׁר מַהֵר עַד כַּמָּה שֶׁנִּתָּן
יַחַד לִשְׁלֹשִׁים יוֹם.

וְהוּא מְצַיֵּר בְּרוֹבֶה מִכְתָּן
שֶׁמִּתּוֹפֵף עַל בֶּטֶן הַסּוּס
וְקַסְדָּה שֶׁלּוֹ הַתֹּרֶן הָרָם
מֶשֶׁךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם.

אֲבָל הַנַּ"ל בִּשְׂפָתַיִם עָבוֹת
שׁוֹאֵל כָּל פְּקֻדָּה פַּעֲמַיִם
וְהוּא צָמוּד לְמִסְפָּר צְבָאִי
שֶׁתָּקַע לוֹ כָּכָה בַּצְּלָעוֹת.

וּבִגְדֵי הַזַּיִת שֶׁלּוֹ הִפְלִיגוּ
עַל הַסּוּס הַהָפוּךְ
רוּחַ רְפָאָה בַּקֶּרֶב
שָׂרוֹת מִכְּסֵי מֵתִים לְתִפְאֶרֶת.

וְלַסּוּס אֵין מַיִם בַּכְּלָיוֹת
הוּא מַמְשִׁיךְ חוּר וְלָבָן
וּכְשֶׁבָּאוּ לָעִיר הָיוּ גְּוִיּוֹת הַפּוֹכִים לְמַזְכֶּרֶת
וּשְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים לְיָרֵם.

רוֹגֵג נַעֲלָיו מְצֻחְצָח וּבְלִי רֵיחַ
בַּמִּשְׁקֶפֶת גּוּפוֹת עִם צַמַּרְמֹרֶת בַּגָּרוֹן
סוּסֵיהֶם מְגָרְדִים בַּשָּׁמַיִם
יַחַד שְׁלֹשִׁים יוֹם.

אָז קָלְעוּ לוֹ צְרוֹר בַּמָּתְנַיִם
וְאָמְרוּ לוֹ כָּכָה אוּרָה פְּנֵה
וְצִפֳּרִים שָׁרְקוּ שִׁגָּעוֹן
הַקַּסְדָּה נִתְלְתָה כְּתֹרֶן.

חוּר אַפּוֹ הֶחָלָק הַמַּבְרִיק
שֶׁמִּתּוֹפֵף עַל בֶּטֶן הַסּוּס
וּלְאִשְׁתּוֹ תִּלּוּשׁ מַשְׂכֹּרֶת שָׂדֶה
הַכֹּל לִשְׁלֹשִׁים יוֹם.

עזרא ארואטי

הדיבר האחד עשר

אִם נַחְסֹל אֶת כָּל הָאֲבָנִים שֶׁבַּדְּרָכִים,
אִם נְפַצֵּל אֶת הָאֵלוֹת שֶׁבְּיָדֵינוּ,
הַאִם תִּצְמַח שׁוּב בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתֵנוּ?
אִם נַחְסֹל הַכַּדּוּרִים מִגּוּמִי לְעִיסָה וּמִמַּתֶּכֶת,
[illegible]
אִם בְּכָל פִּנָּה שָׁם בָּעִיר צְמִיגִים,
נַצְמִיחַ עֵץ עִם פּוֹ תִּקְנָן
צִפּוֹר כְּחֻלָּה, שֶׁהִיא צִפּוֹר נַפְשֵׁנוּ,
הַדּוֹרֶשֶׁת בִּשְׁלוֹמְכֶם וּבִשְׁלוֹמֵנוּ
וְלֹא נַמְטִיר בָּהּ אֲבָנִים, לֹא נְסַקְּלָהּ חַיִּים.
אָמְנָם, בְּכָךְ לֹא יְחֻלְּלוּ הַקְּבָרִים
אֲשֶׁר בְּאַדְמַתְכֶם וּבְאַדְמָתֵנוּ,
אַךְ נָשִׁיב אֶת שְׁאֵרִית הַמַּתָּנוֹת
שֶׁעֲדַיִן נוֹתְרָה בְּיָדֵינוּ
וְנִקְרָא לְכֻלָּם צַו בָּרוּר, בְּלִי הִרְהוּר
הַנִּכְתָּב יוֹם בְּיוֹם וּמֵעֶצֶם חַיֵּינוּ:
יִפָּסֵק הָאוֹשׁ וּשְׁפִיכוּת דַּם תְּמִימִים,
נֵשֵׁב יַחַד וְנָשִׁיב דַּעְתֵּנוּ.

קטיה שוורצמן

שאלות מאוחרות ליום עצמאות

אֱמֹר מָתַי
הַנִּפְנוּ כָּאן דְּגָלִים
כְּמוֹ יָדֵינוּ
הַאִם אֱמֶת
חָזַרְנוּ פַּעַם
עַל פִּתְחֵי הָאֲדָמָה
עַד שֶׁיָּדַעְנוּ הִתְבַּסְּסָה
בְּיַבָּלוֹת וָדָם
וְלִבֵּנוּ נִשְׁפָּף
שְׂרִידֵי גּוּפֵנוּ
אִם הָיוּ פְּלָדָה עַקֶּשֶׁת,
אֱמֹר מַדּוּעַ
בְּעֵרָה סְמוּיָה, רַבַּת שָׁנִים
פָּצְעָה בָּם
חֲלוּדָה?

שׁוּרוֹת שְׁבוּרוֹת
בָּתִּים מְפוֹרָדִים
גַּם הַשִּׁירִים
נִרְאִים עַכְשָׁו אַחֶרֶת
יָד זָרָה נִשְׁבֶּרֶת
אֲפִלּוּ לְהָנִיף לָנוּ
אֶת הַדְּגָלִים.

עדנה אפק

קיץ בירושלים

עִירִי הֲפוּכָה
מִגְדָּלִים חוֹפְרִים בְּאַדְמָתָהּ
נוֹגְעִים
בְּכָל הַמֵּתִים
הַנּוֹשְׁמִים בָּהּ.

רְחוֹבוֹתֶיהָ פּוֹלְטִים כַּעַס
עַל הַחַיִּים
הֲלֹא שׁוֹמְרִים אֶת הַהֲלָכִים.

חתול בסיפורים

מאת אורציון ברתנא

צור שיזף, „נמר בחרירים", „הספריה", הוצאת הקיבוץ המאוחד/ספרי סימן קריאה, בית הוצאה „בתרי", 1988; 217 עמ'.

„נמר בחורים" של צור שיזף הוא ספר ראשון של סופר צעיר שאינו רע מאוד ואינו טוב מאוד, ואינו ספר שכדאי להמליץ על קריאה בו או על הימנעות מקריאה. אבל ממילא הביקורת בשוסי הספרים חדלה מזמן לעניין את הקהל הרחב, וכבר מזמן איננה מכוונת אליו כבתב־המלצה לקריאת ספרים. סביר להניח, כי הסופר עצמו והחוג המצומצם של העוסקים בספרות הם קהל היעד של מאמר הביקורת, וקהל זה יכול לראות בספר כמה וכמה עניינים ראויים לבירור. להלן יובא חלק מהם.

1. רומנטיקה?

שם הספר ונושאו, חיי בדואים בתחומי ישראל ובתחומי מדבר סיני, עשויים ליצור רושם מוטעה של כתיבה רומנטית: מדבר מול תרבות, נוודים מול אנשי טכנולוגיה, חופש מול חוק וכל הסממנים החיצוניים הטיפוסיים לרומנטיקה, אשר כשלעצמם אינם טובים ואינם רעים, ומשמעותם תלויה בדרך עיצובם. כאילו מתוך התמונה הישראלית האקטואלית בחר המחבר להתמקד בשולים הנושאים באופן טיפוסי את הנושאים הרומנטיים. ובכן, אין ספר זה רומנטי כשם שאינו אנטי־רומנטי. לכך סיבות רבות, ואביא את שתי העיקריות:

האחת, הדמויות הראשיות אינן מעוצבות בהרחבה ובעומק מספיקים. המספר אינו מכיר אותן היטב או אינו מעוניין בהן מספיק. לכן, הוא אינו יכול למצות את מרבית המאפיינים של עיצוב הדמויות שהיו יכולים ליצור רומנטיקה. בסיפור הראשון, הבדואי המורד נשאר סתום למדי וגם אביו „מסתתר" מאחורי השתיקה „המכובדת" של הבדואי בעל הניסיון כביכול. היהודי החוקר, איש החברה להגנת הטבע, נשאר גם הוא מחוץ לתמונה לא רק באי־מעורבותו בדרמה, אלא בעיקר באי־פעילותו: למשל, ביחסיו עם האחת שמגיעה סוף־סוף, שאינם זוכים להרחבה מעבר לכמה שורות באנאליות של אהבה במדבר. בסיפור השני, הנזיר הוא כל עוד נדד בעולם. כשהגיע למדבר, קורה לו מה שקורה לקודמיו בסיפור הראשון: הוא מפסיק להשתתף בדראמה של החיים, אלא נגרר אחריה ומשתדל בכל יכולתו להשתחרר וללוות אותה מן הצד כמתבונן בלבד. גם הזקן הנכבד השני, האב־סב הבדואי, קפוא כמו הזקן הבדואי הנכבד בסיפור הראשון, למרות שהם אמורים לייצג עמדות שונות לחלוטין כלפי החיים. ובלי דמויות דראמאטיות, קרועות אין רומנטיקה. אבל, בלי דמויות חיות אין גם כל עיצוב משכנע אחר. למשל, אין גם ריאליזם.

הסיבה השנייה היא העדר השקפת־עולם רומנטית אמיתית במבנה הכולל של הספר, כלומר, בשני הסיפורים. כמו שהדמויות „עובדות" על ריק, כך גם הרומנטיקה היא רומנטיקה של ריק, זיוף. בשני הסיפורים משתמש המספר באותם כוחות כדי להציג כביכול שתי תפישות סותרות. באחת, החופש הוא כוח הפרא, המדבר. בשנייה החופש הוא כוח התרבות בחברה הטכנולוגית המתקדמת. באחת, מרחב המדבר הוא אינסופי. בשנייה, מרחב המדבר הוא מרחב לכאורה, הוא כלא שרקבון תרבותי כבר פשה בו.

ושתי הסיבות קשורות היטב זו בזו: אותו חוסר בגרות המונע מן הכותב לאפיין דמויות מורכבות ופעילות, המביא את הדמויות המרכזיות לעמוד מן הצד בהעדר כוח עומק להניען, אותו חוסר בגרות של כתיבה הוא הסיבה להעדר השקפת־עולם. לא עומק תחושות ומחשבות מניע כאן סופר צעיר אלא הרצון לספר סיפור. ולכן, לא רק הרומנטיקה (רומנטיקה?) נפלה כאן קרבן בעיצוב חיצוני מטעה, אלא גם נושאים מופשטים אחרים שיכולים להיות קשורים בחיי בדואים על גבולן של ישראל ומצרים. כלומר, גם נושאים חברתיים וגם נושאים קיומיים לא פותחו בספר שאלה דרכי־האיפיון והספרותיות בו.

2. ישראלים ומצרים

כמצופה מסיפור של ישראלי צעיר, הישראלים „טובים" יותר מן המצרים לבדואים, אנשי־המדבר. וגם בין הישראלים ישנם „טובים" וישנם „רעים". כלומר, ישנם אנשי מדבר „אותנטיים" כמו הבדואים, המרגישים את „הטבע", וישנם אנשי עיר באופיים המחפשים גם במדבר את חוק היער ובכך פוגעים בכללי החיים בו. לעומת זאת, המצרים כולם „זרים" למדבר ולאופיו, חלקם אנשי משטרה מושחתים, הם בזים למדבר ולגרים בו. בלי להיכנס לשאלה עד כמה מעניינת ומשכנעת תפישה זו של המחבר, ברור שלא התעמק בנושא. כי הוא יכול היה לעצב כך את המצרים מתוך רמיזה להתנגשותם בזהותם כממשיכי התרבות המצרית העתיקה, ולא ערכים „סתם" כאנשי המדבר הבדואים. אין הוא עושה זאת, כשם שאין הוא יוצר עומק לשום דמות, למרות תיאורן של כל הדמויות כטיפוסים חברתיים ולא כאינדיבידואלים. בולטת שטחיותו ופיזיזותו בתיאור. ישנו מידע על הנושאים שלו. מידע נוח להשגה, היכול לאשש את תפישתו. המידע אפילו לא נרמז בסיפוריו.

התוצאה: כל הרקע התרבותי הקיים לפתחה של כתיבתו נשאר מחוץ לגבולותיה. המדבר הופך להיות קרוב ל„מערב הפרוע" יותר מלכל איזור אחר הקיים בתודעה המערבית. אופיו המקומי, הישראלי, של הסיפור נעשה, איפוא, עטיפה קלושה הדקה לסיפור. חורת בעירה בקלות ומצאת בפנים את המערבון הישן באריזה חדשה. והדבר בולט במיוחד בראשון בין הסיפורים, „נמר בחרים".

3. המדבר והחיים – הרקע והדמויות

המדבר הוא הגיבור האמיתי של הסיפורים. מפתיעה לטובה האמינה שליטתו של המספר בתיאור הנופים. הפירוט, הגיוון, אוצר־המלים הרחב שבו הוא משתמש לתיאור המדבר קנה לו נקודות־זכות אצל הקורא. כל סיפור, כמעשה אמנות, בנוי על אשליה של הצגת מציאות שהיא אינסופית בפרטיה בעזרת מספר מוגבל של פרטים מייצגים, המובאים בסדר מסויים העוזר ליצור את האשליה. ריבוי הפרטים מגדיל את סיכויי יצירת האשליה. אבל לא פחות מכך עוזר הגיוון בזווית־המבט מהן מוצגים פרטים אלה. והתקלה הסיפורית העיקרית אצל צור שיזף היא הניגוד ההולך ומסתבר לקורא המיומן בין ריבוד הפרטים במהלך הסיפור, לבין החזרה של זווית־המבט, הטכניקות הדראמאטיות שבהן בונה המספר את העלילה מן הפרטים החוזרים. כלומר: שיזף מתאר הרבה מאוד סלע, אבל לא מצליח להוציא ממנו שום מים. כתיאור לשמו, המדבר אמין ורושם מאוד. נוצר רושם שלפניך כותב רגיש המכיר את המדבר, אוהב אותו ויודע למסור את הידע שלו כמו גם את אהבתו. כחומר ספרותי, האשליה האמנותית שיוצר המדבר היא סינתטית, מכיוון שהטכניקה הפואטית שבה בחר מחבר צעיר זה, אינה מתבססת על הצדדים החזקים בכתיבתו, תיאור המדבר, אלא על הצדדים החלשים בה – איפיון הדמויות, שכאמור הוא סטראוטיפי ושטחי. אבהיר את הדברים:

המספר בוחר במה שקרוי: הצגה סלקטיבית של זווית־ראייה מוגבלת ורב־צדדית. כלומר, העלילה נחלקת למספר פרקים. כל פרק מציג את הדברים מבעד לעיניה של דמות אחת כמונולוג פנימי. כלומר, המספר מתמקד בכל פרק בדמות אחת ראשית. הוא עשוי לחזור אל אותה דמות ולהתמקד בזווית המבט שלה בפרק אחר במהלך העלילה. באופן זה, לכאורה, חומרי העלילה אינם מתוארים מבעד לאותו זוג־עיניים, אלא מתוארים בכל מחזור דראמאטי מבעד לזוג־עיניים אחר. בכל פעם כזו המספר מכיר היטב את הדמות שמבעד לעיניה מתוארים הדברים, ואינו מכיר באותה יסודיות את הדמויות האחרות, גם אם הכירן בפרקים קודמים, שבהם נמסרו הדברים בעד עיניהן. מלבד זאת, אין התנועה מפרק לפרק, מהתמקדות בתודעה אחת להתמקדות בתודעה אחרת, חופפת את תנועת הזמן. כלומר, ציר מסירת הדברים אינו חופף את ציר העלילה. מבלי להזהיר מראש ומבלי לנבוך נימוקים חיצוניים (של פרולוג או של אקספוזיציה) המספר עשוי לקפוץ בפרק הבא אל התמקדות בדמות שחווה מאורעות שקדמו למאורעות שתוארו בפרק הקודם ולא מאורעות שבאו אחריהם. כך אמור המספר לנתק את הציר הסיבתי מן הציר הכרונולוגי ולהשיג לפחות שתי תוצאות: האחת, ליצור תחושה של עומק – אפשר לחבר את הארועים בכמה דרכים. יש לארועים כמה היבטים. והשנייה, ליצור דראמאטיות, כשהקורא צריך להתאמץ ולמלא פערים כדי להבין את מהלך הארועות שאינו נמסר לו מישרין ובקלות.

טכניקה זו מתאימה למספר שהכישורים הטבעיים שלו הפוכים מאלה של צור שיזף: מספר שיכול לבנות דמות מורכבת, עמוקה. כאמור, מספר שיכול לעשות ביחס לדמויות את מה שצור שיזף יודע לעשות ביחס למדבר: ליצור במספר מוגבל של מלים, של סימנים סימאנטיים, רושם של עומק, של אין־סוף. כאמור, כי שיזף בוחר דמויות לכאלה שהכיר מן התחושה, כי שיזף בחר דמויות לכאלה שהכיר במציאות, אבל בעצם אינו מבין לעומק ולא תוהה על קנקנן. התוצאות של בחירה זו הן פגיעה קשה באיכות הסיפורים. מכיוון שצור שיזף תולה, כאמור, את כל מערכת התיאור בדמויות ובמונולוגים הפנימיים שלהן, מבעדם נמסרים האירועים, נעשה תיאור המדבר סתמי ומייגע, והעלילה נעשית צפויה מראש. כשהדמויות סטראוטיפיות, ומדברות במונחים שטוחים של „כבוד" ו„משמעות", כל המנגנון הדראמאטי כושל. אין מתח אמיתי כשהזהות־והמקרה של המספר עם דמויותיו שטוחה ולא משכנעת, ואין הקורא הרציני מזדהה עמה. הוא יודע מה יקרה בסוף וזה לא איכפת לו. לכן, למה לטרוח ולקרוא את כל תיאורי המדבר הארוכים, גם אם הם יפים לגופם? החיים אינם, המדבר נשאר. הסיפורים הופכים להיות, במיטבם, תפאורה ללא מחזה.

4. מאצ'ו שאין לו הצדקה ומקום

אינך יכול שלא לשאול את השאלה העיקרית בכל הנושא: מדוע התעסק צור שיזף לתאר טיפוסים שברור מתוך הקריאה שאינם קרובים לו? זוהי, אולי, גם השאלה המרכזית בניסוח אחר: מה לזה בינינו? מה עושה בספרות הישראלית – 1988 ספר זה: בנושאיו, בלשונו, בזווית־הראייה בו, ובמבני הנובלות של שני סיפוריו? (ומשום מה, על העטיפה האחורית מגדיר מי שמגדיר סיפורים אלה כ„רומאנים קצרים". כנראה הוא חושב, כי הכינוי „רומאן" מרשים יותר). התשובה פשוטה: זוהי עמדתו הפסאודו־רומנטית הצר־מסתרית של הכותב הצעיר. במלים אחרות: זו עמדת המאצ'ו של הכותב. כך, ההתבוננות במדבר כזירה של „כוחות ראשוניים" מאפשרת לו לבודד מתוך המציאות המורכבת רק מה שקל לו לתאר ולשתול מוטיבאציות בסיסיות אלה של גבורה ויצרים במדבר הריק, „הראשוני", הפתוח „לקלוט" יצרים מעין אלה. שיזף הרחיק עדותו לירידה בה נוח לו לתאר מלמעלה, מתוך עמדה של מאצ'ו, טיפוסים שקל לתאר אותם ולא טיפוסים המוכרים לו לעומק ונושאים מורכבות של קיום. לכן הוא מתאר את טיפוסי המדבר הכביכול מזרחתיכוניים, כביכול ישראליים, כביכול „אקטואליים", ובעצם – מאצ'ואיזם של [illegible].

וזו הבעייה. הקריאה לתאר אקטואליה, ישראליות, ולהיות מקורי, מביאה לספר מסוג זה. שיזף לא היה כותב כך, ובוודאי לא היה מפרסם כך, אלמלא חיפשו אנשים מסויימים בנרות „כשרונות צעירים" שיתארו את המציאות הישראלית תיאור בסיסי מקובל אבל בקישוט של זווית־ראייה קצת שונה, קצת מקורית כביכול. מבחינה זו כתיבתו של שיזף היא אחיזת־עיניים. אין זה ספר ישראלי משום שאין הוא מתאר שום דבר מקומי. המדבר הוא זירה מיתית מתאימה עקרונית לכל תרבות, וטיפוסיו המופיעים כאן הם דמויות שטוחות שאינן מתאימות עקרונית לשום תרבות. כותב ישראלי צעיר צריך ללמוד מכתיבה זו איך לא לתאר מציאות ישראלית: לא לתאר מציאות שאין לך, אישית, משהו אישי ומיוחד לומר עליה. זה בולט מאוד באוצר המלים, ואני מתפתה לכתוב במיטאפורה: בנפח המלים. איש־המדבר אינו נושא שום זהות מקומית מרכזית. אין בסיפורים שום צירופי מלים, שום אימאז'ים הלקוחים מ„נאך" ישראלי ממש. ולכן, אתן משלשל: אם אתה כותב סיפור לשדה תעופה, סיפור קריא וסימפאטי על מאצ'ואים ומלחמתם ב„חיים", השתמש בנפח המלים שלהם, וקרא להם בשמות האוניברסאליים של ז'אנרים אלה. אם אתה כותב סיפור פילוסופי, אל תקדיש נפח מלים כזה למדבר. אם אתה כותב סיפור מקומי, כפי שאתה מתיימר, עשה אותו מתאר קיום שהקורא מכיר, בכך שתעשה אותו מתאר קיום שאתה מכיר. [illegible] ובתוצאה מכך – מוליך גם הקורא שולל.

בשלב הנוכחי אפשר רק לתמוה על מי שעודד את הוצאת הספר לאור ועל „הספריה", המסגרת שבה הוא הופיע. אני חושב שכותב כמו שיזף יש לעודד. אבל עידוד הוא הדרכה איך להשתפר, הסבר מה לקוי ולא חשיפה מוקדמת ומיותרת כזו, שמבלבלת את המוח לכותב ולקורא גם יחד ואינה יותר מאשר פרסומת זולה להוצאה ולמי שעומד מאחוריה. קראתי את הדברים על העטיפה האחורית של הספר, ראיתי את ראיונותיו העיתונאיים של צור שיזף והמסקנה פשוטה: ההוצאה אולי הרוויחה אבל האיש, חוששני, עומד להפסיד.

במציאות הישראלית סיפוריו של שיזף הם סיפורים שוליים ביותר. אין הם מטפלים בשום נושא קיומי מרכזי. כל מי שכותב ספרות ישראלית או קורא אותה מתוך רצון ללמוד ממנה צריך להבין, כי יש בה נושאי מרכז, ואלה הם תוספת חברתית־היסטורית לשאלה מה אנו עושים כאן כבני־אדם, כיהודים, כישראלים. אין שום קשר בין כתיבתו של שיזף לבין נושאים אלה, היבטים אלה. אם הוא התפנה לכתיבת שני סיפוריו כשעשוע, ואם מישהו אחר ניסה לתת דווקא לשעשוע ספרותי זה כותרת של „ספרות ישראלית" או „חידוש בספרות הישראלית" יש כאן תמיכות הזהן שיש להצביע עליהן כדי למנוע את חזרתן. שכן גם אם יש בספרות הישראלית מקום לשעשועי־מאצ'ואיזם זהו מקום שולי ביותר. מקום של שעשוע. ואם ללמוד משהו מכתיבה זו, הרי זו שוליותה. אולי שיזף יכול אחרת. הוא צריך „להישאר בבית" ולהתרגל זאת לפני הפרסום. ואוי להוצאה שאיננה מבינה שספרות ישראלית צריכה להיות מערכת מובנית, ובעיקר – מערכת ערכית, ומציגה תרגיל חביב במקצת ויומרני במקצת כספרות.

„קשר" חדש

חוברת חדשה של „קשר" (מס' 3), כתב־עת הרואה אור ע"י התכנית ללימודי עתונאות באוניברסיטת ת"א, בעריכתו של ד"ר מרדכי נאור ובעיצובו הנאה של רותי בינתאור, ראתה אור בימים אלה.

את החוברת פותח מאמרו של שלום רוזנפלד, ראש התכנית ללימודי עתונאות, על „עתונות והיסטוריה". בחוברת מאמרים ומחקרים על: הסיקור העיתונאי של דיוני הכנסת (גיורא גולדברג), עשר דליפות (משה דיק), היהודים בסוכנויות הידיעות הטלגרפיות (מנחם בלונדהיים), הרצל ואמצעי התקשורת (ד"ר מרדכי נאור), קווים למתודולוגיה של חקר העתונות (ד"ר מנחה גלברט), עתונות יהודית בסלוניקי (מרגלית מתתיהו), עתונות יהודית בפולין בין שתי מלחמות העולם (אנדז'יי פאצ'קובסקי), סוכנות הידיעות „יונה" – מאבק וחדשות (רעיה אדלר), כרך גיטו וארשה בראי העתונות העברית (זוה דינפלד), „חדשות רעות" והשפעתן על היחיד והציבור (סימפוזיון), „חדשות הערב" – עתון הערב של מפא"י (בתיה קמפל), „מבריק" – היומון שעלה מן המחתרת (ד"ר אילנה קרמי), „עתון מיוחד" – העולם בצהוב (גבריאל צפרוני), היומון היחיד בעולם לילדים (ד"ר אוריאל אופק ז"ל), הכתב הצבאי היהודי הראשון (משה זהר).

בציון לזכרו של ד"ר יהושע רוטנשטרייך מובאת כתבה מקסימה על פעילותו העתונאית, כסופרו של העתון הפולני „כוחילה", על השידור העברי הראשון ב„קול ירושלים" באפריל 1936.

תולדות ירושלים

מאת צבי אילן

נתן שור, „תולדות ירושלים" שלושה כרכים; הוצאה „דביר" ליד זמורה ביתן; עיצוב הספר והעטיפה: סמיבן להבל; צילומי שער־הבר: יוסי דבוג; ציור מפות: גרעין רה.

בדורות הקודמים היו „אנציקלופדיסטים", אנשים שכתבו כרכים רבים על ההיסטוריה של ארץ או חבל מסויים. בתחום ידיעת הארץ ידענו רבי־כותבים כברסלבי ווילנאי, שכל אחד מהם פירסם ספרים רבים. בשנים האחרונות המגמה במחקר ובכתיבה ההיסטורית היא התמחות. ספרים, שכל אחד מהם מוקדש לתקופה מסויימת, נכתבים בידי מחברים אחדים, ובעליהם יש מערכת, לרוב של מספר עורכים. כך היא סידרת ההיסטוריה של עם ישראל שבהוצאת „מסדה" וכך גם סידרת ההיסטוריה של ארץ ישראל שבהוצאת „כתר" ויד יצחק בן צבי. באלה יש ביקורת הדדית, וקריאת חומר בידי העורכים. תהליך יותר ארוך ובבוקר, והנה לפנינו שוב עבודה מקיפה של „אנציקלופדיסט" – נתן שור על ירושלים. אדם אחד מקיף היסטוריה של עיר בת 5000 שנה, באלף עמודי דפוס (פורמאט גדול), ובכלל זה 713 איורים, 30 מפות, 59 צילומי צבע, נספחים מפורטים על גודל אוכלוסיית ירושלים בתקופות השונות, כינויי ירושלים בתקופות השונות ורשימה כרונולוגית („אבני דרך בתולדות ירושלים"). וכל זאת עשה אדם בשעות הפנאי שלו. אילולא ניצבו לפנינו כרכי הספר לא היינו מאמינים.

מדובר בחוקר, שבגיל מבוגר יחסית החל בפירסום ספרים ומאמרים בתחומים שונים ובנוגעים בהיסטוריה של ארץ ישראל ותוך זמן קצר תפס מקום נכבד בחזית הכתיבה ההיסטורית בארץ. עומדת לעזרתו ספריה פרטית משוכללת ביותר של „פלשתיניאנה", הכוללת אוסף מרשים של ספרי נוסעים מחד גיסא, והחומר המעודכן ביותר של ספרות המחקר העכשוית. וכל זה „חרוש", מקוטלג וממוחשב, מוכן לעיבוד ולניצול.

התמחותו המיוחדת של שור בספרות הנוסעים נתנה אותותיה גם במבנה הספר וחלוקתו בין התקופות ההיסטוריות. בסידרה של „כתר" ויד בן צבי, למשל, מוקדשת המחצית, חמישה כרכים, לעידן שעד סוף התקופה הביזאנטית. אצל שור גדול יותר המשקל לתקופות המאוחרות – עד לסוף התקופה הביזאנטית מוקדש כרך אחד. השני עוסק בזמן שמהתקופה המוסלמית המוקדמת ועד סוף תקופת הכיבוש הבבלי. הכרך האחרון עוסק בעת שמתקופת התנזימאת ועד 1986.

אכן המחבר מעיד על עצמו שלגבי התקופה הממלוכית והעות'מאנית הוא מביא לא רק סיכום של חומר מוכר אלא גם חומר חדש, שעיקרו ליקוטי מידע מספרי מסע נוצריים, שכמו נוצלו די הצורך. בצורה כזו התרחב בספר חלקן של התקופות האחרונות. ענין נוסף השונה אצל שור לעומת ספרי היסטוריה אחרים הוא מועד גמר הדיון. בדרך כלל מסיימים ספרי היסטוריה את התיאור דור־שניים אחורה. אצלנו, לעתים עד הכיבוש הבריטי, אך לרוב עד לאחר הקמת המדינה. זאת מתוך הנחה שכתיבה היסטורית צריך לכתוב במרחק זמן. שור כותב עד הרגע האחרון ממש. היות וכך הוא יכול להעריך את פועליהם של אנשים חיים: בדברי הסיכום שלו הוא רואה מי הם האישים שהטביעו את חותמם על ירושלים יותר מן האחרים. הוא מתחיל בדוד ומזכיר עוד אישים רבים במשך 3000 שנה, ומסכם: על צורתה הנוכחית של העיר השפיע רבות רונאלד סטורס האנגלי, אך בשום תקופה מתקופותיה לא נבנו בה פארקים, שכונות ובתים כה רבים – וביניהם רבים יפים ובולטים – כבימי כהונתו של טדי קולק כראש העיר".

בכלל דומה ששור מבליט את חלקו של האדם, של המנהיג, האישיות, בתקופות השונות, בהתפתחות ירושלים ובתולדותיה, כחלק מתולדות הארץ. מצד אחד הוא מתעניין בחיי האזרח מן השורה, עוסק בדיור, ריהוט, חימום, תאורה, מזונות ותבשילים, תיירות ואספקת מים (אלה בעיקר במאה הי"ט). ועוד לעניין חלוקת התקופות – מחברים שונים קובעים תאריכים שונים לתחילתה של „המאה הי"ט" בתולדות הארץ (1800; 1777 וכו'). שור טוען כי השינויים העיקריים בארץ מתחילים לא בראשית המאה הי"ט אלא בשנות הכיבוש המצרי (1831–1840) ובתקופת התנזימאת שלאחריה. שלושים השנים הראשונות של המאה הי"ט הן לדעתו מעין ספיח לתקופה העות'מאנית המוקדמת ואין לשייכן לתקופת המאה הי"ט. לכן הקדיש להן „שער" בפני עצמו (הספר מחולק ל„שערים", על פי תקופות כשנה שונות).

כתיבתו של שור קולחת, היא איננה משועבדת לגישה בדבר „רצינותה של ההיסטוריה" והוא מרגיש חופשי לערוך אנאלוגיות היסטוריות, דהיינו מידה מסויימת של שיפוט היסטורי, מבלי לחשוש של „מה יגידו". יש בספר נימה דידאקטית, המתבססת בחלקה בהבאת האיורים – חלקם אינם מירושלים, אלא ממצאים וחפצים ממקומות אחרים בארץ ובעולם שנועדו לאייר תקופה או עניין בתולדותיה של ירושלים. נראה שבהבאת מספר כה רב של איורים הדריך את ההוצאה הרצון להעמיד בפני הקורא כלי נאה, מאוייר ומומחש עד כמה שניתן. אם כותרת הערת ביקורת – למרות ההסברים לכל איור יש מקומות שבהם היה להוסיף הסבר על מקום של חפצים המובאים באיור. כך, למשל, כבר באיור החמישי, בספיח העוסק בשמותיה של ירושלים. מובא שם ציור (מקטע?) ובו המלים „ישראל ועל ירושלים", שתי אותיות בלטיניות, ובצד ההסבר שזו כתובת מהמאה השלישית או הרביעית לספירה. אותו הסבר מופיע גם ברשימת האיורים שבסוף החיבור. האם זו כתובת על אבן? האם נמצאה בירושלים? ואם לא – היכן?

מובן שאין אפשרות לדון בתקופות ובאירועים רבים בחיי ירושלים הנסקרים בספר. לקחנו רק נקודה קטנה אחת, זו העוסקת בתולדותיו של הקונסול הבריטי ג'יימס פין בירושלים במחצית המאה הקודמת. היחס לפין וקשריו עם היהודים זכה להערכות שונות במחקר. שור אומר: „יש היסטוריונים המייחסים את פעלתנותם של בני הזוג (ג'יימס ואשתו אליזבט) למען יהודי ירושלים לכוונות מיסיונריות. נכון שלשניהם היו קשרים עם חוגי המיסיון באנגליה, ועקרונית היה להם עניין בהתנצרותם של עם ישראל, אך תוך פעולתם בירושלים חלה בהם תמורה בעניינית: יותר ויותר התעניינו ביהודים והשתדלו לעזור להם, ופחות ופחות בלטו בהם המגמות המיסיונריות, שהביאו מאנגליה. הופעה זו אינה מיוחדת לשני אלה בלבד – –". בקטע על פין ראוי היה, דומני, להזכיר את נסיון הקמת חוותם בפאגור שמדרום לבריכות שלמה. צמוד לקטע מובא ציור „הבנין שהקימה משפחת פין בכרם אברהם", בלי לציין את מקורו, וכך גם ברשימה שבסוף. עניין הבאת מקורות האיורים [illegible] רשימות מפורטות ביותר של מקורות, טבלאות ושל הערות־שוליים.

אולי ימצא מישהו בעקירות אלפי השורות שגיאת דפוס, או טעות כלשהי. אין ספר נקי מזאת. לא זה העיקר, אלא העמדת כלי יפה כל כך, מלא ודרוש, לרשות הציבור. בהקדמה לכרך הראשון אנו למדים שהספר על ירושלים אינו אלא ראשיתה של סידרת „תולדות ערי ארץ ישראל", ואין לנו אלא להמתין לצאתם של הכרכים הבאים, בתקוה שלא יפלו בערכם ובהיקפם מהכרכים על ירושלים.

איוב מול יו.אס.אר. אלקטרוניקה

מאת טליה רפפורט

„אמנות הפיסול בישראל: חיפוש הזהות", המוזיאון הפתוח בגן התעשייה, תפן, הגליל המערבי.

דוד ושאול, איוב, הנביא, האליל הכנעני מול יו.אס.אר. אלקטרוניקה, פנהאר סופלאסט ומיקרודנט. הראשונים הם פסלי האבן הקמאיים והמאגיים של אחיעם, השניים הם שמות כמה ממבני התעשייה שביניהם ממוקמים הפסלים. ומסביב – הרי הגליל הירוקים וכרזות עבר הירדאים מכל התקופות.

הצירוף של שלושת אלה יחד הוויה מיוחדת במינה של מפגש עבר ועתיד. שם המקום „גן התעשייה בתפן" מכיל מלכתחילה את השילוב של עבר ועתיד, טבע וטכנולוגיה, יופי ותכליתיות. רק בתפן פועלים יחד „כנעני" ותעשיין – עמוס קינן הסופר והמשורר, והתפן מתבהרת ביתר חדות הבחנת היסוד, הידועה מזמן, בין שני צירי ההתפתחות של הפיסול הישראלי: פיסול פרימיטיביסטי בחומרי אדמה (אבן, עץ, חומר, ברזל) שבא לבטא זיקה לסביבה, למיתוסים קדומים ולהקשרים פולחניים מול פיסול מבני, נקי, „קריר", שכלתני, העוסק בבעיות פורמליות בינלאומיות והמשוחרר ממטענים מיתיים, סמליים, ספרותיים וכו'. זהו הסיפור הישן של המזרח מול המערב ושל הלוקאלי מול האוניברסאלי.

שני הצירים הללו מיוצגים, אמנם, בתערוכת הפיסול הענקית בתפן המצטרפת לחגיגות שנת ה־40 למדינה ומונה כ־200 יצירות, אך לאו דווקא באיזון הנכון, משום שעמוס קינן, מנהל המוזיאון הפתוח ואוצר התערוכה, אינו מחפש את האיזון הנכון, אלא את הזהות הישראלית (שהוא מאמין כנראה בקיומה) וזו, מטבע הדברים, באה יותר לידי ביטוי בפיסול אדמה/ סביבה/ מיתוס מאשר בקונסטרוקציות מתכת מודרניסטיות ו„אדישות".

אי אפשר, איפוא, להתייחס לתערוכה כאל חתך, ריכוז או סיכום אובייקטיבי ומאוזן של הפיסול הישראלי, שכבר נעשה אגב לפני שלוש שנים ב„80 שנות פיסול" בירושלים, אך מאזן כזה עולה בהכרח בתודעה, לפחות בקנה מידה השוואתי בסיסי, וביחס אליו המבחר המוצג בתפן מעורר כמה תהיות. יש בו, למשל, הרחבה יתירה, אפילו מוגזמת וחוזרת על עצמה, בהצגת אמנים כמו אחיעם וזליגר, „כנענים" לשעבר ובעצם גם בהווה, שאינם מוכרים היום כמעט בארץ וחיים מזה שנים בפאריס. עמוס קינן קופץ בהתלהבות על ההזדמנות להציג את חבריו לדגל וזה יפה, אך הוא מאבד קצת את הפרופורציות. לעומת זאת, הוא מתעלם לחלוטין מאמנים כמו מיכאל גרוס, מיכה אולמן, עזרא אוריון, ציונה שמשי, דב אור־נר, ציבי גבע (שפיסל בזמנו) ואחרים, שדומני כי אפשר למצוא בעבודתם סממנים לוקאליים משמעותיים ומעורבות בשאלת החיים כאן ועכשיו לפחות כמו אצל יחיאל שמי, ישראל הדני, מוטי מזר, רוני בן־צבי, עפרה צימבליסטה, עוזר דה, גרשון גריין, מרק סן, יהודה נוימן, יצחק שמואלי ודורה דומיני, שכן מוצגים כאן, ואולי יותר מאשר אצלם.

גם הדור העכשווי ביותר אינו מיוצג כמעט (רק דורדה דומיני ודורון יהלום) ואם רובו עסוק בלבטים הפוסט־מודרניסטיים ולא בזהות הישראלית, היה, אולי, מקום לפחות ל„חלוץ" של מוטי מזרחי, שהיה מכניס לשטח לא רק צבע חי, אלא גם עוד גישה וסגנון, החורגים מן הסטנדרט השחוק כמעט של פסלי העצים והאבנים. ייתכן שהיעדרו נובע מכך ש„החלוץ" נוסע בקרוב לוונציה, כי לא ייתכן שעמוס קינן אינו מכיר בכך שמוטי מזרחי מטפל בדרכו האישית (המוהלת כאב, אכזבה וביקורת סאטירית עם רוח שטות קירקסית ופרודיה אבסורדית) במיתוסים מקומיים ובחלום הציוני ושברו, ומה זה אם לא „זהות ישראלית".

„חיפוש הזהות" בא לעסוק בעצם בהתהוות התודעה האידיאולוגית־תרבותית־חברתית־פוליטית של עם החי בארץ בעלת היסטוריה מסויימת, ובמקרה שלנו, הזהות הישראלית קיבלה, לפי קינן, את ביטויה החשוב והנכון במסגרת הקבוצה הכנענית שצמחה כאן בשנות הארבעים וכי הוא עצמו היה חלק ממנה (ושניים מפסליו ראז מקדמים את פני הבאים לתפן מייד בתחילת הדרך). רטוש היה נביא המלים ודנציגר היה הכהן הגדול שהמחיש את הדברים בחומר, ולפי קינן יש להם ממשיכים גם כיום, אם גם לא במוצהר. בעיניו, הרוח הכנענית ממשיכה לפעם ובהקדמתו הקצרה לקטלוג התערוכה קינן מתווה קו המשכי, כנעני באופיו, לאורך התפתחות הפיסול בארץ, אם כי אינו קורא לילד בשמו: „מה שחיפש מלניקוב שחצב את האריה באבן, מחפש יחיאל שמי בפלדה, חיפש דנציגר באבן חול אדומה, מחפש אחיעם בבזלת, מחפש תומרקין בכל החומרים שהיו וישנם, מחפש קדישמן, מחפשת דליה מאירי ומחפשים דוד פיין ושלמה זליגר וכל יתר האמנים שהיו וישנם, וגם אלה שיהיו".

מה שכל אלה מחפשים נע בין צורות ביטוי שונות של מזבח, פולחן וקרבן לבין סמלי כוח ונוכחות מאסיבית בשטח. פולחן הקרבן ופולחן הכוח מתקשרים שניהם לתרבויות פרימיטיביות ולכן לא מפתיע שרבים מן האמנים העוסקים בכך גם שואלים צורות, חומרים, מרקמים ואיפיונים סגנוניים אחרים מן האמנויות הפרימיטיביות למיניהן. החל בהשראות מצריות, מסופוטמיות, אפריקאיות ודרום־אמריקאיות אצל ה„כנענים" (דנציגר, זליגר, אחיעם, קוסו אלול), ועד למזבחות האדמה של תומרקין ולפסלי העקידה של קדישמן. אפילו דני קרוון, שאינו שייך ישירות לקו ההמשכי הנזכר ולזן הפיסולי המסתמן לארכו, עוסק בעיצוב אתרי פולחן טבע (שמש, מים, מדרגות לשמיים). אף כי עבודותיו אלגנטיות, נקיות ומסוגננות הרבה יותר מגושי הברזל של תומרקין, מהברזל החלוד של קדישמן ומהסלעים המגובסים של דליה מאירי, דוד פיין, קרני פינק, נפתלי נחמני ורבים אחרים, גם הוא מאמץ מוטיבים מתרבויות עתיקות (פירמידה, מקדשי מדרגות פרה־קולומביאניים, שעון שמש).

יחיאל שמי הוא היחיד בשורת השמות של קינן שחרג מהקשרים קונקרטיים ומקומיים שהיו בפסליו המוקדמים (קיץ, שמש ים תיכונית, כבר, קן גדול) ובאנדרטאות זכרון (שחדל לעשות) ועבר לפיסול מופשט יותר, שעוסק במתחים ולחצים בין מסות חומרים, באנרגיה פנימית ובכוח, אך אין זה כח פולחני סמלי המיוצג על ידי ארכיטיפים פרימיטיביים, אלא כח פיסי מוחשי או כח תחושתי־פסיכולוגי, שאינם נזקקים עוד לדימויים מיתיים.

מעניין שכבר דנציגר, שנהפך בעצמו למיתוס של הפיסול הישראלי, עבר תהליך דומה. מנושאים „כנעניים", „הקרבן", „שבזיה" ו„נמרוד" (הצייד התנ"כי שעל כתפו יושב נץ בהשפעת הפיסול המצרי, קדמוני אקזוטי) הוא עבר ל„כבשים", „מכלאה" ו„חושך" שמעוצבים כבר באורח מופשט יותר וההמשך נטה לפיסול גיאומטרי מופשט לגמרי (כמו פסלו לחייל השריון), וליצירות סביבתיות שתפיסתן מודרנית ומתקדמת עוד יותר, אף כי הן משמרות את היחס הקודם למקומות מקודשים. דנציגר, הכוכב הראשי גם במאמרי הכותבים בקטלוג – הספר המצויין, בעריכתו של קינן, המלווה את התערוכה – מיוצג כאן במספר פסלים, רובם קטנים וצנועים יחסית לעבודות הגדולות של ממשיכיו וזאת משום שכידוע לא נותרו הרבה יצירות גדולות שלו. לעומת זאת, שמי, תומרקין וקדישמן, וכאמור גם אחיעם וזליגר, מיוצגים באופן מאסיבי יותר. 7–6 פסלים מתקופות שונות של שמי, החל בפסלי הברזל הקרוע ועד ל„הברות", פסל מונומנטלי מרשים שממוקם נפלא, 8–7 פסלים גדולים מאוד של תומרקין, רובם מסידרת הקרוניות והפסים של השנתיים האחרונות, הבוהקים בארום, כחול וצהוב חריפים. מעולם לא התאפשר לראות ביחד מספר עבודות שלו בקנה מידה כזה (כל אחת משתרעת לאורך 5–6 מטרים) וכאן, כשהשטח הרחב מאפשר זאת, זוהי הזדמנות נהדרת לקבל תמונה מלאה יותר על פעילותו הנוכחית וכן תזכורות משלבים קודמים.

קדישמן הקים כאן סביבת פסלים בשם „עמק העצבות" המקדמת את פני הבאים מייד בכניסה וכוללת את רוב האלמנטים המוכרים מאוחרה בעבודותיו כשהם גזורים בפלדה ושתולים באדמה: כבשים, דמויות, ראש איל בן קרניים וכו'. כאן, על רקע נוף הגבעות שמסביב, הדברים אותנטיים ונכונים יותר מאשר ברחבה המרוצפת של מוזיאון תל־אביב, או על גבי שטיחי אולמותיו הממוזגים.

בפינות שונות, בין הבניינים או בשטחים הירוקים המרוחקים ביותר, אפשר לראות גם פסלים של שושנה היימן, יעקב חפץ, שאול סלה, אברהם אופק, דורדה דומיני, פני יששר, עפרה צימבליסטה ורבים אחרים. ובתוך הגלריה עבודות קטנות ותיקות יותר של אמנים כמו להמן, מלניקוב, אלול, אלדובי, בן־צבי ואחרים. בשל ההיקף הנרחב של התערוכה הזו, המקום המקסים והקטלוג המעניין – תפן כבר באמת על המפה.

מנשה קדישמן, „עמק העצבות" (פרט)

אחיעם, „איוב"

יגאל תומרקין, מברטה (השמנה) עד לרוזה (לוקסמבורג) האדומה

יחיאל שמי, „הברות"

יצחק דנציגר, „שבזיה"

ראשונה – ונמשכת

מאת צבי שילוח

„שנה ראשונה לעצמאות, 1948–1949"; הוצאת יד בן־צבי ומרכז רחל ינאית בן־צבי, 1988; 298 עמ'.

מלחמת השחרור החלה בירושלים למחרת החלטתה של עצרת או"ם בזכות הקמתה של מדינה יהודית בחלק מן הארץ. היא נסתיימה באביב 1949 עם חתימתם של הסכמי רודוס. החדשים האחרונים מוכיחים לנו שהיא נמשכת.

קרוב לאמצע התקופה בין פתיחת מלחמת השחרור עם שריפת המרכז המסחרי היהודי בירושלים ועד להסכמי רודוס, הכריז דוד בן־גוריון על הקמת המדינה. ההכרזה „פלשה" לתוך מלחמת השחרור כשם שבזכותה של זו נתאפשרה ההכרזה. בשנה ומחצית השנה ההיא התחוללה המהפכה הציונית הגדולה. קמה המדינה – מטרת הציונות – עוצבו גבולותיה, ובגלל בריחת הערבים נגאלה אדמת הארץ והחל התהליך של הכפלת הישוב תוך שלוש שנים, ובעקבותיו קיבוץ גליות. בשנה ההיא הוקמה המסגרת המוסדית־משטרתית־ממלכתית של המדינה – בית מחוקקים, ממשלה, צבא אחיד (צה"ל) – והארץ יושבה במאות כפרים ועשרות ערים.

לשנה היסטורית זו מוקדש הספר העשירי של סידרת „עידן" המעניקה לקורא העברי מידע יקר ערך בנושאים גיאוגרפיים והיסטוריים של ארץ־ישראל, בציונות ובתולדות הישוב. בספר בעריכתו של ד"ר מרדכי נאור, שהוא גם עורך הסידרה כולה, עשרים ושלושה פרקים בנושאי צבא ובטחון בשנה הראשונה לקיום המדינה, על דוד בן־גוריון בארבעת השבועות הראשונים, על הסכמי שביתת הנשק וכן על הסערות הפוליטיות הפנימיות (רצח ברנדוט) וכן נושאים מעשיים – מהתיישבות ומקורות מימון המלחמה ועד יחסי דתיים־חילוניים בשנה הראשונה, עיצוב סמל המדינה, תרבות האמנות בעצם ימי המלחמה וכיו"ב עניינים.

חלק חשוב ב־308 עמודי־הספר מוקדש, כמובן, לעצם המלחמה ובו מאמריהם של פרופ' אליעזר שביד, ד"ר מרדכי נאור, ד"ר אלחנן אורן, פרופ' יואב גלבר, יצחק גרינברג (המקור למימון מלחמת העצמאות), צבי צמרת, ימימה רוזנטל וגדעון ביגר (הסכמי שביתת הנשק וקוויה).

הכרזת המדינה באה כשהשלב הראשון במלחמת העצמאות, זה שהתנהל כמלחמת אזרחים בתוך גבולות מדינת המנדט, נסתיים בנצחונם של היהודים שהשתלטו על טבריה, חיפה, יפו, צפת, ועל כפרים ערביים רבים שנטשו מקומותיהם. למחרת ההכרזה על המדינה החלה פלישת ארצות ערב השכנות ובארבעת השבועות מאז עמדה המדינה במבחן עליון. במוצ"ש, ו' באייר תש"ח (15 במאי 1948) שידר בן־גוריון: „אום לעם וכמו שצ'רצ'יל, ערב סכנת הפלישה של צבאות היטלר לאיים הבריטיים, הבטיח לעמו דם, יזע ודמעות, כך הבטיח ראש הממשלה ושר הבטחון הטרי לעמו: „דרך קוצים... וימי מסה קשים ומסוכנים". שמונה ימים לאחר מכן הוא הציע בממשלה לאשר התקפה על לטרון כדי להתחבר עם ירושלים. איש מהשרים לא התנגד לכך. שר המשפטים הראשון פנחס רוזנבליט (רוזן) שהיה קצין בצבא הגרמני במלחמת העולם הראשונה, סיפר לאחר זמן כי „זה היה קצת פנטסטי... לא הבנתי כיצד אפשר לעשות התקפה כזו בלי תמיכה של ארטילריה... אך תמכתי, כי חשבתי שאם אדם כב"ג מציע דבר כזה – הוא יודע". אכן מנהיגותו היא שעמדה לישראל בשנה הגדולה.

ראוי לציון שבשנה ההיא לא נפסקו החיים הפוליטיים, לא ההתישבות והעליה ולא ירדו מסדר היום הציבורי הבעיות שבהן מתלבטת ישראל לאורך ארבעים שנותיה. יתר על כן: בשל מורכבותן לא היה אפשר למצוא להן פתרון חד־צדדי אז, ואפילו בימינו. על הפרובלמטיקה הזאת עומד במאמר הפתיחה לקובץ אליעזר שביד, פרופסור לפילוסופיה יהודית באוניברסיטה העברית ואחד המקוריים והחד־העין בהוגות הציונות של ימינו. צודק הוא בציינו, שניגודי התפיסות בכל השאלות המסובכות בימי תש"ח־תש"ט, כגון בטחון, גבולות, פליטים, משמעות מגילת העצמאות, חוקה, מדינה וחברה, ישראל והתפוצות נבלמו בשל התפרצות המלחמה הכוללת. בשל סירובן של מדינות ערב להכיר במדינת ישראל, גם לאחר שבעקבות תבוסתן הצבאית נאלצו לכרות עימה הסכמי שביתת נשק (שהופרו על ידן) הפכה שאלת הבטחון לשאלה החשובה ביותר לעצם קיומה של המדינה, דבר שקבע את מקומו של צה"ל הן בתודעה הלאומית, הן בחברה והן – בתקציב המדינה. לטוב (פיתוח טכנולוגי) ולרע (האוחז העצום).

במגילת העצמאות כמעט שאין זכר לתופעות משמעותיות אלה, שהיו חלק בלתי נפרד מהחוויה הלאומית של ישראל בארבעים שנות קיומה. ידה המושטת של ישראל לשלום עם ארצות ערב נשארה תלויה באוויר. כמסקנה נוצרה האפלייה לטובת ערביי ישראל בכל הקשור לנשיאה בעול הבטחון (השירות בצה"ל החללים והפצועים). לעומת זאת קיים שוויון בין הערבים ליהודים באשר לזכות בחירת הכנסת. לעומת העדר השוויון בנשיאת העול לא זזה המדינה עדיין מהתחייבויותיה הציוניות, כממשיכה של המוסדות הלאומיים והתנועה הציונית, שישראל רואה עצמה מגשימתו של הרעיון הציוני. גם אילו השלימו הערבים עם המזהות הזאת ולו לכאורה, ספק אם היו משלימים עם גאולת הקרקע, חוק השבות. על אחת כמה וכמה עם העמדת משאבי המדינה לקליטת העלייה שעה שפליטיהם הם מסורבי שיבה למקומותיהם. אך ישראל אינה המדינה היחידה שהאופי האידיאולוגי מכתיב את התנהגותה. ברית המועצות מצדיקה עד היום את הדיקטטורה של מפלגה אחת (או של 18 מיליון הביורוקרטים, לפי הגדרת גורבצ'וב באחרונה) וכן את רמת החיים הנמוכה של אזרחיה שבעים שנה לאחר המהפכה הבולשביקית, באידיאולוגיה הקומוניסטית שלה, המחייבת תקציב בטחון ענקי. המדינה היהודית חייבת לקיים משטר ציוני על כל השלכותיו.

גם את העדר השקט אין לתלות רק בקשיים של השנה הראשונה, זאת בשל מורכבות הבעייה היהודית של עם בעל דת ייחודית, שאחד מיסודיה הוא המשיחיות, והרי „אין בין ימות המשיח לבין ימינו אלא שעבוד מלכויות בלבד", שהציונות החילונית שמה לה למטרה לשים לו קץ. דת ומדינה במדינה יהודית אינה דומה איפוא לאותה שאלה במדינות אחרות. התפיסה הציונית־דתית בבעייה זו שונה בתכלית מתפיסתה של הציונות החילונית ותעבורנה עוד הרבה שנים עד שהזמן יצליח למצוא לה פתרון, אם בכלל.

ואין גם שום ספק שעוד שנים רבות לא יימצא פתרון לסכסוך הערבי־יהודי על ארץ־ישראל כשם שבשנה הראשונה ניגודי התפיסות השונות נבלמו בשל המלחמה הכוללת, ואף על פי כן גדלנו והתפתחנו, כן נצטרך לחיות עוד שנים רבות עם בעיות שאין להן פתרון. „דרך הקוצים" שב"ג הבטיח לעם למחרת הכרזת העצמאות תימשך. ומה שבאמת חשוב ובזה תלוי העתיד היא רוח תש"ח ואולי עוד נזכה גם למנהיגות כמו בימי תש"ח.

השנה הראשונה של מדינת ישראל חייבת לעמוד כעמוד האש לפנות לאלה הרואים עצמם ציונים.

דפדוף ראשון
ספרים חדשים

מאת אבי טנא

עיון

גבולות הדמות

אמנות ואשליה / ארנסט ה. גומבריך / תרגמה מאנגלית דפנה לוי / כתר / 367 עמ'.

אלה דברי גומבריך, מי שכבר נודע לקורא העברי בספרו „קורות האמנות", בפתח המהדורה העברית של הספר הזה: „בספר זה אני משתמש במונח אמנות במובנו הנייטראלי... כדי לתאר כל צורה של עשיית דימויים. ... כפי שמבארת כותרת־המשנה, נושא הספר הזה איננו ביקורת־האמנות אלא הפסיכולוגיה של הייצוג התמונתי". ... הקורא ... ימצא שההיבט הבריאתי של עשיית־דימויים עומד גם במרכז התיאוריה המוצגת בספר זה". מעבר לכך נזכיר כי הספר נולד ב־1959 מתוך סדרת הרצאות שהושמעה ב־1956 ועניינו בהנחות יסוד של האמנות האילוזיוניסטית – קרי, של המגמה ליצור בצופה אשליה כאילו עמד במקומו של האמן. יצירת האשליה מבוססת על תחבולות שונות שמבלעדיהן אין להתגבר על אי־ממשיותה של הדמות, ובאלו יש מקום חשוב גם לצד הפסיכולוגי. לאחר מבוא על הפסיכולוגיה וחידת הסגנון באים ארבעה חלקים שעניינם בגבולות הדמות, בפונקציה וצורה, בחלקו של המסתכל ובהמצאה וגילוי. מנחם ברינקר, עורך סדרת „מעו"ף" שבמסגרתה יצא הספר הזה, מציין ב„אחרית דבר" שלפנינו חיבור מופת ש„חוזרים ומסתמכים עליו ללא הרף בכל הדיונים הפילוסופיים הכלליים ביותר".

אקטואליה

חותם אישי

שבת התיקו / בעריכת אריה סלבי / ספרית פועלים / 203 עמ'.

שורה של כותבים נתבקשו בשנים האחרונות על־ידי מערכת „חותם", מוספו של „על המשמר", לכתוב בעייה אישית על נושא קרוב ללב. עכשיו צורפו רבות מרשימותיהם לספר שיש בו שבעה מדורים: „העם בציון" (שבו יש, בין השאר, גם על המהפכה בחייו של אלי עמיר, גם על ארץ אהבתו של רעיה הרניק וגם על איוולת השלישים והשלשים אליבא דצבי כסה; „אהבה" (שבה מתחבטים חמישה, מאלעזר גרנות עד סרי קולקא; „שמאל" (שמירון בנבנשתי מציג את מרכיבו הישראלי כגיבור טרגי; „הערבים", „קיבוץ", „יצירה" (ובכלל זה הגיגי חיים גורי, יהושע סובול, נסים דיין ורבקה ביבאליא; „תקשורת". בחתימה הספר תוהה

יוסף שמיר אם אכן אנו נתונים ב„סוף המאה".

אסופות

לא רק לשעתן

משפט ושופט / מאת אלפרד ויתקון / שוקן / 283+58 עמ'.

אלפרד ויתקון (1910–1984) שימש במשך 26 שנים כשופט בבית־המשפט העליון וכל אותה עת, וגם לאחר מכן, שלח ידו בעט ופרסם מאמרים רבים בעניינים מקצועיו (חלקם בדפי העיתון הזה). מתוכם, כותב השופט אהרן ברק בפתח הספר הזה, „ביקשנו להביא בפני הקורא אותן רשימות שהיו טובות לא רק לשעתן, אלא שחשיבותן לא פגה עם הזמן. במבחן זה עומדת מרבית כתיבתו של ויתקון". חלקו הראשון של הספר מוקדש לדברים לזכרו של ויתקון (משל משה לנדוי, חיים כהן ויעקב נאמן). בחלקו השני יש מאמרים והרצאות (בכלל זה על תקציב המדינה בראי השפיטה ועל דרכי הפרשנות בתחום דיני מסים). חלקו השלישי מקבץ רשימות בעיתונות (ובהן, למשל, על המתת חסד ועל ועדת כהן ומבקריה), בחלק הרביעי שלושה מאמרים באנגלית. עוד שם, בין הרשימות בעיתונות, מאמר שפורסם ב„דבר" על „זכר ליציאת גרמניה".

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

ספרים חדשים — אביב תשמ"ח

מלאכי בית־אריה, אסופות כתבים עבריים מימי־הביניים, כרך א: כתב מזרחי וכתב תימני
x + 310 + vii עמ', כריכת בד — 100 ש"ח

אוטו מונלש, כתובות מבית־העלמין היהודי העתיק בפראג
iv + 508 עמ', כולל 56 לוחות, כריכת בד — 45 ש"ח

דברים לזכרו של מרטין בובר במלאת עשרים שנה לפטירתו, ש"נ אייזנשטדט, ר"י צבי ורבלובסקי, פ' מנדס־פלור, א' שפירא. 72 עמ' — 15 ש"ח

דברים לזכרו של יוסף בן־דוד, ד' פטינקין, ש"נ אייזנשטדט, ח' אדלר, מ' בלר. 27 עמ' — ללא תשלום

עיונים בעקבות מפעלו של פולוצקי, ג' גולדנברג, שרה גרול, ח' רוזן. 56 עמ' — 11 ש"ח

דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים:
מ' ברינקר, יהודיותו של ברנר — 4.50 ש"ח
ש' סמבורסקי, ניוטון בעיניו של איינשטיין — 4.50 ש"ח
א' טל, בין עברית לארמית ביצירת השומרונים — 4.50 ש"ח
י' ברשלמה, הרוח והחיים במשנת הרב קוק — 4.50 ש"ח

Amnon Linder, The Jews in Roman Imperial Legislation
436 עמ', כריכת בד — $35

Y.K. Bentor and M. Eyal, The Geology of Southern Sinai, Its Implication for the Evolution of the Arabo-Nubian Massif, Vol. I: Jebel Şabbagh Sheet
xx + 484 עמ', 105 לוחות, 185 ציורים. כריכת בד — 75 ש"ח

L. Picard and F. Hirsch, The Jurassic Stratigraphy in Israel and the Adjacent Countries
106 עמ', 47 ציורים. כריכת בד — 38 ש"ח

Conspectus Florae Orientalis
D. Heller and C.C. Heyn,
III: *Ericales-Tubiflorae*: Pyrolaceae-Labiatae
xii + 160 עמ', 2 מפות — 23 ש"ח
IV: *Tubiflorae* (cont.)- *Dipsacales*: Solanaceae-Dipsacaceae
xii + 93 עמ', 2 מפות — 23 ש"ח

Renata Segre, The Jews in Piedmont, I
ix + 632 עמ'. כריכת בד — 45 ש"ח

Proceedings of the Israel Academy of Science and Humanities:
G. H. Hartman, *The State of the Art of Criticism* — 4.50 ש"ח
H.B. Rosen, *Early Greek Grammar and Thought in Heraclitus — The Emergence of the Article* — 7.50 ש"ח

Albert Einstein Memorial Lecture:
J. E. Wansbrough, *Res Ipsa Loquitur: History and Mimesis* (ללא תשלום)

לקבלת רשימת פרסומים ולהזמנת ספרים פנה אל האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים,
רח' ז'בוטינסקי 43, ת"ד 4040, ירושלים 91040,
טל' 02–636211.

יהודים ומדעים מדוייקים בתימן

מאת שלום מדינה

צבי לנגרמן, „המדעים המדוייקים בקרב יהודי תימן"; הוצאת „משגב ירושלים", תשמ"ז; 182 עמודים + 6 אנגלית.

הכל תלוי במזל ואפילו ספרי אסטרונומיה ומזלות. הנה שכנו להם ספרי אבותינו הקדמונים שעסקו במדעי האסטרונומיה והמתמטיקה גנוזים בגנזכי הספריות בחבלי העולם הנאור, והנה בא, לאחר מאות שנות גניזה, ד"ר יצחק צבי לנגרמן, ההיסטוריון למדעים וניער את האבק מעל הספרים הדנים בחכמת הכוכבים עד שהאירו כוכבי נשפם. הוא צילם אותם ותוך כדי עיון בתוכנם והבחין בחושך המדעי־אסטרונומי בפניני חכמה שבהם, חקר אותם וההדיר אחד מהם – את „פירוש קידוש החודש" לאלואל בן ישע הלוי (אלואל. בגימטר הוד), כדי להוכיח כי „יש חכמה בתימן" ואין זו מליצה.

בחלק א' של המבוא לספר מסביר לנגרמן, כי לא במקרה בחר „כהיסטוריון של המדעים, לחקור דווקא את קהילת תימן. זה כבר כמה שנים שבמסגרת עבודתי במכון לתצלומי כתבי־היד העבריים אשר ליד הספרייה הלאומית והאוניברסיטאית בירושלים אני עובר בשיטתיות על כל כתבי־היד העבריים העוסקים במדעים המדוייקים. המלאכה טרם נגמרה, ואולם ברור לי כבר עתה שבתקופה שמן המאה ה־15 והלאה (למעשה כבר לפני המאה הי"ב החל מדע זה בתימן, ראה להלן, ש"ס), היתה ההתעניינות במדעים אצל התימנים רבה יותר מאשר בקהילות אחרות במזרח. ... ידוע הוא שבמשך הדורות לא היתה קהילה שהתמסרה למשנתו של הרמב"ם יותר מקהילת תימן, שעל פי משנתו ההעמקות במדעים איננה נוגדת את הדת כדברי סיעה אחת... אדרבא ואדרבא, גישתו של הרמב"ם היא חיובית ביותר, „ושאדם הרוצה להגיע אל אהבת ה' יתברך ולידיעתו יתעלה חייב להתעסק במדעים".

הספר נחלק לשני חלקים: מבוא המורכב משלושה חלקים. בראשון – העכוב על „סיבי של מחקרנו", ובו פתח ההיסטוריה של המדעים ואומר: „אמנם יהדות תימן לא גילתה תגליות חשובות במדעים המדוייקים, אך כפי שנראה בחלק השני של הספר, יתכן שישנם חידושים כלשהם בספרות התימנית בסוגיה מצומצמת, באסטרונומיה... כדם מתברר למעלה מכל ספק שבמשך כמעט כל הדורות, עד עצם ליתתם של האחרונים עם קום המדינה, התעניינו יהודי תימן המשכילים בספרות האסטרונומיה והמתמטיקה שאליה היתה להם גישה. ספרות זאת מקיפה בעיקר בפריחה המדעית של תרבות האסלאם בימי הביניים... ואולם כל מי שמכיר ספרות זאת יעיד שרמתה גבוהה מאוד. אף מי שרכש לעצמו את הרקע המתאים, חייב להשקיע מאמץ רב גם כיום כדי להבין ספרות זו". והוא מסיים ואומר: „ואולם בכדי שנוכל להעריך נכונה את ההתעסקות הזאת, בחרנו בדוגמה אחת, בפירושו של אלואל (דוד) בן ישע להלכות קידוש החודש של הרמב"ם. משני חלקי הספר יחד ניתן להעריך את מצבם של המדעים המדוייקים אצל יהודי תימן".

בחלקו השני של המבוא, ב„סקירה היסטורית" סוקר המחבר את האישים, היהודים והערבים, שעסקו במדע זה בתימן. מבין היהודים הוא מתחיל מר' נתנאל אלפיומי, מחבר בסתאן אלעקול (גן השכלים) (המאה הי"ב) את ר' יוסף בן יפת הלוי, מחברם של ה„זיג' אלבהדרי" ו„נר ישראל", ספרים העוסקים באסטרונומיה־מתמטיקה ותורת ה„עיבור" (המאה הי"ד), ועוד אישים יהודים שעסקו במדעים הנ"ל וחותם חלק זה בר' יחיא קאפח (שלהי המאה ה־19־20), על הקונטרסים שחיבר ועל ספרי האסטרונומיה־מתמטיקה של הקדמונים ומציין „שמחקר זה נהנה מספרייתו העשירה של הרב יחיא שירש נכדו הרב יוסף שליט"א".

את חלקו השלישי של המבוא הקדיש המחבר לעבודתו של החוקר ד"ר יוסף טובי, על „הויכוח על מחזור רמ"ו (בעניין הלוח העברי)" (מחקרי עדות וגניזה, ירושלים תשמ"א). מסתבר שבאמצע המאה הי"ד התעוררה מחלוקת בין המשכילים שמצאו הפרש קטן בין מחזור רב"ה, שנמסר ליהודי תימן בתקופת הגאונים, לבין הקביעות והכללים המדוייקים מאוד שנמצאו להם בהלכות קידוש החודש להרמב"ם. „כתוצאה מכך הסיקו את המלומד מעוצ'ה בן מנצור אל־לזאני, להכין לוח (חדש) למאתיים שנה לפי החישוב המדוייק". ד"ר לנגרמן מציין עבודתו זו כ„מחקר יסודי".

בחלק הראשון של הספר שלפנינו הקדמה תמציתית על טיבו של החומר העיוני, שבה מוסברים ההבדלים שבין אסטרונומיה לאסטרולוגיה. המחבר מציין שהוא השתמש בעיקר בחומר גנוז במדעי האסטרונומיה שנכתב על ידי משכילי תימן, וכן בספרים שנכתבו על ידי לא־יהודים בערבית והועתקו ע"י יהודים לאותיות עבריות. „דבר המראה לנו את המאמצים שעשו יהודי תימן להצטייד בספרות מדעית".

לאחר ההקדמה נחלק החלק הראשון לשלושה מדורים: בראשון („מחברים וחיבורים יהודיים מתימן"), שבו נסקרים עשרה מחברים, תוכן הספר שחיבר כל אחד מהם, ממי הוא הושפע וכן על איזה רמה עומד חיבורו. הוא פותח ביוסף בן יפת הלוי, (הק"ן / 1390), „המפורסם ביותר מבין יהודי תימן שכתבו חיבור באסטרונומיה" ושספרו „נר ישראל" נפוץ היה בתימן וכל „אלזיג' אלבהדרי" מיוחס לו.

במדור השני סוקר המחבר „מחברים וחיבורים יהודים מחוץ לתימן ומחברים לא יהודים מכל מקום, שהועתקו באותיות עבריות". הוא פותח בבטלמיוס וגומר בספר 31 ב„ספר שבילי דרקיע", חיבורו של אליה בן חיים הכהנים, שיצא לאור בשנת 1785.

במדור השלישי – „הערות קצרות ושרידים של חיבורים לפי כת"י" – מסכיר המחבר את תוכנם של 39 קטעים וקונטרסים הדנים באסטרונומיה, מתמטיקה והנדסה. חלק מהקטעים מצויים באוספיהם של הר"י קאפח ור"ל נחום.

חלקו השני של הספר מוקדש כולו ל„פירושו של אלואל בן ישע הלוי להלכות קידוש החודש לרמב"ם", שתורגם לעברית והואר בידי המחבר ד"ר צבי לנגרמן.

פירושו של בן ישע מובא בצילום ואילו תרגומו העברי ניתן בעמוד המקביל, שורה מול שורה, בתרגום מדוייק. לאחריו – שפע של הערות והארות למקורות הטעונים הבהרה, והערות מחכימות, הן לחידושיו והן למקורותיו של בן ישע.

המחבר עשה עבודה הראויה לשבח, שכן הוא החלוץ הראשון שלא המשיך בעקבות חוקרי יהדות תימן עד עתה, שאמנם תרמו רבות לחקר ההיסטוריה והספרות והפולקלור של יהדות זו, אך למחקר מדעי משווה כמעט לא הגיעו, מלבד יוסף טובי בעבודתו על „מחזור רב"ה" כנזכר לעיל. מבחינה זאת ד"ר לנגרמן העפיל במסלול עם הכלים והידע הדרושים למלאכה קשה זו, אל העיקר, אל חקר המדעים המדוייקים של יהדות תימן. אמנם הוא התרכז בנושא הלכות קידוש החודש להרמב"ם שבו עסקו המשכילים שביהודי תימן, ומזה הסיק את המסקנה שלא נראית לי, בתחומו את הזמן שבו עסקו מדעני תימן היהודים בעיסוק באסטרונומיה ובמתמטיקה למאה הי"ד עד סוף המאה הט"ו (1375–1500), „שנים בהן חוברו החיבורים החשובים על ידי משכילי יהודי תימן". הלא כבר קבע הוא עצמו, שאכן ר' נתנאל בן פיומי, בעל „גן השכלים", שחיבר ספרו זה לפני הופעתו של הרמב"ם בשמי יהדות תימן בשלושים שנה לערך, וגם יוסף הלוי הסתייע בספרו הולך בעקבותיו בקביעת המולדות (שם, עמ' 29), ואף הראה המחבר לנגרמן שבספר גן השכלים, הראה המחבר ידע רב במדעים השונים לרבות האסטרונומיה והמתמטיקה, ואף ציין „שההתעניינות במדעים אצל יהודי תימן הולכת בד בבד עם ראשוני העוסקים במלאכת הפילוסופיה בארץ זאת, היינו במאה הי"ב". ואולם נראה לי שהעיסוק במדעים הנבחרים הנ"ל בתימן עוד לפני כן – השאלה היא: היכן?

עד כמה שייראה הדבר תמוה, אין בספרו זכר כלשהו לאוניברסיטת זביד, אם כי היא עובדה ידועה לחוקרי האיסלאם: עוד במחצית הראשונה של המאה ה־8 בנה המנהיג והמלומד מוחמד אבן אדריס השאפעי (מייסד כת השאפעים באיסלאם, מת ב־820) את אוניברסיטת זביד, שבה למדו את כל המדעים הידועים בזמנם, ובה כיהן האסטרונום והמתמטיקאי המפורסם מחמד אבן מוסא אלכוארזמי (מת ב־1005) ושם הכציא את האלגברה (וראה מאמרי, „תימן – מולדת האלגברה", „דבר", ג' בתמוז תשמ"א, ושם גם הבאתי תצלום האוניברסיטה המרשים ביופיו). ניתן להניח שכל המדענים הערבים, שכמה מהם הזכיר לנגרמן בספרו, למדו באוניברסיטה זו; ביניהם הגיאוגרף התימני המפורסם אבו מחמד אלהמדאני (מת ב־950 לערך).

אפשרות סבירה היא, שהמשכילים שבין יהודי תימן נהנו גם הם מפריחת המדע ששיגשג בתחומם. ואם נניח שלא ניתן להם ללמוד באוניברסיטת זביד, אין ספק שהם באו במגע עם בוגריה הערבים. עובדה היא שמשכילי תימן היהודים העתיקו את ספרי המדע מערבית לכתב עברי. אגב, רוב המדענים שהוציאה יהדות תימן בוצאים לא בצנעא הבירה אלא בעיירות בתימן.

„פתח לשלום" – ב„שדמות"

החוברת החדשה של „שדמות" (גליון קלו) מוקדשת ברובה לדעות ולתגובות על ה„פתח לשלום", לציון השנה ה־21 למלחמת ששת הימים ובעקבות ההתנערות וההפגנות ביש"ע / גדה מערבית/ שטחים". בחלק זה של החוברת ניתנים דבריהם של רועי רשקס, יוג'ין ואניטה וינר („דיבוריים של מחות גרעיניי") יהודית עמיר, אלינור גודיון, מוסקה יחזקאלי ז"ל, אורה הינזקי, מאיר פעיל, אסעד עריידה, פנחס לדרמן, אורי מגוד, עמוס גבירץ, יאיר כירן, גירי תרבוני, אייל כספי. שירים מאת: יובל שאל, למי, אולק נצר, איתן קלינסקי, יעקב אלוני, יר"ב בקאתן, דורית כרמין, מיכאל גרינברג, עינת לוצאטו יונגרי, דני נגר. סיפורים: עדנה אפק, שלמה בק, עדנה סרגוסטי.

هكذا من الأصل

مكبر من الأصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

דירות

וילות ובתים

ברעננה בפרויקט "גני השיאים" החלה מכירת שלב ב' בשכונת קוטג'ים דו משפחתיים החל מ־165,000. ובתנאי תשלום ובטחונות מעולים! "ישראהאוז" (5370) 052-456049

בראשל"צ קוטג' (גן נחום) בבניה 7+ מרתף "סיון־נכסים" (29310) 03-9667730

בראש־פינה. בית ברחוב העליון. הצעות. מינימום 70,000. (28358) 03-5403845

ברמת־צהלה! קוטג' מפואר בבניה 6 חדרים+ מרתף 275,000 (26752) 03-442347

ברעננה קוטג', 7, גינה +פטיו+ ארכיטקטורה מיוחדת! (26107) 03-241372

בהרצליה־ב' דירת קוטג' מיוחדת נוף לים! כניסה אוקטובר (23503) 03-5448112-3

למכירה בהרצליה הצעירה, קוטג' חדש, מרווח ומיוחד לכניסה מיידית, 08-470458 ביום, 03-357333 בערב ובשבת (23343)

ברעננה בתחילת בניה קוטג'ים דו־משפחתי, תיכנון מיוחד 300 – 170 מ"ר 052-25453 מ־א'־ה' אחה"צ (22560)

בהרצליה־פיתוח למכירה וילה יפה 600 מ"ר 03-425370-1 "מגדלי חן" (19606)

ברמת־חן קוטג' למכירה 5 חדרי שינה מיידי $260,000 "טוביה לשם" (15610) 03-481387

איך להגיע לקוטג' שנושק לים משכנתא צמודה עד 55,000 ש"ח ב־7½ ריבית ל־12 שנה. 3% הנחה ערבות בנקאית צמודה נוה־הברון, זכרון־יעקב משרד מכירות: (4112) 06-396817

בכוכב־יאיר וילות, מיידי, צלצלו לקבוע סיור "הצומת" (27893) 052-20533

קבלנים מציעים

חברת ירון־ישעיהו מציעה בכפר־גנים בפתח־תקוה מבחר דירות קוטג'ים, דירות בנות 3½, 4, 5, 6 חדרים +מרפסות שמש ודירות גג 912068 03-906132 (28037)

"פרל־בינובים" "קבלנים בבנין הנבנה ברחוב קליי בצפון ת"א נותרו 4 חדרים +פנטהאוז 5 חדרים 03-667690 03-597344 מ־9.00 16.00 בערב (24432) 03-459608

דירות למכירה

ת"א־יפו

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

חדש לראשונה ברמת־אביב ג'. פרויקט עם מעלית שבת, מרפסות פתוחות, אינטרקום T.V, שיש בסלון, לובי מפואר, 4 חדרים, 138 מ"ר, החל מ־$141,500, 5 חדרים, 154 מ"ר החל מ־$173,500, פנטהאוז דופלקס, בתוספת מע"מ במזומן, אפשרות לתשלומים נוחים ומשכנתאות "ישקו" "ISCO" 03-426293-4-5-6 (26457)

נוה אלון בע"מ מציעה בת"א בצפון השקט ברח' ברוריה 15 פרויקט יוקרה החלה מכירת שלב ב' 4־5 חדרים+ דירות גג משכנתאות עד 80,000 ש"ח תנאי תשלום נוחים! *לשרותכם משרד מכירות פתוח באתר הבניה טל' 03-250149, (15015) 03-250140

ברמת־אביב לרציניים. חדשה. מפוארת. מיידית. קומה 11. מוגדלת. חזית לים. 295,000 דולר. במקום 6 חדרים. ניתנת לתכנון. ברזיל 3. אפשרות 100,000 למשכנתא דולר. לקביעת פגישה, טלפון: 03-9644980 (19392)

בניני מואב בונה באדוארד ברנשטיין 4½ גדולה ומיוחדת (18289) 03-447234

מבצע ברמת־אביב ג' 4־5 יוקרתיים (לובי מפואר, אינטרקום T.V תריסים חשמליים אנטנה לווינית, שיש בסלון, מרפסת שיזוף ועוד..) 4 מרווחים 107 מ"ר החל מ־212,000 ש"ח. 5 אקסלוסיביים 148 מ"ר החל מ־257,000 ש"ח. פנטהאוז אמיתי (במפלס אחד) ודירות גג בתוספת מע"מ במזומן, אפשרות לתשלומים נוחים ומשכנתאות. "ישקו" 03-426293 "ISCO" (17762)

"בנה ביתך" בת"א, ההתארגנות לבניה בקבוצה. נותרו מספר דירות בבנין המשותף, לפנות: משרד מהנדסים חוגי 03-245130 ובערב 03-9362716 (16791) 03-320375

ברמת־גן 4 חדרים בתרפ"ב בחדשה 4+ חדרים בז'בוטינסקי קומה גבוהה חדשה. "בני השקעות" (30411) 03-722654

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

בניני מואב מציע בפתח־תקוה דירות 4, 4+ גג, 5, קוטג' 5½ חדרים, ערבות בנקאית (18313) 03-447234

דירות למכירה 3–3½ חדרים

שרון

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

קוטג'+ גינה. חדש. מיידי. 4 חדרים בשלושה מפלסים. מיקום בשכונת הקוטג'ים "גני־סביון". 10 דקות מתל־אביב. מחיר 75,000 דולר בתנאים מצויינים. 25,000 דולר במזומן, 50,000 דולר במשכנתא בתנאי בנק לאומי למשכנתאות (תשלום קבוע 940 ש"ח בחודש). לקביעת פגישה בקוטג' בשבת (535) 03-9644980

בגבעתיים במקומות היפים 3־ 4 ־4½ 5 +דירות גג 03-7518743 (12468) 03-7513518

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

חולון–בת־ים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3–3½ חדרים

ביד־אליהו 2 מסודרת, 42,000, "תוך איילון" (23836) 338264

דירות למכירה 1–1½ חדרים

ה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דרום

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

במרכז חולון 5 באוסישקין +גג +חדר "בינובים־הורביץ" 03-745573 03-848842 (22148)

מבצע בתשלומים: במקומות הטובים בעיר, לבחירתך, דירות פאר ויוקרה 5 ו־6 לכניסה מיידית. 25,000 דולר במזומן, היתרה ב־750 דולר לחודש. טלפון: 03-9663565 (23265) 03-9663714

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

במיקום מצויין, המפתחות ביד, תשלום של 20,000 דולר, היתרה ב־1,000 ש"ח לחודש. טלפון: 03-9663565 (23282) 03-9663714

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות גג

למכירה פנטהאוז מרהיב באיזור כבר־המדינה "רן" (5373) 03-249357

בבניה באדוארד ברנשטיין 2½ +חדר על הגג מיוחדת 03-447234 (18261)

בדאי ומיוחדו פנטהאוז מקסים ודירת־גן משגעת, בבניה באפקה/צהלה בתשלומים. 03-473521 (17768) (גם בשבת)

בצהלה 5 חדרים +גג 300 מ"ר, 150 מ"ר בנוי 150 מ"ר גג, במקום שקט נוף מקסים, +הרבה תוספות 03-479998 03-496498 (17765)

באזור ז'בוטינסקי מפוארת 3+ חדר+ גג (200 מ"ר) "מצודה" (17198) 03-219188

בפ"ת בהרצל 4½ +גג מפוארת דירה בקומה בית 03-907561 בעבודה 03-907577 (3127)

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

דירות בדמי־מפתח

ביד־אליהו 2 מסודרת קומפלט+ גינה 26,000 "תיווך" 03-338264 אילון" (21204)

חדרים מרוהטים

עסקים

לרגל נסיעה, לרציניים! נגריה לייצור מזנונים +מוניטין, 5 שנות ותק (23772) 03-5520437

לרגל נסיעה לחו"ל למכירה בוטיק למוצרי גרמות ורקמה ממוחשבת כולל מלאי של מגבות חלוקים בימנד ועוד טלפון בעסק 052-88688 בערב (22421) 052-547749

מזכיר/ה למח' שיווק
לא.ב.י
פרסום ... דרוש/ה מזכיר/ה למח' שיווק
טל. 03-701627

למסעדה מטעדה עובדת בעלת מוניטין בצפון ת"א, ת.ד. 17380 (17598)

בראשל"צ (חנות 46 מ"ר, רוטשילד 109, למכירה/השכרה, 03-9640777 (21711) 03-9640575

בפ"ת מרכז עסקים מפואר צמוד לתחנה המרכזית למכירה אינטר-ישראל משרד 03-5103030 מכירות 03-9342663 (17030) 03-9342659

למכירה בראשון-לציון 10 דונם לתעשיה. משרדי "רשף-נכסים" (24287) 03-5742777

מסגר בנין מקצועי, בעל יוזמה ונסיון תנאים מצוינים "יעדים" (22452) 03-883636

הצעות עבודה

חוק ההזדמנויות שוות בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אותו המין לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

1300 ש"ח נטו למפעיל מכונות יצור. תושבי פ"ת ד"נ והסביבה. משמרות "תנופה" 03-734288-9 (22293)

עובדי ייצור בוגרי ביה"ס מקצועי פרופיל 72+ גיל 35+ בת"א "חבר" 03-5101420 למשה (22289)

מלחימות מנוסות נסיון מעל שנתיים למשמרת בוקר בת"א "חבר" 03-5101420 למשה (22275)

עובדים לציפויי מתכת פרופיל 72+ נכונות לעבודה בתנאים קשים במשמרות שכר גבוה "חבר" 03-5101420 למשה (22247)

מכונאי אחזקה ידע בריתוך נסיון באחזקת מכונות לת"א "חבר" 03-5101420 למשה (22240)

בנורי ביה"ס מקצועי להפעלת מכונות תעשייה בשלוש משמרות ארוחות+ הסעות לתושבי פ"ת ורמלה שכר הולם!! "חבר" 03-5101420 למשה (22230)

צבעי תעשיה ידע באקדח התזה חמישה ימי עבודה הסעות מפ"ת "חבר" 03-5101420 לצבי (22217)

עובדים להכנת משלוחים במחסן פירות לשעות אחה"צ בלבד בת"א חולון תנאים טובים "חבר" 03-5101420 לצבי (22210)

משוחררי צה"ל בוגרי ביה"ס מקצועי באזור פ"ת מפעל עם תנאים משופרים למשמרות "חבר" 03-5101420 (22195)

עובדי ייצור בגיל 30-40 בעלי משפחה ורציניים לעבודה בפ"ת אפשרות לפרמיות "חבר" 03-5101420 לצבי (22191)

מרכיבים אלקטרומכניים למפעל בחולון חמישה ימי עבודה "חבר" 03-5101420 לצבי (22186)

מרכיבים מכניים ארוחות+ הסעות מרעננה כ"ס להרצליה תנאים טובים "חבר" 03-5101420 לצבי (22183)

למוסטלה פאם תכשירי טיפוח ואיפור דרושות יועצות יופי נשות מכירה לכל רחבי הארץ. הכשרה תינתן למתאימות. תל-אביב: 03-235229 225812 בני-ברק רמת-גן 03-760974 ראשון-לציון רחובות: 03-941773 כפר-סבא רעננה: 052-28640 הרצליה: 052-88776 בת-ים חולון 03-846253 פתח-תקוה 03-919904 נתניה: 053-617205 אשדוד: 08-552242 קרית-גת: 051-881203 לוד רמלה: 08-226260 חדרה 06-324378 אזור השומרון 03-9362477 (21336)

למפעלי עק כרמיאל בע"מ דרושים קבלני משנה להרכבת נגרות בנין באזורי המרכז ומודיעין 04-9-6661-2 053-22159 (19516)

דרוש מנהל סניף בירושלים לחברה להשכרת רכב (19216) 03-810245

דרוש בחור לעבודה על פרס ומדפיס טקסטיל. (19125) 03-823233

בוגר ביה"ס מקצועי מגמת מסגרות חובה לעבודה ממושכת באזור פ"ת "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה', 08:00-14:00 (18457) 03-298877

מלחימות מנוסות לחיווט והרכבת מעגלים מודפסים למפעל אלקטרוניקה בבני-ברק. דרוש נסיון קודם של שנתיים לפחות, 5 ימי עבודה בשבוע 03-5791555 לכוכבה (19839)

אקדמאי דתי לתפקיד אדמיניסטרטיבי עם אופציות קידום טובות 03-296384 03-292190 (19805)

ל"זיכון" דרושות מלחימות מנוסות לעבודה מיידית מאיזור פ"ת והסביבה תנאים טובים למתאימות (17990) 03-9232734-5

יוצאי צבא בוגרי ביה"ס מקצועי, לעבודות טכניות, באזור המרכז. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה' 08.00-14.00 03-298877 (17651)

"עמל" תמיד איתך מענק 100 ש"ח לכל עובד +עבודה מיידית, מעניינת, שכר גבוה עובדי ייצור, מסגרים, חשמלאים מזכירות בכירות ובן עובדים/ות בכל המקצועות בר-כוכבא 1 פתח-תקוה (17570) 03-910149

פקידים/ות

מחפש עבודה? מקומך אצלינו או נבשיר אותך למקצוע ולעבודה קבועה "עתיד" (17294) 03-5031502

מעבדת תמלילים מנוסה בא"ב, מהצהרים לת"א תנאים טובים "א.ו.ת" (22742) 03-371465

קופאים/יות לרשתות השיווק לאזורים רמת-אביב, ת"א ורמה"ש (16863) 03-286111

מבקר איכות מכני נסיון 3 שנים +ידע ב-X.J.Z. למפעל באזור רחובות 03-286111 (16779) 03-9659733

מלחימות/מרכיבות/מחווטות מנוסות למשרות מלאות במפעלים בת"א וחולון 03-286111 (15929) 03-9659733

מגרשים

"DENTEMP" כח אדם למרפאות שיניים, מציע עבודה קבועה וזמנית לשייעות ושיננית 03-232202 (30112)

עובדי ייצור +רקע סכבי, אחרי שרות צבאי, למשרה בבתיים חולון וראשל"צ. 03-5449846 (30091)

לה.ש. דרושים מסגרים רתכים ועובדים לא מקצועיים לכל אזורי הארץ 03-381003 למינה (24632)

ל"מי-ומי פרדיין" דרוש מלצר +קופאית למשרה מלאה או חלקית. לפנות 03-496115 בערב (24624)

ל"מי-ומי" דרוש קצב במשרה מלאה עם המלצות. לפנות לדוליאן (24513) 03-496115

לטייק-און-סטיי בגן-העיר דרושים/ות עובדי/ות דלפק מכירה +קופאים/ות לעבודה קבועה. הופעה נאה הכרחית. לצלצל לטלפון 5449145-6 או לבוא למקום, החל משעות הצהרים (24359)

פועלי ייצור תרוצים לחולון, פ"ת, בני-ברק וצריפין הסעות תנאים טובים "א.ו.ת" (22512) 03-371465

ל"א.ו.ת" דרושים: 1. נגר והיטים 2. צבעי והיטים 3. חבר והיטים לצריפין הסעות תנאים טובים 03-371465 (22494)

בדרום ת"א: ק"ק, 1000 מ"ר+ חניה "נ.ת.מ" נכסים" 03-375735 (5120)

להשכרה בקרית-אריה 5000 מ"ר ק"ק גבוה למ"ר $4½ "רשף" נכסים" 03-5742777 (27936)

להברה עתירת ידע בתחום האלקטרוניקה, דרוש להקמת מפעל מגרש בסביבות 2000 מ"ר באזורים: הרצליה, רעננה, רמת-השרון, רמת-החייל. הצעות יש לפנות לת.ד. 5668 הרצליה (5361)

בהזדמנות למכירה בראשל"צ 5 דונם סאבו לתעשיה 5742777 (27456)

בגן-יבנה במרכז לבניה מיידית לוילות 30,000 דולר כולל מע"מ ופיתוח, 2000 במחזון היתרה במשכנתא. באשדוד 08-574335 08-574823 בערב: (27922) 08-574587

בת"א, ד"ג: 150 250 מ"ר, מפואר. "נ.ת.מ" נכסים" 03-375735 (3499)

משרדים

להשכרה 3 חדרים מפוארים ב"בית אמריקה", ת"א (27883) 03-252343

בהזדמנות למכירה בפלצ'ש 175 מ"ר+ חניות "מצודה" (26094) 03-219188

למכירה בגשר-ההלכה 150 1250 מ"ר מפוארים בבניה בלעדי "רשף נכסים" (23303) 03-5742777

להשכרה ברוטשילד 135 280 מ"ר מפוארים+ טלפונים (19603) 03-449249

למכירה משרדים בבניה ליד בנין אבגד ברמת-גן (7922) 03-746933

להשכרה בגבול ת"א מבנה עצמאי 3000 מ"ר "רשף-נכסים" $6 (28236) 5742777

מבני תעשיה

מחסנים

אולמות

להשכרה מול הקניון 1000 2000 מ"ק לתצוגה (מתאים לאולם ספורט) "רשף-נכסים" (21905) 03-5742777

חנויות

בראשל"צ (במדרחוב) חנות להשכרה (ציוד למכירה) "סיון-נכסים" (29447) 03-9667730

לכל מעדה להשכרה בדיזנגוף במיקום מצויין חנות גדולה 03-200450 03-201475 "לענר" (27302)

טבחים - קונדיטורים

בראשל"צ קונדיטור מנוסה לחלת-הדבש בערב 03-9661807 (20587) 03-9663005

דרוש טבח לינה לאומית לאולם חתונות תנאים מעולים 03-907634 (17335)

גזירה תפירה

למפעל אפנה לייצוא דרושות תופרות מנוסות באוברלוק, זיגזג, עבודת יד ומתלמדות ליום שלם בלבד. תנאים מצוינים למתאימות 03-835154 (19268)

תופרות מעולות לזינגר רק במפעל תנאים מצוינים 03-662143 (18643)

ל"גועטס" דרושה פקידת יבוא בעלת נסיון, משרה מלאה (16802) 03-337725

כתבניות/ תמלילניות אנגלית ועברית למשרות מלאות בת"א לוד פ"ת ויבנה 03-286111 (16760) 03-9659733

לקריירה: פקיד ייצוא+ הכרת מסמכי יצוא ואנגלית שוטפת (15360) 03-5449848

עובדי מחשב

קלדנית i.B.M מנוסה בחומר של בנקים. ידע באנגלית. ליום מלא, מ-ב' - ו' לתקופה ממושכת, בתל-אביב. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה' 8.00-14.00, 03-298877 (21984)

קלדנית מסוף מנוסות בהזרמת חומר של הנהה"ש, ל-6 שעות ביום. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה', 08.00-14.00 (18039) 03-298877

לקריירה: קלדנית/ מפעילת מחשב דטה ג'נרל לת"א (14362) 03-5449848

מורים וגננות

קיבוץ מערכות מחפש מורה לכיתות יסוד לשנה"ל תשמ"ט בעל/ת נסיון קיבוצי והכשרה באורנים או בסמינר הקיבוצים עדיפות הנתן לבודד/ת 9.00-14.00 ומ-17.00-053-682798 (15472) 053-682533

עוזרות ומטפלות

מזכירה בכירה באנגלית וידע בעברית לעבודה בתל-אביב ובהרצליה 03-296384 03-292190 (19813)

להברה יבוא דרושה פקידת יבוא עם נסיון קודם אנגלית הכרחית 03-5612376 (18749) 03-5610482

פקידים/ות בוגרי תיכון, לאחר שרות צבאי, ליום מלא, לתקופות קצרות וממושכות. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה', 08.00-14.00 (18164) 03-298877

לקריירה: קלדניות ע/א +עיבוד תמלילים לאשדוד 08-465277 (17772)

לקריירה: קלדנית עברית+ רכב פרטי מאזור רמלה לוד (17169) 08-465277

هكذا من الأصل

مكان الأصل

לקריירה: שרטטת אדריכלות מנוסה לרמת־השרון. (17158) 03-5449848

ל"גבי־מודל" מפעל לדיגה: 1. גהנים 2. גזרנים/ות, 5 ימי עבודה+ תנאים סוציאליים מלאים. 03-376392 32 לבניה (14570) מיום א'

עובדי דפוס

למעבדת אופסט מוקדש צלם, 5 שנות נסיון (23882) 03-380988

לקריירה: דפס אופסט בוגר בי"ס מקצועי, רצוי נסיון על גססטנר ½ גליון. N.B.DIK 03-5449848 053-338901 (17148) 08-465277

דואה חשבון מוסמך, לתעקידי ניהולי בכיר בחברה גדולה בת"א (17114) 03-272504

חשמל ואלקטרוניקה

חשמלאי מוסמך ומנוסה לראשל"צ, בני־ברק ות"א "א.נ.ת." (22536) 03-371465

משרד נסיונות דרושים דרושה מנהל/ת חשבונות לעבודה עצמאי/ת במשרה מלאה. עדיפות לבעלי נסיון קודם בענף הנסיעות. 03-5102400 (14366)

מרכיב מכני לעבודה בהרכבת רכיבים אלקטרוניים. לעבודה ממושכת, באיזור פ"ת. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א'־ה', 14:00־08:00, 03-298877 (19008)

הנדסאי מכונות/ שמאל לעבודות קבועות במפעל תעשייתי 03-5467156 "א.נ.ת." (22335)

מבקר איכות מכני נסיון של שנתיים לפחות, לעבודה באזור ת"א. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א'־ה', 14.00־08.00 03-298877 (17322)

למיתוג דרושים חשמלאים/ חווטים ללוחות חשמל 03-9643528 (17105) 03-999844

לחברת בת של תדיראן דרושים חשמלאי רכב סוג 3 ומעלה לעבודה מיידית תנאים סוציאלים מלאים 03-5565773 (16976) מיום א' לפרי

סבאי ביזה־גניר בעלי נסיון של 5 שנים, לקטות ותחזוקת מרכזיות ל"אקליס 2000" בהרצליה 052-555051 (17065) 052-555735

לקריירה: טכנאי אלקטרו־ מכניקה +רשיון למחלקת שרות בהרצליה 053-338901 (14361) 03-5449848

לקריירה: חשמלאי מוסמך +נסיון 5 שנים ומעלה באחזקת מבנים לת"א. 03-5449848 (14406)

עובדי יהלומים

מחסנאים

ספ"ש מנוסה להרצליה, כפר־סבא, יהוד ובני־ברק תנאים טובים "א.נ.ת" (22768) 03-371465

דרוש פועל קצוות פינות למעה בדוף. מכני +בלנדיר למטה. תנאים מצויינים 053-331988 (19611)

ספרים/ות

דרושים ספרים/ות ופניסטיות, 5 ימים, משכורת טובה. (23631) 03-9342762

1400 ש"ח למחסנאים לאזה"צ בחולון ות"א (22.00 -14.00) "תנופה" 03-883636 03-734288-9 (22192) 052-547777

מחסנאי' נסיון של חמש שנים באירגון ועבודת מחסן. לעבודה אחראית וממושכת, באיזור פ"ת. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א'־ה', 14:00־08:00, (18502) 03-298877

מחסנאי' טכני' יוצא חיל־קשר או חיל־האויר. שנתיים נסיון לפחות, לעבודה באזור ת"א. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א'־ה', 14.00־08.00 03-298877 (17603)

נגרים

דרושים נגרים מקצועיים לעבודה קבועה במפעל מסודר בא.ת חולון. 03-5568171 לשמואל (22176)

דרוש מחסנאי חלקי חילוף לרכב בעל נסיון של שנתיים לפחות בידע בניהול מלאי ממוחשב העבודה באזור חולון לפנות לאברהם יצחק מיום א' בשעה 14.00 (16950) 03-9248001

מחסנאי טכני, נסיון במחסן קבלה/ רכיבים/ כלים +רשיון וידע במחשב למפעלים בהרצליה, ת"א והחוצה 03-286111 (16842) 03-9659733

נהגים

נהגי מיוליות דרושים לחברה להסעות כולל השקעה תנאים מצויינים 052-913517 גם בשבת. משרד 052-911882 (19279)

לקריירה: מחסנאי למחסן תוצרת גמורה, חומרי גלם ואחריות על משלוחים לכפר־סבא. 053-338901 (14371) 03-5449848

מוכרים/ות

לעוסק דרושה מוכרת בעלת נסיון, הופעה נאה, משרה מלאה. (16823) 03-337725

סוכנים — מקדמי מכירות

מלגזן בעל רשיון להפעלת מלגות. פרופיל 72 חובה! לעבודה ממושכת במפעל מסודר, באזור ת"א. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א'־ה', 14.00־08.00 (17622) 03-298877

איש מכירות מנוסה+ חוש מסחרי לעבודה קבועה "א.נ.ת." (22323) 03-5467156

איש מכירות מנוסה למשרד הפקות גרפיות ומוצרים לקידום מכירות (22158) 03-252197-8

דרושה מקדמת מכירות בגוש־דן בעלת נסיון מוכח לעבודה מיידית (22073) 03-5711095

דרושים רוכשי מודעות בגוש־דן בעלי נסיון מוכח לעבודה מיידית 03-5744819 (22048) 03-321845

מפעילי ציוד מכני

מקדמת מכירות בחצי משרה במשא כח אדם+ נסיון הכרחי+ רכב 03-5031502 "עתיד" (14383)

פועלים/ות

עובדים בלתי מקצועיים מגוש־דן לעבודות מחסן (אזה"צ) תנאים טובים 03-451729 "א.נ.ב." (22345)

עובדי מוסך

דרושים עובדים/ות ליצור משמרות למפעל באזור פ"ת +תנאים טובים (17355) 03-9342336

למוסך בדורי ביפו מכונאים לפנ'ו וקיטרואן 03-823732 (22802) 03-826208

עובדי נקיון

למוסך מרכזי בחולון מכונאי סובארו בתנאים טובים 03-805050 (23781)

עובדי מתכת

שומרים

חרטים/ כרסמים בוגרי ביה"ס מקצועי פרופיל 72+ קריאת שרטוט למפעל בטחוני במשמרות תנאים מעולים "חבר" 03-5101420 למשה (22258)

משחיז עגולה לעבודה ממושכת במפעל מסודר, באזור ת"א, "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א'־ה', 14:00־08:00 (18890) 03-298877

חרטים־ כרסמים־ ס.י.א.ן.ס.י / קונבנציונאליים, בוגרי בי"ס מקצועי, בעלי נסיון, לעבודה ממושכת, במפעל מסודר, באזור המרכז. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א, א'־ה', 14.00־08.00 (17590) 03-298877

ביקוש עבודה

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופי או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לענש עליפי החוק.

אילת

דירות

עסקים

מכוניות

לאבטחה מקצועית באירועים מופעים בעלי רצון/יכולת ונתונים מ־ 03-441591 מ' 1.85 (16601)

פנסיונים

שרותי אחיות

לחברת "נתיב־2" לטיפול בקשישים בת"א והסביבה דרושים: עובדים/ות לעבודות סיעוד, טיפול ונקיון, בשעות גמישות. מתאים גם לסטודנטים/ות, פנסיונרים/ות, עקרות בית, לפנות לענת (17280) 03-652669

שליחים

לחברת "בריונקס", אגף בלדרות אויר, דרושים שליחים, אחרי שרות צבאי, בעלי רשיון לטספה. תנאים טובים למתאימים. טלפון: (אורלי) 03-812226 (18194)

אודי

אוסטין

אופל

ב.מ.וו

אלפא רומיאו

אמריקאיות

אוטוביאנקי

88 למבינים בלבד, 80 1800 אוטומטית +פול ספוילרים +תוספות 08-225069 08-242965 08-228601 בשבת (18918)

ג'יפים

בהזדמנות! פונטיאק בונביל 1981 ראשונה 6 צילנדר +כל התוספות חדשה לחלוטין 03-5055651 (19536)

דייהטסו

דלתא

וולבו

סטיישן 2000 1985 אוטומטית שמורה! חייבת להמכר! (18500) 052-22070

טלבוט

טנדרים

לנציה

סובארו מיניבוס 4/ 1983 ראשונה פרטית במצב חדש ק"מ נמוך (22062) 03-687953

מורים

מיני מינור

מסחריות

פיאט פיורינו 1988 לאספקה מהירה!! תל־אביב I.C.T 03-5440799 חולון: 03-5440104 03-848729 03-848444 (12635)

מיצובישי

מרצדס

בהזדמנות חד פעמית, חייבת להימכר, משאית מק S דגם 795, סינגל 1977, גרר תומך+ צלות, מנוע ו', מחיר ש"ח 15,000 לפנות 03-259674-5-6 לעומר (19139)

סובארו

G.L 1.6 1988 מתומל+ מזגן+ חלונות חשמל+ רדיו טייפ+ מיטל 03-5440799 03-5440104 03-848729 03-848444 (16777)

פולקסווגן

פורד

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

איביזה 1988 3 דלתות 1.5 ג'י.אל.אקס שחורה +תוספות, יחידה בארץ חובה לראות!!! (19739) 03-748763

פיאט

ביז

רנו

רוצים לקנות

רהיטים

אופנועים וקטנועים

כל דגמי סוזוקי עד 60 תשלומים קניה, מכירה, החלפה ותיווך מבחר אופנועים משומשים 03-381940 03-372476 (16955)

בת"ים לנהיגה

חלפי רכב משומשים

הלוואות

מציעים למכירה

BROTHER

למפעל לעיבוד בשר סמבלר +מכונת הזרקה +מכונה לתיווך "זאולק" בבית: 08-533725 (24205) 08-550824

הלוואות שיקלי לא צמודי לשכירים ולעצמאים 03-583677 (22468) 03-583067

אשראי גמישון 76 ש"ח ל־1200 ש"ח ללא ערבים חבות בע"מ אלנבי 17 ת"א (17174) 03-660341

חקלאות

שותילי ורדים לחממות מזן מרצדס, ומלדטוויס 053-686058 גת עולש (17308)

מקררים

וידאו טייפ

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

כלי נגינה

טרקטורים

בתי־כנסת

סירות

מזגני אוויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

מנועים וכספות

ספרים

שרותי הובלות

שוק המציאות

לאי.מי.טי.אי נחלת־יצחק 58 ת"א

מפעילים לציוד צילום ומחשבים

העבודה במשמרות
נסיון הכרחי
03-260549
03-262062
03-266601

ORS
שרותי כח אדם

למחלקה המשודרית בתל־אביב

מבצע/ת בבורסה (ברוקר)

- בוגר קורס מתקדם בשוק ההון
- ניסיון בעבודה בבנק – ניירות ערך
- השכלה אקדמאית
- עדיף רישיון
- עבודה במשרה מלאה בתל־אביב

תנאים טובים למועמדים המתאימים
או.אר.אס אתרים 134 תל־אביב 03-202460
– סודיות מובטחת –

הטובים עובדים קבוע ORS

هكذا من الأصل

למשרד אדריכל
א. פריברגר בת"א
דרושים
סכנאים מנוסים
טלפון 03-259647

להברת י. סטובר בע"מ
דרוש/ה
פקיד רשוי/ מסווג
לפנות לעליזה
03-286133

למוסד ציבורי בהרצליה
דרושה
למשרה מלאה
מבשלת
בעלת נסיון
נא לפנות טלפונית
052-574700 052-576377

למושב בית לחם הגלילית דרושה
אחות מוסמכת
מגורים במקום. טלפונים בשעות העבודה:
04-833831 ,04-831357

IPL
אינטרפרם מעבדות בע"מ
חברתנו מקבוצת ARES-SERONO העולמית מפתחת ומייצרת תרופות ייחודיות, עוסקת בהנדסה גנטית ובתחום הביוטכנולוגיה.

1. חוקר ליחידת מו"פ פרמצבטי
לפתוח פורמולציות לתרופות, מעקב יציבות, הכנת חומר קליני. ★ בעל/ת תואר ברוקחות ★ בעל/ת נסיון בפיתוח פרמצבטי ובתעשיה הפרמצבטית.

2. מחסנאי
בעל נסיון של 3 שנים לפחות במחסן תעשייתי. עדיפות לבעלי נסיון בענף התרופות, הביולוגיה או הכימיה. שליטה טובה באנגלית.

3. עובד ליחידת הכנה ושטיפה
לעבודה ביחידת הכנה ושטיפה של כלי מעבדה למחלקת מחקר ופתוח. רצוי בעל נסיון קודם בתפקיד דומה.

מגורים באיזור רחובות
5 ימי עבודה באוירה צעירה ונעימה. סודיות מובטחת.
נא לפנות בכתב יד ולפרט קורות חיים ושם המשרה (ע"ג המעטפה) אל:
אינטרפרם מעבדות בע"מ. מח' כח אדם, קרית וייצמן נס ציונה 76110

דייזי ישראל
דייזי ישראל - חברת בת של DAISY SYSTEMS CORPORATION החברה המובילה בתחום ה-CAE בתעשיה האלקטרונית בישראל. מגוון הפעילויות של דייזי ישראל, המקצועיות ורמת הביצוע הגבוהה הנדרשת, מהווים אתגר עצום לבעלי מקצוע מעולים הנהנים מאווירה יוצאת דופן ומתנאי עבודה מהטובים בארץ.

דרושים
מהנדסי אלקטרוניקה בכירים

תאור התפקיד:
- איפיון טכני של מוצרי CAE עתידיים.
- ניהול וקידום המוצר משלב האיפיון עד לשלב הייצור.

הכישורים הדרושים:
- ניסיון של 5 שנים לפחות בפיתוח תוכנה.
- ניסיון באיפיון מוצרים וכתיבה טכנית.
- ידע בניהול מוצר.
- יכולת ניסוח והבעה באנגלית - בכתב ובעל"פ.
- הכרת מערכות CAE - יתרון.

משרה מס' 206/5.

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ותיסיון קודם לת.ד. 708 הרצליה 46105.
- סודיות מובטחת -

דייזי מערכות (ישראל) בע"מ

החברה דיאל לשרותי כח אדם בע"מ

למחלקה הטכנית לסניפנו בת"א
- **מסגרים/רתכים** (חשמל, CO_2) בוגרי בתי ספר מקצועיים, נסיון של מספר שנים לעבודות מגוונות.
- **חורטים/כרסמים** בוגרי בתי ספר מקצועיים, נסיון של מספר שנים על מחרטות/כרסומות אוניברסליות ו-C.N.C. פרופיל 72 ומעלה.
- **טכנאי/הנדסאי מיזוג אויר** נסיון של שלוש שנים לפחות בתעשיה לעבודה באיזור גוש דן.
- **עובדי ייצור** לעבודה במשמרות באיזור המרכז, תנאים טובים למתאימים
- **טכנאי/הנדסאי מכונות** לעבודה כאיש אחזקה במפעל תעשייתי נסיון של שלוש שנים לפחות בתעשיה, ידע בחשמל יתרון, תנאים טובים.

למחלקה הטכנית לסניפנו ברחובות
- **נגרי רהיטים** תנאים טובים למתאימים
- **עובדי ייצור** לעבודת משמרות, תנאים טובים למתאימים.
- **לחברה מובילה בתחום בריכות השחיה** ומערכות מים, דרושים טכנאים בעלי רקע מתאים באיזור המרכז והצפון, תנאים טובים, סודיות מובטחת.

למחלקה המשרדית לסניפנו ברחובות
- **מזכירה** תושבת רחובות לעבודה קבועה בשעות 14.00–19.00, הדפסה טובה בעברית. יתרון לבעלות ידע על מעבד תמלילים.
- **עוזרת למזכירת מנכ"ל** הדפסה עברית + ידע באנגלית למשרה מלאה במפעל עתיר ידע

- המשרות מיועדות לנשים וגברים
- שכר הולם ותנאים סוציאליים מלאים לפי החוק
- נא להביא תעודת זהות, פנקס מילואים ופנקס טבוע

דיאל כח-אדם לעבוד! שיווק & שכר פרסום ושיווק

תל-אביב: גורדון 88 222266, 245531, 03-245541 (ליד עירית ת"א)
רחובות: הרצל 187, 466581,3 08-468383, 08-468274

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אפיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

קופת חולים מאוחדת

לסניפנו בחדרה דרוש
מנהל
תושב המקום

כישורים:
* השכלה תיכונית וקורס מתקדם במינהל או השכלה אקדמאית במינהל רפואי ו/או מדעי החברה
* כושר ניהולי ונסיון ארגוני נרחב לפחות 10 שנים
* נסיון בהפעלת צוות עובדים
* כושר הבעה בכתב ובע"פ
* יכולת ניהול מו"מ עם אנשים ואירגונים
* ידע ורגישות למכלול המושגים שברמת השרות לאוכלוסיה
* ידע בסיסי בניהול כספים
* המועמד המתאים יתקבל לתקופת נסיון של 12 חודשים
* תנאי שכר הולמים למועמד המתאים
המעונינים מתבקשים לפנות למנהל אגף כוח אדם ומינהל בכתב יד בצירוף תולדות חיים וניסיון לת.ד. 16161 תל-אביב
– סודיות מובטחת –

כדאי לעבוד בקופת חולים מאוחדת

★ **אלקטרונאי** לבדיקת מכשירים
★ **חשמלאי מוסמך** למפעל תעשייתי
5 שנות נסיון
העבודה באזור ת"א
תנאים טובים למתאימים.
מיום א'
03-245222-3

לבית אבות
דרושים
1. מבח/ית
2. אם בית
3. חדרניות
4. איש משק ואחזקה
לפנות: בין השעות 16.00–19.00, (03)254647

יותר טוב מנפאואר
לסניף רחובות
הרצל 190. א'-ה' 08:00-14:00
ו' 08:00-12:00
טל: 08-473734 ,461717
דרושים
למחלקה המשרדית
★ **מזכירה מנוסה**
אנגלית שפת־אם + הדפסות, לתקופה ממושכת.
★ **פקיד / ת יבוא־יצוא**
מנוסה. שליטה באנגלית ברמת שפת־אם, לתקופה ממושכת.
★ **כתבנית עברית / אנגלית**
מנוסה, למשרה מלאה או חלקית.
למחלקה הטכנית
★ **הנדסאי אלקטרואופטיקה**
3 שנות נסיון לפחות, בעבודה עם לייזרים וגלאים.
★ **מחסנאי טכני**
1. בכיר – 3 שנות נסיון לפחות במפעל תעשייתי, במחסן ממוחשב.
2. מפ"ט – בתחום האלקטרוניקה.
★ **מבקרי איכות אלקטרוניקה**
4 שנות נסיון לפחות, יוצאי צבא, פרופיל גבוה.
★ **מבקרות איכות ויזואליות**
(אלקטרוניקה)
מנוסות, למשמרת שניה.
★ **מפעילים**
בוגרי ב"יס מקצועי, במגמת מכניקה, יוצאי צבא. מאיזורי: אשדוד, אשקלון, ק. גת, ק. מלאכי.
★ **מלחימות מרכיבות**
מנוסות – ראיה תקינה. למשמרת שניה.
שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים — כחוק.
פנו למנפאואר בהקדם — זה משתלם!

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

לתעשיה הצבאית
במרכז הארץ
דרושים
1. חרטים קונבנציונאליים.
כרסמים קונבנציונאליים ו-C.N.C.
בוגרי בתי ספר מקצועיים.
2. עובדי ייצור
בלתי מקצועיים להרכבות, מסיימי 10 שנות לימוד לפחות.
3. מסגר
בעל נסיון במסגרות לוחות חשמל.
4. מבלטן
בעל נסיון בבנית מבלטים.
5. משחזן
להשחזה שטוחה.
על כל המועמדים להיות לאחר שרות צבאי, בעלי בריאות תקינה – (פרופיל 72 ומעלה).
על כל עובד יהיה להצטייד במועד מאוחר יותר בטופס שליחה של שרות התעסוקה.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות ביום א' – 15.5.88 בשעה 8.00 ליחידת התעסוקה, רח' הארבעה 16 תל-אביב.
נא להביא תעודת זהות, פנקס מילואים ושבי.

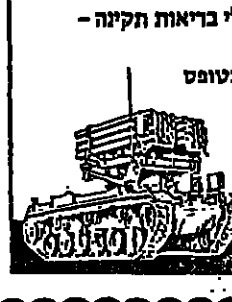

התעשיה הצבאית

CR
המכון לפיתוח ארגוני וניהול כח אדם
לאחד מלקוחותינו
חברה מובילה בארץ בתחום המסחרי
מעוניינת להקים תחום עסקים חדש
בנושא מימון וסחר ברכב.
דרוש
מנהל
* עצמאי/שכיר בתחום העסקי האמור לעיל.
* בעל נסיון מוכח ורצון לפתח עסקים בהיקף גדול.
* דינמי ונמרץ בתחום המסחרי והתפעולי.
קיימת אפשרות לרכישה חלקית או מלאה של עסק פעיל.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 8144 רמת-גן 52181.

למשרד תכנון
דרוש
אדריכל נוף
אפשרות כשותף
08-474448

קיבוץ מדרך
מחפש
אחות מוסמכת
נא להתקשר 06-989331
06-989493 לליאורה

דרוש
שליח עם קטנוע
שעות 8.00–12.00
(גושדן)
לפנות: מ-8.00–15.00
03-338265 ובשעות הערב 03-9386409
03-936422

קיבוץ מענית
מחפש
מורה לכיתה ב'
עדיף מורה בעלת ניסיון
נא להתקשר בשעות אחה"צ 06-375283
והיום 06-375269

למשרד רואי-חשבון
דרושה
מנהלת־משרד
בעלת ניסיון בלבד
לפנות טלפונית: מיום א'
03-266181

תכנת בכיר 8086
הכרחי נסיון ב-RMX-86, רצוי 8051
להתחלה מיידית בפרוייקט בטחוני.
ג'ינה זמן אמת, טל. 842750, ת.ד. 6060 חולון.

הנדסת התפלה לישראל
(תהליך זרחון) בע"מ
חברה תעשייתית עתירת ידע המפתחת ומייצרת ציוד ייחודי לייצוא בתחום תעשיות התהליך, איזור התעשיה, הרצליה
דרוש
טכנאי חשמל מוסמך
* בעל רשיון מתח גבה, עם נסיון וידע של כ-3—5 שנים בתקנים תעשייתיים
* ידע במיכשור ובקרה אלקטרונית ובתכנות בקרים * ידיעה טובה בשפה האנגלית, ידיעת השפה הספרדית — יתרון.
לפנות בכתב יד בפרוט תולדות חיים, השכלה ונסיון ת.ד. 18041 תל-אביב 61180
בקבוצת כימיקלים לישראל.

רוברט הלף ROBERT HALF
החברה המובילה בעולם המתמחה בהשמת כח אדם במחשבים ובחשבונאות

מדריך תקשורת
ליחידת מחשב של בנק באזור ת"א להדרכת פקידים בתפעול מסופים בעל רקע במחשבים ויכולת הבעה בע"פ ובכתב.
לעבודה עצמאית ומעניינת.
תנאים טובים למתאימים.

מעבדת תמלילים
לחברה בדרום ת"א בעלת שליטה טובה בשפה האנגלית, סלקס ופקס רצוי.
לשעות 17:00 – 13:00 אפשרות גמישות.
נא להתקשר מיידית מיום א' ללא התחייבות
03-203423 ,03-204711
סודיות מובטחת

לבית חולים פרטי במרכז הארץ
דרושה
כח עזר מנוסה
03-7512111-2

"אלום אורי אלקון בע"מ"
דרושים
לענף האלומיניום
מנהל עבודה, מרכיבים, מסגרים ופועלי יצור.
08-463238/9

למשרד אדריכלים
בתל-אביב
דרוש
אדריכל
נסיון של 10 שנים
03-451305

דרוש מנהל
לחוות נסיונות חקלאיים בערבה הרומית.
לפרטים לפנות לאדי
059-76126-8

רוברט הלף ROBERT HALF
החברה המובילה בעולם המתמחה בהשמת כח אדם במחשבים ובחשבונאות
איש מכירות למחשבים
לעבודה דינמית
- נסיון מוכח של לפחות 3 שנים במכירות מחשבים.
- ידע במערכות MF, חומרה ותוכנה.
- עד גיל 32.
- תנאים טובים למתאימים.
נא לשלוח קורות חיים ל-ת.ד. 26283
סודיות מובטחת

מתפנה
סגן מנהל חב' ביטוח
ארגון רשורק
מעוניין גם בענפי התיירות
הצע"ל ת.ד. 1366 ר"ג

לתושבי ירושלים והסביבה
המוכשרים להצליח
אם את/ה בוטח/ת בעצמך ויכול/ה להוכיח שאת/ה מסוגל/ת להצליח ולעבור את המיון הקפדני,
יש לך הזדמנות להצטרף
לקורס המקצועי של מגדל
ללמוד ביטוח חיים וגם ביטוח כללי
לעמוד במבחני רישוי מתמחה של משרד האוצר, להתמחות כסוכן/ת ביטוח במגדל
ליהנות מהכנסה חודשית הולמת מסיום הקורס.
והעיקר – להצליח ולהגיע לעצמאות.
טלפן/י לדורום: 02-231486

מגדל חברה לביטוח בע"מ
דבר אחד בטוח.

רוכשי מודעות
מעולים ומנוסים בלבד
הצטרפו לעיתון יומי גדול.
עמלות גבוהות ואפשרויות קידום למתאימים.
"פורום" טל. 03-263760 ,269493
סודיות מובטחת

ORS שרותי כח אדם
למחלקה המשרדית בתל-אביב
פקידי / ות רישום
– פקידי רישום בצוותי עבודה.
– העבודה מרוכזת בימים בודדים בחודשים מאי, יוני, יולי.
– 8 שעות עבודה ביום עם אפשרות לשעה נוספת.
או.אר.אס כיכר אתרים 134 תל-אביב
03-202460
הטובים עובדים קבוע ORS

יש לך בונוס בקודקוד
קוד קוד שרותי כח אדם
מקבוצת קודקוד
דרושים/ות

למחלקה הטכנית:
- **מהנדס אמינות / אלקטרוניקה**
ניסיון בהנדסה/פיתוח חומרה, ניהול צוות פיתוח כמעבדה – למפעל אלקטרוניקה באזור לוד.
- **כתבים טכניים**
שפת אם אנגלית-הכרחי, מהנדסי אלקטרוניקה ומחשבים—למשרות ברחובות ולוד.
- **מנתח מערכות**
ניסיון במערכות VM/C.B.D.S, קדם ומערכות קשורות למפעל באזור לוד.
- **הנדסאי אלקטרוניקה**
ניסיון בפיתוח/הנדסה, ידע בתכנ"ט/מיקרו פרוססורים למשרות ברחובות ולוד.
- **כרסמים/תכנתים** קונבנציונאליים/C.N.C
נסיון בפאנוק—למפעלים בת"א ולוד.

- **רתכי ארגון/CO2**
ידע בקריאת שרטוטים למפעלים באזור לוד ורמה"ש.
- **מחסנאים טכניים**
מחסן כלים / רכיבים / קבלה-ידע במחשב, רשיון מלגזה למפעלים בהרצליה ורמה"ש.
- **מלחימות/מרכיבות/מחווטות**
למשרות מלאות בת"א וחולון.

למחלקה המשרדית
- **מזכירות עברית/אנגלית**
שפת אם אנגלית ועיבוד תמלילים למפעלי אלקטרוניקה בת"א.
- **כתבניות/מעבדות תמלילים**
עברית/אנגלית - רצוי שפת-אם וידע בהתכתבות באנגלית, למפעלים עתירי-ידע במרכז.
- **מנהלי חשבונות - סוג 2**
ניסיון בהתאמות, פקודות יומן וחשבונות ספקים - למשרות ברחובות וחו"א.

* משרות קבועות
* 5 ימי עבודה
* תנאים טובים למתאימים

רח' דיזנגוף 34, ת"א. 03-286111
רח' רוטשילד 37 ראשל"צ 03-9659957

לעבודה מיידית בחבר
לסניפנו בתל-אביב
◆ **למפעל עתיר ידע בשרון** - מועמדים/ות רציניים/יות בתחום הכימיה.
לראיון נא להביא ניסיון וקורות חיים.
◆ **חשמלאי תעשיה** לעבודה במפעל תעשייתי בפ"ת.
◆ **מלגזנים** למפעל תעשייתי בפ"ת.
◆ **מבקרי טיב** למפעל תעשייתי בפ"ת
◆ **טכנאי/הנדסאי בניין** נסיון בתכנון בטון מזוין לת"א - משרה קבועה!!
◆ **רתך ארגון** נסיון מעל 5 שנים - פרופיל 72 פלוס לת"א.
◆ **מנהל עבודה** - בעל השכלה - נסיון בענף הגומי לניהול תחזוקה שוטפת של מפעל באזור בת"ים.

המחלקה הטכנית
חבר
חברה לשחתי כח אדם
ת"א, בנין מגדלור, בן יהודה 1, טל: 03-5101420
ראשל"צ 03-9666139
ירושלים 02-234265
חיפה 04-663966
* הצטייה בפנקס מילואים, ת. שבי והמלצות
* שעות הקבלה 08.00-18.30
לעבוד בחבר · להרגיש בבית

לעבודה מיידית בחבר
לסניפנו בתל-אביב
◆ **מעבדות תמלילים IBM**
עברית/אנגלית מנוסות בהוכנת אינשטיין, WORDMILL וא-ב. נסיון הכרחי בהדפסת טבלאות - אפשרות לשעות גמישות
◆ **קלדניות מסוף** עברית + ידע באנגלית נסיון הכרחי העבודה מיידית - אפשרות לשעות גמישות.
◆ **מזכירות דו-לשוניות** + ידע במעבד תמלילים ויכולת ניסוח עצמאית.

המחלקה המשרדית
חבר
חברה לשחתי כח אדם
ת"א, בנין מגדלור, בן יהודה 1, טל: 03-5101420
ראשל"צ 03-9666139
ירושלים 02-234265
חיפה 04-663966
* שעות הקבלה 08.00-18.30
לעבוד בחבר · להרגיש בבית

עתודות
עתודות - כח-אדם, השמה ושיבוץ.
עבור לקוחתנו
דרושה
מזכירה—פקידה
לשעות 13.00—19.00
הכישורים הדרושים:
* בוגרת תיכון אינטליגנטית ומנומסת
* עיבוד תמלילים עברית/אנגלית
* סיוע בעבודת המרכזיה
מועמדות מתאימות תפנינה טלפונית מיום א', לעינת או נגה – טל. 03-5448351/2
– סודיות מובטחת –

$1,000 ויותר
את/ה יכול/ה להרויח!

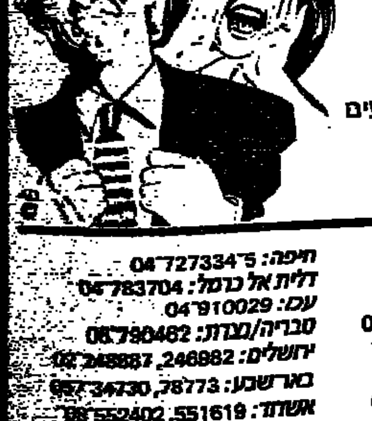

אם הינך מעוניין/ת לעסוק בתחום המכירות והשיווק במסלול קידום בטוח אנו מציעים לך עבודה מעניינת, אתגר מקצועי ותנאי שכר הולמים.
לקביעת ראיון נא לפנות:

חולון: 03-803170 ,809417
תל-אביב: 03-294986
בת-ים: 03-594583 ,594574
ר"ג, ב"ב: 03-788716 ,5700185-6
גבעתיים: 03-731825
פ"ת: 03-9303402 ,906028
ראשל"צ: 03-9659170 ,9666429
רעננה: 052-28295 ,454892
נתניה: 053-340271 ,330948

חיפה: 04-727334-5
דלית אל כרמל: 04-783704
עכו: 04-910029
טבריה/נצרת: 06-780462
ירושלים: 02-246887 ,246882
באר שבע: 057-34730 ,78773
אשדוד: 08-552402 ,551619
רמלה: 08-247594 ,223769
אילת: 059-75535 ,71515

להקמת תחנת הכח רוטנברג באשקלון
דרושים
★ **רתכים**
★ **מסגרים**
הכישורים הדרושים:
– בוגרי ב"יס מקצועי
– בעלי נסיון
בריאות תקינה
★ **מועמדים לקורס ריתוך**
הכישורים הדרושים:
– יוצאי צבא
– רצוי בוגרי ב"יס מקצועי
בריאות תקינה וראיה טובה
קיים הסדר הסעות למקום העבודה
המעונינים יפנו אישית, עם תעודות השכלה, אל מחלקת כ"א אגף הביצוע ת"א, רח' החשמל 16, קומה 12, כל יום בין השעות 08.00-13.00.
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

חברת החשמל לישראל בע"מ

דרושים
יוצא קבוץ
לעבודה חקלאית
בצפון
תנאים טובים
06-765564
06-797261
06-767073

מנהל עבודה
בבנין – פנוי
ניסיון מעל 20 שנה
03-496081

קיבוץ עין המפרץ מעוניין
באחות מוסמכת
לעבודה במרפאה
עדיפות לבעלת ניסיון בעבודה בקיבוצים.
נא להתקשר בין השעות לטלפון:
04-852247 8.00–12.00
04-852585 17.00–21.00

■ ארה"ב

עתונות כריגול

הדלפות הן עורק החיים של ואשינגטון. חלק גדול ממה שמתפרסם בעתונות הארצית מגיע מעובדי מדינה המעוניינים לקדם או לחסל עניין, לזכות באמונו של עתונאי או לראות את הנושא מודפס. בארה"ב אין חובת סודיות, וכפי שציין באחרונה שופט בווירג'יניה, לאור השיטה האמריקאית, דיכוי העתונות ישאיר את האינטרס הציבורי "טרף לניצולו של כוח כלשהו".

השופט ציין נקודה זו, ובכל זאת סיכם בפסק-הדין, שיהיה זה הוגן לתת לממשלה לסווג כל הדלפה שאינה נראית לה, כריגול. במקרה זה יהיו הן המדליף והן מקבל המידע בסמכותו של חוק הריגול משנת 1917, שנחקק בזמן שארה"ב היתה במצב מלחמה. המדליף במקרה הזה היה סמואל לורינג מוריסון, המועסק כאורח בצי האמריקאי, וככתב בשבועון "ג'יינס דיפנס" באישורו ובברכתו של הצי.

יום אחד ראה מוריסון על שולחן הכתיבה של אחד מעמיתיו שלושה צילומי לוויין של מטוס גרעיני רוסי חדש בשם "הראשון של רוסיה". למרות הערת "סודי" שהיתה מוטבעת עליהם, הוא לקח אותם ושלח למערכת הג'יינס שהדפיסם. לורינג נמצא אשם בריגול ב-1985 ונדון לשנתיים מאסר. הרשעתו נתקבלה פה אחד, בראשית אפריל, בבית-דין פדרלי בראשות שלושה שופטים, למרות מחאות מצד כתריסר אירגוני חדשות שטענו שהקונגרס מעולם לא התכוון שהחוק נגד ריגול או גניבת רכוש ממשלתי יחול על העתונות.

אמנם כך, אבל הקונגרס לא נתן מעולם רשות לעובד פדרלי לפרסם סודות לפי בחירתו. מימשל ניקסון נכשל בתביעתו נגד דונלד אלסברג, שמסר מסמכים של הפנטגון ל"ניו יורק טיימס" ב-1971, אך ורק מפני שהשלטונות ריגלו אחריו בצורה בלתי חוקית, ולא מפני שהחוק דן בהדלפת סודות.

המניע של אלסברג היה התנגדותו למלחמת ויטנאם. מוריסון עשה עבודת "פרילאנס". הוא רחוק מלהיות גיבור ציבורי, אך העתונות מודאגת מהרשעתו כיוון שהיא חוששת, שלקבל חומר יהיה מסוכן כמו להדליף. עתונאים רבים חשים שהחוקים שמתוקפם הורשע מוריסון יוכלו להיות בשימוש לא רק להגנה לאומית, אלא למניעת פירסום מידע שעלול להפליל או להביך את השלטונות. השופט ביירון וייט אמר בשעתו, שדינו של מקבל הניירות כדין מוסרם, בכל הקשור לבטחון לאומי. מקרה מוריסון יובא לערכאת הערעורים של בית-הדין העליון.

■ פולין

חזרה ל-1980

סולידריות בין עובדים איננה ככלות הכל רק עניין של העבר בפולין. התפרצות חדשה של אי-שקט באה בדיוק כשהממשלה קיוותה ששיאו של גל השכר-מחירים שהחל בפברואר כבר חלף. עליות מחירים נגזרו בחלק מרפורמות שנועדו להכניס קצת הגיון בתוהו ובוהו של כלכלת פולין. עד כה, מכל מקום, הן העלו את האינפלציה ברבע הראשון של השנה עד ל-45 אחוז. ועם זה באו השביתות.

תחילה באה שביתה גלויה של התחבורה הציבורית בעיר בידגושץ' ב-25 באפריל. העובדים רצו – ומיד קיבלו – יותר שכר, כדי לקזז את עליית המחירים. נתנו להם עוד כמה זלוטים נוסף על הצעת השכר הקודמת, וכך הסתכמה העלאת השכר הכוללת שלהם ב-60 אחוז.

למחרת הניחו את כלי עבודתם אלפי עובדי פלדה בקרקוב. הם תבעו לא רק העלאת שכר, אלא את החזרתם של מנהיגי סולידריות, שהודחו לפני שש שנים, לאחר שהוטל המשטר הצבאי. כך ניצב בפני הממשלה חזיון הבלהות של חזרה ל-1980, השנה שבה נולדה סולידריות בגל של שביתות. השביתות של 1980 התחילו בתביעות להעלאות שכר ונפסקו רק כשהממשלה נתנה את הסכמתה לאיגוד המקצועי העצמאי הראשון בעולם הסובייטי.

מה שמדאיג את הממשלה הוא לא כל כך עצם העלאת השכר של נהגי בידגושץ', אלא העובדה שהם זכו בנצחון גלוי. כשהוטל המשטר הצבאי ב-1981, איבדו העובדים בפולין את אמונם בשביתות כדרך להשגת ויתורים. דבר זה עומד אולי להשתנות.

מנהיג סולידריות, לך ואלנסה, אמר השבוע כי המצב "מתחמם יותר ויותר". הפרדוקס הוא שהאיגודים המקצועיים החדשים, שהממשלה הקימה ב-1982 כדי שיתפסו את מקומה של סולידריות, תומכים כנראה בשביתות כדי לזכות באמינות מסויימת בקרב העובדים. יז'י אורבאן, דובר הממשלה, קרא לעובדים להגיש את קובלנותיהם ב"צינורות המקובלים" והזהירם כי הסדרים אינפלציוניים יביאו רק לעליות מחירים נוספות. נימוק זה לא שכנע בעבר את הפולנים לנהוג באיפוק.

השביתות הן מהלומה לז'דיסלב סדובסקי, סגן ראש הממשלה המופקד על הרפורמות. הוא קיווה כי יוכל לסיים את מהלך עליות המחירים ללא התמודדות. רק באחרונה הוא ניצח בקרב מפתח עם שדולות התעשיה הכבדה, שתבעו לקצץ בהשקעות הגדולות, ההולכות לכריית הפחם בפולין, ולכוון השקעות לתעשיות רווחיות יותר. הוא קיווה להשיג קיצוצים נוספים בתעשיית הפלדה ובמספנות. ייצור יותר מוצרי צריכה שאנשים רוצים לקנות היה מסייע לייצוב הכלכלה. אבל הוא לא הביא בחשבון את המיליטנטיות החדשה של החברים.

ארבעה שוטרים פולנים עוזרים בידיהם למפגין לפנות את הרחובה בפתח המספנות בגדאנסק שם מפגינים פועלי המספנה השבוע. (צילום רדיו אי.פי.)

■ ארה"ב

50,000 דולר ללימודים

לאמריקאים יש אמונה נלהבת בהשכלה אוניברסיטאית. יותר מ-3,000 מכללות ואוניברסיטאות מאכלסות 12.5 מיליון סטודנטים, המונים בחישוב גס כמחצית מבני גיל זה במדינה. במערב אירופה, לשם השוואה, המספר לא עולה בשום מקום על 35 אחוז; בבריטניה הוא 14 אחוז. עד כה, למעשה, לא נדחה שום בוגר תיכון באמריקה שרצה להמשיך באוניברסיטה, אף שאולי לא הגיע לאותה אוניברסיטה שבחר מלכתחילה ויתכן שלא ישלים את לימודי התואר.

לא עוד. השנה נרשמים הרבה יותר סטודנטים מכפי שהעריכו האוניברסיטאות עד עתה. ב-1987 ניגשו ל"בחינות הכושר הלימודי", המכוונים המשמשים את רוב האוניברסיטאות להערכת מועמדים, שמונה אחוזים יותר מאשר ב-1986. האוניברסיטאות ממשיכות לחזר אחר בעלי התוצאות הגבוהות ביותר. אבל יש סטודנטים, אשר גם אם קיבלו ציונים גבוהים בבחינות – מדובר במקצועות [illegible] – אינם מתקבלים. דוחים אותם לא רק אוניברסיטאות העילית, אלא גם אלה שהן פחות מכובדות ופחות בררניות. זעקת שבר נשמעת מכל עבר.

זה מפליא במיוחד בהתחשב בעליה המתמדת במחיר שעולות ארבע שנות אוניברסיטה. הוא עולה בהרבה על העליה בהכנסה המשפחתית. בשביל סטודנטים הלומדים בתוך ארבע-שנתי במוסדות ציבוריים, התשלום הממוצע ללימודים, שיכון וכלכלה עלה ב-26 אחוזים בדולרים ריאליים מאז 1980: בדולרים שוטפים מ-14,400 דולר עד קרוב ל-25,000 דולר. באוניברסיטאות פרטיות עלה התשלום ב-36 אחוזים במונחים ריאליים (מ-26,660 דולר ל-50,000 דולר במונחים שוטפים). הורים וסטודנטים מוכנים, ככל הנראה, להקריב קרבנות גדולים למען תואר הבוגר הנכסף. ישנם מענקים פדראליים בשביל הסטודנטים העניים ביותר, אבל אלה ירדו משיעור של 14 אחוזים מן ההקצבה הממוצעת ללימודים ב-1980 ל-29 אחוזים ב-89-1988. מה הפלא שאפילו משפחות מן המעמד הבינוני מתרוצצות כדי למצוא סיוע לבניהן.

המקום הראשון שיש לחפש בו הוא הממשלה הפדראלית. התכנית של "הלוואות מובטחות לסטודנטים" שילמה יותר מתשעה מיליארד דולר לתלמידי אוניברסיטאות בשנה שעברה, וסכום גדול יותר השנה. הבעיה היא שזו הפעם הראשונה שמשפחות צריכות להוכיח כי הן זקוקות לכסף שהן מבקשות ללוות, וזה מחייב לחשב כמה הן יכולות לתרום: זהו חישוב מסובך המביא בחשבון עוד ילדים, האם גם הם לומדים באוניברסיטה, גילו של ההורה המבוגר ביותר (גיל גבוה טוב יותר להשגת הלוואה), ההכנסה המשפחתית, האם האם עובדת, ומה מסוגל הסטודנט להשתכר. לאוניברסיטאות עצמן יש לא פעם כספים לעזרה לסטודנטים. ניתן להשיג גם הלוואות פרטיות בבנקים, אבל הן יקרות מדי.

ההלוואה הממשלתית הממוצעת תהיה, כמשוער, כ-2,555 דולר בשנת 89-1988. כמחצית מאלה שסיימו יתחילו לחפש אחר משרותיהם הראשונות עם נטל של חובות. החוב הממוצע הוא כ-7,000 דולר. יש כאלה שלעולם אינם מצליחים להחזירו, או שפשוט אינם מתאמצים לעשות זאת.

המצב הזה הטריד את ועדת הכספים של הסנאט כשישבה בחודש שעבר לדון במימון לחינוך. סנטור דניאל פטריק מויניהן אמר שהוא למד באוניברסיטה תופסית-תופסית ועבודת התואר השני שלו מומנה על-ידי "תכנית הצבא" ומענק פולברייט. האפשרות אינה בהישג-יד לסטודנטים ולא כל אחד יכול לזכות במענק פולברייט. "מה קורה במדינה הזאת?" שאל מויניהן, "אנחנו נסוגים אחורנית".

הפתרון שהוצע והממשל מעוניינים למצוא הוא תכנית שתעזור להורים לצבור די כסף כדי שישלמו בעצמם את שכר הלימוד. יעודדו אותם להתחיל לקנות איגרות חסכון של ארצות-הברית כשילדיהם עדיין תינוקות. כשיגיעו הילדים לגיל אוניברסיטה, יורשו ההורים (אם הכנסתם תהיה פחות מ-75,000 בשנה) לקבל את ההכנסה מן האיגרות ללא מיסים. לפי חישוביה של מחלקת החינוך, אם הורי של ילד בן שנתיים יפרישו 2,000 דולר כל שנה, החל ב-1988, יסתכם הדבר ב-60,000 דולר כעבור 16 שנה.

יש כמה מגרעות בתכנית הזאת. האמריקאים, בטבעם, אינם חסכנים גדולים, וילדי העניים וילדים חסרי אב אינם עשויים להפיק תועלת מרובה מתכניות המבוססות על חסכון. עוד חסרון הוא שהסטודנטים של היום אינם יכולים לחכות עד שנת 2005, כאשר ארבע שנים באוניברסיטה מדרגה א' יעלו 141,000 (בדולרים של היום) אם המחירים ימשיכו לעלות בקצב המהיר של השנים האחרונות. השואפים לגדולות ומכוונים את מבטם אל הארוואר או פרינסטון יצטרכו להסתפק באוניברסיטאות ציבוריות, שבהן המחיר הוא כ-60,000 דולר.

אף-על-פי-כן, התכנית נתמכת על-ידי מספר סנאטורים וביניהם אדוארד קנדי, ויש סיכוי שהיא תועלה כהצעה, אמנם לא השנה.

■ אפגניסטן

תשעה מיליון פליטים

כמעט לפני שיבשה הדיו על הסכם השלום של אפגניסטן, התחילו החתומים עליו לריב ביניהם בדבר משמעותו. אבל איש אינו חולק על כך שיש לעודד את מיליוני האפגנים שנמלטו מן המדינה לשוב לביתם. בסופו של דבר, ההסכם ייבחן לא לפי מה שיקרה עם אספקת הנשק, ואפילו לא לפי מי שימשול במדינה, אלא לפי מספר הפליטים שהוא יצליח להחזיר הביתה.

זהו מבחן מפחיד. המלחמה עקרה ממקומם כמעט שני שלישים מאוכלוסייתה של אפגניסטן, שמנתה ב-1979 15.5 מיליון. כשלושה וחצי מיליון נמלטו לפאקיסטן, עוד שניים וחצי מיליון עברו, לדברי האיראנים, לאיראן. אולי שלושה מיליון איש בתוך אפגניסטן עברו לערים או להרים, כדי להימלט מן המלחמה. כתשעה מיליון בני אדם זקוקים, אם כן, ליישוב מחדש. הדעה הרווחת היא כי רק מעטים יחזרו הביתה, כל עוד הקומוניסטים מחזיקים בשלטון בקאבול, ולו רק משום שפירוש הדבר כי יהיו עוד קרבות. אבל אם, כפי שהודה ראש המפלגה הקומוניסטית נאג'יבולה, לוחמי הגרילה שולטים ב-80 אחוז של המדינה, יכולים הפליטים להתחיל לחזור אל אותם חלקים של אפגניסטן.

איך יאכילו וישכנו את האפגנים שלאחר המלחמה? בעבר היתה המדינה עצמאית בייצור המזון הדרוש לה. אבל כדי למנוע תמיכה מלוחמי הגרילה – הרוסים ובעלי בריתם בקאבול רוקנו מיושביו חלק גדול מן האיזור הכפרי. הם הפציצו כפרים, תעלות השקיה ומחסני מזון. בשנה הראשונה יצטרכו בוודאי להנהיג קיצוב במזון למשפחות החוזרות, ויהיה צורך לספק להן כלי עבודה חדשים, בהמות עבודה ושירותי בריאות בסיסיים. יידרש להם חומר לכיסוי גגות הבתים. כשלושה מיליון אפגנים תלויים עכשיו במזונם ברוסים, האומרים כי הם נותנים סיוע כלכלי לאפגניסטן בשווי של 220 מיליון דולר לשנה. לאחר צאת הרוסים, יזדקקו נתמכיהם האפגנים להשגחה למשך זמן מה.

איש אינו יודע כמה יעלה לעזור לאפגניסטנים לשוב ולהתאושש. מספר אחד שמפריחים אותו בחוגי הסעד הוא סכום כולל של 500 מיליון דולר במשך חמש שנים. המזכיר הכללי של האו"ם ימנה אולי בקרוב פקיד לתיאום מתן הסעד. הנציבות למען הפליטים תטפל ברפטריאציה, אבל סיוע ארוך-טווח יותר צריך לבוא מ"תכנית הפיתוח" של האו"ם ומ"תכנית המזון העולמית". הקושי יהיה להחליט מי יחולק את המזון בתוך אפגניסטן (ראה האנדרלמוסיה באתיופיה). נציבות האו"ם למען הפליטים פועלת באמצעות הממשלות המרכזיות, אלא במקרים שהללו מפנות את הסיוע לצרכים שלהן. האם הממשלה האפגנית הנוכחית תימצא ראויה? איש מלבד נאג'יבולה לא היה רוצה בכך. ברית ההתנגדות שבסיסה בפאקיסטן היא אפיק מתקבל על הדעת. אבל כמה מן המפקדים הצבאיים שלה בשדה יודעים, בוודאי טוב יותר מה הם הצרכים.

טוב היה לו יכלו מדינות מערביות לשכנע גולים אפגניים בתחום לחזור לארצם. רבים מהם אנשים משכילים. שיתופם בניהול הסעד עשוי להיות דרך טובה להחזרתם. הפונדמנטליסטים בתנועת ההתנגדות יתנגדו לזה: סיוע יוצר פטרונות רבת-תועלת בימים שהפוליטיקה האפגנית תהיה גזילה ביותר, והפונדמנטליסטים לא היו רוצים שזו תהיה בידי אנשים בעלי נטיות מערביות. הקשיים שהמדינה עומדת בפניהם צריכים היו לשכנע את האפגנים לשכך את רוב חילוקי הדעות ביניהם. אבל התנהגות הגיונית איננה מעלה אפגנית.

■ בין יפן לאלג'יר

הטרור הבין לאומי בירידה

מאשהאד, לארנקה, אלג'יר – ואחר כך שום מקום. חטיפת המטוסים הארוכה ביותר והמקצועית ביותר נסתיימה ב-20 באפריל בתבוסה לטרור. מול התנגדות פשוטה, אמיצה מצד כוויית, אזל לבסוף מלאי ההמצאות של חוטפי הקיי.יו. 422. החטופים שנותרו שוחררו, החוטפים הסתלקו, ו-17 הטרוריסטים, שאת שחרורם תבעו החוטפים, נשארו בדיוק במקום שהיו לפני שהתחילה החטיפה: תחת מנעול ובריח בכלא כוויתי.

רק ממשלות מעטות עד כה היו איתנות ככוויית בסירובה לכרוע ברך (שלשום נמסר כי בכוויית יונהג מחדש עונש המוות על חוטפי מטוסים). ארצות-הברית האשימה והפציצה את לוב ב-1986 על עזרתה לטרוריסטים. אבל אחר כך ניסתה לפדות בני ערובה אמריקאיים מלבנון על-ידי מכירת נשק לאיראן. לישראל יש שם (המהדהד עכשיו עם הריגתו בטוניס של סגן מנהיג אש"ף) של מי שפועלת ללא רחם נגד טרור. אבל ב-1985 היא החזירה 700 אסירים תמורת שחרור מטוס T.W.A., שנחטף לביירות.

לגרמניה המערבית יש רשימת מעשים בלתי יציבה. אחד מבתי-המשפט שלה דן זה עתה לבנוני ל-13 שנות מאסר על סיוע לחטיפת שני אנשי עסקים גרמנים בביירות. אבל אותם שני אנשי עסקים (שאחד מהם שולח מאז לחופשי, כנראה תמורת כופר הגון) לא היו נחטפים כלל, אלמלי סירבה גרמניה המערבית לבקשה אמריקאית להסגיר את אחיו של אותו חוטף, שהיה חשוד בחטיפת אותו מטוס T.W.A. לארצות-הברית.

בצרפת נעשה פיוסם של טרוריסטים נוהל משומן היטב. קבוצה קטנה המקורבת לראש הממשלה ז'אק שיראק, עבדה שעות נוספות, השיגה את שחרורם של שלושת החטופים הצרפתים האחרונים בלבנון. תאצ'ר של בריטניה היא, ככל הנראה, המדינאית האירופית היחידה היכולה להוכיח מדיניות אמינה של "אין על מה לדבר". שוביו של טרי וייט, שליחו של הבישוף מקנטרברי, לא הצליחו, לאחר שנה ויותר, להשפיע כהוא זה על מעשיה של ממשלת בריטניה. טרי וייט המסכן – אם אכן הוא עודנו חי – נשאר כלוא במרתף לבנוני כלשהו.

על הרקע הזה – הפתעה: סוגים מסויימים של טרור פוחתים והולכים. סטטיסטיקה שנאספה בידי מחלקת המדינה של ארה"ב מראה כי מספרן של פעולות טרור בין-לאומיות, בהן מעורבת יותר ממדינה אחת, ירד באירופה מ-232 ב-1984 ל-150 ב-1987. היו ירידות גם באפריקה ובצפון אמריקה. באסיה המספר קפץ, בעיקר בגלל מסע פיצוצים אכזרי בפאקיסטן, שאורגן ככל הנראה על-ידי המשטר האפגניסטני.

את הסיבות לירידה זו אפשר רק לשער. סיבה אחת היא אולי הסתלקות הדרגתית של אש"ף מפעולות מחוץ לישראל. סיבה אחרת, ודאית כמעט, היא אי-רצון חדש מצד לוב המופצצת וסוריה הנענשת לתת לטרוריסטים את הנשק והמקלט הדרושים להם כדי להגיע למטרתם. הנשיא חאפז אסד גירש מסוריה בקיץ שעבר את אבו נידאל, אחד הטרוריסטים הרצחניים ביותר בעולם.

אולם אשראי רב יש לתת לעבודה משטרתית צנועה. בשנות ה-70 ניסתה משטרתה של כל מדינה לעלות על עקבותיהם של טרוריסטים ללא עזרה רבה מעבר לגבול. לא עוד. אירופה נעשית מקום בטוח יותר בזכות הייעול של קבוצת "טרווי", ועדה של שרי פנים ואנשי משטרה אירופיים שהוקמה ב-1976 כדי להחליף מידע ולזהות רשתות טרוריסטיות. יושב-ראש הקבוצה מקיים תדריכים סדירים עם פקידים אמריקאיים. דרך תכנית סיוע אנטי-טרוריסטית אימנה ארה"ב בשנה שעברה יותר מ-1,400 שוטרים וסוכני בטחון מ-24 מדינות.

אפריל היה חודש עמוס, ולא רק בגלל חטיפת מטוס הנוסעים הכוויתי. ב-14 באפריל נהרגו חמישה אנשים ונפצעו 17, כשהתפוצצה מכונית תופת ליד מועדון של חיילים אמריקאיים בנאפולי. כעבור יומיים נורה למוות בביתו רוברטו רופילי, סנטור איטלקי. בינתיים נעצר בניו-ג'רסי אדם החשוד בהשתייכות לצבא האדום היפני, מצוייד בחומר נפץ ובדרכון גנוב.

מקרים אלה, כשמקבצים אותם יחד, עושים אולי רושם כי אנו עומדים בפני מגיפה חדשה של טרור. האמת כנראה פחות נוראה. את האחריות לרצח רופילי קיבלה על עצמה מפלגת "הקומוניסטים הלוחמים", ענף של "הבריגדות האדומות", אשר בשנות ה-70 ארגנו גל של רציחות, לרבות רצח ראש הממשלה לשעבר אלדו מורו. אבל ל"בריגדות האדומות" היו אז מאות פעילים; ה"קומוניסטים הלוחמים", אם הם אכן ביצעו את הרצח האחרון, נראים כמו קריאת הקרב האחרונה של תנועה מובסת.

קובץ ההתקפות האחרון מראה כמה חשוב להחזיק טרוריסטים במאסר מרגע שהם נתפסים. אחדים מחברי הצבא האדום היפני, שהמשטרה האיטלקית מחפשת אחריהם בקשר להתקפות טרור באיטליה, היו כלואים בעבר. ג'ונזו אוקודאירה, שהאיטלקים חושדים כי שתל את מכונית התופת בנאפולי, שוחרר מכלא יפני ב-1977, בתמורה ל-156 איש שנחטפו במטוס לבנגלדש. יו קיקומורה, האיש שנעצר על-ידי המשטרה האמריקאית בניו-ג'רסי, נאסר על-ידי ההולנדים ב-1986, לאחר שנתפס עם תעודות מזוייפות וחומר נפץ בנמל התעופה בסכיפול. הוא גורש ליפן אבל שוחרר, בטענה כי לא עבר שום עבירה ביפן.

טרוריסטים המצליחים להתחמק נוטים להכות שוב. הפגם בטיפולה של אלג'יריה במטוס קיי. יו. 422 הוא שהחוטפים שרצחו שני בני ערובה הורשו להסתלק. באיזה מטוס יטוסו בפעם הבאה?

■ מזרח-מערב

אירופה אחת ללא חומה

גדר טובה, אומרים, מביאה לשכנות טובה. מיכאיל גורבצ'וב מעדיף חוסר גדרות. הוא מתיימר להאמין כי 700 מיליון תושבי המקום שהאטלס מכנה "אירופה" – מחולקים בין שתי בריתות צבאיות בעלות השקפות פוליטיות ושיטות כלכליות נוגדות – יכולים לחיות באושר תחת קורת גג אחת ב"בית אירופי משותף".

במאה זו, הוכיחו שתי מלחמות חמות איומות ומלחמה קרה אחת כי קירבה בלבד אין פירושה שלום. האם לאחר 40 שנות העפת פנים מעבר לגדר כלפי החלק המערבי העשיר והחופשי יותר של אירופה, החליטה ברית-המועצות לעשות את הגדר למיותרת, ואת השלום לאפשרי יותר? או שמא קריאתו של גורבצ'וב לאירופיות משותפת אינה אלא גירסה חדשה של רעיון ישן: הרעיון שאירופה המערבית יכולה לנפנף לשלום לחסות האמריקאית, כדי שרוסיה תישאר מעצמת-העל היחידה בסביבה?

הרעיון של אירופה ללא חומה הוא לא לגמרי חדש ולא לגמרי רוסי. בשנות ה-60, הרהר דה-גול הרהורי גדולה על "אירופה מן האוקיאנוס האטלנטי עד הרי אוראל". מזה לא יצא כלום מלבד שביעות-רצון עצמית צרפתית חלולה, והחלשתה של נאט"ו. דיבורו של גורבצ'וב על איחוד אירופה חוזר שוב להסכם הלסינקי מ-1975, כשמדינות אירופה – יחד עם ארצות-הברית וקנדה – הסכימו לחפש דרכים כדי לחיות יחד בשלום. עם ליאוניד ברז'נייב בשלטון בצד הרוסי, הכוונות הטובות של הלסינקי לא השיגו למעשה דבר.

הרבה ממה שאנשי גורבצ'וב מסבירים בדבר "בית אירופי משותף" כבר נאמר בהלסינקי. לחלקיה השונים של אירופה, לרבות רוסיה האירופית, יש באמת כמה אינטרסים משותפים. אחד מהם הוא אינסטינקט הישרדות. במשך 40 שנה, אינסטינקט זה הוא שמנע אותם מהפיכת היבשת לעיי מפולת. כפי שמעיר גורבצ'וב בצדק, צ'רנוביל היתה תזכורת שזיהום, גרעיני או אחר, אינו מבחין בגבולות: הוא נישא לאן שהרוח נושאת אותו. אף-על-פי-כן, ישנם כמה חידושים בגירסת גורבצ'וב, ואחדים מהם בפיקוח על הנשק.

לשבחה ייאמר שרוסיה מבינה עתה כי כדי שאנשים יתנו אמון בהסכמי פירוק נשק, צריך שהעיסקות יוכלו לעמוד לביקורת של ממש, לרבות בדיקות "באתר עצמו" של אחדים ממתקניהם הצבאיים. הם מוכנים גם לדבר על פירוק נשק לאסימטרי (והיינו, שהצד בעל הנשק הרב ביותר יקצץ יותר) ועל "הגנה הגנתית", הרעיון שצבאות שני הצדדים יכולים להיות מצויידים ומוצבים באופן משכנע יותר להגנה, לא להתקפה. רק מעט מזה, למרבה הצער, נכתב ונחתם עד כה. אבל פתיחותה החדשה, הכולנית, של רוסיה מעוררת תקווה כמה שאכן אפשר להפוך את פירוק הנשק ליותר מסיסמת תעמולה.

החשיבה החדשה של גורבצ'וב מבוססת גם על רצונו להשיג את היתרונות הכלכליים שהמערב יכול להציע. מכאן הנסיון להגיע לעיסקה עם הקהיליה האירופית, לפני שמערבית אירופה המערבית תיהפך לשוק יחיד של ממש ב-1992. מכאן גם הדיבור על רובל שיהיה נסחר ביום מן הימים, ועל כך שהרוסים יבואו להסתכלות ב"גאטט" ויגלו עניין רב יותר בקרן המטבע הבין-לאומית ובבנק העולמי. כל זה מצריך שינוי גדול יותר בדרכי הארגון של הכלכלה הרוסית מכפי שגורבצ'וב מוכן לשקול כרגע. הרי רוסיה היא זו המחוייבת להשתנות, לא המערב, אם על הכלכלה הרוסית להתאושש.

ככל שהדבר מעודד, קשה לראות כיצד יימחו ההבדלים בין מזרחה של אירופה לבין מערבה. ניקח לדוגמה את מעמדה של אמריקה באירופה. פקידים רוסים מסכימים כי כל זמן שיש צבא ונשק אמריקאי באירופה, מוכרחים לכלול את אמריקה בכל תכנית בטחון חדשה ליבשת. ברז'נייב ניסה לנתק את אירופה מאמריקה על-ידי פיתוח תעשיית הטילים עד לשלב שאמריקה תחשוש לבוא לעזרתה של אירופה בשעת משבר, וכך תהיה אירופה המערבית מאויימת על-ידי העוצמה הרוסית.

הוא נכשל. עם זאת, למרות כל המלים הטובות של פקידי גורבצ'וב בדבר הכללת אמריקה בעיסקה, נראה שגורבצ'וב עדיין עורג לניתוק הקשר הגרעיני עם אמריקה. הוא היה רוצה לעשות זאת על-ידי הפחתת הנוכחות האמריקאית באירופה, ולא על-ידי הגברת הנוכחות הרוסית. הוא רוצה שהמערב יוותר לא רק על טילים בעלי טווח בינוני באירופה, כפי שהוסכם בדצמבר, אלא גם על הטילים ארוכי הטווח. יתכן שזו חשיבה חדשה, אבל רק על שיטה נקיה יותר להשגת מטרה ישנה.

גורבצ'וב חוזר ומדביק כמה דפים נשכחים בספרי ההיסטוריה הסובייטיים, ונותן לסופרים סובייטיים חופש רב יותר לבחון את הפנים הבלתי רצויות של הקומוניזם. אבל אם אמורה אירופה להיות אי פעם יותר מאשר ביטוי גיאוגרפי, דרושה לה האפשרות לשגשג מתוך תחרות חופשית של רעיונות בין עמים המקיימים חופש דעות. מאז הרפורמציה, עמד רעיון זה בליבו של מה שאירופה מבינה כ"ציוויליזציה האירופאית". עניין זה, לא הטילים הגרעיניים, הוא הקושר את מערב אירופה לאמריקה. הוא עדיין מפריד את שתיהן מן העולם הסובייטי, משום שתחרות חופשית של רעיונות איננה, לפי שעה, חלק מתוכניתו של גורבצ'וב. באטלס של הרעיונות, שתי האירופות עדיין מופרדות על-ידי אוקיאנוס של נסיון היסטורי.

יש ערך לכמה מן הרעיונות של גורבצ'וב אבל אירופה היא עדיין זוג בתים נפרדים-למחצה, שבהם שני סוגי אנשים חיים שני סוגים שונים של חיים. מן הראוי להזכיר לגורבצ'וב, ולאנשים הנוקשים יותר על המידה במערב, כי המחיצות באירופה הוקמו על-ידי רוסיה ובעלות בריתה. הם בנו את חומת ברלין. הם יצטרכו להרוס את החומות אם על אירופה להיות יותר מאשר מלה על המפה.

היצליח גורבצ'וב לאלף את הדוב הסובייטי או שמא יחשוף זה את ציפורניו? קריקטורה בירחון האמריקאי "אטלנטיק".

هكذا من الأصل

مكامن الأصل

אנטנה / אבירמה גולן

ערב משפחתי נעים עם אודיליה ויוסיליה וחברם הטוב יעקובליה

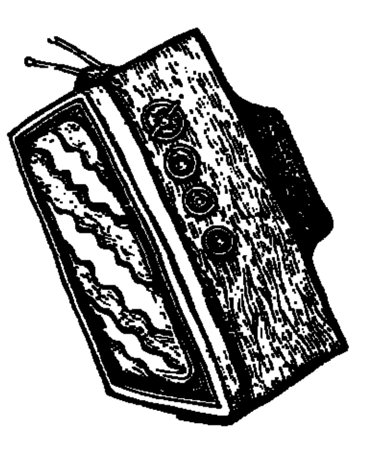

בתור הקדמה אני חייבת לציין שאת רבקה מיכאלי אני אוהבת מאוד־מאוד; לטעמי היא מגישה פקחית, שנונה ושופעת חן טבעי. המסך אוהב אותה, והיא, לעומת־זאת, אוהבת גם את המסך וגם את רוב מרואייניה. יודעת לפרגן, בקיצור. ואולי זה מה שהיה בעוכריה ב„סיבה למסיבה" האחרון, כשאירחה לנו את יעקב אחימאיר הסימפטי ואת צמד הליצנים החביבים מן הכנסת, אהוד אולמרט ויוסף שריד, שהופיעו בתור אודי ויוסי הבדרנים, אהובי הקהל.

יעקב אחימאיר נראה קצת מצחיק בתור כאילו־כוכב־טלוויזיה שניאות, בפעם הראשונה, לחשוף את אישיותו הפרטית בפני הצופים של אחד מן הערוצים הרבים והמגוונים של הטלוויזיה הישראלית. יש להודות שלמרות האוירה החמימה והאוהדת ששררה באולפן הוא לא נסחף לאיזו חגיגה אישית בלתי מבוקרת, אלא הקפיד מאוד לספר לנו, מעריצי מחלקת החדשות של הרשת הראשונה, פכים קטנים ולא כל־כך מעניינים משולחן המערכת. לבי־לבי לאנשי החדשות של הטלוויזיה העברית, השרויים תמיד בפחד נורא כדי להספיק ולהגיע למהדורה היחידה ברשת היחידה במדינה היחידה. במי הם מתחרים שם בכלל, ומי יפוטר שם אם לא יעשה עבודה טובה, ומי יקודם ולאן אם כן. עד עכשיו פוטרו מהטלוויזיה הנחמדה הזאת דווקא הטובים, המוכשרים ובעלי הדעה והיוזמה שהיו בה, כמו מוטי קירשנבאום, למשל.

אבל הילולת האגו הנפוחה התחוללה שם דווקא סביב נבחרי העם החינניים, הצמד אולמרט את שריד, שהופיעו באולפן „סיבה למסיבה" כאילו ברור ומובן לכולם שהקהל והצופים הם גרופיס מושבעים שלהם. כל־כך נחמדים, וכל־כך אוהבים זה את זה, וכל־כך מחייכים זה לזה. בשלב מסוים נאלצתי להעמיד איזה כלי מתחת למכשיר הטלוויזיה, שיקלוט את השומן המתוק שניגר שם בשפע כזה. לא רק מאות הדיות התעופפו שם, ולא רק חיוכים, השניים גם התנהגו (במאמץ ניכר) בהלצות חביבות ובכמה אמרי־שפר שהמלה „אני" חוזרת בהם לאלתר, כמובן, אחר־כך זכינו לצפות בקטע שבו נבחרי העם הנערצים מתחרים באלילי מחלקת החדשות הנערצים לא פחות, על משמניהם ועל שביעות רצונם המהדסת על המגרש, כאילו מדובר באירוע תקשורתי חשוב שיש להעלותו על נס מדי כמה חודשים.

ובסופו של דבר יעקב אחימאיר ניסה להיחלץ מן המבוכה בציינו שגם לו יש משפחה נהדרת, ואהוד אולמרט ניסה להיות שלמה ניצן עוד יותר מוצלח מהמקור, ויוסי שריד (מה קרה לשנינותו המפורסמת? ולחוש הביקורת המחודד שלו? אהה) היה מוכרח להזכיר לנו ששלמה ניצן הוא חבר שלו, ואנחנו, הצופים, היינו כחולמים. רבקה מיכאלי, נדמה לי, שמחה מאוד לעבור לאייטם הבא.

מלה טובה על החינוכית

פעם קראו לזה הטלוויזיה הלימודית, ותאמינו לי שאין לי מושג מה ההבדל ולמה החליפו שם. מכל מקום, התוכן הוא החשוב במקרה זה: מי־פעם יש, לדעתי, להוכיח, שיש בארץ הזאת עוד תחנת טלוויזיה, מקצועית ומוצלחת, שהוכיחה את עצמה בביצוע פרוייקטים לא מעטים. שלא יספרו לי על הבדלי גישה או תקציב וכל תירוץ אחר – מאז „ריק־דיק" לא הצליחה הטלוויזיה הכללית להפיק משהו שמגיע לקרסולי „רחוב סומסום", „בלי סודות" או „פרפר נחמד". להושיב באולפן מכוער שלוש בובות־פרווה מסורסות, לשים בפיהן טקסט מחריד שנקרא, בדרך־כלל, בפי המפיקות „קטעי קישור", ולהריץ בין קטעי הזוועה כמה סרטים מצויירים קנויים, ובסוף לקרוא לכל זה שם סתמי – „זמן לחדשות" – זה באמת לא נסיון רציני. אבל גם בלי ההשוואה הזאת, ואם נביא בחשבון את העבודה המצויינת שעושים אנשי „ערב ושש", שלא לדבר על הלהיט הקבוע „זהו זה" (תוכנית לנוער) אני מכירה הרבה מאוד מבוגרים שאין להם שום ילדים בתור תירוץ והם לא מחמיצים אף שידור או שידור חוזר של הנ"ל). אין ספק שהטלוויזיה הלימודית, סליחה, החינוכית, היא ערוץ טוב מאוד, אם הבנתם את הרמז.

אולמרט. מוצלח מהמקור

שריד. משנינות לשנינה

מיכאלי. ה„אייטם" הבא

אריאל. האם זו דיתה?

מטמורפוזים נוסח „בין הכסאות"

במסגרת שבוע הנחמדות של הטלוויזיה הישראלית זיכו אותנו עורכי „בין הכסאות" בהזדמנות חד־פעמית: באווירת קשקשת מתקתקה וריקה מכל תוכן, לפי המסורת הישראלית המעצבנת של „ניפגש על כוס קפה ועוגה", הראו לנו כיצד בחורה נחמדה ונאה, בשם דיתה, הופכת להיות בובה ממוכנת, כלשון השיר. כמו שלושה עיטים נלהבים ותאבי־עיצוב ירדו עליה ספר, מאפרת ומלבישה, קרעו מעליה את בגדיה הישנים, הסבירו לה ולכולנו עד כמה היא בעצם פגומה (יש לה לחיים שקועות ועיניים רחבות ורגליים מוסתרות ושיער דהה, ובכלל היא לגמרי עקומה, אמרו כולם בחיוך צמאדים), וחישקל, בעוד עמוס המחייך משוחח בכובד־ראש עם אנשים בעלי שמות פרטיים מיוחדים (הו, יקירתי, כמה מרתק! כמה חינוכי ומלמד!) ועם אחיה הזכוכאי של קרוליין לנגפורד שהיא בת־דודה רחוקה של קריסטל (שערי בנפשך, חביבתי, משפחה מעניינת שכזו! ואני לתומי חשבתי שדי בכך שהיא אשתו לשעבר של אסי דיין ואשתו לעתיד של מי־יודע־מי), חישיקל, כמו שאמרנו, וביד בוטחת ואמונה, הם הפכו את דיתה למריונטה בנוסח השטנץ המשעמם של עולם האופנה. „האם זו אותה דיתה?" שאל עמוס המחייך ברטט, „האם זו אותה דיתה?" שב ושאל, ושיפשף את עיניו כלא מאמין. „כן", השיבה לו להקת ציפורי הטרף המעצבות. „עיצבנו דיתה חדשה". המעוצבת, שבגופה הושתל, כנראה, מנגנון פטפוט משוכלל, פתחה את פיה האדום עכשיו כשושן, ודקלמה את הדברים הבאים: „אני מרגישה חדשה... אני ממליצה לכל אשה לעבור את מה שאני עברתי – זו ממש חוויה".

הו, חביבתי כמה נחמד, הלא־כן?

יבורכו הדגים

סוחר יהודי אחד לימד את בנו פנקסנות וחשבונאות בנוסח האישי שלו: „אני לא כותב את המחיר על החליפה שאני מוכר", הסביר ליורש. „אני מציין מספר נקודות, וכל נקודה היא שוות־ערך לעשרה רובלים." הבן למד בלי כל קושי את התורה, וכשנשאר לבדו בחנות הצליח למכור חליפה נאה במיוחד. „מכרתי חליפה במאתיים רובל", אמר בגאווה לאביו כאשר הלה חזר. „מאתיים רובל?" תמה האב. „אין לי בחנות שום חליפה במאתיים רובל. היתה חליפה אחת בעשרים רובל". הבן הושיט לו את הפתק שהיה מצורף לחליפה ומיד, כדברי הכתוב, צהבו פניו של האב והוא נאנח בהנאה: „יבורכו הזבובים".

למה הסיפור הזה קשור בכלל? לשום דבר, אלא שהשבוע, בזכות המחווה היפהפיה של הבי־בי־סי, מים סוף, זכינו להכיר עולם מרתק, אבל גם הפסדנו אפיזודה אחת של מאש"ה: יבורכו הדגים.

לחם ושעשועים

האירוע הטלוויזיוני הכי חשוב של השבוע היא בסופו של דבר, עליית מחירי המצרכים. כאילו אין די מוצרי מותרות שאפשר להטיל עליהם מסים אדירים, וכאילו מעוטי היכולת וברוכי הילדים הצליחו עד עכשיו להסתדר עם המשכורות המגוחכות הקיימות היום במשק. ואיזה פיצוי יתנו להם עכשיו? שישה שקלים לחודש? באמת.

ובאותו הערב ממש הודיעו לנו חגיגית שהטפסים לתשלום האגרה כבר נמצאים בדרך אלינו. הם מאיימים עלינו או מה?

עברתי לחיות בין המתים / יוסי מלמן

טדיאוש ומאצ'ק, גרץ ולאסאל

בארבע ידיים מחברים אבן לאבן ובונים מחדש את המצבות בברסלאו־ורוצלאב. אחד מ־2500 בתי עלמין ברחבי פולין

„נמאס לי מהחיים", הסביר בחיוך טדיאוש ואחדז'יק „ולכן עברתי לחיות בין המתים". 13 שנים הוא שימש מורה לחינוך גופני עד שמאס בעיסוקו. זה כחמש שנים יחד עם חברו מאצ'ק לגבאסקי, הם הפכו את בית הקברות היהודי של העיר ורוצלאב למשכנם. כאן הם מבלים כמעט מחצית מימותם. על אף שרשמית הם עובדים בשיפוץ המקום מטעם או בחסות המוזיאון לארכיטקטורה ומשרד התרבות של פולין, מתייחס טדיאוש למקום כאל „בית הקברות שלנו". ואכן, לא בכדי. כמעט בהדרת קודש וממש בארבע ידיהם הם שוקדים על שיפוצו של בית העלמין. מחברים אבן לאבן. אוספים חלקי מצבות הפזורות בשטח ומתעתדים להפוך את המקום לפנינה היסטורית.

פולין, זו אולי כבר קלישאה, היא למעשה בית הקברות של העם היהודי. כ־2500 בתי עלמין יהודיים מפוזרים בכל רחבי פולין. רובם הרוסים לחלוטין. רק בשנים האחרונות, לאחר קשר שתיקה ממושך, נתנה הדעת לשיקום של אחדים מהם. טדיאוש ומאצ'ק לא נזקקו להוראה מלמעלה. עוד לפני ההחלטה הרשמית הם החליטו לקחת על עצמם את משימת השיפוץ, השחזור ושימור בית העלמין בעירם.

ורוצלאב היא עיר תעשיה בעלת עבר היסטורי מפואר, השוכנת בדרום מערב פולין. היא יושבת על הגדה השמאלית של נהר האודר ומשמשת נמל־נהר וצומת של דרכים המקשרות את אירופה המרכזית עם המזרחית ואת הים הבאלטי עם האדריאטי. תחילה היתה ורוצלאב תחת שלטונו של מלך בוהמיה, אחר כך עברה לידי שלטון פולני, נשרפה במאה ה־13 בידי פולשים מונגוליים ומהמאה ה־14 הונהגו בה סדרי העיירות הגרמניות ואופיה הפך גרמני כולו. גם שמה שונה לברסלאו.

ברסלאו־ורוצלאב נחשבה תמיד למרכז חשוב של החיים היהודיים. יש תעודות, המצביעות על כך שכבר ב־1203 היתה שם קהילה יהודית מסודרת ולה בית כנסת ובית עלמין. החל מהמאה ה־18 ניכרה בה השפעת ההשכלה. קומץ משכילים יהודים תושבי ברסלאו פעלו בלהט למען „תיקון" היהודים והאמנציפציה שלהם. זו היתה קהילה מתבוללת שביקשה להיטמע בחברה הגרמנית. בית הקברות היהודי משמש עדות אלמת, אך רבת מבע, לפריחתה של הקהילה היהודית בעיר. סגנונות הקבורה מעידים לא רק על יכולתם של האמנים, האדריכלים וסתתי האבן היהודיים, אלא גם על מאמץ קרתני לחקות על פי צו האופנה את צורות הקבורה של הנוצרים.

חומת אבן מקיפה את בית הקברות ושער ברזל פשוט עטור בשתי מנורות, של שבעה קנים, מוליך פנימה. ארבע שדרות עצים חוצות את בית הקברות. הן מרוצפות באבן מרצפת פשוטה. על עצי קשטן, ערמונים, אשוחים ואלונים, עולה דשא פראי, ובצידי העצים גדלים פרא עשבי מרפא. ריח חזק של פריחה אביבית עומד באויר. שברי מצבות, חתיכות שלמות עם התחלות של מלים וסיום של מלים פזורים מסביב. פסיפס מרהיב של אבנים.

המלאכה של טדיאוש ומאצ'ק קשה. בית העלמין נפגע קשות במיוחד במלחמת העולם השניה, כשניצב בתווך בין מפקדת הצבא הגרמני לכוחות המתקדמים של הצבא האדום. שני המשקמים מחברים אבן לאבן. שבר לשבר ומשחזרים את פאר המצבות. ויש סוגים רבים של מצבות. הם מרכיבים בליל סגנונות. אדריכלות ניאו גוטית, בארוקית, קלאסית, תצורות גיאומטריות ואפילו חיקוי של הבניה הערבית־מורית מארמון האלהמברה בגרנדה. יש כאן מצבות של אבן ומצבות של שיש ומצבות של בזלת שחורה. מצבות גבוהות ומצבות נמוכות. ויש גם אחוזות קבר למשפחות שלמות. אחוזות קבר עם עמודים בסגנון של מקדש יווני. ואחוזה מעוטרת בכפה עם אבני מוזאיקה כמו בערבסקה ערבית. ממצבת המת אפשר בעצם ללמוד על מצבו של החי. בני משפחת אלכסנדר סיתתו באבן דגם של הבנק שהיה בבעלותם. אמור לי מה מצבתך ואומר לך מה היית: תלמיד חכם, צנוע, ראוותן, בעל שררה.

קבורים כאן הורי אשתו של הסופר תומאס מאן. סוחרים גדולים ועשירי ברסלאו נטמנו פה. אברהם גייגר, מייסד הסמינר התיאולוגי הרפורמי בברסלאו קבור גם הוא כאן. אך אולי יותר מכל, זוכה ועוד יזכה בית העלמין של ורוצלאב להכרה בזכות שני קברות. שני קברות היכולים להעיד על תהפוכות הגורל היהודי. בשורה הראשונה, בצמוד לחומה, קבור פרדיננד לאסאל ולא הרחק משם הירש (צבי) היינריך גרץ.

גרץ הגיע ב־1842 לברסלאו כדי ללמוד באוניברסיטה ולהשיג תואר דוקטור כדי לשמש לאחר מכן ברבנות. אך הוא לא נתרשם ביותר מהלימוד האוניברסיטאי והחל לעקוב בהתעניינות אחר המחלוקת בקהילת ברסלאו בין האורתודוכסים בראשות הרב טיקטין לרפורמים בראשותו של אברהם גייגר. חיבורו של גרץ על „תולדות היהודים", מסעו לארץ ישראל, הצטרפותו לחובבי ציון, הקנו לו מעמד בכיר של היסטוריון של עם ישראל וחוקר מקרא, בעיני היהודים. הוא נחשב לאחד מנציגיה המובהקים של „חכמת ישראל". אך גם אצל הגרמנים זכה פועלו להכרה מיוחדת. הוא נתמנה ב־1869 לפרופסור כבוד באוניברסיטה המקומית ונטמן עם מותו ב־1891 בבית העלמין היהודי בעיר.

אם צבי גרץ יכול לשמש דוגמא לניסיון להביא לתיקון של העם היהודי, הרי פרדיננד לאסאל הוא נציג מובהק של המאמץ היהודי לתקן את העולם. הוא היה ממייסדי תנועת האיגודים המקצועיים בגרמניה, ממקימי המפלגה הסוציאליסטית ומושא לקנאתם של מרקס ואנגלס. בחייו הקצרים השיג לאסאל את כל מה שהם חלמו ולא הצליחו להגיע אליו. בעוד שמרקס ואנגלס נמצאו בגלות באנגליה ודיברו בלהט על הקמת תנועת פועלים בגרמניה, עשה זאת לאסאל במולדתו והצליח. הוא מת בן 39 בנסיבות טרגיות. היה לו רומן עם רוזנת ואחר כך התאהב בצעירה בשווייץ. ארוסה קרא עליו תיגר. לאסאל נענה ומת בדו קרב. עם מותו כתב בקנאה אנגלס למרקס: „לאסאל חשב שהיא היתה מעוניינת בשכלו היהודי ולא ידע כי כל מה שהיא רצתה היה הזין היהודי שלו". עוד פעם הגורל היהודי הזה שאינו מרפה.

אבן, שיש, בזלת. סגנונות מתקופות שונות

יש אולי לא מעט אירוניה היסטורית ומעין צחוק הגורל שדווקא לאסאל, שכל ימי חייו ראה עצמו סוציאליסט גרמני ומהפכן בינלאומי והתנתק מיהדותו, נקבר בבית קברות יהודי. אך דווקא קבורה זו היא שעומדת גם לבית העלמין. לפני כמה שנים ביקרה במקום משלחת האיגודים של המפלגה הסוציאל־דמוקרטית של גרמניה, הזדעזעה ממצבו של המקום והחליטה לתרום כספים להקמת מצבה חדשה – עשויה משיש שחור בוהק – על קברו של לאסאל ולשיפוץ בית הקברות.

הגרמנים תרמו 25 אלף מרקים. ומה על ישראל והיהודים? טדיאוש ואחדז'יק בוש להודות, כי לא זכה עד כה לקבל מהם ולו תרומה אחת. כן, בהחלט הוא היה מעוניין בכך. לא כל כך בתרומה כספית כמו בסיוע של חומרי בניה וכלי עבודה. נחוצים לו כימיקלים שונים לשטיפת המצבות ושיקומן. הוא מקווה כי אולי, גם בעקבות כתבה זו, יימצאו נשמות טובות בישראל או מחוצה לה שישלחו תרומה ככל שידבנו לבם. ויש עוד רעיון. מדי שנה בשנה פוקדים את פולין אלפי בני נוער מישראל במסע בעקבות השואה. אפשר ובמסגרת זו יתרמו כמה שעות עבודה לשיקום בתי העלמין של פולין בכלל וורוצלאב בפרט.

בלי הזמנה

במיוחד על רקע פעולת השיקום הנפלאה של בית העלמין בוורוצלאב, מעורר מאמץ השיקום של „קרן ניסנבוים" תמיהות. זיגמונד ניסנבוים, יהודי ממוצא פולני, שעשה כספו בגרמניה, הגיע לפני שנים אחדות מתהום הנשיה והבטיח לממשלת פולין לשקם את בתי הקברות היהודיים. הוא מינה קולונל בדימוס, בשרות הבטחון המקומי, למזכירו. וכך נפתחו בפניו דלתות רבות של הממסד. ממשלת פולין, בלי לבדוק ברצינות כוונותיו ובלי לבדוק בציציותיו של זיגמונד ניסנבוים, קפצה על המציאה. הוא הקים קרן שאמורה לממן את שיקומם של בתי עלמין יהודיים. הקרן יונקת מרווחי המסחר בוודקה פולנית כשרה, המושגת כבר זורמת למערב, אך שיפוץ של ממש של בתי קברות אין.

לעומת זאת מה שיש הם הופעות מעוררות סלידה של משפחתו. האב, אשתו, ילדיהם ונכדיהם מופיעים גם לטקסי זכרון במחנות ההשמדה במיטב מחלצותיהם – חליפות מחוייטות ומגבעות, זה מעורר פלצות וגועל, עד שבהופעתם הם מזכירים תמונות מלוויה של אנשי מאפיה בסרט אמריקאי – בין אם הוזמנו לכך ובין אם לאו. לקבלת פנים בבית נציג ישראל בוורשה, השגריר מרדכי פלטנר, הגיע זיגמונד ניסנבוים בלי הזמנה. הוא הגיע למסיבה [illegible] לכבוד האפיפיור. לכל מקום הוא מלווה בצלמים. [illegible] אותו ומאפשרים לו לגרור תמימים ופתאים להאמין בו.

חטפיפתה / ורדה צימרמן

הליידי שרה

הילדים מצאו את סרטי ההקלטה הישנים והפיקו קלטת

ברכה צפירה

על השולחן בחדר האורחים מונחים ספרים רבים. „ספר האגדה", „רו"ח דוד המלך", „פה ושם בארץ ישראל" ו„הכלה הנצחית". לפני כשנתיים־שלוש הפסיקה לשיר בציבור. עד אז הופיעה בקונצרטים במוזיאון תל־אביב. היא גם הפסיקה לצייר לאחר מות בעלה, בן־עמי זילבר, לפני יותר משנתיים. „הבריחה היחידה הם הספרים", אומרת ברכה צפירה.

עכשיו שוב נראית תמונת דיוקנה בכל לוח מודעות בעיר. צעירה, יפהפיה, שיער שחור ארוך ומתולתל, עיניים שחורות עמוקות וחיוך. „תמיד צחקתי", היא אומרת. בתה נעמה נרדי ובנה אריאל זילבר יזמו הוצאת קלטת ובה מבחר משיריה. הם מצאו את הסרטים הישנים בקול ישראל והפיקו את הקלטת. „נעמה היא פרקטית", היא אומרת. „היא התקשרה עם הרבה אולפנים, בחרה מה שרצתה ולי לא היה מושג בכלל. אני עוד לא שמעתי את הקלטת. אין לי מכשיר בבית".

ברכה צפירה העלתה את השירה הפולקלורית לדרגת יצירות מוסיקאליות מלאות. בספרה „קולות רבים" היא מעידה כי היתה „נהוגה לזווג בצורה זו או אחרת, מנגינות וניגונים של בדווים, פלחים וספרדים לשירת המשוררים בארץ: ביאליק, שמעוני, פיכמן, ברדיצ'בסקי ואחרים". היא עבדה עם מלחינים כמו פאול בן־חיים, ידידיה אדמון, עמנואל עמירן, מרק לברי ועדן פרטוש, חלקם גם ליוו אותה בקונצרטים. היא שהופיעה גם עם התזמורת הפילהרמונית (הרבה לפני ירדנה ארזי) מרגישה היום מקופחת במידה מסויימת. היא מדברת על כך בשקט.

„בפעם הראשונה הופעתי בטלוויזיה עם אריאל, בני. הם אפילו לא מתעניינים במה שאני עושה ואם אני שרה בכלל. אבל זה לא חשוב. מה שחשוב בעיני הוא השילוב של המזרח והמערב בשירים. אין לי סבלנות להידפק על דלתות ואני משלמת אולי גם על כך שאני לא סימפטית. אבל אני מרגישה שאמן אמיתי לא יכול לחזר על הפתחים. ואם אני לא זוכה להכרה שלהם זה סימן שהם לא מתקדמים".

היא גם לא זכתה בפרסים. רק בפרס אחד, לפני שנים, פרס על־שם אנגל. „זה הפרס שמשעשע את נפשי. אני היכרתי את אנגל והוא כתב את השירים הראשונים שלי. וזה מספיק לי. לא צריך יותר. תאמיני לי, בתוך הבלגן התרבותי שלנו, זה לא אכפת לי, זה חוסך לי מופעים. אין לי אפילו שמלה מתאימה".

היא שומרת על קשר עם חברים מן העבר. כאלה שהמוסיקה, כדבריה, היא חלק מאישיותם" – עמי מעייני או בן־ציון אורגד. יחסים שאין להם בהכרח קשר למוסיקה, אם כי „לפעמים אני מתווכחת איתם על מה שכתבו". היא היתה רוצה לראות מועדון של אמנים, בדומה לבתי הקפה של הסופרים הצרפתיים, פעם, בימי סארטר ודה־בובואר. „היום כל אחד בורח מהשני. אולי זה המחות שמבריחות את האנשים. הם לאט לאט נעלמים", היא אומרת, מעט בציניות, כך נדמה.

ההצלחות של אריאל בנה חשובות לברכה צפירה יותר מכל. „הוא עדיין לא מיצה את כל יכולתו", היא אומרת. „הוא צריך לגדול. כי להצליח זה לא קונץ, צריך לדאוג להצלחה של מחר. הוא ירש טמפרמנט כפול – מהאבא ומהאמא שלו. וכל דבר שהוא עושה ומצליח בו זה כאילו שאני עשיתי".

מגילת העצמאות, המוסיקה

קולו של בן־גוריון יישמע „בעיבוד" מחשב

יוסי מר־חיים

בתחילה תוכנן מופע במוזיאון תל אביב. הנושא היה מגילת העצמאות. עודד קוטלר, המנהל האמנותי של פסטיבל ישראל, היה היוזם. מוטי מורזי היה אמור להריץ את המידרן לשלום בהשתתפות 200 רוכבים: זמרים וחברי מקהלה. יוסי מר־חיים תכנן יצירה מיוחדת סביב הנושא. הפרוייקט נפל. שוב בעיות של מימון. נשארה הזמנת הפסטיבל ליצירה של יוסי מר־חיים וזו אכן תבוצע לסיום מרתון המוסיקה הישראלית.

מר־חיים נשמע אירוני כשהוא מדבר על היצירה או ליתר דיוק על ההצהרות שניתנו במגילה. אבל הוא נשבע שהוא רציני לגמרי, שהדברים חשובים וכואבים. נכון שהיו הבטחות שלא התקיימו. למשל ההבטחה לכונן חוקה לא יאוחר מה־1 באוקטובר 48'. הוא לא ידע על כך עד שהחל בעבודה על היצירה. היום הוא בקי בכל מלה. „אני לא משנה שום מלה, אבל מותר לי לחזור על מלותיו של בן־גוריון, על משפטים שלדעתי נאמרו מטעמים פוליטיים". קולו של בן־גוריון יישמע „בעיבוד" מחשב, הזמר סולן „עם מבטא אמריקאי" ישיר את הטקסט של המגילה. הרבה פעמים נשמע את המלים: חופש דת, חופש חינוך, זכויות אזרח מלאות ושוות לערבים תושבי ישראל ונציגות מתאימה בכל מוסדותיה. את הזמר מלווה מקהלת הילדים „אנקור", מקהלת האופרה החדשה, תזמורת קול ישראל וחלק מתזמורת המשטרה. 120 איש, עולים חדשים וצברים. על כולם מנצח אורי סלע. „בפעם הראשונה ביקשתי שמישהו אחר ינצח על יצירה שלי".

„הפתיחה פאתטית ובכל פעם שנזכר בטקסט משהו רלוונטי לימינו יש ביצירה פאזה אקסטאטית. בסך הכל היצירה מאוד מכובדת, עם מעט אירוניה והרבה פאתוס".

מר־חיים ביקש בתחילה כי תזמורת המשטרה תצעד לאולם בקצב. אולם הם סירבו. הם לא ליצנים, אמרו, ומר־חיים מצהיר כי הם נגנים נהדרים. הסאונד שלהם, הוא אומר, חזק יותר משל תזמורת רשות השידור, עם נטייה לג'אז. „הם הקטע העכשווי, מנגנים מוסיקה מודרנית".

מר־חיים מנהל השנה את פרוייקט „לילות יפו" של עיריית תל אביב, פרוייקט רחב יריעה, אבל הוא אינו נשמע מאושר. [illegible] שמסר לא מכבר, לפני מרתון מוסיקה ישראלית עכשווית שהתקיים בתל אביב, הוא נשאל על העתיד וענה: „אין". „זה היה יום שחור", הוא אומר. „המצב פה קשה ומתחיל להיות מסובך להבדיל בין הפוליטיקה והבידור. עד עכשיו לא הרגשתי כך".